

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİM
ANABİLİM DALI

TURİZM EĞİTİMİNDE WEB TABANLI ÖĞRETİMİN
ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ (GAZİANTEP
ÜNİVERSİTESİ TURİZM VE OTELCİLİK MESLEK
YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ)

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Bahadır KÖKSALAN

HAZIRLAYAN
Atınç OLCAY

ELAZIĞ–2011

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

**TURİZM EĞİTİMİNDE WEB TABANLI ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİ
BAŞARISINA ETKİSİ (GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ TURİZM VE
OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ)**

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Bahadır KÖKSALAN

HAZIRLAYAN
Atınç OLCAY

Jürimiz, / / 2011 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu doktora tezini oy birliği ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.
- 2.
- 3.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun / / 2011 tarih ve 35 sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Erdal AÇIKSES
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**DOKTORA TEZİ****TURİZM EĞİTİMİNDE WEB TABANLI ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİ
BAŞARISINA ETKİSİ (GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ TURİZM VE
OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ)****Atınc OLCA Y****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı****Elazığ-2011; Sayfa: XII+207**

Bu araştırmanın amacı, web tabanlı öğretim yönteminin turizm eğitimi alan yükseköğretim öğrencilerinin başarısına etkisini belirlemektir.

Araştırma, 2009-2010 akademik yılı güz döneminde Gaziantep il merkezinde bulunan Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu Turizm ve Seyahat İşletmeciliği Programı ile Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında öğrenim gören toplam 50 (25 deney grubu, 25 kontrol grubu) öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma öntest-sontest ve deney-kontrol grubu desenine uygun olarak yürütülmüştür. Deney ve kontrol grupları oluşturulurken yansızlık; öğrenci başarısı, internet erişimi, web tabanlı öğrenme yöntemi bilgi düzeyi ile bilgisayar ve internet kullanım bilgi düzeyi ölçütleriyle sağlanmıştır.

GTOİ/SEYH 111 İletişim Dersinin; temel kavramlar, sözel iletişim, sözsüz iletişim, yazılı iletişim ile iş yaşamı ve iletişim konuları deney grubuna web tabanlı öğretim yöntemiyle, kontrol grubuna ise geleneksel yöntem ile sekiz hafta süreyle aktarılmıştır. Diğer taraftan nitel yöntem içerisinde görüş belirleme formları yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Web Tabanlı Öğretim, Başarı, Turizm Eğitimi.

ABSTRACT

Doctorate Thesis

**IN TOURISM EDUCATION WEB- BASED TEACHING INFLUENCE
STUDENTS' SUCCESS (GAZİANTEP UNIVERSITY VOCATIONAL SCHOOL
OF TOURISM AND HOTEL MANAGEMENT CASE)**

Atınç OLCAY

Fırat University

The Institute of Social Sciences

The Department of Educational Sciences

Elazığ-2011; Page: XII+207

The purpose of this research is to determine the effects to the success of higher education students who are in the field of tourism education with web-based teaching method in 2009-2010 academic year, fall semester.

This research was carried out on 50 (25 students for control group, 25 students for experimental group) students who are training in Tourism and Hotel Hospitality Vocational College and Tourism and Travel Management Program in Gaziantep University. The research was conducted according to pre. Test-post.test and experimental control group model. Creating control and experimental group, neutrality has been provided in the criteria of academic success, internet Access, the method of web based learning and knowledge level of using internet and computer.

In communication course; basic concepts, verbal-nonverbal communication, written communication with the communication issues by web-based teaching method. Were transferred to the experimental group for eight weeks conventional method such as plain language, question-answer was transferred to the control group as well. On the other hand, through opinion form had been interpreted by simple content analysis.

Key Words: Web-based Teaching, Success, Tourism Education.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
ŞEKİLLER LİSTESİ	VII
TABLolar LİSTESİ	VIII
EKLER LİSTESİ	X
ÖNSÖZ	XI

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırma Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Denenceleri	5
1.4. Araştırmanın Önemi	6
1.5. Araştırmanın Sayıtları	6
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.7. Tanımlar	7

BÖLÜM II

2. İLGİLİ LİTERATÜRÜN İNCELENMESİ	9
2.1. Bilgisayar ve Eğitim	9
2.1.1. Bilgi Teknolojisi ve Bilgisayar	9
2.1.2. Eğitimde Bilgisayar Kullanımı	13
2.1.2.1. Eğitimde Bilgisayardan Yararlanmada Rol Oynayan Etmenler	16
2.1.2.2. Bilgisayarların Eğitim-Öğretim Ortamı Olarak Kullanılmasına Dair Bazı Sınıflamalar	17
2.1.3. Bilgisayar Destekli Öğretimin Tanımı, Önemi ve Amaçları	19
2.1.4. Bilgisayar Destekli Öğretimin Yarar ve Sınırlılıkları	22
2.2. İnternet ve Eğitim	30
2.2.1. İnternetin Tanımı ve Önemi	30
2.2.2. İnternetin Dünyada ve Türkiye’de Tarihsele Gelişimi	31
2.2.3. İnternetin Eğitim İle Olan İlişkisi	33
2.2.4. İnternete Dayalı Eğitim Çeşitleri	37

2.2.5. Eğitimde İnternet Kullanımının Yarar ve Sınırlılıkları.....	39
2.3. Uzaktan Eğitim	39
2.3.2. Uzaktan Eğitimin Dünyada ve Türkiye’de Tarihsel Gelişimi	44
2.3.3. Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler.....	50
2.3.4. Uzaktan Eğitim Dağıtım Modelleri ve Sınıflandırılması.....	53
2.4. E-Öğrenme ve Web Tabanlı Uzaktan Eğitim	56
2.4.1. E-Öğrenme Kavramının Tanımı ve Önemi	56
2.4.2. Çevrimiçi ve Çevrim Dışı Öğrenme Şekilleri.....	57
2.4.3. Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Tanımı ve Önemi	60
2.4.4. Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Temel Elemanları.....	63
2.4.5. Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Yarar ve Sınırlılıkları.....	63
2.5. Turizm Eğitimi ve Türkiye	65
2.5.1. Turizm Eğitiminde Öğretim Yaklaşımları	74
2.5.2. Turizm Eğitiminde Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Önemi ve Gerekliği	77
2.6. İlgili Araştırmalar	81
2.6.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	81
2.6.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar.....	88

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	93
3.1. Araştırma Modeli	93
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	94
3.2.1. Çalışma Grubunun Seçilmesi.....	94
3.2.2. Yansızlık Ölçütlerini Sağlamaya Yönelik Gerçekleştirilen Analizler.....	95
3.2.2.1. Öğrenci Başarısı.....	95
3.2.2.2. İnternet Erişimi	95
3.2.2.3. Web Tabanlı Öğrenme.....	96
3.2.2.4. Bilgisayar ve İnternet Kullanım Bilgi Düzeyi	96
3.3. Web Tabanlı Öğretim Programının Hazırlanması ve Uygulanması.....	97
3.3.1. Web Tabanlı Öğretim Programının İçeriği ve Uygulanması.....	99
3.3.2. Veri Toplama Araçları ve Özellikleri	105
3.3.3. Verilerin Çözümlemesi	107

BÖLÜM IV

4. BULGULAR.....	108
4.1. Nicel Bulgular.....	108
4.1.1. Deney Grubu Öntest-Sontest Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır	108
4.1.2. Kontrol Grubu Öntest-Sontest Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır	109
4.1.3. Deney ve Kontrol Grupları Öntest Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır.....	110
4.1.4. Deney ve Kontrol Grupları Sontest Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır.....	110
4.1.5. Deney ve Kontrol Grupları Erişi Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır.....	111
4.1.6. Deney ve Kontrol Grupları Direnç Testi Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır	112
4.2. Nitel Bulgular	112
4.2.1. Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Avantajları Hakkındaki Bulgular.....	112
4.2.2. Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Dezavantajları Hakkındaki Bulgular ..	117
4.2.3. Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Tüm Derslerde Uygulanabilirliği Hakkındaki Bulgular.....	121
4.2.4. Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Ders Başarısı Üzerindeki Etkisi Hakkındaki Bulgular.....	125

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE TARTIŞMA	129
5.1. Nicel Sonuçlar.....	129
5.3. Nicel Sonuçlar ve Tartışma.....	130
5.4. Nitel Sonuçlar ve Tartışma	134

BÖLÜM VI

6. ÖNERİLER	138
6.1. Öneriler	138
6.1.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler	138
6.1.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	139
KAYNAKÇA.....	140
EKLER	165
ÖZGEÇMİŞ	207

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Tek Yönlü İletişimde Bilgi Akışı.....	54
Şekil 2: Bilgisayar Yoluyla İletişim Kullanılması Durumundaki Potansiyel Bilgi Akışları	55

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Uzaktan Eğitimin Kronolojik Seyri.....	50
Tablo 2: Uzaktan Eğitim Dağıtım Modelleri	56
Tablo 3: Öntest- Sontest Kontrol Gruplu Model	94
Tablo 4: Deney ve Kontrol Grubunun Öğrenci Başarısı Ki-Kare Bağımsızlık Testi Sonuçları.....	95
Tablo 5: Deney ve Kontrol Grubunun İnternet Erişim İmkânı Ki-Kare Testi Sonuçları.....	96
Tablo 6: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Web Tabanlı Öğretim Konusunda Bilgi Düzeyleri Açısından Ki-Kare Testi Sonuçları	96
Tablo 7: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Bilgisayar ve İnternet Kullanım Bilgi Düzeyleri Açısından Ki-Kare Testi Sonuçları	97
Tablo 8: Uygulama Kısmı Çalışma Takvimi	99
Tablo 9: GTOİ/SEYH 111 İletişim Dersinin; İçeriği, Materyalleri ve Türleri	100
Tablo 10: Başarı Testinin Ayırt Ediciliğine Yönelik Gerçekleştirilen t Testi Sonuçları.....	106
Tablo 11: Deney Grubu Öntest-Sontest Puan Ortalamalarına İlişkin İlişkili Ölçümler t Testi Sonuçları	109
Tablo 12: Kontrol Grubu Öntest-Sontest Puan Ortalamalarına İlişkin İlişkili Ölçümler t Testi Sonuçları	109
Tablo 13: Deney ve Kontrol Grupları Öntest Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	110
Tablo 14: Deney ve Kontrol Grupları Sontest Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	110
Tablo 15: Deney ve Kontrol Grupları Erişi Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	111
Tablo 16: Deney ve Kontrol Grupları Direnç Testi Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	112
Tablo 17: Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Avantajları Nitel Veri Analiz Tablosu	117
Tablo 18: Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Dezavantajları Nitel Veri Analiz Tablosu	121

Tablo 19: Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Tüm Derslerde Uygulanılabilirliği ve Gerekçeleri Nitel Veri Analiz Tablosu.....	125
Tablo 20: Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Ders Başarısı Üzerindeki Etkisi Nitel Veri Analiz Tablosu	128

EKLER LİSTESİ

EK-1: “GTOİ/SEYH 111 İletişim Dersi” Başarı Testi	165
EK-2: Yansızlık Anket Formu	171
EK-3: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yansızlık Ölçütünden Bilgisayar ve İnternet Kullanım Bilgi Düzeyinin Tespitine Yönelik Sınav Soruları	172
EK-4: Deney Grubu Öğrencilerin Sisteme Kaydı Ekran Görüntüsü	175
EK-5: “Site Hakkındaki Görüş ve Önerileriniz” Başlıklı Tartışma Konusuna Öğrencilerin Verdikleri Yanıtların Ekran Görüntüsü	176
EK- 6: Ders ve İçeriklerinin Ana Sayfadan Görüntüsü	177
EK-7: Ders Materyallerinin Web Sayfası Ekran Görüntüsü.....	178
EK-8: Örnek Ders Materyal Türlerinin Ekran Görüntüleri.....	181
EK-9: “Moodle Dimdim Web Meeting Modülü ile Canlı Yayın Ders” Ekran Görüntüleri	194
EK-10: Öğrencilerin Ders Materyal İçerik ve Türlerinden Duydukları Memnuniyet Derecesini Ölçmeye Yönelik Hazırlanan “Moodle Anket” Etkinliği Ekran Görüntüleri	196
EK-11: “Moodle Nedir? Moodle Tanıtım Slaytı” Bloğu Ekran Görüntüsü	198
EK-12: Duyurular Bloğu Ekran Görüntüsü	199
EK-13: Çevrimiçi Kullanıcılar ile Mesajlar Blokları Ekran Görüntüsü	199
EK-14: “Düşünce ve Fikir Paylaşım Alanı, Tomyo Sanal Sınıf, Seyh 111 İletişim Dersi Sohbet Odası” Blokları Ekran Görüntüleri.....	200
EK-15: Ders Forum Bölümleri Ekran Görüntüleri	202
EK-16: “En Aktif Kullanıcılar, Ziyaretçi Sayacı, İstatistik” Blokları Ekran Görüntüsü	204
EK-17: Kullanıcı Etkinlik Raporu-Bütün Kayıtlar Dökümü Ekran Görüntüleri	205

ÖNSÖZ

İnsanların istedikleri yaşam seviyesine ulaşmasında eğitimin, toplumsal ve bireysel önemi herkes tarafından kabul görmektedir. Günümüz toplumlarının; hızlı, sürekli değişim ve gelişimi eğitim sistemini de etkilemektedir. Bu durum, toplumsal kurum ve yapılarda değişim getirirken diğer taraftan bireyin bu değişime uyma gereksinimini de ortaya çıkarmaktadır. Ancak bu gereksinimin karşılanmasında, geleneksel yapıdaki teknolojik olanaklardan yararlanma, sorunların çözümü için bir cevap olmayabilir. Bu konudaki temel sorun, gereksinimlerin karşılanması ve sorunların çözümlenmesinde yeni teknolojilerin kullanılamamasıdır.

Bilgisayar ve internet teknolojilerinin eğitimde kullanılması, görsel işitsel araç ve tekniklerin gelişiminin kaçınılmaz bir sonucudur. Bu teknolojilerinin eğitimde kullanılması; öğrenciye, öğretmene, eğitim kurumuna ve eğitim sistemine pek çok yarar ve katkı sağlamaktadır.

Araştırmanın I. Bölümünde; giriş, araştırma problemi, araştırmanın amacı, denenceleri, önemi, sayıtlıları, sınırlılıkları ve tanımlar konularına yer verilmiştir. II. Bölümdeki literatür kısmında; uzaktan eğitim kavramının alt kümesi olan ve teknolojik gelişimin bir yansıması olarak ortaya çıkmış, “Web Tabanlı Öğretim Yöntemi” kavramının; önem ve gerekliliğine dikkat çekilmiş ve konu; bilgi teknolojisi, bilgisayar ve internet boyutlarıyla temellendirilmiştir. Bununla beraber, turizm eğitiminin tanımı, önemi ve amaçları ile Türkiye’deki turizm eğitiminin durumu da ortaya konulmaya çalışılmıştır. III. Bölümde araştırmanın yöntem boyutu, IV. Bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmanın V. Bölümünde araştırmadan elde edilen sonuçlar ile bu sonuçların yapılan diğer çalışma ve araştırmalarla mukayese edildiği sonuç ve tartışma bölümü ve son olarak VI. Bölümde araştırma sonuçlarına paralel olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırmanın uygulama kısmında; Web tabanlı öğretim yönteminin turizm eğitimi alan yükseköğretim öğrencilerinin başarısına etki düzeyi geleneksel öğrenme yöntemiyle karşılaştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulguların bilhassa turizm eğitiminde, web tabanlı öğretim yöntemini kullanılmasına katkı sağlaması umut edilmektedir.

Bu çalışmamda; her zaman bana yol gösteren, akademik, insani yardım ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, daha çok bir ağabey gibi davranan değerli

danışmanım Yrd. Doç. Dr. Bahadır KÖKSALAN hocama, çalışmamın her aşamasında gösterdiği katkıları için Yrd. Doç. Dr. Tuncay SEVİNDİK hocama, teknik bilgi ve destekleri için Yrd. Doç. Dr. Servet DEMİR hocama, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki tüm hocalarıma ve arkadaşlarıma, araştırmanın uygulama kısmında yer alan öğrencilerime, beni bu günlere getiren anneme, babama, halama ve bu süreç esnasında gösterdikleri sabır ve anlayışından ötürü sevgili eşim Aynur ve kızlarım Emine Bilge ile Zeynep'e en derin saygı, şükran ve sevgilerimi sunarım.

Atınç OLCAY
Gaziantep, 2011

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Yıllar boyu teknoloji; değişik alanlarda, değişik amaçlar için kullanılmıştır. Bu alanlardan biri de eğitimidir. Teknolojinin gelişimine paralel olarak eğitimin yürütülmesinde de değişimler yaşanmış, bireysel öğrenme fikrine işlerlik kazandırılmıştır. Eğitim ve öğretim, öğretmen merkezli olmaktan çıkarak fiziksel ortamlardan bağımsız yürütülebilir bir hale gelmiştir (Tuncer ve Taşpınar, 2007, 113).

Eğitim, birey ve toplum gereksinmelerinin temel noktasını oluşturmaktadır. Toplumlar ihtiyaç duydukları niteliklere sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlarken, bireyler de toplumların bu talebini karşılamak amacıyla kendilerini yeni dünyanın normlarına uygun şekilde geliştirmeye çalışmaktadırlar. Bu gelişim, ülkelerin eğitim ve öğretim programlarını yeniden yapılandırmaları ile mümkün hale gelmektedir. Toplumları bu yeniden yapılanma sürecine iten sorunlar şunlardır (Kaya, 2002, 8):

- Aynı anda büyük kitlelere eğitim hizmetinin verilmesi zorunluluğu.
- Bireysel farkların dikkate alınamaması.
- Bireylerin ihtiyaç duydukları bilgi miktarının belirlenememesi.
- Bilginin uygun yöntem ve tekniklerle sunulamaması.
- Bilgi aktarımının çok zaman gerektirmesi.

Bilgi çağının yaşandığı 21. yüzyılda eğitim; hayatın her döneminde, her alanında ve her anında yerini almıştır. Eğitim kreşlerde başlayarak akademik eğitim sonrası iş hayatında hizmet içi eğitimlerle devam etmektedir. Bilgi çağında teknolojiyi takip etmek için sürekli eğitim ile bireylerin kendilerini yenilemeleri gerekmektedir (Arıcı ve Yekta, 2005, 145).

Bilim ve teknolojinin ilerlemesiyle birlikte insanoğlunun; çevreye egemen olma, onu yönlendirme ve anlama çabaları geçmişten bugüne kadar süregelmektedir. Bilim ve teknoloji alanındaki şaşırtıcı gelişmeler, ülkeleri ister istemez büyük ve gizli bir yarış içine itmektedir. Bütün ülkeler, ellerinde var olan birikimlerini sınırsızca işe koşarak kendi insanlarını ileri teknoloji ve bilgi toplama düzeyine ulaştırmaya çalışmaktadır. Bu yarış kazanmada ülkelerin en önemli silahı, tartışmasız eğitim olarak görülmektedir. Dünyadaki tüm ülkeler; bilgi toplumu düzeyine ulaşabilme, başka ülkelere karşı üstünlük elde etme ve elde ettikleri üstünlükleri koruyabilme yarışında eğitim sistemlerinden çok önemli katkılar sağlamışlardır. Çünkü bilimsel ve teknolojik gelişme

araştırmayla, gerekli araştırmaların yapılabilmesi ise nitelikli insan gücü ile olanaklı görülmektedir. Gerekli insan gücünü yetiştirmek ise eğitimin işidir (Öz ve Yüksel, 2007, 168). Çağımızda eğitimin bütün düzeylerinde, öğrenme-öğretme teknolojileriyle karşılaşılmaktadır. Bilgisayar ve bilgi teknolojileri; eğitim, ekonomi, ticaret ve sağlık gibi yaşamın birçok kesimine standartlar getirmiştir (Cepek ve Hnojl, 2005).

Kurulan bilgisayar ağları sayesinde dünya adeta küçük bir yerleşim birimi haline gelmiş, üretilen bilgilerin bilgisayar ortamında saklanması ve bu bilgilere kısa sürede erişilmesi çok kolaylaşmıştır. Bu bağlamda, bilgisayar teknolojisinin sunduğu imkânlardan yararlanmasını bilen, bilgiye erişebilen, kullanabilen ve en önemlisi de bilgi üretebilen nesillerin yetiştirilmesi gerekliliği, eğitim alanında bilgisayar teknolojisinin kullanımını zorunlu hale getirmiştir (Arıcı ve Dalkılıç, 2006, 421).

Çağdaş gereksinimler; toplumsal yaşama uyum sağlayıcı, kişiliği geliştirici, akılcı hedeflere yönelik, bilimsel araştırma yöntemlerine, bağımsız ve bireysel öğrenmeye olanak tanıyan, büyük kitlelere hizmet götürebilen bir eğitimi zorunlu hale getirmektedir. Bu ise, eğitime bilimsel ve teknolojik bir nitelik kazandırma gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çünkü çağdaş eğitim politikası; plan ve programları, örgütsel yapısı ile bilimsel esaslara dayanmadığı, uygulamalarında da teknolojik olanaklardan yararlanmadığı sürece bugünün toplumsal ve bireysel gereksinimlerine yanıt veremez (Numanoğlu, 1993, 219-220; Alkan, 1984, 8-10).

Değişen koşullar doğrultusunda çağın gerekleri, bireyleri daha fazla donanımlı olmaya itmektedir. Eğitim almış, sektör içinde karşılaştığı sorunlara çözümler üreten, çağın mesleki, teknik ve sektörel değişimlerini yakından takip edebilen bireyler hem örgütlerin hem de toplumların gelişmesi açısından tercih edilen kişiler olacaklardır. Değişen eğitim anlayışı, mesleki beceri ve yeterlilikleri ön plana çıkarmaktadır. Mesleki eğitim, sürekli eğitim ya da yaşam boyu eğitim kavramları bu yüzyılın temel eğitim kavramları arasında yer almaktadır (Öncüer, 2006, 58-59).

1.1. Araştırma Problemi

20. yüzyılda ortaya çıkan bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler beraberinde internet uygulamalarını getirmiş bunun sonucunda bilgi paylaşım yöntem ve teknikleri değişmiştir (Erkan, 2009, 1). İnternet giderek artan büyüklüğüyle eğitim için güçlü bir yardımcı ve aynı zamanda önemli bir araç olmuştur. Klasik eğitim yöntemlerinin değişmez doğrularından uzak ve eleştirel düşünceye açık olan internet platformunun,

yeni eğitim sistemi içerisinde yer alması gerektiğine pek çok eğitimci inanmaktadır (Kökdemir, 2007). Bu anlamda web tabanlı eğitim, online eğitim, sanal eğitim, E-eğitim, E-okul, E-üniversite, E-devlet, E-kurum ve E-sağlık gibi kavramlar literatürde yer edinmiştir. Gün geçtikçe uygulama alanları artmaya devam edeceği tahmin edilmektedir. Bilişim teknolojileri içinde ise internetin kullanılabilirliği diğer teknolojilere göre daha ön plandadır. Her ne kadar internetin çıkışı çok özel bir amaç doğrultusunda olmuşsa da bu gün özellikle eğitim alanında yaygın şekilde kullanıldığı görülmektedir (Keskin, 2006, 2).

Eğitimin neredeyse tamamen öğrenen merkezli bir yapıya dönüştüğü günümüzde öğrencinin; daha rahat, daha özgür ve daha verimli öğrenebilmesi için öne sürülen ve geliştirilen eğitim modelleri teknoloji faktörünü de içerisinde barındırmaktadır (Demirel, 2003, 51). Öğrenen merkezli ve teknoloji destekli bu eğitim modellerinden geniş bir uygulama alanına sahip “uzaktan eğitim modeli” birçok eğitimci tarafından geleceğin alternatif eğitim modeli olarak düşünülmektedir. Klasik eğitim ortamlarında yaşanan; yüksek maliyet, zaman ve mekân yetersizliği gibi sorunları ortadan kaldırmayı amaçlayan uzaktan eğitim modeli özellikle çalışan bireyler için ideal bir eğitim alternatifidir. Başlangıçta tamamen yaygın eğitim uygulamalarında kullanılan bu model, günümüzde örgün eğitimde de geniş bir kullanım alanı bulmuştur (Sular, 2005, 3).

Toplumdaki değişikliklerle bütünleşen bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, eğitim ve öğretim için yeni paradigmlar ortaya çıkarmaktadır. Bu köklü değişikliklerin eğitim ve öğretim sistemi üzerinde büyük etkileri vardır. Söz konusu eğitim ve öğretim paradigmlarının etkisindeki katılımcılar ise iyi tasarlanmış kaynaklar ile desteklenen zengin öğrenme ortamlarına ihtiyaç duyarlar. Dünya çapında giderek daha çok üniversite ve eğitim kurumu, eğitim ve öğretim etkinlikleri için interneti kullanmaktadır. Her düzeyde kurum, öğrenci ve çalışan, çevrimiçi öğrenme aktivitelerine katılmaya özendirilmektedir (Tuncer, 2007, 15).

İnternetin bilgiye hızlı ve sınırsız erişimi internet teknolojisini uzaktan eğitim programlarının vazgeçilmezi yapmıştır. İnternet teknolojisinin yeni bir vizyon kazandırdığı uzaktan eğitim, günümüzde web tabanlı eğitim olarak yeni bir kimlik kazanmıştır. Eşzamansız olarak gerçekleştirilen web tabanlı eğitim uygulamaları, klasik sınıf ortamı ve ders kavramını büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır. Böylece öğrenci dersi; istediği zaman, internet bağlantısı bulunan istediği bir mekândan izleyebilmektedir.

Yaygın eğitimde; kurslar, sertifika programları, kamu ve özel kuruluşların çalışanları için düzenlemiş olduğu hizmet içi eğitim programlarının yanı sıra örgün eğitim veren üniversitelerin; ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında web tabanlı eğitim kullanım alanı bulunmaktadır (Şen, 1999, 57).

Eğitimi geleneksel sınıflardan kurtarma adına birçok uygulama yapılmıştır. İnternet temelli bir eğitime gelinceye kadar çeşitli kitle iletişim araçları yoluyla eğitim verilmeye çalışılmıştır. İnterneti diğer kitle iletişim araçlarından ayıran ise; daha fazla etkileşime olanak tanınması, daha esnek olması, daha fonksiyonel oluşu ve potansiyel harcamalarının daha az olmasıdır (Baer, 1998; Akt. Tuncer, 2007, 16).

Bilgisayar ve internet teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak, eğitim alanında yeni yaklaşım ve yöntemler geliştirilmektedir. Bu yöntemlerden biri de web tabanlı öğretim yöntemidir ve web tabanlı öğretim yöntemi uygulamalarının sayısı gittikçe artmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitim, ülke genelinde iş hayatının nitelikli işgücüne olan ihtiyacını karşılayan, belli bir iş veya mesleki alanda öğrencilerin bilgi ve becerisini artıran eğitim sürecidir. Mesleki ve teknik eğitim örgün eğitimde ortaöğretimden başlayarak ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitimin tamamlanmasıyla son bulur. Mesleki ve teknik eğitim daha fazla araç-gerece ihtiyaç duyduğu için maliyeti yüksek olan fakat mezun öğrenciler kısa sürede üretici duruma geçtikleri için topluma ve ülke ekonomisine daha çabuk katkı sağlayan bir eğitimidir. Bununla beraber mesleki ve teknik eğitim mevcut bazı sorunlar nedeniyle sanayi ve hizmetler sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü yetiştirmede yetersiz kalmaktadır. Halen mesleki ve teknik eğitimde sistem ve işleyişine, eğitim programlarına, öğretmen eğitimine ve öğretim yöntemlerine ilişkin sorunlar bulunmaktadır. Özellikle mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında, meslek yüksekokullarında ve mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrenci mevcudunun fazla olması ve araç-gereç bulmada zorluklar, öğrenmeye dönük öğretim yöntemlerinin başarıyla uygulanmasına olanak vermemektedir. Mesleki ve teknik eğitim, şartlar el verdiğince ve öğreticiye bağlı olarak öğretim yöntemlerinin uygulamasına olanak veren ve her türlü yer ve zamanda öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştıracak, alternatif öğretim yöntemlerinin bulunduğu bir eğitim sistemidir. (Orhaner ve Tunç, 2001, 294-295).

Mesleki ve teknik eğitim içerisinde yer alan turizm eğitiminin öneminin her geçen gün artması yeni açılımları gündeme getirmektedir. Bu açılımlar ile mevcut

problemlere çözüm aranmaktadır. Eğitim sürecine katılan öğrenci sayısına paralel olarak artış göstermeyen öğretim elemanı ve üniversite sayısının yanında, öğrencilerin ulaşım ve yerleşim gibi temel sorunlara da web tabanlı öğretim yönteminin çözüm sağlayacağı düşünülmektedir.

Ne var ki turizm eğitiminde web tabanlı uzaktan eğitim yöntemlerinin neredeyse hiç kullanılmadığı söylenebilir. Oysa turizm eğitimi, alanı ve yapısı itibarıyla yüksek yoğunlukta görsel materyal kullanmaya elverişli derslere sahiptir ve bu derslerde uygulanacak web tabanlı öğretim yöntemi, turizm öğretimi programlarında belirtilmiş olan amaç ve davranışların öğrencilere kazandırılmasında önemli yararlar sağlayacaktır. Bununla beraber uzaktan eğitimin, büyük bir gruba eğitim fırsatı vereceği, turizm eğitiminde yaşanan nitelik-nicelik sorunlarının çözümüne, turizm eğitiminin sürekliliğine ve profesyonelleşmesine katkı sağlayacağı da göz ardı edilmemelidir.

Bu değerlendirmeler göz önüne alındığında web tabanlı öğretim yönteminin turizm eğitimi alan yükseköğretim öğrencilerinin başarıları üzerindeki etkisinin araştırılmasının faydalı olacağı düşünülerek “Turizm Eğitiminde Web Tabanlı Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi (Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu Örneği)” araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Bu araştırmanın temel problemi, *çoklu ortam araçları kullanılan web sitesi üzerinden yapılacak uzaktan eğitim ile geleneksel eğitimin yükseköğretim turizm eğitimi alan öğrencilerin başarı düzeyleri üzerindeki etkilerinin karşılaştırılması ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesidir.*

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; turizm eğitiminde web tabanlı uzaktan öğretim ile geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrencilerin ders başarıları üzerindeki etkilerinin kıyaslanması ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesidir.

1.3. Araştırmanın Denenceleri

Bu genel amaç doğrultusunda, aşağıdaki denencelere cevap aranacaktır:

- Deney grubu öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- Kontrol grubu öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.

- Deney ve kontrol grupları öntest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- Deney ve kontrol grupları sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- Deney ve kontrol grupları erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- Deney ve kontrol grupları direnç testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Web tabanlı öğretim yöntemi yeni yaklaşım ve yöntemlerden biridir. Eğitimin birçok disiplinde web tabanlı öğretim yöntemiyle ilgili araştırma ve uygulamalar yapılmaktadır. Buna karşın turizm eğitimi alanında bu konuda yapılan hiçbir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu çalışma, konusu itibarıyla ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alanındaki yapılan ilk çalışma olma özelliği de taşımaktadır.

Bu çalışma; turizm eğitiminde geleneksel öğretim yöntemi ile web tabanlı öğretim yönteminin, öğrencilerin başarı düzeyleri üzerindeki etkilerinin karşılaştırılmasına ve web tabanlı öğretim yöntemiyle ilgili öğrenci görüşlerinin tespit edilmesine olanak sağlaması bakımından önemlidir.

Bu çalışma; konu hakkında bilgi eksikliğinin bir ölçüde giderilmesi, turizm eğitiminde teknoloji temelli öğretim araçlarının geliştirilmesi, web tabanlı öğretim ortamlarının tasarlanması, turizm öğretim programlarında yapılabilecek düzenlemelere fikir vermesi ve benzer konular üzerinde çalışacak araştırmacılara kaynak teşkil etmesi bakımından ayrı bir önem taşımaktadır.

1.5. Araştırmanın Sayıltıları

- Araştırmanın çalışma grubu olarak belirlenen Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu, 2009-2010 Güz Dönemi, Turizm ve Seyahat İşletmeciliği Programı ile Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı 1.sınıf öğrencilerinin araştırmanın web tabanlı öğrenme ile geleneksel öğrenme yöntemlerinin başarı boyutuyla kıyaslanması açısından nicel ve nitel özellikleri yeterlidir.

- Deney ve kontrol gruplarının oluşturulması için belirlenen yansızlık ölçütleri yeterlidir.
- Web tabanlı öğrenme konusunda verilen bilgilendirme semineri, öğrencilerin konu hakkındaki bilgi ihtiyacını karşılamıştır.
- Öngörülen 8 haftalık uygulama süresi araştırmanın durumunu ortaya koyması bakımından yeterlidir.
- Uygulamada kullanılan ders materyal ve içerikleri bireysel öğrenmeyi sağlar niteliktedir.
- Araştırma için geliştirilen veri toplama araçları, çalışmanın amacına ulaşmasını sağlayacak yeterlidir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmada elde edilen bilgi ve bulgular; Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu Turizm ve Seyahat İşletmeciliği Programı ve Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı 1.sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
- 2009-2010 Güz Döneminde öğrenim gören 50 öğrenciyle sınırlıdır.
- Sekiz hafta süren uygulama verileri ile sınırlıdır.
- Kaynakçada yer alan veri kaynakları ile sınırlıdır.
- Ders konusunun içeriği, web ortamında sunulması amacıyla hazırlanan yazılımlar ve ders notları ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

- **Bilgisayar Destekli Öğretim:** Öğretim sürecinde öğrencilerin bilgisayarda programlanan dersler ile etkileşimde bulunduğu, öğretmenin rehber, bilgisayarın ise ortam rolünü üstlendiği bir öğretim yöntemidir (Somuncuoğlu, 1997,116).
- **Çoklu Ortam:** Metin, ses, grafik, animasyon, görüntü, video gibi sayısal medya ortamlarının bir sentezidir. Çoklu ortam uygulamaları değişik veri tiplerinin; bir fikri, bir olayı, yeri veya konuyu açıklamak için bilgisayar ortamında kullanılmasıdır (Dinç, 2000; Alkan, Tekedere ve Genç, 2001).
- **DeneySEL Yöntem:** Belirli bir değişkenle ilgili olan sonucu etkileyebilecek koşulların, deneyci tarafından kontrol edildiği bilimsel bir yöntemdir (Güney, 1998, 70).

- **Geleneksel Yöntem:** Bizzat öğretim kurumlarının derslik ve uygulama alanlarında yapılan öğrenmeyi ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Bu terim; yerleşkede öğrenme (on-campus learning) veya yüz yüze öğrenme (face to face learning) olarak da adlandırılmaktadır. Geleneksel öğrenmede, ders ve uygulamalarda teknoloji kullanılmakla birlikte tamamen teknolojiye dayalı ve teknoloji destekli olma durumu söz konusu değildir (Cebeci, 2004, 76-77).
- **Gösterip-Yaptırma Yöntemi:** Gerçek koşullar altında, gerçek araçlarla ya da gerçeğe en yakın biçimde olayın yaşatılması, yapılması gibi görsel-işitsel ve yaparak-yaşayarak konunun sunulması veya işlenmesidir (Şimşek, 2002, 20).
- **Moodle:** Öğrenme Yönetim Sistemi (LMS) ve Sanal Öğrenme Ortamı (VLE) olarak da bilinen web tabanlı ücretsiz bir Ders Yönetim Sistemidir (CMS). Eğitimciler, Moodle ile etkili bir şekilde çevrimiçi öğrenme siteleri oluşturabilirler (www.moodle.org.tr).
- **Öğretim:** Bireyde davranış değişikliğinin okulda planlı ve programlı bir şekilde yapılması sürecidir (Demirel, 2000, 8).
- **Turizm Eğitimi:** Turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu, araştırma ve planlama çalışmalarını geliştirecek, işletmelerin verimliliğini artıracak ve bu sektördeki yenilikleri takip edebilecek bilimsel metodların ortaya çıkarılması için yapılan mesleki eğitimidir (Hacıoğlu, 1989, 6).
- **Uzaktan Eğitim:** Öğretmen ile öğrencilerin zaman ve konum olarak ayrıldığı bir eğitim sistemidir. Uzaktan eğitim, öğretimden farklı bir yerde meydana gelen planlı bir öğrenme şeklidir. Bundan dolayı; özel bir öğretim tasarımına, özel bir öğretim tekniğine, genellikle elektronik tabanlı olmak üzere farklı bir haberleşme yöntemine ve farklı bir yönetsel faaliyete ihtiyaç duyar (Buford, 2005; Moore ve Kearsley, 1995).
- **Web Sitesi:** İnternet üzerinde yayınlanan; yazı, resim, ses, film, animasyon gibi pek çok yapıdaki verilere hızlı ve etkileşimli bir şekilde ulaşmayı sağlayan çoklu ortam sistemidir.

BÖLÜM II

2. İLGİLİ LİTERATÜRÜN İNCELENMESİ

Bu bölümde kavramsal çerçeveyi oluşturabilmek amacıyla; bilgisayar ve eğitim, internet ve eğitim, uzaktan eğitim, e-öğrenme ve web tabanlı uzaktan eğitim ile turizm eğitiminin; amacı, önemi, gerekliliği, Türkiye’de turizm eğitimi, turizm eğitiminde model yaklaşımları ile web tabanlı turizm eğitiminin önemi ve gerekliliği konularına ilişkin literatür yer almaktadır.

2.1. Bilgisayar ve Eğitim

2.1.1. Bilgi Teknolojisi ve Bilgisayar

Dünyanın sürekli gelişmesi, bilim ve teknolojiideki yenilikler bilginin nitelik ve nicelik açısından gelişmesine neden olmuştur. İlkel çağlarda insanlar sadece yaşamlarını devam ettirebilecek düzeyde bilgiye ihtiyaç duyarken, günümüzde insanın ihtiyaç duyduğu bilgi tahmin edilemeyecek kadar çoktur. Bu durum, bilginin çok ve hızlı bir biçimde artmasına neden olmaktadır (Oğuz, 1995, 9).

Teknolojinin hızla gelişmesi ile geçmiş yıllara oranla bilgiye daha fazla ihtiyaç duyulmaya başlanmış hatta daha çok ve daha hızlı bilgi üretme gereği önem kazanmıştır. Bununla birlikte, bu bilgilerin en kısa zamanda paylaşılması ve yaygınlaştırılmasının sağlanması da teknolojik imkânların artırılması ve yaygın hale getirilmesi ihtiyacını doğurmuştur (Halis, 2001, 83).

Bir bilginin; toplanması, işlenmesi, saklanması ve gerektiğinde herhangi bir maksatla kullanılması ve herhangi bir yere iletilmesini otomatik olarak sağlayan bilgi teknolojileri gelişmiş ülkelerin çoğunda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Çiftçi, 2004, 57).

Bilgi ya da bilişim teknolojileri; her alanda kullanılan bilginin elektronik yolla düzenli bir biçimde depolanması, işlenmesi ve iletilmesi amacıyla geliştirilen teknolojileri tanımlamak için kullanılmaktadır. Bilgi teknolojileri; bilginin süreçlenmesinin ve yönetilmesinin tüm yönlerini içeren oldukça geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu alanda; bilgisayar donanımları, yazılımları ve ağları tasarlanır, geliştirilir, desteklenir ve yönetilir. Temel bileşenini insanın oluşturduğu bilgi teknolojileri; bilgisayarların, çevre birimlerinin ve iletişim araçlarının yaygın

kullanıldığı alanlardır (Gökçora, 2004, 9). Bu araçların tasarlanması, üretilmesi ve pazarlanması ayrı bir sektör haline gelmiştir (Benligiray, 2006, 32).

Bilgi teknolojisi (Wellington, 1985); bilginin üretilmesi, toplanması, işlenmesi, yeniden elde edilmesi, yayılması ve korunması olarak tanımlanmakta ve telefon, kablolu yayınlar, uydu aracılığı ile yayın, video diskler, bilgisayarlar ve yazılı-sözlü her türlü iletişimi içermektedir.

Bilgi teknolojisinin kullanımı ile beraber bilginin işlenme hızı, kullanılabilirliği artmış, kullanım alanı çeşitlenmiş ve etkin bir şekilde işlenerek miktarı artmıştır. Toplumlardaki bu hareketlilik ve hızlı değişim ile beraber bilimselliğin ve teknolojinin önemi daha da artmaktadır. Bilgi teknolojileri; bilginin paylaşımı ve yönetimi sürecinde anahtar görevi yapan araçlardır (Mercader, Luis ve Ramon, 2006, 17).

Bilgi gereksiniminin bu kadar ön plana çıkması, bilginin düzenli bir biçimde saklanması ve gerektiğinde saklanan bilgilerin içinden istenilen bilginin tekrar alınarak işleme konulması gereksinimini de beraberinde getirmektedir. Günümüzde bilgisayar ve internet teknolojilerinin de sürekli bir gelişme içerisinde olduğu bilinmekle beraber bu iki faktörün bir arada kullanılması kaçınılmaz bir hal almıştır. Nitekim bilgisayarlar, büyük miktarlarda bilgileri düzenli bir şekilde depolayabilmekte ve istenildiğinde depolanan bilgiler içerisinden aranan bilgiyi çok kısa bir zaman içinde bularak kullanıcıya sunabilmektedir. Bilgisayar ve bilginin bu uyumlu işbirliği, bilgilerin saklandığı her ortamda bilgisayar kullanımını zorunlu hale getirmektedir (Efendioğlu ve Sezgin, 2007, 220).

Bilgi teknolojileri, bilgi toplumunda bilginin bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, hemen her alanda bilgi teknolojilerinden yararlanılmaktadır. Bilgi teknolojilerinden yararlanılan alanlardan biri de eğitimidir (Genç, 2000, 15). Her alanda meydana gelen hızlı değişim, toplumsal yaşamın şartlarını da değiştirmektedir. Toplumsal yaşamdaki değişmelere paralel olarak eğitimin işlevlerine yeni boyutlar eklenmekte ve eğitimin, toplumdaki değişmeyi gelişmeye doğru taşıma sorumluluğu önem kazanmaktadır. Bilgi ve bilgisayar ağı teknolojilerindeki patlama, tüm dünya ülkelerindeki bireylerin yaşamlarını ve çalışmalarını değiştirmektedir. Tüm bu gelişmeler toplumsal yaşamın her alanını etkilemekte, eğitim de bu sosyal değişikliklerden etkilenmektedir (Jin, 2002, 171). Bu etkilerin olumlu yönde şekillenmesini sağlama sorumluluğunu ise hiç kuskusuz eğitim sistemleri taşımaktadır.

Günlük ve iş hayatının hemen her alanında geniş bir kullanım alanı bulan yeni teknolojilerin, bu alanlarda yaptığı değişimler, eğitim sistemlerini de önemli ölçüde etkilemektedir. Genç ve yetişkin öğrenci sayısındaki artış ve eğitimden hizmet bekleyen bireylerin ilgi ve isteklerindeki çeşitlilik eğitim kurumlarını daha çok teknoloji kullanmaya yöneltmektedir. Dolayısıyla birçok öğretim kurumu, multimedya teknolojiye (fiber optik kablo sistemi, öğretim binalarında bilgisayar ağı, bilgisayar laboratuvarları, bilgisayar ağı servisleri, video konferans sistemi, internet vb.) yönelmektedir (Helvacı, 2008, 118).

Bilgi kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılması ve araştırma yetisi kazanabilmek, depolanmış bilgi kaynaklarının ve bilgi teknolojilerinin nasıl kullanılacağına bilinmesiyle yakından ilişkilidir (American Library Association, 1998, 7-8).

Bilgi toplumlarında insanın, bilgiyi üreten ve tüketen olmak üzere temelde iki rolü vardır. Üreten olarak bilgi, insandan onun etrafındaki çevreye doğru akarken tüketen olarak ise bilgi, çevreden insana doğru akar (Akkoyunlu, 1993). Bilgi toplumunda insan; bilgiye ulaşma yollarını, bilgiyi sınıflayabilmeyi, üretebilmeyi, paylaşabilmeyi, değişen ortamlara uyum sağlayabilmeyi öğrenmek zorundadır. Bilgi teknolojilerini; rahatlıkla ve verimli bir biçimde kullanabilen, girişimci, üretken, yenilikçi, bireysel sorumluluk sahibi, kendini gerçekleştirmiş ve sürekli kendini yenileyen insanlar başarılı olacaktır (Aşkar, 1992).

Modern çağın simgesi haline gelen bilişim ve iletişim araçlarının değeri sadece toplumsal ve ekonomik yönden değil, eğitim-öğretimde bazı özelliklerinden dolayı da vazgeçilmez olmalarını gerekli kılmaktadır. “Göze, kulağa, hem göze hem de kulağa hitap etmeleri bu araçların öğretici değerini artırmaktadır” (Celkan, 1991, 102).

Milli Eğitim Bakanlığı’nca 2006 yılında yayınlanan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” raporunda bilgi teknolojileri alanında öğretmenlerde bulunması gereken becerileri şu şekilde sıralamıştır (Cüre ve Özdener, 2008, 42):

- Bilgi teknolojileri ile ilgili yasal ve ahlaki sorumlulukları bilme ve bunları öğrencilere kazandırabilme.
- Teknoloji okur-yazarı olma, bilgi teknolojilerindeki gelişmeleri izleyebilme.
- Meslekî gelişimini desteklemek ve verimliliğini artırmak için bilgi teknolojilerinden yararlanabilme.

- Bilgi teknolojilerinden (çevrimiçi dergi, uygulama yazılımları, e-posta vb.) bilgiyi paylaşma amacıyla yararlanabilme.
- Bilgi teknolojileri de kullanarak farklı deneyimlere, özelliklere ve yeteneklere sahip öğrencilere uygun öğrenme ortamları hazırlayabilme.
- Ders planında bilgi teknolojilerinin nasıl kullanılacağına yer verebilme.
- Materyal hazırlamada bilgisayar ve diğer teknolojik araçlardan yararlanabilme.
- Teknolojik ortamlardaki (veritabanları, çevrimiçi kaynaklar vb.) öğretme-öğrenme ile ilgili kaynaklara ulaşabilme ve bunların doğruluk ve uygunlukları açısından değerlendirebilme.
- Teknoloji kaynaklarının etkili kullanımına model olabilme ve bunları öğretebilme.
- Öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını dikkate alarak öğrenci merkezli stratejileri destekleyen teknolojileri kullanabilme.
- Teknoloji yoğun öğrenme ortamlarında, davranış yönetimi için stratejiler geliştirebilme ve uygulayabilme.
- Bilgi teknolojileri kullanarak verileri analiz edebilme.
- Bilgi teknolojileri kullanarak sonuçlardan velileri, okul yönetimini ve diğer eğitimcileri haberdar edebilme olarak belirlenmiştir

Eğitim-öğretimde teknoloji kullanımı öğretmenleri klasik eğitim anlayışının ağır yükünden kurtararak daha üretken yapacaktır. Bilgisayar ağlarının eğitim-öğretimde devreye girmesi ve kullanımı, bilimsel bilgi üretimi yönünde önemli katkılar sağlayacaktır (Ergün, 2003).

Hızla gelişen bilgi teknolojisi, okullardaki görsel ve işitsel öğretim alternatiflerini artırmakta aynı zamanda bu yönde öğretim programlarında değişikliklerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Yapılan araştırmalar, etkin kullanılan öğretim teknolojilerinin eğitim sistemini iyileştirecek potansiyele sahip olduğunu göstermektedir (Akın, 2007, 50).

Dünyada her ülke, kendi eğitim politikaları çerçevesinde teknolojik gelişmeleri takip etmekte ve iletişim teknolojilerini eğitim sistemlerinde etkili olarak kullanmaya çalışmaktadır. Bu iletişim teknolojileri, ülkelerin eğitim sistemi yapılarında değişikliğe neden olmakta ve yeni yapılandırmaları zorunlu kılmaktadır (İşman, 1999, 93).

2.1.2. Eğitimde Bilgisayar Kullanımı

Eğitim, bireyde davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlanır ve eğitimin okullarda gerçekleştirilen planlı ve programlı bölümü formal eğitim olarak adlandırılır. Formal eğitim faaliyetlerinin en önemli bölümünü öğretim etkinlikleri oluşturur. Öğretim süreci sonucunda, öğrencilerin belli davranışları kazanmaları ve belli bir başarı düzeyine ulaşmaları beklenir. Bunun sağlanabilmesi ise, öğretim program içeriğinin uygun yöntem ve teknolojilerle desteklenerek öğrencilere sunulmasına bağlıdır (Özmen ve Kolomuç, 2004, 57).

Büyük ve yoğun insan toplulukları; aşırı hareket, hızlı değişim, bilimsellik, siyasi düzeyde teknokrasi, sosyal yaşamda toplumlararası bütünleşme, ekonomik alanda uluslararası örgütlenme, üretimde maddi sermayeden bilgi sermayesine geçiş, otomasyondan sibernasyona dönüşüm, elektrik enerjisinden nükleer enerjiye geçiş, kıtalararası ulaşım ve iletişimde gezegenlerarası ulaşım ve iletişime geçiş meydana gelen bu değişimlerin ve gelişmelerin birer örneğidir (Numanoğlu, 1993, 219).

Böyle bir değişim ve gelişim ortamında eğitime de bilimsel ve teknolojik bir nitelik kazandırma gerekliliği ortadadır. Zira hangi tip bireylere nelerin, nasıl ve ne kadar zamanda öğretileceği, öğretmenlerin yeni gelişmelere göre nasıl yetiştirileceği; eğitim, tesis, araç ve gereçlerin nasıl hazırlanacağı ve kullanılacağı etkin ve ekonomik öğrenme-öğretme süreç ve yöntemlerinin nasıl geliştirileceği ve kullanılacağı; eğitim hizmetlerinin ekonomik, verimli ve etken bir biçimde nasıl sağlanacağı gibi hususlar önem kazanmakta ve bu sorunların çözümü acil önlemler alınmasını gerektirmektedir (Numanoğlu, 1993, 219-220; Alkan, 1984, 8-10).

Bilgisayarlar, hemen her türlü eğitim hizmetinde kullanılmaktadır. Eğitim yönetimi, ölçme-değerlendirme, rehberlik ve psikolojik danışma, öğrenci işleri, özlük işleri, dokümantasyon hizmetleri, eğitim araştırmaları ve öğretim bilgisayarların en çok kullanıldığı eğitim hizmetlerinin başında gelmektedir (Şimşek, 1997, 314). Eğitimde bilgisayar kullanımı ve özellikle bilgisayar destekli öğretim ile ilgili uygulamalar birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de hızla yaygınlaşmaktadır (Keser, 1991, 694).

Bilgisayarlardan eğitim alanında yararlanmada önemli rol oynayan etkenler ve bilgisayarın öğretim amaçlı kullanımının sağladığı yararlar konusunda uluslararası ve ulusal literatürde birçok araştırma ve çalışmalara rastlanmaktadır. Bu araştırmalar, öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerden, uygulama yaklaşımına kadar geniş bir yelpazeye yayılmaktadır (Uşun, 2003, 370). Öğretimde bilgisayar kullanımı konusunda

gerçekleştirilen uluslararası bazı araştırmalarda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir (Gleason, 1981):

- Bilgisayar, öğrencilerin öğretim hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmaktadır.
- Geleneksel öğretimle karşılaştırıldığında bilgisayar programları, öğrenme zamanında %20 ile %40 arasında tasarruf sağlamaktadır.
- Bilgisayarın öğretim alanında kullanılması geleneksel öğretime oranla, öğrenci başarısını olumlu yönde etkilemekte ve motivasyonu artırmaktadır.
- Bilgisayar destekli öğretimin başarısında ders yazılımlarının etkililiği önemli rol oynamaktadır.

Günümüzün eğitim sistemleri, öğrenci merkezli bir eğitimi savunmaktadır. Bu eğitim sisteminde öğretmen rehber durumundadır. Bilgisayarlar; bilgiye ulaşmada, paylaşımda ve bilgiyi depolamada en önemli araçlardır. Bu nedenle, bilgisayarın eğitim ortamında kullanılması daha etkili bir öğretimin gerçekleşmesine neden olmaktadır (Güzeller ve Korkmaz, 2007, 156).

Bilgisayarın son yıllarda hızlı bir şekilde gelişimi eğitim sistemini de etkileyerek, bir takım değişikliklerin yapılması mecburiyetini doğurmuştur. Eğitimde yeni teknolojileri kullanmak, geleneksel yöntemle göre daha fazla duyu organına hitap etmeyi beraberinde getirir. Bu da, öğrenci ilgisini artırdığı gibi öğretimi kolaylaştırıp, zevkli hale getirerek öğrenmenin hızlanmasını sağlar (Yalın, 2003).

Eğitimde bilgisayarların kullanılmasının; öğrenci sayısının ve eğitime olan talebin hızla artması, bilgi miktarının çoğalması, içeriğin karmaşık hale gelmesi, bireysel farklılıklar ve yeteneklerin giderek daha fazla önem kazanması, öğretmen yetersizliği gibi nedenlerden dolayı bir gereklilik haline gelmiştir. Öte yandan, bilgisayarların eğitim ortamında kullanımı ile ilgili birçok eğitimci tarafından yapılan araştırmaların sonuçları, eğitimde bilgisayar kullanımının okullarda öğrenme çevresini zenginleştirdiği ve eğitimin niteliğinde de önemli değişiklikler oluşturabileceğini ortaya koymaktadır (Oğuz, 1995, 9).

Bugünün çocukları, hızlı değişen bir dünya ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bu hızlı değişim, ilerde birer yetişkin olacak olan çocukların nelere gereksinim duyacaklarını tahmin edilmesini güçleştirmektedir. Genç kuşakların bu değişime ayak uydurabilecek ve değişime katkıda bulunabilecek şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, bugünün programı ile okulu bitiren bir öğrenci ekonomik ve sosyal

koşulların gerektirdiği bilgi ve becerilerden yoksun olarak mezun olacaktır. Dünün programı ile yarının toplumunu inşa etmek, toplumun ihtiyaçları ve beklentileri doğrultusunda bireylerin yetişmesini engelleyecektir (Akkoyunlu, 1995, 107). Yapılan araştırmalar, çocukların 3 yaşından itibaren bilgisayarı kullanabileceklerini göstermiştir (Gürdal, Şahin ve Çağlar, 2001).

Eğitime olan talep sürekli olarak artmış, bireylerin eğitim olanaklarından daha fazla yararlanma istekleri bireysel öğretimi önemli hale getirmiştir. Bu durum, bilgisayarların eğitimde kullanımı zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca bilgisayarın; öğrenciyi daha çok güdülemesi, yaşam boyu eğitimi desteklemesi, öğretim programlarındaki esnekliği artırması da eğitimde bilgisayar kullanımının bir gerekçesi olarak ileri sürülmüştür (Arseven, 1986, 63-72).

İnsan zekâsı ve başarısının çağdaş ürünü olan bilgisayar, bütün toplumları ve bireyleri yakından ilgilendiren araçlar arasında yer almaktadır. Endüstri ötesi çağı başlatan bilgisayar, bugünün en etkili iletişim ve bireysel öğretim aracı olarak nitelendirilmektedir. Bilgisayar teknolojisi eğitim açısından incelendiğinde genelde; matematiksel ve mantıksal işlemleri büyük bir hız ve güvenilirlikle yapabilme, işlemleri sonsuz sayıda tekrarlayabilme, önceden programlanabilme, komut kabul edebilme, komuta göre yaptığı işlemleri kontrol edebilme, sonuçları rapor edebilme gibi özelliklere sahip bir araç olarak kabul edilmektedir. Özellikle son yıllarda; donanım açısından boyutlarının küçülmesi, fiyatların ucuzlaması, kapasitesinin artması, çeşitlerinin çoğalması ve yazılım açısından kullanım kolaylığı, sistem ve uygulama yazılımı alanında kaydedilen gelişmeler sonucu bilgisayar, birçok alanı ve giderek artan bir biçimde de eğitim alanını etkilemektedir. Zira bilgisayar; masanın üstünde durmanın ötesinde çantanın, ceplerin içine girecek kadar küçülmüş, fiyatı düşmüş ve soluk almak gibi temel bir ihtiyaç haline gelmiştir (Keser, 1997, 249).

Bilgisayar teknolojisinin eğitimde uygulanabilmesi için gerekli koşulların en önemlisi alt yapıdır. Alt yapı; donanım, yazılım ve insan gücü boyutlarını içermektedir. Bilgisayar teknolojisinde insan gücü genelde iki ana kategoride toplanmaktadır. Bunlar, teknik insan gücü ile eğitimci insan gücüdür (Alkan, 1990, 3).

İnternet ve bilgisayar teknolojilerinin insanların düşünce biçimleri, toplumsal yapıları ve bireysel kimliklerini oluşturma yönündeki etkisi düşünüldüğünde, ileride karşılaşılabilecek olumsuzluklardan gelecek kuşakları korumanın en akılcı yolu bilişim

ve iletişim teknolojilerini eğitim ve öğretimde amacına uygun olarak kullanabilmektir (Akın ve Baştuğ, 2005, 49).

Bilgisayarların, toplumsal ve bireysel açıdan yaşantımızın önemli bir bölümünü oluşturmaları, genellikle de eğitim-öğretim alanında hak ettikleri yeri almalarını gerekli kılmaktadır (Akın, 2007, 52).

2.1.2.1. Eğitimde Bilgisayardan Yararlanmada Rol Oynayan Etmenler

Eğitim-öğretimde hem amaç hem de araç durumunda olan bilgisayarların kullanımını bilmek, artık her bireyin kazanması gereken temel bilgi ve beceri olarak kabul edilmektedir. Daha önceleri ülkelerin kalkınma düzeylerini belirlemede toplumun okuma-yazma oranına bakılırken, günümüzde bilgisayar okur-yazar oranına bakılmaya başlanmıştır. Bilgisayarlar ve robotların kullanıldığı, bilgisayar ağlarının büyük işlerlik kazandığı bir ortamda yaşayıp çalışacak olan bireylerin, bu hayata hazırlanmalarında gerekli bilgi ve becerilerle donatılması ve bu teknolojinin sunduğu nimetlerden yararlanma olanağı meydana getirilerek yetiştirilmeleri gerekmektedir. Bunu gerçekleştirecek olanlar ise eğitim kurumları ve eğitimcilerdir (Keser, 1997, 250).

Eğitimde bilgisayardan yararlanmada rol oynayan önemli etmenler bulunmaktadır. Bu etmenler şunlardır (Uşun, 2003, 368-369):

- Öğretmen eğitimi.
- Planlılık ve araştırmaya dayalı olma.
- Yönetim ve kamuoyu desteği sağlama.
- Program (Yazılım).
- Programlarla bütünleşme.
- Ülkeler arasında sağlıklı iletişim.
- Donanım.
- Eğitime ayrılan finansal kaynaklar.
- Bakım-onarım ve destek hizmetleri.

Bilgisayar, bir eğitim aracı olarak pek çok üstün niteliklere sahiptir. Eğitim açısından bu üstün niteliklerin başlıcaları şunlardır (Keser, 1997, 250-251):

- Etkileşimli bir araçtır ve öğrenci bilgisayar karşısında denetim yetkisini kullanmayı öğrenir.
- Büyük bir esnekliğe sahiptir, etkin bir pekiştiricidir ve sabrı sonsuzdur.

- Yazı tahtası, ders kitabı kadar geneldir. Yazı, çizim, grafik, sayı, renk, ses, vb. çok çeşitli bildirim simgesini durgun ya da hareketli olarak kullanabilir ve çeşitli kaynaklardan, çevre birimlerinden yararlanabilir.
- Uygun biçimde hazırlanmış her çeşit programı kullanabilir.
- Ders yazılımlarında çok değişik sürprizlere yer verilerek eğitim zevkli ve ilgi çekici hale getirilebilir.
- Bireysel ve grup öğretiminde kullanılabilir.
- Programlı öğretimin dayandığı ilkelerin uygulanmasına hizmet edebilir.
- Eğitimde; yönetim, araştırma, rehberlik, ölçme-değerlendirme ve öğretim hizmetlerinde kullanılabilir.
- Öğrencinin sorulara verdiği cevapları kaydeden, istenildiği an sonuçları bildiren eşsiz bir sınav aracıdır (Keser, 1988, 73).

Öğretimde bilgisayarların kullanılmasıyla aşağıdaki sorunlara çözüm getirileceği umulmaktadır (Tuncer ve Taşpınar, 2007, 130):

- Eğitimin yaygınlaştırılabilmesi.
- Fırsat eşitsizliklerinin giderilebilmesi.
- Arz-talep dengesinin sağlanabilmesi.
- Eğitimdeki niteliğin artırılabilmesi.
- Kaynakların verimli kullanılabilmesi.
- Eğitimin işlevsel kılınabilmesi.
- Eğitimde belirli bir standardın sağlanabilmesi.

2.1.2.2. Bilgisayarların Eğitim-Öğretim Ortamı Olarak Kullanılmasına Dair Bazı Sınıflamalar

Eğitim teknolojisi açısından bakıldığında, bilgisayarın bir öğrenme-öğretme ortamı olarak kullanımı, diğer hizmetlerde kullanımlarından daha fazla önem taşımaktadır. Çünkü eğitim teknolojisinin temel işlevi, öğrenme-öğretme süreçlerini daha etkili ve verimli hale getirmektedir. Bilgisayarların öğretim hizmetlerinde kullanım biçimine ilişkin farklı sınıflandırmalar vardır. Bilgisayarların öğretim sürecindeki kullanımları aşağıdadır (Taylor, 1980, 7):

- Metin, bilgi ve sayıların işlenmesinde araç.

- Kullanıcı denetimindeki benzetim ortamı, uzman sistemler ve programlama dilleri ile oluşturulan ortamlarda, öğrencinin bilgisayara herhangi bir işi yaptırmak için kullandığı durumlarda öğrenen.
- Bir yazılım aracılığı ile bir konunun bilgisayardan öğretilmesinde öğretme ortamı olmak üzere üç farklı şekilde kullanılmaktadır.

Öte yandan Hansen ve Salisbury'nin sınıflaması ise, doğrudan kullanım ve dolaylı kullanım şeklindedir. Bu iki kavramdan birincisi ile kastedilen, bilgisayarın bir elektronik öğretmen ya da elektronik bir öğretme yardımcısı olarak kullanımıdır. İkinci kavram ise, bilgisayarın bir ölçme-değerlendirme ve yönlendirme ortamı olarak kullanımını ifade etmektedir. (Tandoğan, 1983, 354-358).

Bilgisayarların öğretim sürecinde kullanım biçimi ile ilgili daha yaygın bir sınıflama da; bilgisayar yönetimli öğretim, bilgisayara dayalı öğretim ve bilgisayar destekli öğretim şeklindedir (Van Horn, 1991, 44; Köksal, 1981, 28; Alkan, 1986, 10). Aslında bu, belli bir kişiye ait olmayan ancak literatürde yer bulmuş ve fazlaca kullanılan, yaygın bir sınıflama şeklinde de değerlendirilebilir. Buna göre:

- **Bilgisayar Yönetimli Öğretim (Computer-Managed Instruction):** Bilgisayarın; öğretimi planlama, sınavları hazırlama, öğrencilere not verme ve değerlendirme gibi öğretimde doğrudan değil ancak öğretimi ilgilendiren etkinliklerde kullanılmasıdır (Yalın, 2003).
- **Bilgisayara Dayalı Öğretim (Computer-Based Instruction):** Bu terim, hem bilgisayar destekli öğretimdeki faaliyetleri hem de bilgisayarla düzenlenmiş öğretimdeki faaliyetleri içine alan ve bilgisayarın öğretimde kullanılmasını ifade eden genel bir terimdir (Güzeller ve Korkmaz, 2007, 157).
- **Bilgisayar Destekli Öğretim (Computer-Assisted Instruction):** Bilgisayarın, öğretimde öğretmene yardımcı olarak kullanılmasıdır. Burada bilgisayar, mevcut dersler için belirlenmiş amaçların gerçekleştirilmesinde kullanılır. Ancak bu kullanımda dersler ile ilgili özel hazırlanmış bilgisayar programlarının olması gerekir. Bilgisayar destekli öğretim yönteminde bilgisayarın temel amacı, materyalleri ya da bilgiyi en iyi şekilde kullanmada öğrenciye ve öğretmene yardım etmektir (Güzeller ve Korkmaz, 2007, 157).

Alessi ve Trollip (1985) ise, bilgisayarların eğitimde kullanım biçimlerini benzer şekilde aşağıdaki başlıklar altında gruplandırmıştır:

- Bilgisayarların Yönetim Amaçlı Kullanımı (Administrative Uses).
- Bilgisayarların Öğretimi (Teaching About Computers).
- Bilgisayarlarla Öğretim (Teaching With Computers).

Öğretme-öğrenme etkinliklerini bireysel ihtiyaçlara cevap verecek şekilde düzenlemek, eğitim hizmetlerini daha verimli ve etkili bir biçimde yürütmek ve çağdaş bir öğretme-öğrenme ortamı meydana getirmek amacıyla diğer araçlar gibi bilgisayarlar da geniş ölçüde kullanılmaktadır. Bilgisayarların kullanım şekillerine bakıldığında iki boyut ortaya çıkmaktadır; birinci boyut bilgisayar için eğitim ve ikinci boyut ise eğitim için bilgisayardır (Baykal, 1984, 30-31).

Bilgisayar destekli öğretimde; öğretmen konuyu işlerken sahip olduğu donanım ve yazılım olanaklarına, konunun ve öğrencilerin özelliklerine göre bilgisayarı değişik yer ve zamanlarda kullanılabilir. Bilgisayarın öğretimde; alıştırma ve tekrar, birebir öğretim, problem çözme ve benzetim olmak üzere dört değişik şekilde kullanılmaktadır (Demirel, 2000).

Eğitimde bilgisayarların kullanım biçimleri; idari amaçlı, bilgisayarları öğretme-öğrenme amaçlı ve bilgisayar aracılığı ile öğrenme-öğretim amaçlı olmak üzere üç grupta toplanabilir (Arıcı ve Dalkılıç, 2006, 421).

2.1.3. Bilgisayar Destekli Öğretimin Tanımı, Önemi ve Amaçları

Hangi amaçla olursa olsun bilgisayar teknolojisinin yeri ve öneminin anlaşıldığı günümüzde artık asıl mesele, onun etkin ve verimli kullanımıdır. Öğretimde verimli olma, eğitim-öğretim sürecinin en can alıcı noktalarından biridir. Öğrencilerin onlara aktarılmaya çalışılan bilgi ve davranışların olabildiğince fazlasını kavramaları ve özümsemeleri öğretimin verimini tanımlamaktadır. Aynı zamanda; daha çok sayıda bireye, daha kısa sürede, daha fazla bilginin kalıcı şekilde aktarılması da bu tanıma girmektedir. Bilgisayarlar, diğer teknolojik araçlarla bütünleşik olarak birebir öğretim ortamı sağlayabilme ve bilginin kalıcı şekilde aktarılmasında etkili olma özellikleri nedeniyle öğrenme-öğretim aracı olarak kullanılmaktadır. Literatürde bilgisayar destekli öğretim olarak tanımlanan bu öğretim biçiminin öğrenme-öğretim sürecine sağlayacağı faydalar pek çok araştırma ve uygulama ile kanıtlanmaya çalışılmıştır (Arıcı ve Dalkılıç, 2006, 421-422).

Bilgisayar destekli öğretim, bilgisayarın; öğrenmenin meydana geldiği bir ortam olarak kullanıldığı, öğretim sürecini ve öğrenci motivasyonunu güçlendiren, öğrencinin kendi öğrenme hızına göre yararlanabileceği ve kendi kendine öğrenme ilkesinin bilgisayar teknolojisi ile birleşmesinden oluşmuş bir öğretim yöntemidir (Şahin ve Yıldırım, 1999).

Bilgisayar destekli öğretim, öğretim sürecinde öğrencilerin bilgisayarda programlanan dersler ile etkileşimde bulunduğu, öğretmenin rehber, bilgisayarın ise ortam rolünü üstlendiği etkinlikler olarak da tanımlanabilir. Diğer bir tanıma göre, öğretimsel içerik veya faaliyetlerin bilgisayar yoluyla aktarılmasıdır (Büyükçapar ve Sökmen, 1999).

Eğitimde bilgi teknolojileri arasında en popüler olanı bilgisayar kullanımıdır. Bilgisayarın öğrenme ve öğretme ile ilgili bütün faaliyetlerde kullanılması Bilgisayar destekli öğretim olarak tanımlanmıştır (Aykanat, Doğru ve Kalender, 2005, 392-393).

Bilgisayarla öğretim, psikologlar tarafından geliştirilmiş yeni öğretme-öğrenme ilkelerinin eğitimciler tarafından programlı öğretim yöntemleriyle elektronik araçlarla uygulanması esasına dayanan bir öğretme yöntemidir (Alkan, 1995, 229).

Bilgisayar destekli öğretim, öğretmen de dahil diğer ortamlar aracılığı ile yapılan öğretimin, kendine özgü potansiyelini işe koşturmak suretiyle bilgisayarla desteklenmesidir (Gayeski ve Williams, 1985, 82-83).

Bilgisayar destekli öğretim anlayışında bilgisayar da dahil, değişik öğretme ortamlarının potansiyellerinden uygun şekilde yararlanmak temel hedeftir. Böyle bir uygulama bilgisayarın öğretim hizmetlerinde kullanım biçimleri arasında en ümit vaat edeni olarak görülmektedir (Alkan, 1986, 10).

Bilgisayar destekli öğretim yönteminde, öğrenme-öğretme süreçlerinin öğrenci merkezli olarak düzenlendiği ve bilgisayarın bu yöntemde öğretim sistemini tamamlayıcı ve güçlendirici olarak kullanıldığı görülmektedir. Bilgisayar destekli öğretim sürecini etkileyen birçok değişken vardır. Bunlardan bazıları; öğrenci motivasyonu, yenilik, etkileşim düzeyi, bireysel öğrenme farklılıkları, öğretmenin rolü, ders yazılımının türü, kapsamı ve niteliğidir (Aşkar, Yavuz ve Köksal, 1993).

Bilgisayar destekli öğretimin amaçları ise şunlardır (Uşun, 2000, 57):

- Geleneksel öğretim yöntemlerini daha etkili hale getirmek.
- Öğrenme sürecini hızlandırmak.
- Zengin materyal sağlamak.

- Ucuz ve etkili öğretimi gerçekleştirmek.
- Gereksinmeye dayalı öğretimi gerçekleştirmek.
- Telafi edici öğretimi sağlamak.
- Öğretimde sürekli olarak niteliğin artmasını sağlamak.
- Bireysel öğretimi gerçekleştirmek.

Türkiye’de bilgisayar destekli öğretim ile ilgili fikirler 1980’li yılların ilk yarısında ortaya çıkmıştır. 1987 yılı konu ile ilgili ilk girişimlerin başlaması açısından bir dönüm noktası olmuştur. Proje düzeyinde ilk uygulamalar ise "Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi” adı altında, 1988-1989 öğretim yılında başlamıştır (Şimşek, 1997, 318).

Dünyada bilgisayarın eğitim amacıyla kullanılmaya başlandığı ilk ülke İtalya’dır. Amerika ise bilgisayarı eğitim amacıyla, İtalya’dan yaklaşık 10 yıl sonra kullanmaya başlamasına karşın günümüzde bilgisayarın eğitim amaçlı kullanımı konusunda en ileri ülkeler arasında yer almaktadır. Bilgisayarın eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili deneyimleri açısından ülkeler; ileri, gelişmiş ve az gelişmiş/gelişmekte olan ülkeler şeklinde gruplandırmak mümkündür. Konu ile ilgili uygulamaları uzun yıllardır sürdüren ülkeler ileri; deneyimleri kısa olmakla birlikte teknolojik açıdan belli bir düzeyi tutturmuş ülkeler gelişmiş, bu iki gruba göre daha geride kalan ülkeler ise gelişmekte olan ülkeler olarak nitelendirilir. Bu genel sınıflandırmaya göre ileri ülkelerde, bilgisayarın okullara girmesinden çok önceleri, konunun araştırma-deneme yaklaşımı ile ele alındığı bilinmektedir (Herbenstreit, 1988, 36-37). Başka bir deyişle, sistemli olarak bilgisayar destekli öğretim uygulamaları başlatılıp, yaygınlaştırılmadan konu ile ilgili araştırma ve pilot uygulama sonuçlarının alınması beklenmiş ve uygulamalar alınan bu sonuçlara dayalı olarak yönlendirilmiştir (Şimşek, 1997, 320).

Bilgisayar teknolojisinin eğitimde kullanılmasında belli bir yol kat etmiş olan ülkelerin çoğunda, bilgisayarların eğitim süreçlerinin bir parçası olması konusunda planlı ve programlı çalışmaların yürütüldüğü, özellikle konunun çeşitli uygulama projeleri şeklinde ele alındığı görülmektedir. İzlenen politika ve stratejilerin ülkelere göre büyük farklılıklar göstermediği, hemen hepsinde gelecek için alınan ortak stratejilerin; eğitim sistemlerini merkeziyetçilikten kurtarma, finansman kaynakları oluşturma, üniversite veya ilgili kuruluşlarla işbirliğine girme, araştırma ve geliştirmeye önem verme, yapılacak işi belirlerken amaca göre ilerleme, kamuoyu oluşturma, yazılım niteliğinin önemini kavrama, donanım temininde belirli standartlar koyma, alt yapı çalışmalarında gerekli insan gücünü yetiştirme, toplumsal yapıdaki değişiklikleri

yetiştirdikleri insanlara yansıtabilme ve uygulamaya konan plan ve projeleri değerlendirme çalışmalarının yapılması gerekliliği olduğu görülmektedir (Numanoğlu, 1997a, 249).

2.1.4. Bilgisayar Destekli ğretimin Yarar ve Sınırlılıkları

Bütün ğretim ortamlarının kendine özgü olumlu ve olumsuz ğretim potansiyelleri bulunduğu, bilgisayarlar da dahil hiçbir ortamın genel anlamda en iyi ğretim ortamı olamayacağı yönündeki bilimsel araştırma bulguları, bilgisayar destekli ğretim kavramı içinde geçerlidir. Bu nedenle bugün, bilgisayarların ğretim ortamı olarak kullanımı ile ilgili uygulamalar ve araştırmalar bilgisayar destekli ğretim yönünde yoğunlaşmaktadır. Bunun altında yatan temel neden; ğretim hizmetlerinde bilgisayarların ğretim potansiyelinden en st düzeyde yararlanmak ve ğretim hizmetlerinin kapsam ve niteliğinin bilgisayarların kendine özgü sınırlılıklarından korumaktır. Çünkü ğretim hizmetlerine yönelik ağdaş beklentiler, tek başına bilgisayarla karşılanamayacak kadar fazla ve çeşitlidir (şimşek, 1997, 315).

Bilgisayar destekli öğretimin yararları şunlardır:

- Her ne kadar bilgisayar destekli ğretim uygulamaları, öğrencilerin kendi kendilerine ve kendi öğrenme hızlarına uygun öğrenme ortamları sunsa da, grup çalışmasını destekleyebilmesi açısından da etkin materyallerdir. Birçok bilgisayar destekli ğretim yazılımı, öğrencinin verdiği cevaplar doğrultusunda dersi sunar ya da öğrenciye belli aralıklarla dönüt sağlar. Bu yüzden, bilgisayar destekli ğretim ortamındaki her ğrenci, aktif şekilde derse katılır ve dersteki performansını gösterebilme imkânı vermesi ve öğrenciye dönüt sağlayabilmesi nedeniyle, bilgisayar destekli ğretim ortamları öğrencinin derse katılımını sürekli hale getirir (Bright, 1983, 151).
- Bilgisayar destekli ğretim gerek önceden yapılandırılmış bilgiyi gerekse öğrencinin kendi tercihleri doğrultusunda yapılandırıdęı bilgiyi etkin biçimde sunabilmektedir. Birçok araştırma, bilgisayar destekli kubaşık öğrenme takımlarının bireysel yöntem ya da diğer yöntemlerle çalışan öğrencilerden daha başarılı olduğunu ve öğrenmeye karşı olumlu tutum sergilediklerini ortaya koymuştur (alışkan ve şimşek, 2000; şimşek, 1994).

- Bilgisayar destekli öğretimin bireysel farklılıkları dikkate alabilme ve içeriği öğrencilerin geçmiş yaşantılarını göz önüne alarak uyarlayabilme özelliği, etkili ve verimli bir öğretimin gerçekleşebilmesi için oldukça önemlidir.
- Bilgisayar destekli öğretim ortamındaki bir öğrencinin, bir konu üzerinde harcadığı zaman ve gösterdiği performans, bilgisayar tarafından kayıt edilebilir ve istendiği zaman öğretmenin kullanımına sunulabilir. Öğrenci performansı hakkındaki bu bilgiler, öğretmenin öğrencileri gözlemlemesi ve onları ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirmesi bakımından oldukça önemlidir. Klasik öğrenme ortamlarında, öğretmenin her öğrencinin performansını gözlemlemesi ve buna bağlı olarak öğrenciyi yönlendirmesi oldukça zordur. Özellikle kalabalık sınıflarda, öğretmenin bu etkinlikleri başarması neredeyse imkânsızdır. Bu bakımdan, bilgisayar destekli öğretim ortamının sunduğu bu özellik, öğretim etkinliğinin geliştirilmesi için önemli bir unsurdur. Bununla beraber, bilgisayarın kaydedip saklayabildiği bu bilgiler, okul yönetimi için de önemlidir. Bu bilgilerin erişilebilir ve saklanabilir olması; eğitim programlarının, öğretim etkinliklerinin ve okul-aile işbirliğinin geliştirilmesinde okul yönetimi için büyük önem taşımaktadır (Akçay vd. , 2005, 105).
- Bilgisayarlar, öğretim ortamlarının geçmişteki bütün teknolojik kazanımlarını tek başına sağlama potansiyeline sahiptir. Ses, farklı karakter ve punto, yanıp sönme, renk, canlandırma, benzeşim gibi sayısız dikkat odaklama araçları bilgisayar aracılığıyla kolay ve sorunsuz bir şekilde öğrenciye sunulabilmektedir. Diğer materyallerle karşılaştırıldığında, görsel-işitsel öğelerin en etkin kullanılabildiği ortam, bilgisayar destekli öğretim ortamıdır. Öğretim ortamının farklı etkinliklerle zenginleştirilmesi, öğrencinin başarıya ulaşmasında önemli bir etkidir. İşte bu bakımdan bilgisayar destekli öğretim ortamları, sağladıkları öğretimsel etkinliklerin niteliği ve niceliği açısından en etkin ortamlardır (Leshin, Pollock ve Reigeluth, 1994; Akçay vd. , 2005, 105).
- Geleneksel öğretim yöntemlerinde, sınıf içinde öğretmenin her bireye ulaşabilmesi oldukça güçtür. Öğrencilerin önceki yaşantılarını göz önüne alarak içeriği uyarlanan bir bilgisayar destekli öğretim programı, bireysel

öğrenci farklılıklarına geleneksel öğretim yöntemlerinden daha duyarlı olacaktır (Çalışkan ve Şimşek, 2000, 3).

- Geleneksel eğitimle bilgisayar destekli öğretim arasındaki temel farklılık etkileşimdir. Bilgisayar destekli öğretim programları için önemli olan; öğrencinin bilgiyi organize etmesi, birleştirmesi, bütünleştirmesi ve zihinde kodlamasına yardımcı olacak mekanizmaların tasarlanmasıdır. Fakat bütün bu bilişsel etkinliklerin öğrenmeye etkisini sağlayacak olan kısmı arayüz tasarımıdır. Etkili bir arayüz, öğrenciye uygun düzeyde kontrol hakkı tanıyacak ve programdan öğrencinin en fazla düzeyde faydalanmasını sağlayacaktır. Ayrıca arayüz, öğrenciye anlaşılır iletiler sunabilecek ve dönüt ve düzeltirme etkinlikleriyle öğrenci motivasyonunu destekleyip artırabilecektir. Böylece öğrenci, etkinliklerinin sonucunu kestirebilecek ve açıkça görebilecektir. Bilgisayar destekli öğretimden elde edilecek fayda, sadece en gelişmiş bilgisayar donanımına sahip olmaktan öte bu amaca hizmet edecek etkili eğitim yazılımlarının geliştirilmesiyle de yakından ilişkilidir (Carroll ve Rosson, 1987; Arıcı ve Dalkılıç, 2006, 421-422).
- Klasik öğretim ortamlarındaki öğrenciler, belli konuları belli zaman dilimleri içinde öğrenmeli ve belirlenmiş öğretimsel etkinlikleri yine belirli zaman dilimleri içinde gerçekleştirmelidir. Diğer taraftan bilgisayar destekli öğretim ortamındaki bir öğrenci, istediği öğretimsel etkinlikleri istediği zaman ders saati dışında kalan zamanlarda da, uygulayabilir ya da tekrar edebilir. Hatta bu etkinlikleri evinde, bilgisayar başında da uygulayabilir (Şahin ve Yıldırım, 1999).
- Öğrenme kuramları öğrenmenin nasıl ortaya çıktığını ve öğretilecek içeriğin nasıl düzenlenmesi gerektiğini farklı şekillerde açıklamaktadır. Bazı kuramlar, öğrenmenin oluşabilmesi için dış çevrenin düzenlenmesi gerektiğini ileri sürmüş ve önceden belirlenmiş bir içeriğin öğrencilere aktarılmasını savunmuştur. Başka kuramlar da öğrenciyi merkez alarak, öğrenmenin içsel bir süreç olduğunu belirtmiştir. Örneğin yapıcı kuram, öğrencinin kendisi dışında hazırlanan bir bilgiden çok, farklı bilgiler arasından kendi özelliklerine göre yapılandıracağı bilgiyi öğrendiğini ileri sürmektedir. Gelişen eğitim teknolojileri öğrenme içeriğinin tasarlanması ve sunulmasında öğrenci özelliklerini dikkate alarak, öğrenciye daha fazla

denetim olanağı tanımaktadır. Bilgisayar destekli öğretim, gerek önceden yapılandırılmış gerekse öğrencinin kendi tercihleri doğrultusunda yapılandığı bilgiyi etkin biçimde sunabilmektedir. Bunu gerçekleştirebilmek için bilgisayar destekli öğretim yazılımlarının üzerinde durduğu önemli olgulardan biri de öğrenme bağlamıdır. Yapılan araştırmalar, öğrencilerin belirli özelliklerinden uyarlanarak bireyselleştirilen içeriğin, başka stratejilere göre daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. İçerik, öğrencilerin yaşantılarıyla ilişkilendirilebildiği oranda anlam kazanmaktadır. Yine literatür, öğrencilerin kendi yaşantılarından örnekler taşıyan içeriğin onları daha fazla güdülediğini ve yeni öğrenilen bilginin daha kalıcı olduğunu belirtmektedir (Çalışkan ve Şimşek, 2000, 1).

- Bilgisayarla çalışan öğrencilerin hemen hemen hepsinde büyük ve uzun dönemli bir ilgi gözlenmekte, öğrencilerin bilgisayarla çalışmaktan hoşlandıkları, zevk duydukları, yüksek güdülenme ile zor ve yorucu problemleri çözdükleri, çabuk öğrendikleri görülmektedir (Mitzlaff ve Wiederhold, 1992). Ayrıca çoklu ortam ile desteklenmiş eğitim programları ile hem etkili ve eğlenceli bir eğitim yaşantısı oluşturabilir, hem de öğrenim süresini normal yollara oranla önemli ölçülerde kısaltabilir ve başarı oranı da artırabilir (Senemoğlu, 2004).
- Bilgisayar destekli öğretimin önde gelen üstünlükleri arasında, içeriği öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre düzenleyerek, belirli bağlamlara uyarlamasıdır. Öğrenciler kendi ihtiyaçlarına göre bu uyarlamaları gerçekleştirebilir (Ross ve Anand, 1987; Şimşek, 1993; Çalışkan ve Şimşek, 1996).
- Bazı bilgisayar destekli öğretim modellerinde, sunulan derslerle ilgili olarak öğrencilere denetim olanağı verilmektedir. Bu tür programlarla, öğrenciler istediklerinde konuyla ilgili daha fazla örnek elde edebilmekte, sunulacak veya sunulmuş olan içeriği gözden geçirebilmekte ve o içeriğin farklı bölümlerine yönelebilmekte hatta gerektiğinde kendi kendisini sınav yaparak değerlendirebilmektedir (Lillie, Hannum ve Stuck, 1989).
- Bilgisayar destekli öğretimin amacı, eğitimi bireyselleştirmektir. Bilgisayar destekli öğretim, diğer eğitim ortamlarından farklı özelliklere ve farklı değişkenleri kontrol edebilme yeteneğine sahiptir. Dolayısıyla kaliteli bir

bilgisayar destekli öğretim için, diğer öğretim ortamlarında uygulanan öğretim süreci öğelerini bilgisayar ortamlarına aynen uygulamak yerine, bu öğretim süreci öğelerinin bilgisayarların belirgin özelliklerini karşılayacak şekilde düzenlenmesi gerekir (Akçay vd., 2005, 104).

Bilgisayar destekli öğretim uygulamalarının değişik boyutları ile ilgili pek çok sorunun varlığı da dikkat çekmektedir. Bilgisayar destekli öğretimin sınırlılıkları şunlardır:

- Bilgisayar öğretimi, bilgisayarı içerik olarak alan bir teknoloji eğitimi ya da teknik eğitim alanıdır. Bilgisayara dayalı öğretim ise öğrencinin her türlü öğrenme yaşantılarını yalnızca bilgisayar ortamında kazanmasını öngörür. Öğretmen ve diğer eğitim ortamlarından yeterince yararlanılamaması, bilgisayara dayalı öğretimin temel sınırlılığıdır (Şimşek, 1997, 315).
- Bilgisayarın eğitim ortamı olarak kullanımı ile ilgili ilk uygulamalar, fizik ve matematik kökenli bilgisayarlılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kişiler bilgisayar destekli öğretim uygulamalarının, kendilerine en yakın olan alanlardan başlamasına da öncülük etmişlerdir. Bu nedenle günümüzde bilgisayar destekli öğretim, eğitim programlarının tümünü kapsama açısından yetersizlik göstermektedir. Bilgisayar destekli öğretim uygulamaları genelde mekanikleştirmeye daha uygun dersler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Dolayısıyla matematik ve fizik dışındaki teknik bilimler ile sosyal bilimlerin öğretiminde bilgisayarlardan yeterince yararlanılmamaktadır (Szucs, 1989, 96).
- Genelde diğer yeni teknolojilerde olduğu gibi, bilgisayarın eğitim amaçlı kullanımına yönelik eğitsel beklentiler de oldukça yüksektir. Bunların tamamıyla karşılanamadığı görülmektedir (Aşkar, 1991a, 176).
- Bilgisayar destekli öğretim uygulamalarında teknik uzmanlar ve eğitimciler arasında yeterli bir eşgüdüm sağlama çalışmaları henüz bir doyum noktasına ulaşamamıştır. Uygulamalarda inisiyatif daha çok teknik uzmanların elindedir. Bu durum, başta yazılım geliştirme olmak üzere bilgisayar destekli öğretim uygulamalarının hemen her boyutunda kaliteyi düşüren bir faktör olarak görülmekte ve eğitimcilerin daha fazla söz sahibi olmaları önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır. Gerekli geliştirme ilkeleri dikkate alınmadan hazırlanan yazılımlar ile bilgisayar destekli öğretim

yapmak; öğrenci, öğretmen ve öğretme-öğrenme süreçleri açısından birçok olumsuzlukların yaşanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle; ders yazılımlarının planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi çalışmaları çok dikkatli ve titiz bir çalışmayı gerektirir. Geliştirilmiş olan programlar; alan uzmanları, program geliştirme uzmanları, öğretim teknologları ve psikologlar tarafından incelenmeli olumlu görülmesi sonucunda kullanılmalıdır (Aşkar, 1991b, 149; Schefermeyer, 1990, 12).

- Okullarda yer alacak bilgisayar donanımları ile ilgili standartlar büyük farklılık göstermektedir. Açıkçası bu standartları belirlemek ve onlara katı bir şekilde uyulması gerektiği konusunda direktmek de o kadar kolay olamamaktadır. Bilgisayar donanımları alanındaki hızlı gelişmeler katı standartları sakıncalı kılmaktadır (Aşkar, 1991b, 150; Eisele ve Eisele, 1990, 99-100). Ancak bu standartlar olmadan da kurulacak laboratuvarlar için alınacak donanımların seçimi bir hayli güç olmaktadır. Eğitimcilerin, bilgisayar alanındaki hızlı gelişmeleri izlemekteki yavaşlıkları, kullanılan bilgisayar donanımlarının teknolojik gelişme düzeyinin gerisinde kalmasına neden olmaktadır. Bu yüzden eğitim kurumları, bilgisayar teknolojisinin gerçek potansiyelinden yeterince yararlanamamaktadır. Okullara yeni teknoloji adına sokulan bilgisayarlar bazen teknolojik ilkelliği örneklemektedir (Eisele ve Eisele, 1990, 95).
- Bilgisayar destekli öğretimin maliyeti hala düşürülememiştir. Bunu sağlamaya yönelik girişimlerin sonuçları da henüz tatmin edici düzeyde değildir. Bu sorunun çözümü için; yazılımların disiplinler arası alanlara hitap edecek şekilde hazırlanması, belirli içeriğe göre yazılım hazırlama yerine ortak alanlara ve gereksinimlere cevap verecek, içerikten bağımsız yazılımların kullanılması gibi yollara başvurulmalıdır (Ergün, 1991, 2-3; Aşkar, 1991b, 154-155).
- Halen öğretmenlerin oldukça küçük bir bölümünün teknolojiyi etkin bir şekilde kullandıkları görülmektedir. Yaşanan bu başarısızlığın temel nedeni; öğretmenlere teknolojiyi sınıfta nasıl kullanacakları ve teknolojiyi derslerine nasıl entegre edebilecekleri konusunda yeterli destek verilmemiş olmasıdır. (Sheingold, 1995, 6).

- Özellikle ortaöğretimde bilgisayar destekli öğretim uygulamaları için okul düzeyinde, hizmeti verimli ve etkili kılmaya katkı sağlayacak işgören ihtiyacı tam olarak giderilememiştir. Bununla beraber, başta öğretmenler olmak üzere, konu ile ilgili diğer personelin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları da gereğince karşılanamamaktadır(Aşkar, 1991b, 155; Taşçı, 1993, 2).
- Bilgisayar destekli öğretim uygulamalarında bilgisayar uzmanlarının mekanik ve matematiksel yaklaşımları dikkat çekmektedir. Bir anlamda bilgisayarın işleyiş biçimi ile ilgili; donanım, yazılım, işgören, uygulama ve yer yer öğretimle ilgili genel alanları da kapsayan fakat hammadde ve ürünü insan olan eğitim alanına pek uymayan bir mekanikleşme eğilimi bulunmaktadır (Szucs, 1989, 97).
- Bilgisayar destekli öğretim uygulamaları konusunda önemli deneyimlere sahip pek çok ülke için bile bilgisayar destekli öğretim yazılım geliştirme konusunda yeterli bilgi birikimi bulunduğunu söylemek zordur. Bu nedenle, değişik ülkelerdeki bilgisayar destekli öğretim çalışmalarında sürecin en başarısız halkasını yazılım oluşturmaktadır (Taşçı, Gürol ve Ataizi, 1993, 71). Bununla birlikte, yazılımlarla ilgili sorunların niteliği de ülkeden ülkeye değişmektedir. Örneğin, bu konuda belli düzeylere gelmiş ülkelerde eğitim programları ile ilgili pek çok yazılım bulmak olanaklıdır. Bu durumda önemli olan, piyasadaki yazılımlar arasından amaca en uygun nitelikli yazılımları seçebilmektir (Eisele ve Eisele, 1991, 108). Oysa yazılımın niteliği bir yana, Türkiye'nin de içinde bulunduğu bazı ülkelerde okul programlarındaki derslerin pek çoğu ile ilgili yazılım bile hala bulunamamaktadır. Çoğu ülkede yazılım konusundaki temel sorun, seçmeden çok geliştirmedir.
- Bilgisayar destekli öğretimde canlandırma ve benzeşim mekanizmaları konularındaki yöntemsel bilgilere ilişkin adımların öğrenci tarafından kontrolüne izin verilmemesi bu tür mekanizmalar ile geliştirilecek arayüzlerin öğrencinin dikkatini çekmede başarılı olamamasına neden olmaktadır (Kozma, 1991, 183).
- Bilgisayarın bir eğitim ortamı olarak kullanımı ile ilgili gelişmeler hızlı bir seyir izlemiştir. Örneğin, bilgisayar eğitimi programlarında başlangıçta;

bilgisayarın tarihçesi, çalışma biçimi, bilgisayar ile ilgili meslekler ve insanlar, bilgisayarın yapabildikleri, programlama dilleri, genel bilgisayar kullanımı öğretilirken günümüzdeki yönelim, paket programların kullanımını öğretme yönündedir. Evrensel düzeyde bakıldığında, "Bilgisayar biliyorum" diyene artık hangi programlama dillerini bildiğinden çok hangi paket programları kullanabildiği sorulmaktadır. Durum böyle iken, özellikle ortaöğretim ile öğrencilerini hiçbir zaman bilgisayarla ilgili teknik bir uzman olarak yetiştirmeye yönelik olmayan bazı yükseköğretim programlarında hala modası geçmiş bilgisayar öğretimi anlayışları egemendir. Bu durum, eğitim kurumlarımızın eğitim alanında bilgisayar kullanımı ve öğretimi ile ilgili evrensel gelişmeleri izlemekte ne denli yavaş kaldıklarını göstermesi açısından anlamlıdır (Şimşek, 1997, 319).

- Bilgisayar destekli öğretim yapılacak okullardaki laboratuvarların kurulması sırasında alınacak donanımların, gelişmeye esnek ve açık olması aranması gereken bir koşuldur (Eisele ve Eisele, 1990, 99). Buna karşın Türkiye'de, yeterli fizibilite çalışmaları yapılmadan alınan donanımlarla kurulan laboratuvarlar daha şimdiden teknolojik gelişmenin gerisinde kalmıştır. Uygulamalarda donanım seçimindeki isabetsizlikten kaynaklanan birtakım sorunlarla boğuşma zorunluluğu bulunmaktadır. Oysa "Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi Danışma Kurulu Toplantısı-II" çalışmaları öncesinde, toplantıya katılanlara sunduğu resmi bir metinde Milli Eğitim Bakanlığı şu uyarıyı yapma gereğini göz ardı etmemiştir “Eğer milli donanım geliştirme hedefine ulaşamaz veya bu konuya gereken önem verilmezse Türkiye'nin ihtiyaçlarını dışarıdan tam olarak karşılamak mümkün olmayacaktır. Diğer taraftan Türkiye, bu teknolojiyi hiçbir zaman yakalayamayacağı gibi, her üç beş yılda yetersiz kalmış ve demode olmuş sistemler ve bunlara bağlı yazılımların meydana getirdiği karmaşayı yaşayacaktır” (MEB, 1990, 6-7).

Konu ile ilgili evrensel deneyimlerin çok uzun bir geçmişi olmadığını dikkate alarak, Türk eğitim sisteminin bilgisayar destekli öğretim ile ilgili sorunlarının, diğer ülkelerin sorunları paralelinde ele alınabileceğini ileri sürmek, aşırı bir iyimserlik olarak görülmemelidir (Şimşek, 1997, 318).

Sistematik bir sürece sokulmaya çalışarak sürdürülen bilgisayar destekli öğretim çabalarında Türkiye, şimdiye kadar değişik alanlarda başvurmayla alışık olduğu Avrupa

ya da gelişmiş ülkeler desteğinden de büyük ölçüde yoksundur. Çünkü gelişmiş ülkeler de bilgisayar destekli öğretim uygulamaları konusunda karşılaştıkları sorunları, henüz başka ülkelere kılavuzluk edecek düzeyde bir çözüme kavuşturabilmiş değildir (Taşçı, 1993, 90). Bu nedenle Türkiye ancak sınırlı bir uluslararası deneyimden yararlanmak suretiyle, ama daha çok kendi ulusal koşullarına yine kendi olanakları ile çözüm getirmek durumundadır. Türkiye'deki bilgisayar destekli öğretim uygulamalarında sistemin hemen her boyutunda belirli sorunların varlığı dikkat çekmektedir. Donanım, yazılım, işgören, süreç boyutlarında kümelenendirilebilecek olan bu sorunlar genel karakteristikleri itibariyle, diğer ülkelerin sorunları ile paralellik göstermekle birlikte ülkeye özgü görünüm arz etmektedir (Şimşek, 1997, 318).

2.2. İnternet ve Eğitim

2.2.1. İnternetin Tanımı ve Önemi

İnternet, ağların ağı anlamına gelmektedir. Dünya çapında, milyonlarca bilgisayarı birbirine bağlayan bir sistem olarak tanımlanabilmektedir (Geray, 2002, 24).

İnternet, dünyanın her yerinden insanın her geçen gün artan üretilen bilgiyi paylaşma, saklama ve bilgiye kolay erişim istekleri doğrultusunda ortaya çıkmış ve dünyayı saran dev bir ağ haline gelmiştir. İnternetle ilgili birçok tanım yapılsa da bu teknolojiyi tam manasıyla açıklayıcı nitelikte bir tanım olmayacağı kabullenilmektedir. İnternet; herkesin her yerden erişebildiği ve sınırsız bilgilerin yer aldığı dev bir kütüphane, büyük bir alışveriş merkezi, dünyanın en büyük üniversitesi ya da sanal dünya olarak tanımlanmaya çalışılabilir. İnsanlar; internet üzerinden tatillerini planlamakta, sağlık önerileri almakta, arkadaşlarıyla buluşmakta ve oyun oynayabilmektedir (Aggarwal, 2000).

Gelişen teknolojiler ve artan ihtiyaçlar, insanları teknolojinin getireceği kolaylıklara yönlendirmektedir. Toplumlar, bireylerin yaşam boyu öğrenme için gerekli olan bilgiye ulaşma, bilgiyi dağıtma ve bilgiyi paylaşma gibi temel becerilerle donanımlı olmalarını istemektedir. İnsanların bu becerileri elde etmesinde internetin çok ciddi katkıları olmaktadır (Çakır ve Yalçın, 2006, 101).

İnternet, her gün dünya üzerine yayılmış diğer ağlarla bağlanmakta ve büyüme hızını artırmaktadır. Bugün bu ağ sayesinde; ülke dışından bilgi edinmek için

hükümetler arası yazışmalara gerek kalmamış bürokrasi en aza inmiş, özgür, sansürsüz, rahat ve eş zamanlı bir iletişim ortamı sağlanmıştır. (Numanoğlu, 1997b, 208).

Eli fare tutan herkesin kullanabileceği bir kolaylığa kavuşturulmuş internetin baş döndürücü bir hızla yaygınlaştığı ve her geçen gün ağ trafiğinin daha da yoğunlaştığı bilinmektedir. Kullanımının bu denli artması, iletişim alanında getirdiği yenilikler, yok ettiklerinin yanı sıra ortaya çıkardığı yeni meslekler ve insan ilişkilerine getirdiği yeni boyutlarıyla internet, sosyolojik olarak incelenmesi gereken önemli bir konu haline gelmiştir (Yalçın, 2003, 78).

Genç kuşakların toplumda kabul görmeleri, bilgisayar ve internet teknolojilerini yeterli düzeyde kullanabilme becerileriyle de ilişkilidir (Duman, 1998, 64).

Ulusların başarısını etkileyen en önemli faktör bilgi üretimidir. Dünyada internete bağlı 380 milyon kişi vardır. İnternet ortamına her gün 170.000'den fazla bilgi aktarılmaktadır. Bu rakam katlanarak artmaya devam etmekle birlikte, bu artış geçici olmayıp sosyal bir devrim olarak kabul edilmektedir. Arama motorlarının hızlı ve etkin olarak kullanılabilmesi ve internet ortamında aynı konuya ilgi duyan bireylerin birbirleri ile iletişimlerinin kolaylıkla sağlanmasıyla birlikte, kullanıcılar ihtiyaç duydukları bilgiye daha önce hiç olmadığı kadar kolay ulaşabilmektedirler (Yalçınkaya ve Düzakın, 2008, 226).

İnternet, toplumun doğal yapısını oldukça değiştirmiş; yerel, ulusal ve küresel ekonomileri etkilemiştir. İnternet kullanıcıları; bilgiye istediği yerden, istediği zamanda ulaşabilmektedir. Bu durum üniversitelere herkesin erişebileceği bir öğrenme ortamı oluşturma konusunda muazzam olanaklar sağlamaktadır (Aggarwal, 2000).

2.2.2. İnternetin Dünyada ve Türkiye’de Tarihsel Gelişimi

İnternetin iki taraflı iletişim özelliği dikkate alındığında, başlangıcını 19. yüzyılın ilk yarısında telgrafın icat edilmesine kadar götürmek mümkündür (Stratton, 2002, 80). Sonrasında bu iletişim şekli kendisini en iyi telefonla karakterize etmiş (Robinson, 2000, 490) ve nihayet çok sayıda bilgisayarın birbirlerine bağlanarak oluşturdukları dünya çapında bir ağa dönüşmüştür.

İnternetin kökeni, 1962 yılında Amerikan Askeri Araştırma Projesi (ARPANET) ve Massachusetts Institute of Technology 'nin tartışmaya açtığı "Galaktik ağ" kavramıyla birlikte gündeme gelmiştir. ARPANET çerçevesinde ilk bağlantı, 1969 yılında dört merkezle University of California at Los Angeles, Stanford Research

Institute, University of Utah ve University of California at Santa Barbara arasında gerçekleştirilmiştir. Ana bilgisayarlar arası bağlantılar ile internetin ilk şekli ortaya çıkmıştır. Ekim 1972'de gerçekleştirilen Uluslararası Bilgisayar İletişim Konferansı'nda ARPANET'in NCP (Network Control Program) ile birleşmesi yaşanmış, aynı yıl içinde elektronik posta (e-mail) kullanılmaya başlanmıştır. 1 Ocak 1983'te ise, İletişim Kontrol Protokolü (Transmission Control Protocol) ARPANET içinde yürürlüğe girmiştir. TCP/IP, bugün var olan internet ağının ana halkasıdır. 1980'li yılların ortalarında Amerika Savunma Bakanlığı'na bağlı Askeri Bilgisayar Ağı, ARPANET'ten ayrılarak "Military net" (Military Network) adıyla kendi ağını kurmuştur. 1986'da ARPANET, Amerika'nın sübvansiyonu ile NSFNET olarak düzenlenmiştir. NSFNET, 1987'de yeniden düzenlediği internet yapılanma planlaması ile yedi bölgesel nokta üzerinden NSFNET MERİT olarak adlandırılan güçlü bir omurgayı işleteceğini duyurmuştur. Bu işleme daha sonra Amerikan bilgisayar firması IBM ile Amerikan iletişim firması MCI katılmıştır. 1990 yılında ise NSFNET işletilmesine yönelik olarak oluşturulan İleri Ağ Hizmetleri (Advance Network Services) ile internet omurgasının özelleştirilmesi süreci başlamıştır. Özelleştirme süreci 1995 yılında NSF'nin internet omurga işletmeciliğinden tamamen çekilmesiyle tamamlanmıştır. Bu yıldan itibaren, internet omurga işletmeciliği tümünden özel sektörün eline geçmiştir.

1993 yılının nisan ayında, TÜBİTAK- ODTÜ (TR-NET) işbirliği ile bir DPT projesi çerçevesinde Türkiye dünya çapında internete bağlanmıştır. 64 kbit/sn. hızındaki bu hat ODTÜ'den uzun bir süre ülkenin tek çıkışı olmuştur. Daha sonra; Ege (1994), Bilkent (1995), Boğaziçi (1995) ve İTÜ (1996) üniversitelerinde bağlantıları gerçekleştirilmiştir. Türk Telekom'un 1995 yılında açtığı ihale ile şirketler birliği tarafından oluşturulan TURNET 1996 yılı Ağustos ayında çalışmaya başlamıştır. Bunun yanı sıra Haziran 1996 tarihinde TÜBİTAK bünyesinde Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) adıyla yeni bir merkez kurulmuştur. ULAKBİM'in temel görevi; en yeni teknolojileri kullanarak, Türkiye çapında tüm eğitim ve araştırma kuruluşlarını birbirine bağlayacak Ulusal Akademik Ağ (ULAKNET) adıyla hızlı bir iletişim ağı kurmak ve bu ağ aracılığı ile bilgi hizmetleri vermek şeklinde belirlenmiştir. 1999 yılı içerisinde Türkiye'deki ticari ağ yapısında önemli değişiklikler olmuş ve TURNET'in yerini TTNET isimli yeni bir oluşum almıştır. Günümüzde de birçok özel servis sağlayıcı (Superonline, Türknet, İşnet vb.) ile birlikte; kablo net, GPRS ve ADSL yöntemleriyle internete bağlanmak mümkündür. Bu yöntemlerin; fiyat, hız ve kalite

açısından çeşitli özelliklerine göre tercih edildikleri görülmektedir. (Çakır ve Topçu, 2005, 75).

2.2.3. İnternetin Eğitim İle Olan İlişkisi

İnternet, birçok alanda olduğu gibi eğitim sistemine de önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Temel öğeleri; bilgi, bilginin aktarılması ve üretilmesi olan internetin eğitim sistemine katkısı, daha fazla bilgiye, daha büyük hızlarla erişme olanağı sağlamasıdır. Bundan dolayı, internetin eğitime katkısının diğer alanlara katkısından daha fazla olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır (Özmen, 2001).

İnternet ile eğitimden kastedilen, öğrencilerin farklı mekânlarda olmasına rağmen tüm eğitim ve öğretim faaliyetlerinin bilgisayar aracılığıyla internet üzerinden sanal ortamlarda yapılmasıdır (Demirci, 2006, 25).

Bilgisayar ve internet dünya üzerine yayılmış ve mesafeleri ortadan kaldırmıştır. Olaylar hakkında farklı coğrafyalarda eş zamanlı haberdar olma ütopyası gerçekleştirilmiştir. Eğitimde internetin kullanılmasıyla beraber, eğitim sistemi dışında kalan birçok kişinin kendi bilgi ve becerilerini okul eğitimlerinden bağımsız olarak kazanabilmeleri mümkün hale gelmiştir (Tuncer ve Taşpınar, 2007, 130).

Ulaştığı insan sayısının hızla artması ve insanlara sunduğu olanaklar, bir iletişim teknolojisi olan internetin farklı amaçlara yönelik kullanımını da beraberinde getirmektedir. Bu amaçlardan biri de eğitim için kullanımıdır. Yüz yüze ya da uzaktan eğitim sunan tüm eğitim kurumlarında, kamu veya özel sektördeki uygulamalarda internetten yararlanılmaktadır (Aydın, 2001, 103).

Günümüzde nitelikli ve çağdaş bir öğretmenin, eğitim-öğretimin gereği olan güncel araç gereçleri özellikle de bilgisayar ve bilişim teknolojilerini kullanmasını ve temel yazılım programlarını bilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin görsel ve işitsel algılama yeteneklerini artırmak, öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlayacaktır. Bilgisayar ve internet teknolojileri böylesine yaygınlaşmışken onlardan uzak kalmak ya da onları verimli kullanamayacak kadar temel eğitimden mahrum olmak büyük bir eksikliktir (Temur, 2001, 5).

Çağımızda yaşamının önemli bir parçası haline gelen bilişim teknolojilerinden istedik düzeyde yararlanabilmek için eğitim-öğretim sistemiyle söz konusu teknolojinin uyumlu birlikteliğini sağlamak gerekir. Öğrenciler ideal bilgi işçileridir, çünkü öğrenmenin esası bilgiyi almaktır. Öğretmenler, bilgiyi birbirleriyle paylaşmada

ve öğrencilerine bir konuyu yeni biçimlerde araştırma fırsatı vermede internetten yararlanabilirler (Kıncal, 2004, 196).

Bilim ile teknoloji arasında döngüsel bir ilişki vardır. Bilimsel çalışmalar, uygulamaya elverişli bilgi üreterek teknolojik gelişmeye yol açarken, teknolojik gelişmeler de bilimsel araştırmaların daha uygun şartlarda yapılmasını sağlayarak toplumsal gelişmeyi hızlandırmaktadır (Acun, 1998).

Matbaanın icadı, insanların bilgi kaynakları olan kitaplara ulaşımını kolaylaştırarak bilginin paylaşımı ve dolayısıyla bilgi üretimi konularında önemli ölçüde etkili olmuştur. Matbaanın icadından bugüne kadar yaşanan en büyük devrimin internetdir. Kitle iletişim araçlarının (radyo, televizyon) icadı ve verilerin sayısallaştırılarak elektronik ortamda saklanabilmesi bilgi paylaşımı konusunda önemli buluşlardır. Ancak, internetin yaygınlaşmasını bilgi üretimi ve bilginin paylaşımı konusunda yaşanan en büyük devrim olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır (Yalçınkaya ve Düzakın, 2008, 225).

Günümüz eğitim koşullarında gerçekleşmekte olan değişikliklere ve gereken öğretim değişikliklerine uyum sağlama gereksinimi gittikçe artmakta ve bu gereksinim özellikle de öğrenci merkezli yeni öğretim uygulamalarının gösterimini zorunlu kılmaktadır. Bu gereksinimlerden biri de eğitim ve öğretimin her alan ve seviyesinde teknolojik gelişmelerin parçaları olan uygulamaların özellikle öğrenci merkezli olarak kullanılmasıdır. İnternet, hemen tüm düzey ve derslerde kullanılabilmekte ve öğrenci merkezli öğretime ciddi katkılar sağlayabilmektedir (Arıkan, 2008, 24-25).

İnternetin ortaya çıkışının temel amacı; iletişimi artırarak bilgi paylaşımını kolaylaştırmak ve araştırmacılara yeni olanaklar sunmaktır. İnternetin günlük yaşamdaki öneminin artmasıyla birlikte, değişik alanlardan daha fazla kişi her gün çeşitli nedenlerle internete bağlanmakta ve interneti kullanmaktadır. Bu alanlardan biri de eğitim-öğretim kurumlarındaki kullanımıdır. İnternetin akademik kullanımı öncelikli olarak öğrenme ve araştırma amaçlıdır (Balta ve Horzum, 2008, 189). Günümüzde eğitim öğretim kurumlarının daha aktif ve üretken olmaları bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanım düzeyleri ile yakından ilişkilidir (Akın, 2007, 51).

Bilgisayar ve internet teknolojileri öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaşmaları ve onların dünya ile iletişim kurmalarını sağlamakla birlikte, sınıf ortamında aralarında işbirliğini geliştirmekte, bilgilerini yapılandırma ve iletişim kurma noktasında

da geleneksel öğretimden daha ileri düzeyde olanaklar sunmaktadır (Akkoyunlu, 1999, 82-85).

Okul öncesi eğitimden başlayarak eğitim-öğretimin her kademesinde bilgisayar ve internet teknolojileriyle desteklenen bir eğitimin, öğrencileri araştırma ve incelemeye yönlendireceği kesindir. Bu yüzden, bilgisayar ve internet tabanlı eğitim farklı boyutlarıyla değerlendirilmeli ve bu teknolojinin profesyonel bir öğretim olduğu kabul edilmelidir (Akın ve Baştuğ, 2005, 50).

Çağdaş eğitimin hedefi; bilgiyi üreten, bilgiyi kullanan, sürekli öğrenme alışkanlığı edinmiş insanlar yetiştirmektir. Gelişen bilişim teknolojilerinden okulların yararlanması ve bilgisayar ve internetin eğitim alanına uyarlanarak kullanılması, eğitim-öğretimin kalitesinin yükseltilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır (Demirdaş, 2001, 1-3). Çok amaçlı olarak her yerde ve her düzeyde kullanılan internet, özellikle eğitim açısından hızla yaygınlaşmış ve vazgeçilmez bir teknoloji halini almıştır (Bakioğlu ve Şentuna, 2001, 10).

Bilgi ve bilişim teknolojilerinde ileri toplumlar, üretilen yeni bilgiyi diğer ülkelerden daha önce kullanmak ve kendi insanının hizmetine sunmak için yarışmaktadır. Toplumların uygarlık düzeyi, gelecek kuşakları yeni dünya düzenine hazırlamakla ölçülmektedir. Modern insan, yakın çevresinden gördükleriyle veya okullardan öğrendikleriyle değil, bilgisayar ve internetten elde ettikleri bilgiler doğrultusunda düşünür olmuştur (Avcı, 1990, 39).

İnternet, sadece ağdaki bilgiye ulaşılmasından daha fazlasını sunmaktadır. İnternet; öğrencilerin ihtiyacı olan bilgiye ulaşmalarını, onların dünya ile iletişim kurmalarını sağlamak ve onların öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Akkoyunlu, 1999, 84).

Wilson ve Marsh, internet erişiminin öğrencilere kazandırdığı iki özelliğe dikkat çekmektedir. Birinci özellik; interneti bilgi erişimi, paylaşma, iletişim ve araştırma amaçlarıyla kullanan öğrencilerin sonraki yaşamlarında teknoloji ile daha barışık olacaklarıdır. Bu bireyler takım çalışmasına kolaylıkla uyum sağlar ve kendi bilgi potansiyelini yine bu kaynaklar yoluyla yapılandırır. İkinci özellik ise; internet erişiminin öğrencileri sınıfın fiziki sınırlarından kurtararak onları birey odaklı bir yapı içinde özgüven kazanmaya teşvik etmesidir (Akbaba ve Altun, 2000).

Genelde öğrenciler, bilgisayar ortamında çalışmaktan ve internet teknolojisini kullanarak yeni bilgilere ulaşmaktan haz duymaktadır. Bu teknoloji, kontrollü ve

kademeli öğrenmeye bireysel ya da grup çalışmalarına uygun olup, zaman kaybını önleyicidir (Wright, 2000, 4-6).

İnternetin eğitim ortamlarında iki kullanımından söz edebiliriz. Bunlardan ilki, internet destekli eğitim, diğeri ise internet tabanlı eğitim uygulamalarıdır. Bu uygulamaların ilkinde, internet yüz yüze uygulamalara destek sağlayacak nitelikte kullanılmaktadır. İnternet tabanlı eğitimde ise, öğrenme etkinliklerinin tamamı internet üzerinden gerçekleştirilmektedir. İster bilgisayar ister internetin kullanıldığı uygulamalar olsun bu ortamlarda öğrenmeyi destekleyen farklı yöntemler kullanılmaktadır (Horzum ve Balta, 2008, 141).

İnternet; sanal ya da on-line öğrenme, eşzamansız öğrenme, yer ve zamandan bağımsız öğrenme, sanal üniversite, sanal dersane, sanal eğitim ve internet okuryazarlığı gibi yeni kavramların ortaya çıkmasına neden olmuştur. İnternet sayesinde öğrenciler; bilgi teknolojilerini öğrenebilmekte ve farklı yazılım ortamlarına ulaşabilmekte, sınırsız öğrenme kaynaklarına erişebilmekte, elde ettikleri ve kendi ürettikleri bilgileri başkaları ile paylaşabilmektedir (Ersoy, 2000).

Yapılan bazı çalışmalarda, internet teknolojilerinin eğitimde kullanımının oldukça verimli sonuçlar doğurabileceği ve kısa bir zaman içinde ülkemizde etkin bir eğitim stratejisi olarak uygulamaya geçeceği öngörülmüştür. Ayrıca, internet ile eğitime öncülük eden sitelerin hazırlanması önerilmiş ve üniversitelerin bu konu ile ilgili sorumluluklarına değinilmiştir (Cebeci, 2000, 152).

Yaylacı (2000, 77) ile Karasar (1999, 153) da sanal eğitimin bir an önce teknoloji, iletişim, eğitim ve ekonomi boyutları ile üniversite ve diğer araştırma kurumlarının araştırma öncelikleri arasında yer alması gerektiğini vurgulamıştır.

İnternet üzerinden eğitim alarak bir üniversite bitirmek de mümkündür. Amerika'da çeşitli üniversiteler (University of Phoenix ve New Jersey State University), internet aracılığı ile eğitim hizmeti vermektedir. Giderek yaygınlaşmaya başlayan bu eğitim türünün en çarpıcı örneği Amerika'nın Washington eyaletinde olan City Üniversitesi'dir. Bu üniversite Amerika'da yeni gelişmeye başlayan "Uzaktan öğrenim" eğitimi sunmaktadır. Öğrenci, dünyanın neresinde olursa olsun web sayfaları üzerinden lisans ve lisansüstü eğitimini tamamlayabilmektedir. Öğrenci; web sayfalarından üniversite ile on-line bağlantı kurarak evinden dışarı çıkmadan tartışmalara katılabilmekte, ödevlerini internet üzerindeki çeşitli merkezleri tarayarak yapabilmekte

ve gönderebilmekte, öğretmenleri ile tartışabilmekte ve diğer öğrencilerle e-mail ile haberleşebilmektedir (Önal, 1996, 475).

Türkiye'deki uygulama açısından ise Fırat Üniversitesi 1995 yılı sonbaharında "Fırat Üniversitesi'nin İnternete Bağlanması ve Üniversitenin Web Sayfasının Oluşturulması" isimli bir proje çerçevesinde, bilgisayar alanında sertifika vermeye yönelik olarak sürdürdüğü çalışmasını, internet üzerinden, öğrenci-öğretim elemanı arasında ilişki kurma çalışmasında bulunmuştur (Varol, 1996, 665).

TÜİK'in Türkiye'de bilgisayar ve internet kullanım düzeyini belirlemek amacı ile 2004 yılında 12.322 haneden toplam 24.702 birey ile görüşerek yaptığı anket çalışması sonucuna göre; ankete katılanların %7,02'sinin internete erişim imkânına sahip olduğunu ve internet kullanım oranının %13,25 olduğunu saptamıştır. Bununla birlikte, bilgisayar ve internet kullanımının öğrencilerde en yüksek oranda gerçekleştiği ve çalışmaya katılanların %55,98'inin interneti, eğitim ile ilgili bilgi aramak amacı ile kullandıklarını tespit etmiştir (Demirci, 2006, 24).

İnternet, uzaktan eğitimde yaygın biçimde kullanılma özelliğine sahiptir ve bu özelliğin giderek daha fazla önem kazanması da kaçınılmaz gözükmektedir. Çünkü internet, bilgi toplumlarını oluşturan bireylerin en değerli öğrenme ortamı olma özelliğini taşımaktadır. Son yıllarda giderek yaygınlaşan uzaktan eğitim için, internet önemli bir öğrenme ortamı olarak görülmektedir (Kaya, 2002, 223).

2.2.4. İnternete Dayalı Eğitim Çeşitleri

İnternet eğitim alanında kullanılmasıyla birlikte büyük değişimler meydana gelmiştir. Her şeyden önce, geleneksel öğretmen ve öğrenci rolleri değişime uğramakta, öğrenci pasif bir alıcı olmaktan çıkıp aktif ve etkin bir hale gelmekte, öğretmen ise öğrenme sürecini hızlandıran bir kılavuz ve kolaylaştırıcı rolü üstlenmektedir. Öte yandan, eğitim hizmetlerinin sunumu için mekân yetersizliği sorunu da ortadan kalkmakta ve ders programlarındaki yerelliğin yerini küresellik almaktadır (Bakioğlu ve Şentuna, 2001, 11).

Ertuğrul'a (1999, 12-13) göre, internete dayalı eğitim genel olarak üç'e ayrılır:

- **Metin:** Esas olarak metin ağırlıklı dosyalardan ve kısıtlı grafikler içeren talimat bilgilerinden oluşur. Çoğu metin eğitimi asenkronudur ve diğer eğitim modellerine destek oluşturur.

- **Çoklu Medya:** “Netscape, Navigator ve Microsoft Internet Explorer” gibi grafiksel tarayıcılardan yararlanır. Bu tarayıcılar, çoklu medya eğitim materyalleri için kullanımı kolay bir kullanıcı arabirimi sunar. Çoklu medya ile internete dayalı eğitim, genellikle öğrencinin ders işleme hızını kendi tayin edebildiği etkileşimli bir ortam oluşturur.
- **Sanal Konferans:** Senkron ve asenkron sohbet ortamlarının eğitimsel amaçlarla entegrasyonu ve uygulanmasını anlatan bir terimdir. İnternete dayalı eğitim teknolojileri ile entegre edilebilir ve internete dayalı eğitim teknolojilerinin çoklu medyalı sanal bir sınıf ortamına dönüşmesini destekleyebilir.

Öte yandan eğitimde internetten aşağıdaki şekilde de yararlanılmaktadır (www.ibun.edu.tr):

- **Elektronik Posta:** Ses ve görüntü aktarımı sayesinde normal postadan avantajlıdır. Bu nedenle, klasik uzaktan eğitim anlayışından daha verimlidir.
- **Aracılarla Oluşturulan Sınıflar:** Sanal sınıf olarak adlandırılan bu ortam, klasik sınıftan farklıdır. Ses ve görüntü aktarımının olduğu bir ortamda, öğrenciler kendilerinden uzakta bulunan konuşmacıya soru sorup, cevap alabilecekleri bir öğrenme ortamıdır.
- **Ağ (World Wide Web):** www sayesinde dünyanın her yerindeki veri kaynaklarına, üniversitelere ve kütüphanelere ulaşabilmektedir. Ağ; bireysel öğrenmeyi güdülediği, görsel-işitsel iletişimden yararlandığı, etkileşimli olabildiği ve çift yönlü iletişime olanak tanıdığı için diğer uygulamaların sakıncalarını giderir (www.biltek.tubitak.gov.tr).
- **Çeşitli “Çok Kullanıcı” Ortamlar:** Belirli bir alanda, belirli bir ev sahibinin yönlendirmesiyle canlı etkileşim sunmaktadır. En yaygın kullanılanı ‘chat’ (sohbet) dir. Belirli bir konu ile ilgilenen kişiler, konunun uzmanlarının da sohbete katılımı ile konu üzerinde bilgilerini paylaşp, yeni açılımlara ulaşmaya çalışma temeline dayanmaktadır.

Eğitimde internetten yararlanma çabaları; web tabanlı kurumsal eğitim (Web-based training), web tabanlı eğitim (Web-based education), web tabanlı öğretim (Web-based instruction) ve e-öğrenme (E-learning) kavramları ile özdeşleştirilmektedir (Şendağ ve Gündüz, 2007, 138).

2.2.5. Eğitimde İnternet Kullanımının Yarar ve Sınırlılıkları

İnternet sayesinde dünyanın hemen her yerindeki; bilgi, kurum, kuruluş ve bunların çalışmalarına ulaşmak mümkündür. Okul ve eğitim için açısından internetin avantajları şunlardır (Bakioğlu ve Şentuna, 2001, 11):

- Öğretmen ve öğrencilerin araştırmaları için bilgi sunar.
- Eğitim çağında olan herkesin kendi bilgilerini yenilemesine fırsat verir.
- Kişiye dünyanın çeşitli yerlerindeki meslektaş, kişi, kurum ve kuruluşla iletişim imkânı verir.
- Gelişmeleri; anında, güncel ve hızlı bir şekilde takip etme imkânı sunar.
- Değişik ülkelerde gerçekleşen konferanslara tele-konferans sistemi sayesinde aktif ve görüntülü olarak katılabilme imkânı verir.
- Uzaktan eğitim fırsatı verir.
- Özellikle kendi web sayfalarını hazırlamada teknolojinin getirdiği kolaylıklarla paylaşımcılığı artırır.
- Elektronik posta aracılığıyla anında posta ve dosya transferine imkân verir.

Bununla beraber internetin eğitimde kullanımını çekici hale getiren diğer nedenler de şu şekilde özetlenebilir (Dinler, 2000, 205-250):

Eğitim her an, istenirse eş zamanlı istenirse gecikmeli olarak gerçekleştirilebilir. Öğrenci ve öğretmenin aynı mekânda bulunma zorunluluğu yoktur. Öğrenciler birbirleriyle iletişim kurabilmekte, kaynaklara ulaşabilmektedir. Bina, donanım, personel ve diğer giderler ile işletilebilecek bir eğitim kurumu internet sayesinde bu masraflarını asgariye indirerek sanal eğitim yapabilir. Sayılan bu avantajların yanında; ağ sistemindeki yetersizlikler, mevcut teknolojinin belirli sınırlılıklar doğurması yüzünden yenilenme gereği, internet kullanımının ücretli oluşunun getirdiği mali yük ve alt yapı gerekliliği internetin kullanım imkânlarını sınırlamaktadır. Bilgi teknolojileri, çeşitli sınırlılıklarına rağmen sağladığı geniş imkânlar sayesinde eğitimde önemli ve haklı bir yer edinmiştir

2.3. Uzaktan Eğitim

İnsanı diğer canlılardan ayıran en temel özellik öğrenme gücüdür. Bu özelliğinden dolayı insan; yaşamı boyunca sistemli bir biçimde eğitim alır ve öğrenir. Eğitim sistemleri yıllar boyu farklı yöntem ve yaklaşımlarla gelişmiştir. Eğitimi temelden etkileyen teknolojik yenilikler ve buluşlar, her defasında bir önceki sisteme

göre üstünlük sağlamış, yeni kavram ve tekniklerin ortaya çıkmasına imkân tanımıştır. Teknolojideki hızlı değişimle birlikte her birey için zaman ve mekân sınırını ortadan kaldıran, bireyin öğrenme için ihtiyaç duyduğu zamanı tanıyan, her bireye öğrenme stiline hitap eden materyallerle ulaşmayı hedefleyen “Uzaktan Eğitim” olgusu ortaya çıkmıştır (Gülseçen vd. , 2010, 1).

Özellikle endüstri devrimi sonrasında, bireysel ve toplumsal bilinçlenmenin sonucu olarak her çeşit ve düzeydeki eğitime olan talep sürekli artış göstermektedir. Bunun sonucu olarak da, bireylerin eğitim talebi ve ihtiyacı eğitim kurumlarının zorlanmasına neden olmakta ve eğitim ihtiyacını karşılamak da bir sorun haline gelmektedir. Bu sorun, maliyeti devamlı yükselen eğitim harcamalarına neden olmaktadır. Bu durum, yüz yüze uygulanan eğitime alternatif olabilecek yeni bir disiplinin oluşmasına zemin oluşturmuştur. Fırsat eşitsizliğini ortadan kaldıran, isteyen, ihtiyaç duyan her bireye yaşam boyu eğitim sunan, teknolojik araçlardan yararlanmaya ve bağımsız öğrenmeye dayalı olan bu disiplin uzaktan eğitim olarak karşımıza çıkmaktadır (Yaylacı, 2000, 3).

Günümüzde ağlar üzerinden uzaktan eğitim gittikçe yaygınlaşmaya başlamıştır. Bunun en önemli sebeplerinden biri, küreselleşen dünyada iletişim alanındaki yenilikler ve internetin yaygınlaşmasıdır. Bu sayede, eğitim kurumları arasındaki sınırlar ortadan kalkmış ve kişilerin kaynaklara erişim olanakları neredeyse sınırsız hale gelmiştir.

Eğitim kurumlarının günümüzde en önemli sorunlarından biri hiç kuşkusuz eğitimde kalite meselesidir. Eğitim birimlerinin hepsinde aynı kalitede eğitim verilmek istenmektedir. Ayrıca arzu edilen bu kaliteli eğitimi verebilecek öğretim elemanı eksikliğini giderme yolları aranmaktadır. İşte tüm bu sorunları ortadan kaldırabilecek eğitim şekli uzaktan eğitimidir. Eğitim kurumlarının bu yöndeki talebi de değerlendirilerek kaliteli bir eğitim vermek amacıyla klasik eğitime bir alternatif olan uzaktan eğitim gerçekleştirilmek istenmektedir (Koçer, 2001, 1).

Bilginin baş döndürücü bir hızla üretilip uygulamaya geçirilmesi, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, eğitim ortamlarının çeşitlenmesi, yaşam boyu eğitimin zorunlu hale gelmesi eğitim sistemlerine ve programlarına yansarak, onların kendi yapı ve süreçlerini yeniden gözden geçirmelerini gerektirmiştir. Öğrenme, sadece eğitim kurumlarının çatısı altında gerçekleştirilen bir süreç olmaktan çıkmış, bireyin eğitim programlarına her zaman ve her yerde ulaşarak katılabilmesine ilişkin yeni öğrenme stratejileri geliştirilmiş, eğitimde verimliliğin ve etkililiğin artırılması için,

bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim alanında etkin olarak kullanılması zorunlu hale gelmiştir. Eğitimle ilgili kaynaklar incelendiğinde, çağdaş bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimde etkin ve verimli olarak kullanılmasının; fırsat eşitsizliğine çözüm getiren, yaşam boyu eğitimi destekleyen, eğitim teknolojilerinden yararlanmaya ve daha çok bireysel öğrenmeye dayalı olan "uzaktan eğitim" ile mümkün olduğu vurgulanmaktadır (Aydın 2002; Curabay ve Demiray 2002; Kaya 2002; Kaya ve ark. 2004; İşman 2005; Akt. Şenyuva, 2007, 1-2).

2.3.1. Uzaktan Eğitimin Tanımı, Önemi ve Amaçları

Eğitim seviyesini yükseltmek için eğitimi herkese ulaştırmak gerekmektedir. Geleneksel eğitim tarzı olan yüz yüze eğitim ile eğitimi herkese ulaştırmak imkânsızdır. Zira Türkiye şartlarında gerek ilk ve ortaöğretim aşamasındaki öğretmenlerin, gerekse üniversite bünyesindeki öğretim elemanlarının sayısı, kalabalık genç nüfusun eğitim ihtiyacını karşılamaktan çok uzaktır (Arıcı ve Yekta, 2005, 145).

Son yıllarda; elektronik, bilgisayar ve telekomünikasyon teknolojilerinde yaşanan gelişmeler eğitim-öğretim alanında hizmet veren kurumlara ve eğitim alacak kişilere yeni fırsatlar sunmaktadır. Geleneksel eğitimle aşılamayan sorunlar teknolojinin de yardımıyla çözüme kavuşturulabilir. Problemleri aşma adına kullanılabilecek yöntemlerin başında uzaktan eğitim ve öğretim gelmektedir. Uzaktan eğitimde, öğrenciler ve öğretmenler farklı ortamlarda olabildiği gibi öğrenci yalnızca bilgisayar ile de öğrenimini gerçekleştirebilir (İşman, 1998, 24). Uzaktan eğitim konusunda yapılan tanımlara bakıldığında aslında birbirinden çok da farklı olmayan ifadelerin olduğu dikkat çekmektedir. Aşağıda konuyla ilgili bazı tanımlara yer verilmiştir.

Uzaktan eğitim; öğrenci ve öğretmenlerin, farklı mekânlarda öğrenme ve öğretme faaliyetlerini iletişim teknolojileri aracılığı ile gerçekleştirdikleri bir modeldir (İşman, 1998, 24).

Uzaktan eğitim; uzaktan öğrenme, açık öğrenme, tele öğrenme gibi kavramlar öğretici ve öğrencinin bir şekilde aynı mekânda bulunmadan gerçekleştirdikleri öğretme-öğrenme sürecidir. Eğitimde internetten yararlanma çabaları uzaktan eğitim kavramı içerisinde değerlendirilmektedir (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2002, 192).

Uzaktan eğitim; aynı zamanda, aynı mekânda bulunmaksızın gerçekleştirilen, klasik sınıfın yerini alacak olan bir eğitim yaklaşımıdır (Volery ve Lord, 2000, 23).

Uzaktan eğitim; yer ve/veya zaman açısından öğrencilerin eğiticiden ayrı olduğu eğitim şeklidir (Lever, McDonald ve Mizell, 2003, 343).

Uzaktan eğitim; bir öğretmenin fiziksel olarak öğrencilerin bulundukları yerlerde olmasını gerektirmeksizin, teknolojinin imkânlarından yararlanılarak, öğrenci ve öğretmenlerin bir sanal sınıf ortamında değişik şekillerde karşı karşıya getirildikleri, planlı bir eğitim şekli (Ertuğrul, 1999, 7; Çallı, 2001, 1) olarak tanımlanabildiği gibi kısaca; eğitimci ve öğrenen kişinin birbirinden uzak mesafelerde olduğu durumda gerçekleşen, resmi bir öğrenme yolu olarak da tanımlanabilir (Verduin ve Clark, 1994, 7).

Uzaktan eğitim; öğretmen ve öğrenci arasında yüz yüze bir ilişki olmaksızın posta servisi, radyo, televizyon, telefon veya gazete aracılığıyla yürütülen eğitimidir (UNESCO, 1985, 62).

Uzaktan eğitim en yalın tanımıyla; öğretici ile öğrencilerin aynı fiziksel ortamı paylaşmaksızın hatta bazı çalışmalarda aynı zaman dilimini de paylaşmadıkları, teknolojik araçların işe koşulması yoluyla eğitim-öğretim çalışmalarının belli bir program çerçevesinde sürdürülmesidir. Yapılan tanımlamalarda göze çarpan ortak özellikler şu şekilde sıralanabilir (Gülner, 2008, 262):

- Uzaktan eğitim sistemleri, bilgi kaynaklarına ulaşmada ve öğrencilerini bu kaynaklara ulaştırmada etkin bir yöntem izler.
- Uzaktan eğitim sistemleri, eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde teknolojiden en üst düzeyde yararlanır.
- Uzaktan eğitim sürecinde, öğrenci ve öğretici zaman ve mekândan bağımsızdır.

Modern yaklaşımların benimsendiği uzaktan öğretim uygulamalarında, doğrudan öğretim ile dolaylı öğretim bütünleştirilmektedir. Böyle bir uygulamada; öğrenci toplanma merkezleri, yaz okulları, kısa devreli yatılı kurslar, yöresel toplantılar, gece okulları vb. gibi yollarla yapılan doğrudan öğretim basılı materyallerle ve yayın yoluyla yapılan dolaylı öğretim birbirini tamamlamaktadır. Diğer bir ifade ile çok ortamlı bir sistem uygulaması benimsenmektedir (Alkan, 1987, 47).

Uzaktan eğitimin, iki temel özelliğinden söz etmek mümkündür. Uzaktan eğitimin birinci özelliği, eğitimin gerçekleştirildiği zaman diliminin büyük bir kısmında hatta tamamında öğrenci ve öğretmenin ayrı fiziksel mekânlarda bulunmaları, ikinci özelliği ise, öğrenci ve öğretmen arasında ders sırasında iletişimi sağlamak amacıyla

eğitsel araçların kullanılması (bilgisayar, telefon, faks, video, vb.) ve ders içeriğinin bu araçlar aracılığıyla öğrenciye ulaştırılmasıdır (Ayvazreis, 2004, 1186).

Uzaktan eğitim ve öğrenmede ortak nokta uzaklıktır. Basit olarak mekân ve/veya zaman olarak öğretmen ve öğrencilerin ayrıldığı uzak yerdir. İki genel ölçüt; coğrafik olarak yer ve zamandır. Aynı zaman, aynı yer; farklı zaman, aynı yer; aynı zaman, farklı yer ve farklı zaman, farklı yer olmak üzere dört alt kategori söz konusudur (Miller ve King, 2003, 283-285).

Uzaktan eğitimde, zamanı sınırlı olan yetişkin öğrenciler ve tam zamanlı bir işte çalışan öğrenciler hedeflenmiştir. Öğrenciler, tipik üniversite öğrencisinden daha yaşlıdır. Kadın veya erkek öğrencilerin yaş profili, çoğunun aile sorumluluğu olduğunu çağrıştırmaktadır. Onların derslere tam zamanlı olarak devam etmek için evlerinden ayrılma imkânına ve isteğine sahip olmaları mümkün değildir. Uzaktan öğrenme, çocukları olan kadınlara da cazip gelmektedir. Uzaktan eğitim ortamındaki yetişkinlerin %66'sı kadındır ve %80'inin çocukları vardır. Genellikle uzaktan öğrenenler; ciddi, disiplinli, çalışkan ve azimli bireylerdir. On-line kurslarda eğitim veren öğretim elemanlarına göre sanal sınıflar; öğrenciler tarafından etkili zaman yönetimini, aralıksız öz denetimi ve kendini güdülemeyi gerektirir (Maathews, 2002, 4-5).

Uzaktan eğitimin amaçları şunlardır (Çallı, 2001, 4; Ertuğrul, 1999, 7):

- Daha büyük kitlelere erişim sağlamak.
- Fiziksel uzaklık boyutunu eğitim sürecinde ortadan kaldırmak.
- Eğitim maliyetlerini düşürmek.
- Eğitim verilmesi düşünülen hedef kitleye daha hızlı erişebilmek.
- Eğitim sürecini çabuklaştırmak.
- Klasik sınıf ortamının getirebileceği psikolojik baskıları yok etmek.
- Öğrenme olayını hızlandırmak.
- Öğrencileri öğrenme sürecinde daha fazla aktif hale getirmek.
- Öğrenme fırsatlarını ve alternatiflerini artırmaktır.

Uzaktan eğitimin amacının daha iyi anlaşılabilmesi için sağladığı yararların incelenmesi gerekir. Her şeyden önce öğrenci ve eğitmenin aynı mekânda bulunmasını gerektirmediğinden çok geniş kitlelere eğitim verilebilir. Bunun sonucunda bilgi paylaşımı artar. Bilgi paylaşımı iki yönlü gerçekleşir. Birincisinde, derslere fiziksel olarak katılması imkânsız olan öğrencilerin derse katılımının sağlanmış olur ikincisinde ise bir konuda uzmanlaşmış eğitimci sayısının az olmasından dolayı bir eğitmenin

mümkün olduğunca çok kişinin faydalanılmasının sağlanmış olur. Bu paylaşım beraberinde bir standartlaşmayı getirir. Özellikle eğitim, şehirler ve ülkeler arasında paylaşıyorsa ders konularında, anlatım dilinde bir takım standartlar kendiliğinden oluşacaktır (Koçer, 2001, 8).

2.3.2. Uzaktan Eğitimin Dünyada ve Türkiye’de Tarihsel Gelişimi

Uzaktan eğitim, eğitimde fırsat eşitliği çalışmaları kapsamında tarihi çok eskilere dayanan bir eğitim şeklidir. Bu tarihi süreç içerisinde; uzaktan eğitimde; mektup, basılı materyaller, radyo ve televizyon gibi pek çok kitle iletişim aracı kullanılmıştır. Günümüzde ise, internet ve mobil teknolojiler uzaktan eğitimde kullanılmaya çalışılmaktadır (Şendağ ve Gündüz, 2007, 138).

Uzaktan öğrenme, oldukça eski bir kavramdır ve kitapların ortaya çıkışı ile yaygınlaşmıştır. Daha sonra uzaktan öğrenme, her yeni iletişim aracının gelişi ile yeni bir boyut kazanmıştır (Gibbons ve Fairweather, 1998, 510). Uzaktan eğitimden çok uzun yıllardan beri farklı biçimlerde örneğin; mektup, telefon, radyo ve televizyon aracılığıyla yararlanılmış ve teknolojinin hızla gelişmesi ile kullanılan iletişim araçlarına televizyondan sonra bilgisayar ve internet de eklenmiştir. İnternetin yaygınlaşan kullanımı ve buna bağlı bilgisayar sayısındaki artış, interneti uzaktan eğitim için ideal bir araç haline getirmiştir (Çakır ve Yalçın, 2006, 101).

Uzaktan eğitimin geçmişi 1700’lü yıllara dayanmaktadır. O günkü posta hizmetlerinin yetersizliği ve yavaşlığı yüzünden sağlıklı ve düzenli olamamıştır. 1892’de yapılan iyileştirici çalışmalar 1943’de Amerikan ordusunun uzaktan eğitime destek olmasıyla akademik bir anlam kazanmaya başlamıştır (Harper, Chen ve Yen, 2004, 585; Akt. Öngün, 2006, 68).

Moore ve Kearsley, uzaktan eğitimin üç gelişim aşamasını tanımlamaktadır. İlk aşama olan “mektupla öğretim”, 19.yy’ın sonu ile 20.yy’ın başlangıcında gerçekleşmeye başlamıştır. “Mektupla öğretim” başlıca iletişim biçimi basılı materyaller olan öğretim anlayışı üzerinde temellendirilmiştir. Bu sistemde, ders kitabına dayalı olarak gerçekleştirilen etkinlikler dönüt almak için ilgili öğretim elamanı veya kuruluşa posta yoluyla gönderilmiştir. Uzaktan eğitimde ikinci aşama, 1970’li yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu aşamada, uzaktan eğitim basılı materyallere ek olarak radyo, televizyon, kaset ve teypler aracılığıyla yürütülmeye çalışılmıştır. 1980’li yılların başlangıcında ortaya çıkan uzaktan eğitimin üçüncü aşamasında ise uydu

teknolojilerinden yararlanılmıştır. Bu süre boyunca öğrenme-öğretme etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde CD-ROM'ların kullanımı gerçekleştirilmiştir. Moore ve Kearsley, iletişim ağları ve bilgisayar tabanlı çoklu-ortamı uzaktan eğitim programlarının üçüncü aşaması olarak belirtmektedir. Ancak, telekomünikasyon teknolojileri alanında meydana gelen mevcut gelişmeler ve internet ortamının yaygınlaşması yeni öğretim yaklaşımları doğrultusunda uzaktan eğitim uygulamalarını değişikliğe uğratmıştır. Bu açıdan, internetin uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik yeni bir aşamayı gündeme getirdiği söylenebilir. İnternet teknolojileri artık uzaktan eğitime yönelik güçlü işbirlikli öğrenme öğelerini de vurgulamaktadır. Bu anlamda, internet'in uzaktan eğitimde de öğrenci merkezli yaklaşımların kullanılmasına olanak veren bir ortam olduğu belirtilebilir. İletişim teknolojileri, farklı zaman ve mekânlarda bulunan bireylere iletişim ve etkileşim olanakları sunarak öğrenme çevrelerini daha zengin hale getirebilmektedir. Ayrıca, İnternet teknolojileri uzaktan eğitimi “uzak” olmaktan yüz yüze ortamlara benzer “yakın” bir hale getirmektedir. Buna ek olarak, anlayış ve uygulama açısından internet tabanlı uzaktan eğitim, nesnelci yaklaşımlarda oluşturmacı yaklaşımlara doğru bir değişim göstermektedir. Özellikle, ağ tabanlı öğrenme çevrelerinin öğrenci-içerik, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen, öğrenci-diğer hiper ortam kaynakları ve öğrenci-diğer öğretim personeli gibi çeşitli iletişim kanallarına erişime olanağı sağlaması öğrenmenin sanal sınıflardaki etkileşiminin bir ürünü olarak ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Atıcı ve Gürol, 2001, 177-183).

Dünyada ilk uzaktan eğitim uygulamasının 1840 yılında “Mektupla uzaktan eğitim” yöntemiyle, Isaac Pitman tarafından başlatıldığı kabul edilmektedir. Isaac Pitman, mektupla stenografi eğitimi vermiştir. Almanya’da 1856 yılında Charles Toussaint ve Gustav Langenscheid tarafından kurulan ve Langenscheid adıyla öğretim malzemeleri yayınlayan Langenscheid Dil Okulu, ilk örgütlü uzaktan eğitim hizmeti olarak kabul edilir. 1870’li yıllarda Illinois Wesleyan Üniversitesi lisans ve yüksek lisans alanlarında evde öğrenim programı başlatmıştır. 1914 yılında çıkarılan bir yasa ile Amerika’da uzaktan eğitimin yaygınlaştırılmasının önü açılmıştır. Günümüzde Amerika’da 300’den fazla üniversite ve kolejde sanal kurslar düzenlenmekte ve birçok sahada diploma verilmektedir (Yalçinkaya ve Düzakın, 2008, 230). Dünyada ise, ülkelerdeki uygulamalarda bazı farklılıklar olmakla birlikte başarılı olmuş ve model alınabilecek bazı uzaktan eğitim uygulamaları vardır. Bu uygulamalar; İtalya’daki Tele-Okul (Tele-Scoules), Almanya’daki Tele-Kolej (Tele-Kolleg) ile Uzaktan Eğitim

Üniversitesi (Fern Üniversitat), İngiltere’deki Açık Üniversite (Open University) ve İsrail’deki Herkesin Üniversitesi (Everyman's University)’dir. (Duman, 1992, 290).

Amerika’daki uzaktan eğitim çalışmaları ilk defa 1873 yılında Boston’da “Evde Gelişmeyi Teşvik Derneği’nin” kurulmasıyla başlamıştır. 1883 yılında “Correspondence University” nin kurulması ile mektupla öğretimde önemli aşama sağlanmış, uzaktan eğitim 20. yüzyılın ilk yarısında radyo, teyp gibi araçlarla desteklenmiş, televizyon, video ve bilgisayar teknolojilerindeki hızlı gelişmeler paralelinde uygulamaların boyutları çeşitlenerek günümüze ulaşmıştır. Günümüzde, Amerika’da üniversitelerin oluşturduğu en büyük birlik, 1990’lı yılların başında kurulan ve uzaktan eğitime yönelik programlar ve dersler açacak olan 70 yükseköğretim kurumunun ortak üye olduğu “Ulusal Üniversiteler Sürekli Eğitim Birliği (National University Continuing Education Association-NUCEA)”’dır. Uzaktan eğitimi başarı ile uygulayan ülkelerden olan İngiltere’de, uzaktan eğitimin ilk uygulamaları Lord Üniversitesi’ni dışarıdan bitirmek isteyenlere yönelik düzenlenen programlarla başlamıştır (Kaya, 2002). 1968 yılında kurulan “Açık Üniversite (Open University)” lisans, yüksek lisans, doktora diploma derecelerinde uzaktan eğitim yapan bir üniversitedir. Ayrıca sertifika programları da yapılmaktadır. Londra Üniversitesine bağlı olarak kurulan “National Extension College (NEC)” danışman eğitimcileri ile İngiltere’nin her tarafında öğrenimlerini dışarıdan tamamlamak isteyen kayıtlı öğrencilere hizmet vermektedir. İngiliz Açık Üniversitesi, herhangi bir işte çalışmak zorunda olup eğitimini devam ettirmek isteyen ve İngiltere’de yaşayanlara eğitim olanağı kazandırma ilkesine dayalı olarak kurulmuştur. Avustralya da, ilk ve ortaöğretimi uzaktan eğitim yoluyla başarıyla uygulayan ilk ülkedir. Avustralya’da üniversite düzeyinde uzaktan eğitim, 1910 yılında Queensland Üniversitesi’nde başlamıştır. Üniversitenin yüz yüze eğitim gören öğrencilerine uygulanan standartlar, uzaktan eğitim öğrencileri içinde uygulanmıştır. 1949 yılında üniversiteye kayıt yaptırmış, uzaktan eğitim gören öğrencilerin ders programları ve yönetim işleriyle ilgilenmek üzere “Üniversite Dışı Öğretim Fakültesi” kurulmuştur. Fransa’da, uzaktan eğitim alanındaki ilk özel eğitim çalışmaları 1907 yılında Paris’te kurulan “Ecole Universelle par Correspondence” ile başlamıştır. Resmi kuruluşların başında ise, 1939 yılında yine Paris’te uzaktan eğitim merkezi olarak kurulan “Centre National d’Enseignement par Corrspodence” gelmektedir. Bu merkez, savaş nedeniyle boşaltılan kent ve kasabaların çeşitli yerlere dağılmış öğrencilerini yetiştirmek amacıyla

kurulmuştur. Japonya’da, 1948 Eğitim Yasası çerçevesinde askerlere ve yarı zamanlı okullara devam edemeyenlere ya da okuldan uzakta bulunanlara eğitim olanakları sağlamak üzere geliştirilen uzaktan eğitim sistemi orta, lise ve yüksek öğretimi kapsamı içine almıştır. Başlangıçta Milli Eğitim Bakanlığı, Tokyo’daki altı özel üniversiteye normal üniversite programlarının bir parçası olarak öğrencilerine uzaktan eğitim yapma yetkisi vermiştir. İtalya ise, uzaktan eğitim çalışmaları kapsamında Radyo ve Televizyon Kurumu “Tele Scuola” projesini başarıyla gerçekleştirmiş, 1984 yılında İtalya’da uzaktan eğitim yapan kurumları biraraya getiren “Consorzio per l’Università a Distanza (CUD)” kurulmuştur (Demiray 1999; Gökdağ 2002; Akt. Şenyuva, 2007, 14-19). İspanya’da, 1972 yılında “National University for Distant Studies” adı altında uzaktan eğitim üniversitesi kurulmuş ve 1973 yılında eğitime başlamıştır. Merkezi Madrid’de olan bu üniversitenin bölge merkezleri vardır ve klasik üniversiteye girme hakkına sahip olanlar girebilmektedir. Uzaktan eğitimin yapıldığı bir başka ülke olan Hindistan’da ise, uzaktan eğitime 1947 yılında ülkenin bağımsızlığını kazanmasından sonra gereksinim duyulmuş, 1960’lı yılların başlarında mektupla öğretim yöntemiyle başlanmıştır. 1962 yılında kurulan Delhi Üniversitesi’nin “Sürekli Eğitim ve Mektupla Eğitim Okulu” ise ülkede mektupla eğitim başlatan ilk enstitüdür. Uzaktan eğitimle ilgili çalışmalara Avrupa Birliği de katılmıştır. Avrupa Birliği komisyonu, 1990’lı yılların başında hazırladığı bütün raporlarda uzaktan eğitimi, eğitim alanındaki verimliliği iyileştirme doğrultusunda kullanılabilecek bir araç olarak belirlemiştir. Avrupa Parlamentosu, 1987 yılında Avrupa Birliğine üye ülkelerdeki uzaktan eğitim hizmeti veren üniversitelerin desteklenmesini kararlaştırmış ve “Avrupa Açık Üniversitesi” kurulmasını öneren bir rapor hazırlamıştır. Avrupa Birliği Komisyonunun 1991 yılında hazırladığı “üniversite düzeyinde açık öğretim ve uzaktan öğretim” konulu raporda; geleneksel üniversitelerin yapılarının 2000 yılına kadar, özellikle genel ve mesleki eğitimin geliştirilmesi açısından, yetişkinlerin ve çalışanların değişmekte olan taleplerini karşılayamayacağı belirtilmiş ve uzaktan eğitim sisteminin eğitim ile çalışma alanları arasında daha iyi ve daha dolaysız bir işbirliği sağlayacağı vurgulanmıştır (Balcı, 1999).

Türkiye’de köklü bir biçimde 1982 yılından bu yana uygulama alanı bulan uzaktan eğitimin geçmişi incelendiğinde 50-60 yıl geriye gidilebilmesine karşın bugünkü anlamını 1970’li yıllarda kazandığı görülmektedir. Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamalarının tartışılması ve önerilmesi 1927 yılında eğitim sorunlarının

konusulduğu birtoplantıda gündeme gelmiş ve halkın okur-yazar duruma getirilmesinde uzaktan eğitimden yararlanılabileceği tartışılmıştır (Alkan, 1987, 91). Bunun yaşama geçirilememesinin nedenleri öğretmensiz eğitimin olamayacağı, özellikle uzaktan okuma-yazma öğrenilemeyeceği düşüncesinin ağır basmasıdır. Bu yaklaşımla uzaktan eğitim Türkiye için 1957 yılına kadar silik bir kavram olarak kalmıştır. Bir başka deyişle 1927-1957 arasındaki dönem uzaktan eğitimin sadece bir düşünce olarak kaldığı bir dönem olarak tanımlanmaktadır (Kaya ve Odabaşı, 1996; Akt. Karaman, 2001, 19).

Uzaktan eğitimde ilk uygulama, 1958-1959 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne bağlı Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü tarafından yapılmıştır. Bu enstitü, Ankara dışında bulunan bankacılara mektupla öğretim yöntemini kullanarak iki dönem bankacılık kursu vermiştir (Karayalçın, 1959, 40).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konuya ilişkin ilk çalışması, 1960 yılında Mesleki ve Teknik Öğretim örgütü içinde İstatistik ve Yayın Müdürlüğü'ne bağlı olarak Mektupla Öğretim Merkezi (MÖM)'nin kurulmasıdır. Bu merkez, Ocak 1961 yılında çalışmalara başlamış, 26 Şubat 1966 tarihinde MEB Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Genel Müdürlüğü olarak yeniden örgütlenmiş, 1971 yılında MEB Halk Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlanmış ve 1974'te de Mektupla Yüksek Öğretim Merkezi olarak yeniden örgütlenmiştir (Geray, 1978, 314; Özdil, 1986, 19; Alkan, 1987, 92).

Daha sonra MEB'nin 26 Eylül 1975 tarih ve 3745 sayılı onayı ile Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR), lise ve dengi okul mezunlarını toplumun gereksinim duyduğu alanlarda ön lisans eğitimiyle ara insan gücü olarak yetiştirmek ve bu sayede yüksek öğretim önündeki yığılmaya çözüm bulmak amacıyla kurulmuştur. (Alkan, 1987, 94). İnsan gücü piyasasının istemlerini dikkate almayan, araştırmaya, planlamaya ve pilot çalışmalara dayalı olmadan geliştirilen eğitim programlarını kullanan, yaygın yüksek öğretimi gereğinden fazla yaygınlaştıran ve var olan eğitim sisteminden ciddi şekilde soyutlanan YAYKUR uygulaması 1979 yılında sona ermiş ve öğrenciler örgün yüksek öğretim kurumlarına aktarılmıştır. (Özdil, 1982, 47; Hızal, 1983, 14). Öğrencilerinin %12'si mezun olabilen YAYKUR uygulaması, politikacıların yüksek öğretim sorununu çözmek amacıyla başlattıkları bir uygulamadır. YAYKUR öğrencilerinin, 2 yıl boyunca devam ettikleri programın amacını ve bu programı bitirince ne iş yapacaklarını bilmedikleri saptanmış olup MEB, YAYKUR mezunu gençlere öğretmen olma yolunu da tıkayınca YAYKUR uygulaması yüksek okul diplomalı işsizlerin sayısını artırmaktan başka bir işe yaramamıştır (Kaya, 1984, 403).

Yine 1970’li yıllarda o zamanki adıyla Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi’nde oluşturulan Televizyon ile Eğitim Enstitüsü’nde televizyon ile kapalı devre eğitim yayını gerçekleştirilmiştir (Karaman, 2001, 20).

1990’lı yıllarda Açık Öğretim Okulu ve Açık Öğretim Lisesi kurularak Türkiye’de ilk ve ortaöğretim diploması verilmiştir. Türkiye’de internete dayalı uzaktan eğitim uygulamaları ise 1996 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Enformatik Enstitüsü öncülüğünde başlatılmıştır (Yalçınkaya ve Düzakın, 2008, 230).

1997 yılında kurularak 1998 yılında eğitime başlayan ve ilköğretim diploması veren Açıköğretim Okulu da, MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde bireylere uzaktan eğitim fırsatı vermiştir (Kaya, 2002). Uzaktan eğitime yönelik tüm bu çalışmaların ardından uzaktan eğitimle ilgili ülkemizdeki ilk yasal düzenlemeler, 14 Aralık 1999 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Eğitim Yönetmeliği”ne göre yapılmaktadır. Bu yönetmeliğe göre, yönetmeliğin uygulanması “Yükseköğretim Kurumu (YÖK)” tarafından kurulan “Enformatik Milli Komitesine (EMK)” bırakılmıştır. Bu komite daha çok yönetmelik doğrultusunda üniversitelerarası ders alışverişini düzenlemekte, ayrıca korsan olarak verilecek bu tür eğitimleri denetlemeyi de amaçlamaktadır. Günümüzde ise, ülkemizdeki uzaktan eğitime ilişkin varolan durum genel olarak değerlendirildiğinde; uzaktan eğitim programlarının büyük çoğunluğunun Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi ve MEB tarafından basılı materyaller, TV yayınları, video, internet, web yoluyla sürdürüldüğü ve giderek gelişip önem kazandığı görülmektedir (Şenyuva, 2007).

Gelişmiş ya da gelişmekte olan tüm ülkelerin eğitim sistemleri içinde yaygın olarak yer almaya başlayan uzaktan eğitim, Türkiye’de 6 Kasım 1981 tarihinde yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim Yasasının 5. ve 12. maddelerinin üniversitelere "Sürekli ve Açıköğretim" yapma görevini vermesiyle birlikte, 1982 yılında 2809 sayılı yasayla uzaktan eğitimi ülke düzeyinde merkezi biçimde yürütmek üzere kurulan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi (AÜAÖF) ile birlikte kapsamlı olarak uygulamaya konulmuş, uzaktan eğitim ile ön lisans, lisans eğitimleri, araştırma ve yayın hizmetleri verilmeye başlanmıştır. Türkiye’de AÜAÖF’nin yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Bilgi Üniversitesi, Beykent Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi tarafından da bazı lisans dersleri, sertifika ve lisansüstü eğitim

(yüksek lisans ve doktora) programları bilgi ve iletişim teknolojilerinin ulaştığı son nokta olan internet üzerinden gerçekleştirilen web tabanlı uzaktan eğitim yöntemi ile verilmektedir (Şenyuva, 2007, 2).

Yurt dışında olduğu gibi Türkiye’de de uzaktan eğitim, hızla yüksek öğrenim kurumlarında büyümektedir. Gazi Üniversitesi bu alanda ilk birkaç üniversiteden biri olmak yolundaki çabasını, 2006-2007 öğretim yılında Atatürk Meslek Yüksekokulu bünyesinde Bilgisayar Teknolojileri ve Programlama ile İşletme bölümleri olmak üzere iki ön lisans programının açılması ile sonuca ulaştırmıştır (Karataş ve Soncul, 2007, 1).

1700’lü yıllarda ilk temel uygulamaları görülmeye başlanan uzaktan eğitimin kronolojik seyri Tablo.1’de gösterilmiştir (Öngün, 2006, 70).

Tablo 1: Uzaktan Eğitimin Kronolojik Seyri

Yıl	Özellikleri	Dönüm Noktaları
1700-1900	- Ders materyalinin posta ile aktarılması.	- Amerikan Post Hizmetlerinin Kurulması ve Yükseköğretimde mektupla öğrenimin kullanılmaya başlanması.
1920-1960	- Mektupla öğrenmede Radyo ve Televizyonun kullanımı.	- Öğrencilerin okula devam zorunluluğu konusunda yasanın kabulü.
1970-1980	- Önceden kaydedilmiş video ve ses kayıtları kullanımı. - Sınırlı sayıda yayın yapan kanalın daha çok araştırma ve bilimsel bilgi paylaşımı amaçlı kullanımı.	- Orduda mektupla öğrenimin kullanımı.
1980-1990	- Tele ve video konferans düzenlenmesi. - k-12 öğrencileri için kablo ağı kullanımı.	- Daha sonra “ World Wide Web” e dönüşecek Arpanet projesinin ortaya çıkışı
1990-2000	- Daha ekonomik bilgisayarlarla teknolojiye daha hızlı ulaşım. - Sınıflarda internet kullanımı. - Gittikçe daha çok eğitim ve iş amaçlı kurum ve kuruluşunun uzaktan eğitimi kullanması. - Bilgisayar destekli eğitimin yaygınlaşması. - Senkron ve asenkron iletişimin etkinleşmesi.	- İnternet’in hakimiyeti. - Kablosuz iletişim ortaya çıkması. - Özel ve tüzel kurum ve kuruluşlardan teknolojiye daha fazla kaynak ayrılması.

2.3.3. Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler

Uzaktan eğitimde birçok araştırmayla öne çıkan problemler üç kategoride değerlendirilmektedir (Jones, 2005):

1. Öğrenci Özelliklerinden Kaynaklanan Problemler: Öğrencilerin karşılaştıkları problemler; esneklik talebi, kültürel ve zaman farklılıkları ve kişisel durumlarla ilgilidir.

Uzaktan eğitim uygulamalarında birçok öğrenci; özerklik, özgürlük ve esnekliğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, öğrencinin bu yönde bir seçme şansı yoktur. Bu öğrenciler; fiziksel mekân, çalışma ve/veya ailevi sorumluluklar nedeniyle uzaktan eğitimi tercih etmektedir. Bu öğrencilerin birçoğu, hafta içi dokuz-beş saatleri arasında eğitim alamamaktadır. Bunun yerine, sabahları erken saatlerde ve geceleri eğitim talebinde bulunmaktadır.

Uzaktan eğitimde, kültürel farklılıklar giderek globalleşmektedir. Bunun temel nedeni, toplumlara has duygulardır. Örneğin, Avustralya’lı bir öğrenci ile Singapur’lu bir öğrencinin duyguları tamamen farklıdır.

Uzaktan eğitimde öğrenci ve öğretmen arasında senkronize bir iletişime gerek duyulmaktadır. Buna karşın, öğrenci ve öğretmenin farklı ülkelerde olması durumunda ülkelerarası zaman farklılıkları bu iletişime imkân tanımaz.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin beklentileri oldukça yüksektir. Buna neden olan faktörler; öğrencinin yaşı, eğitim altyapısı, bireysel farklılıkları, öğrenme stili, özgüven düzeyi ve önceki çalışma tecrübeleridir.

2. Kurumsal Problemler: Uzaktan eğitimin kurumsal özellikleri dikkate alındığında, özellikle üç alanda problemlerin yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlar; uzaktan öğretimin desteklenmesi ve tanınması, katı yönetim ve eğitimin organizasyon boyutudur (Jones, 2005).

Geleneksel eğitim sisteminde, bilgilerin sunumunda kullanılan materyalleri değiştirmek daha kolaydır. Ancak bu uzaktan eğitimde pek mümkün olamamaktadır. İkinci kuşak uzaktan eğitimde, çalışma materyallerinin planlanması ve geliştirilmesine özellikle önem verilmesi gerekmektedir.

Uzaktan eğitim veren bazı yükseköğretim kurumlarındaki yönetimler oldukça katıdır. Dönemlerin başlangıç ve bitiş zamanları, kayıt ve sınavların zamanında yapılması gibi pek çok konuda esneklik yoktur. Buna karşın, uzaktan eğitimi anlamlı kılan değişkenlerden biri de esnekliğe imkân tanınmasıdır.

Uzaktan eğitim veren kurumların bütün materyalleri, merkezi yönetim tarafından üretilmektedir. Bu durumun meydana getirdiği problemler şunlardır:

- Öğretim tasarımı ve yayımında teknik bilgi eksikliği.

- Bazı akademik kontrol eksiklikleri.
- Konu gelişimi açısından zaman kaybı.
- Yönetimsel yetersizlikler.

Uzaktan eğitimin mali boyutu, kullanılacak kitle iletişim araçlarını ve dolayısıyla öğrenenleri etkiler. Bu kapsamda karşılaşılan problemler ise şunlardır:

- Konu materyallerinin dağıtımının yavaşlaması.
- Öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci etkileşimindeki yetersizlikler.
- Uzaktan eğitimde mesafe sınırı yoktur. Buna karşın, öğrenenler ile öğretmenler arasında psikolojik bir mesafenin oluşması.

3. Öğretmenlerin Nitelikleri: Uzaktan eğitim; kaliteli materyallerin hazırlanması, uygun öğrenme çevrelerinin meydana getirilmesi, iletişim ve sunu gibi pek çok açılardan uzmanlık gerektirir. Bu kapsamda karşılaşılan problemler ise şunlardır:

- Çalışma alanı ile ilgili problemler.
- Materyallerin hazırlanması ile ilgili problemler.

Türkiye’de, son yıllarda yapılmış pek çok uzaktan eğitim programı örneklerini görmek mümkündür. Bu konuda yapılmış çok sayıda program örneğinin olması maalesef programların etkili ve verimli olduğu anlamını taşımamaktadır. Yapılmış pek çok çalışma, eğitim-öğretim odaklı olmaktan çok teknoloji odaklı bir yapıdadır. Özellikle pek çok hazırlanmış web tabanlı uzaktan eğitim programı, ders notlarının web sitesine indirilmesinden öte bir anlam ifade etmemektedir. Eğitim hizmetinin sunumunda kullanılan teknoloji, eğitim biliminin araştırma ve geliştirme çalışmalarının sonuçlarına göre değil de sırf eğitimde teknoloji kullanımı olsun diye yapılmış çalışmalardır. Bu tür uzaktan eğitim programları; öncesinde zihniyet yanlışlığı ve sonrasında da programın başlangıcından en sonundaki değerlendirme kısmına kadar yapılan yanlış uygulamalar yüzünden etkili ve verimli olamamaktadır. Bu alanda yapılmış pek çok uzaktan eğitim çalışması bilimsel ölçütlere uymadığından, özellikle öğretim tasarımı açısından çok büyük yanlışlıklar içerdiğinden amacına ulaşamamaktadır (Gülner, 2008, 260-261).

İnternetin uzaktan eğitim yoluyla, eğitim dünyasına sunmuş olduğu yenilikler takdir edilmektedir. Fakat gerçekte durum böyle değildir. Uzaktan eğitim adı altında birçok kurum tarafından verilen çevrimiçi lisans ve sertifika kursları insanoğlunun yüzlerce yıllık eğitim ve öğretim birikimini tehdit etmektedir. İnternetin eğitim gibi

toplumları sürüklemeye özelliğine sahip bir alanda, her türlü kötü kullanıma imkân tanır halde uygulanabilmesi mümkün olabilmektedir. Bilginin hızına yetişme amacı saklı kalmak kaydıyla, geriye kalan bütün evrelerde uzaktan eğitim veren kurumların geleneksel kurumlara göre belirgin bir üstünlüğü henüz ortaya konamamıştır. Ayrıca, uzaktan eğitim veren kurumların propaganda vb. amaçlarla kullanılıp kullanılmayacağı, kullanılacaksa ne gibi yaptırımlara maruz bırakılacağı, bu yaptırımlardan sorumlu kurumların açık kimliğinin nasıl olacağı gibi pek çok belirsiz durum söz konusudur (Tuncer ve Taşpınar, 2007, 117).

Herşeye rağmen ilerleyen teknoloji ile birlikte uzaktan eğitimin önündeki donanım ve yazılıma yönelik engeller zamanla ortadan kalkarak paylaşımı ve etkileşimi daha yüksek bir ortam oluşturma beklentisi mevcuttur. Teknolojinin eğitimde ağırlıklı yer alması, kitle iletişim araçlarının da yoğun olarak yer aldığı ortamlarda öğrenciyi teknolojiyle barışık olmaya itmekte ve yoğun teknoloji içeren ortamlar öğrenci kimliğini beslemektedir. Teknoloji ve bilgi birlikteliği içerisinde teknolojiyi kullanabilme yeterliliği gelişmektedir. Teknolojinin eğitimin ayrılmaz bir parçası olması ve bu yapının günümüzde yer alan açık öğretimin ve uzaktan öğrenme sistemlerinin temel yapı taşı olarak yer alması eğitim içeriği ile teknolojinin sürekli etkileşim içerisinde yer almasını doğurmaktadır (Öngün, 2006, 75).

2.3.4. Uzaktan Eğitim Dağıtım Modelleri ve Sınıflandırılması

İletişim teknolojilerinin kullanımı bakımından birbirinden farklı bazı uzaktan eğitim dağıtım modelleri bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin etkileşim yöntemi de; eş zamansız, tek yönlü (asenkron) ve eş zamanlı, çift yönlü (senkron) olmak üzere iki şekildedir (Ayvazreis, 2004, 1190):

1. Eş Zamansız, Tek Yönlü (Asenkron) İletişim: Öğrenme-öğretme faaliyetlerinin yapıldığı ortamda bulunan öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci grupları arasındaki iletişimin tek yönlü olduğu dağıtım modelidir. Bu dağıtım modeli içinde; öğrenciler ve öğretmenler kendi aralarında soru soramazlar veya sorularına anında cevap alamazlar. Mektupla eğitim, radyo, televizyon ve tek yönlü internet bu modele örnek olarak verilebilir. Bu modelde, öğretmenler dersleri ile ilgili web sayfalarını hazırlayıp öğrencilerine internet üzerinden sunarlar. Öğrenciler, bu bilgileri istedikleri an alıp çalışabilmektedirler. Bu model için, kullanıcıların internet erişimini sağlaması yeterlidir.

Geçmişte çevrimiçi eğitimde öğrencinin bilgi edinme yolu tek yönlüydü. Bu bilgi edinme yolu aşağıdaki şekilde görülmektedir (Tuncer ve Taşpınar, 2007, 118).

Şekil 1: Tek Yönlü İletişimde Bilgi Akışı

Şekil 1’de görüldüğü gibi öğrencilerin dönüt imkânı oldukça sınırlıdır ve öğrencinin bilgi kaynağı ile çift yönlü etkileşimde bulunma olanağı yoktur. Öğrenci, öğretmen tarafından aktarılan bilgileri almakta, buna karşın öğretmen ile anında birebir iletişim kurma imkânı bulamamaktadır. İletişimdeki bu sorun öğrenmenin değerlendirilmesini de güçleştirmektedir. Anında dönüt alıp düzeltme yapma imkânı yoktur.

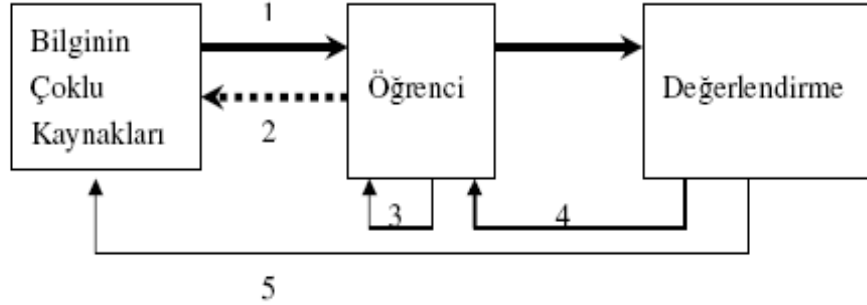
Eşzamansız uzaktan eğitimde, bilgi önceden üretilerek depolanır. Daha sonra eğitimci bilgiyi iletişim yolu aracılığıyla dağıttıktan sonra öğrenci bu bilgiye dilediği herhangi bir zamanda istediği çoklukta ulaşabilmektedir. Bilgi kullanıma ve erişime sürekli açık olduğu için öğrenci istediği yer ve zamanda bilgiyi almakta özgürdür. Bu tip eğitimlere örnek vermek gerekirse televizyonla eğitim, mektupla eğitim, web tabanlı eğitim, kasetle eğitim sayılabilir (Özmen ve Ediz, 2002; Başkömürcü ve Öztürk, 1996; Akt. Yekta, 2004, 11).

Bu yöntemin sağladığı avantajlar şöyle sıralanabilir: duyurular yapılabilir, mesajlar iletilebilir, test yapılabilir, görsel ve işitsel tasarımlardan faydalanılabilir, sunum yapılabilir, zamandan bağımsız hareket edilebilir ve farklı yerlerden ulaşmak mümkündür (Yeşilyurt, 2006, 7).

2. Eş Zamanlı, Çift Yönlü (Senkron) İletişim: Öğrenme-öğretme faaliyetlerinde öğrenci ile öğretmen arasındaki iletişimin çift yönlü olduğu bir uygulamadır. Bununla ilgili olarak; çift yönlü tele-konferans modeli, çift yönlü televizyon ve çift yönlü internet temelli konferans olmak üzere üç model bulunmaktadır. Bu sistemde, öğrenciler ve öğretmenler internet üzerinden birbirleri ile tele-konferans yapabilmektedir (Arar ve Çakmakçı, 1999, 26-27).

1989 yılından itibaren üniversiteler, bilgisayar yoluyla iletişim sayesinde etkileşim kanalını bilgi teknolojileriyle ilişkilendirmişlerdir. Bir modem ve standart bir

bilgisayarın kullanılmasıyla öğrenciler, gruptaki her bir birey ile doğrudan iletişim kurabilmiştir. Bilgisayar yoluyla iletişimin kullanılmasıyla gerçekleşen bilgi akış modeli ise aşağıdaki şekilde görülmektedir (Tuncer ve Taşpınar, 2007, 118-119).

Şekil 2: Bilgisayar Yoluyla İletişim Kullanılması Durumundaki Potansiyel Bilgi Akışları

Şekil 2’de de görüldüğü gibi bilginin çoklu kaynaklardan edinilmesinin (1) ardından öğrencinin kaynakla tekrar etkileşime geçmesi mümkün hale gelmiştir (2). Ayrıca, öğrencinin kendi bilgi düzeyi konusunda bilgi edinmesi (3), değerlendirme sonuçlarından haberdar olması (4) ve değerlendirmelerin bir bilgi niteliği taşıyarak çoklu kaynaklar tarafından yayımlanması (5) tek yönlü bilgi akışıyla kıyaslandığında önemli gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

1: Kitle İletişim Araçları İle Bilginin İletilmesi (Bilgisayar yoluyla iletişim yok)

2, 3, 4, 5: Bilgisayar Yoluyla iletişim.

Eşzamanlı uzaktan eğitimde öğrenci ile eğitimci, eğitim sürecinde karşılıklı bir iletişim içerisindedir. Aynı anda farklı ortamlardaki öğrenciler, öğretim elemanının verdiği dersi takip edebilirler. Eğitim, etkileşimli ise, öğrenciler süreç içinde sorular sorup cevaplarını alabilirler. Burada öğrenciler gruplar halinde veya dağınık halde olabilirler. Eş zamanlı uzaktan eğitimde bilgi, hedefteki kitleye üretildiği anda ulaştırılmış olur. Etkileşimli bir eğitim için öğrenciler ve eğitimci arasında çift yönlü bir iletişim imkânı olmak zorundadır. Bu modelde bilgi ve sorular karşılıklı olarak anında iletilmelidir. Bunun yolu da elektronik cihazları kullanmaktır. Önemli olan alıcı ve vericiden oluşan sistemi kurmaktır. Bu sistemdeki bir aksaklık dersin işleyişinde kesintilere yol açar. Dersin akışı bölündüğü için motivasyon bozulur. Eşzamanlı uzaktan eğitimlere örnek olarak sesli konferanslar, video konferanslar verilebilir (Özmen ve Ediz, 2002; Akt. Yekta, 2004, 10).

Bu yöntemin sağladığı avantajlar şöyle sıralanabilir: tartışma ortamı oluşturulabilir, sorulara cevap alınabilir, anında test yapılabilir, sunum yapılabilir, birçok öğrenci ile aynı anda iletişim kurulabilir ve farklı yerlerden ulaşmak mümkündür (Yeşilyurt, 2006, 7).

Uzaktan eğitim dağıtım modelleri Tablo.2’de gösterilmiştir (Yekta, 2004, 11).

Tablo 2: Uzaktan Eğitim Dağıtım Modelleri

Uzaktan Eğitim Dağıtım Modelleri			
EşZamanlı, Çift Yönlü (Senkron) Uzaktan Eğitim		EşZamansız, Tek Yönlü (Asenkron) Uzaktan Eğitim	
İnteraktif	Pasif	İnteraktif	Pasif
Ders aynı anda öğrencilere iletilir ve öğrenciler aynı anda soru sorabilir.	Ders aynı anda öğrencilere iletilir, ancak öğrenciler ders seansı sırasında soru soramazlar.	Önceden hazırlanmış ders notlarına öğrenciler dilediği zaman ve tekrarlı olarak ulaşırlar. Öğrenciler e-mail yoluyla soru gönderebilirler.	Önceden hazırlanmış ders notlarına öğrenciler dilediği zaman ve tekrarlı olarak ulaşabilir, ancak öğrenciler soru soramazlar.

2.4. E-Öğrenme ve Web Tabanlı Uzaktan Eğitim

Bilgi ve iletişim teknolojileri ya da kısaca bilişim teknolojilerinde özellikle de bilgisayar ağları teknolojisi ve uygulamalarında görülen ilerleme ve gelişmeler ve bunun sonucu olarak ağ kullanımının yaygınlaşması, hızlı ve ucuz iletişim olanakları ve eğitim-öğretimin öğrenci merkezli olması nedeniyle daha çok benimsenmiş ve öğrenme alanında da önemli fırsatlar doğurmuştur. Bilişim teknolojileri ve diğer teknoloji alanlarında kaydedilen ilerlemeler, öğrenmede elektronik tabanlı bir değişime yol açmış ve bu sayede; her zaman, her yerden, her yaşta engelsiz öğrenme olanağı ortaya çıkmıştır. E-öğrenme kavramı, özellikle son birkaç yıldan bu yana yeni bir çalışma alanı veya disiplini olmuştur (Cebeci, 2004, 75-76).

2.4.1. E-Öğrenme Kavramının Tanımı ve Önemi

E-öğrenme; elektronik araçlarla ancak çoğunlukla ağ üzerinden gerçekleştirilen bir öğrenme şekli olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle e-öğrenme; öğrenme sürecinde bilişim teknolojisinin kullanımıdır. Daha geniş bir tanım yapmak gerekirse e-öğrenme; canlı yayın veya cd, dvd gibi manyetik elektronik depo ortamlarında

kaydedilmiş olan; metin, görüntü, ses, video şeklinde herhangi bir öğrenme içeriğinin; konuşma, web sayfası, animasyon, simülasyon, sunu, yazılım gibi çeşitli elektronik biçimlerde geleneksel posta, radyo-tv, uydu yayını, telefon, internet ve/veya intranet sistemleri, uygulamaları ve ağları aracılığıyla yakın veya uzak bölgelere eşzamanlı veya eşzamansız ulaştırılmasını sağlayan, çevrimiçi veya çevrim dışı dağınık bir öğrenme biçimidir. Yine de bu tanımın, her türlü elektronik materyal ve ulaştırma biçimlerini kapsamakla birlikte, daha çok eşzamansız, etkileşimli, çevrimiçi web tabanlı öğrenmeyi ifade etmek amacıyla kullanıldığı söylenebilmektedir. Konuyla ilgili kaynakların bazılarına göre ise e-öğrenme daha dar bir kapsamda; ağ tabanlı öğrenme (network-based learning) veya internete dayalı öğrenmeyi (Internet enabled learning) ifade etmektedir. Yukarıdaki tanımlara göre e-öğrenme; bilişim teknolojisi destekli olarak dersliklerde verilen yüz yüze öğrenmeden çevrimiçi uzaktan öğrenmeye kadar geniş bir aralıkta farklı şekillerde uygulanabilmektedir (Cebeci, 2004, 75-76).

E-öğrenme; sadece internete dayalı (web, e-posta temelli) öğrenme olmayıp, ancak bunu da kapsayan geniş bir kavramdır. En yalın şekliyle; bir öğrencinin ders ve uygulamalarını bilgisayar kullanarak yapması, e-kütüphane ve veri tabanlarını kullanması da dahil çeşitli öğrenme işlemlerinin elektronik araçlarla gerçekleştirilmesini kapsayan çok kapsamlı bir terim olarak görülmelidir. Yani e-öğrenme, sadece uzaktan öğrenme değil aynı zamanda yüz yüze öğrenmelerde de başvurulan teknoloji tabanlı tüm sistem ve uygulamalar şeklinde değerlendirilmelidir (Cebeci, 2004, 77).

2.4.2. Çevrimiçi ve Çevrim Dışı Öğrenme Şekilleri

Çevrimiçi (online) ve çevrim dışı (offline) aralıkta yer alan öğrenme şekilleri dört grupta incelenmektedir (Cebeci, 2004, 76-77):

1. Geleneksel Öğrenme (Traditional Learning): Bizzat öğretim kurumlarının derslik ve uygulama alanlarında yapılan öğrenmeyi ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Bu aynı zamanda, yerleşkede öğrenme (on-campus learning) veya yüz yüze öğrenme (face to face learning) olarak da adlandırılmaktadır. Geleneksel öğrenmede elbette ders ve uygulamalarda teknoloji kullanılmakla birlikte, tamamen teknolojiye dayalı ve teknoloji destekli olma durumu söz konusu değildir.

Eşzamanlı eğitim denildiğinde zamana bağımlı, aynı mekânda ve yüz yüze verilen eğitim kastedilir. Geleneksel anlamda okullarda yapılan eğitim senkron

eğitimidir. Bu tip eğitim modeline video konferans sistemi de dahil edilebilir (Öngün, 2006, 52).

Geleneksel eğitim anlayışı, eğitimi sadece bilişsel ve entelektüel alanla sınırlamıştır. Geleneksel eğitim daha çok tek yönlü ve tek merkezlidir. Bu da öğretmenden öğrenciye ve öğretmen merkezli olup yapısal ve geniş bir zamana yayılmıştır. Geleneksel eğitimde öğretmen bilgi sağlayandır; öğrenci de bilgiyi hazır bulan ve hazır alandır. Geleneksel okul bilgiye öğretmenden, metinden ya da diğer teknolojilerden öğrenciye aktarılabilecek bir sabit, taşınmaz bir mülkiyet gibi bakar. Oysa bilgi, öğrenen kişinin fikrini değiştirmede, önceki bilgilerini mevcutları ile birleştirmede kullandığı, ne öğrendiğini bildiği ve irdelediği ve farklı durumlara uyarladığı insan oluşumudur (Öngün, 2006, 52-53).

2. Teknoloji Destekli Öğrenme (Technology Enhanced Learning): Sınıf veya derslikde, her türlü elektronik ve teknolojik uygulamaların yoğun bir şekilde kullanıldığı geleneksel öğrenmedir. Teknoloji destekli öğrenmede; elektronik kütüphane ve veritabanları, öğrenme içerikleri ve uygulamaları çevrimiçi veya çevrim dışı kullanabilmektedir.

Teknolojinin uygulamalarda yer almasını sağlayan, bir parçası haline gelen öğrenen, öğreten, düzenleyen ve yönlendiren kişilerin süregelen süreç içerisinde her zamankinden daha özenli ve bir takım halinde çalışmaları gerekmektedir. Burada ortaya çıkan durum özellikle öğrencinin de artık öğrenme sürecinde alacağı bilgi adına daha aktif ve katılımcı olacağını kanıtlamaktadır. Teknolojinin eğitimin ayrılmaz bir parçası olması ve bu yapının günümüzde yer alan açık öğretimin ve uzaktan öğrenme sistemlerinin temel yapı taşı olarak yer alması eğitim içeriği ile teknolojinin sürekli etkileşim içerisinde yer almasını doğurmaktadır (Usal ve Albayrak, 2005; Akt. Öngün, 2006, 83).

Günümüzde öğretimin eğitim teknolojileri ile etkin bir şekilde desteklenmesi gereğine ihtiyaç vardır. Eğitim ortamında, öğretme-öğrenme ilişkisinin düzenlenmesi, eğitilenin öğrenmeye güdülenmesi, öğrenmenin kolaylaştırılması için gereken her türlü aracın, gerecin nasıl kullanılacağını, nasıl sağlanacağını ya da hazırlanacağını eğitim teknolojileri araştırmaktadır (Öngün, 2006, 85).

3. Harmanlanmış Öğrenme (Blended Learning): Derslerin çoğunlukla elektronik sistemler ve ağlar aracılığıyla çevrimiçi verildiği, ancak bazı ders ve uygulamaların belirli süreler için yüz yüze yapıldığı öğrenme şeklidir. Bu öğrenme

şekli, “İndirgenmiş geleneksel öğrenme” (reduced f2f learning) veya “Karışık öğrenme” (mixed learning) terimleriyle de ifade edilmektedir.

Horton (2000) harmanlanmış öğrenmeyi, web destekli öğrenme ile sınıftaki öğrenmenin, her birinin güçlü ve avantajlı birkaç yönünün birleştirilmesi şeklinde tanımlamıştır. Garnham ve Kaleta (2002) ise harmanlanmış öğrenme ya da hibrit dersi; sınıf içi öğretimin en iyi özellikleri ile çevrimiçi öğrenmenin en iyi özelliklerinin birleştirilmesi ve böylelikle aktif bağımsız öğrenmenin özendirilmesi ve sınıf içi zamanın kısaltılması şeklinde tanımlamıştır (Ünsal, 2007, 47-48).

Harmanlanmış öğrenme; hem öğrenci-öğrenci hem de öğrenci-öğretmen etkileşimiyle beraber, çevrim içi öğrenmenin de kullanılmasıyla beraber çok faydalı olmaktadır. Harmanlanmış öğrenmede amaç; sınıf içinde, çevrimiçi öğrenme ile yüz yüze öğrenme arasında denge sağlamaktır. Yüz yüze öğrenme ile çevrimiçi öğrenmenin dengesi her bir derse göre değişmektedir. Bazı derslerin temel özelliklerinden dolayı yüz yüze öğrenme, diğer derslerde ise çevrimiçi öğrenme daha fazla kullanılmaktadır. Başka bir derste ise bu oran eşit olarak yapılabilmektedir (Osguthorpe ve Graham, 2003; Akt. Ünsal, 2007, 49).

Karma eğitim (Blended Education), yüz yüze yapılan geleneksel eğitime zaman ve mekâna bağlı engelleri ortadan kaldırmak için teknolojinin imkânları kullanılarak uzaktan yapılan eğitime verilen addır. Başka bir deyişle “Uzaktan Eğitim” derslerin elektronik iletişim araçları veya basılı şekilde aktarıldığı, öğrenen ve öğreten kişinin fiziksel olarak birbirlerinden ayrı bulunduğu eğitim çeşididir (Yükseltürk ve Anlı, 2004, 57).

Bu eğitim öğrenci eğitiminde kullanılabileceği gibi, öğretmen ve yer problemi yaşanan durumlarda ve yüz yüze eğitime destek vermek amacıyla da kullanılabilmektedir. Çevrimiçi eğitimin etkili olması için dikkatli bir planlama, eğitimde verilecek olan ders gereklerinin anlaşılması ve öğrenci ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. İçerik ve yazılım çevrimiçi eğitimde önemli iki unsurdur (Öngün, 2006, 57).

4. Uzaktan Öğrenme (Distance Learning): Ders ve uygulamaların tamamen uzaktan verildiği bir öğrenme şeklidir. Bu öğrenme şekli, mutlaka elektronik ve çevrimiçi olmak koşuluna bağlı değilse de son yıllarda uzaktan öğrenme ve e-öğrenme eşanlamlı terimler olarak kullanılmaktadır. Çünkü bilişim teknolojileri ve bilgisayar ağlarında görülen ilerlemeler nedeniyle uzaktan öğrenmenin önceki biçiminde; kitap,

dergi, radyo ve tv yayını gibi yöntemlerden hızla web tabanlı eş zamansız çevrimiçi öğrenmeye doğru bir geçiş yaşanmaktadır.

Uzaktan öğrenmenin en önemli üç modu; ses, görüntüdür ve data olarak tanımlanmaktadır. Etkin bir öğrenme aktivesinin gerçekleşmesi için bir e-öğrenme materyali metin, ses, grafiksel sunumlar, video aktarma sunuları, animasyonlar, simülasyonlar, oyunlar, test sistemleri, geri bildirimlerle desteklenmiş etkileşimler gibi bileşenleri içermelidir (İslam, 2004; Doruk, 2005; Akt. Öngün, 2006, 62).

Bilgi çok hızlı değişmekte, beceriler eskimekte ancak birçok öğretmen ve hatta eğitim kurumu bu hıza yetişememektedir. Günümüz istihdam şartlarını, bireylerin beceri ve bilgi seviyeleri belirlemektedir. Teknik beceriler, teknolojik gelişmeye bağlı olarak değiştiğinden veya eskidiğinden bu becerileri kazandırma yönünde oluşacak eğitim talebini karşılama çevrimiçi öğrenme gibi sürekli kesintisiz eğitimi savunan yaklaşımlarla mümkün olabilecektir. İşte bilgisayar ve internetin birlikte kullanılması şeklinde ifade edilen çevrimiçi öğrenme, bu yetersizlikleri gidermeye aday yeni bir eğitim akımı olarak karşımıza çıkmaktadır (Tuncer ve Taşpınar, 2007, 114).

2.4.3. Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Tanımı ve Önemi

Uzaktan eğitimin çeşitlerinden biri de, internet teknolojisinin kullanıldığı web tabanlı eğitimidir. Web tabanlı eğitim; herhangi bir amaç için, önceden planlanmış öğretme-öğrenme etkinliklerinin düzenlenmesinde, web teknolojilerinden yararlanılarak bireylerin eğitiminin gerçekleştirilmesi olarak tanımlanabilir (Şendağ ve Gündüz, 2007, 138).

Web tabanlı uzaktan eğitim, eğitimci ve öğrencilerin birbirlerinden coğrafi olarak çok uzakta olsalar bile eğitimi kolaylaştırıcı teknolojileri kullanarak elektronik ortamda ders yapmalarını anlatmaktadır (Neal, 1998, 307). Yapılan araştırmalar, elektronik ortam desteği sağlanan derslerde, öğrencilerin daha yüksek not aldığını göstermektedir (Saunders ve Klemming, 2003, 79). Web siteleriyle, dersliklerde sağlanamayan olanaklar sağlanabilmektedir. Bu bağlamda, hiper medya olarak adlandırılan www ortamında; sesli, görüntülü metinler bir arada sunulabilmekte ve öğrenci dünyanın neresinde olursa olsun başka sayfalara bağlanarak bilgi alış-verişini gerçekleştirebilmektedir (Witt, 2003, 429-445).

Bilgi ağlarının gelişimiyle; birey edilgen olmaktan çıkmakta, yaparak öğrenmekte, diğer bireylerle işbirliği yapmakta, bilgiye anında ve her yerde

ulaşabilmekte ve eğitim süreci ömür boyu devam etmektedir. Böylece eğitim, yer ve kişi bağımlı olmaktan uzaklaşmakta ve gün geçtikçe daha bireysel, özgür ve etkin olmaktadır. Web teknolojilerinin kullanılmasıyla, eğitimin tamamı veya belirli bir bölümü öğrencilere ulaştırılmaktadır. Web destekli öğretim; bilginin bilgisayar, modem ve telefon hatları ile öğrenciye ulaştırılmasıdır. Web destekli öğretimle benzer bazı terimler de kullanılmaktadır. Bunlara örnek olarak; çevrimiçi eğitim, webte eğitim, sanal sınıflar, e-öğrenme vb. verilebilir. Her biri web destekli öğretimin birer parçası sayılabilir (Gülner, 2008, 262).

Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi içerisinde; kullanıcıların tanımlanması ve yönetilmesi, ders içeriklerinin hazırlanması, ödev sistemi, sınav uygulama sistemi, öğrenci davranışlarının izlenmesi, öğrenci başarı durumlarının değerlendirilmesi ve iletişim araçlarının yönetilmesi gibi işlevleri barındıran bir yazılım sistemidir. Web tabanlı uzaktan eğitim sisteminde çeşitli kullanıcı rolleri tanımlanmaktadır. Öğitmen, sistem yöneticisi ve öğrenci kendilerine verilen kullanıcı adı ve şifreler ile kendilerine has yetkilerle web sitesi üzerinde işlem yapabilmektedir. Öğitmen, ders içeriğini yardımcı araçlarla girerek öğrencilerin site üzerindeki hareketlerini izleyebilmektedir (Yalçınkaya ve Düzakın, 2008, 231).

Öğrenmenin ne olduğu ve nasıl öğrenildiği konusunda öğrenme psikolojisi uzmanları, geçmişten bugüne değişen farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Pavlov, Watson, Thorndike, Skinner, Gythrie gibi davranışçı görüşü savunanlara göre öğrenme, bir davranışın gösterilme olasılığındaki değişimdir. Etki, tepki ve davranış süreçlerinden oluşur. Bruner, Koffka, Kohler, Lewin gibi bilişsel görüşün savunucuları, öğrenmeyi hafızada bilgi depolama ve hafızadaki bilgi değişimi olarak açıklamışlardır. Bilişsel görüşte öğrenme; dikkat, kodlama ve hatırlama süreçlerinden oluşur. Yapısalcı görüşü savunan Piaget, Vygotsky, Bloom gibi bilim adamları ise öğrenmenin, bireyin yeni anlamlar oluşturma sonucunda, anlamda meydana gelen değişim olduğunu savunmuşlardır. Yapısalcı görüşte öğrenme, tekrarlanan grup etkileşimleri ve katılımcı problem çözme süreçlerinden oluşur. Burada öğretmenin işlevi rehberlik yapma ve örnek olmaktır. Web destekli eğitimin sınırsız bilgi açılımlarının özellikle, günümüzün yapısalcı öğrenme sürecine geniş olanaklar sağlayabileceği savunulmaktadır. Bu anlayışla geliştirilen elektronik eğitim, çoklu ortamları kullanıma açmıştır (Tanrıku, 2004, 1-2).

Web tabanlı eğitim sisteminde temel eğitim kuramları dikkate alınmadığı sürece başarıdan söz edilemez. Kullanıcıyı motive edecek, zihinsel çaba sarf etmesini gerektirecek, yaptıklarının sonuçlarını görmesini sağlayacak tarzda içerik geliştirilmediği sürece ortaya çıkacak ürünler elektronik kitaplardan öteye gitmeyecektir (Şahin, 2003).

Web ortamında; mekanik ve uygulamalı etkileşim adı verilen iki tür etkileşimden söz edilebilir. Bunlardan birincisi, mekanik etkileşim adını alan öğrenciye fazla hareket alanı sağlamayan ancak fare ile tıklayarak web sitesi içerisinde gezinip, öğrenci için hazırlanan içeriği okumasını sağlayan etkileşim biçimi, ikincisi ise, öğrencinin aktif katılımını sağlayacak uygulamalı etkileşim biçimidir. Uygulamalı etkileşimde öğrenci, özel hazırlanmış içeriğin değişkenlerini değiştirerek içeriğe müdahale edebilmekte ve sonuçlarını görebilmektedir. Uygulamalı etkileşim öğrenmeyi; kolay, etkili ve akılcı kılacaktır (Şahin, 2003).

Son yıllarda internet ve web teknolojilerindeki gelişmeler eğitimcileri, internetin esnek yapısından yararlanma arayışına götürmektedir. Web tabanlı eğitim ile ilgili dünyada ve Türkiye’de birçok çalışma yapılmaktadır. Mevcut durum, bazı olumsuzluklarıyla birlikte internet ortamının ne kadar çekici olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Araştırmacılar; olumsuzlukları en aza indirgeyerek, internetin bu kendine özgü yapısından faydalanmanın yollarını aramaktadır (Şendağ ve Gündüz, 2007, 138).

Türkiye’de web tabanlı uzaktan öğretim ilk defa, Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nin İnternete Dayalı Eğitim Asekron (İDE_A) uygulaması ile 1996 yılında başlamıştır. Türkiye’de web tabanlı uzaktan eğitim hizmeti veren bazı üniversiteler ve uygulamaları şöyle sıralanabilir:

- E-Çukurova “Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama” Programı (Çukurova Üniversitesi, Adana Meslek Yüksekokulu-2004-2005)
- Sakarya Üniversitesi İDÖ Programı
- Bilgi Üniversitesi e-MBA Programı
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programı

Yüksek öğrenimde, uzaktan eğitim önemli olmaya devam etmektedir (Robertson ve Stanforth, 1999, 60).

2.4.4. Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Temel Elemanları

Web tabanlı uzaktan eğitim sisteminin temel elemanları aşağıda açıklanmıştır (Bulurman, 2003):

- **Öğrenci:** Web tabanlı uzaktan eğitim sisteminde öğrenci temel elemandır. Öğrencinin web tabanlı uzaktan eğitim çalışmalarından faydalanabilmesi için, bilgisayar okur-yazarlığına yani temel bilgisayar kullanım becerilerine sahip olması gerekmektedir. Öğrenci, internet erişimli ve çoklu ortam destekli bir bilgisayara sahip olmalıdır.
- **Eğitmen:** İçeriğin geliştirilmesinden ve öğrencilere öğrenme süreci içerisinde rehberlik edilmesinden sorumludur. İçeriğin hazırlanmasından her zaman eğitmen sorumlu olmayabilir. Ancak, dersin öğrenilmesi esnasında öğrenciye yardımcı olma görevini mutlaka üstlenmelidir. Eğitmen; öğrencilerin kullandıkları araçların yanında içerik geliştirme ve öğrenci takibi gibi öğrenme platformu araçlarını etkin bir şekilde kullanabilmeli, öğrenci ile birlikte öğrenme sürecine katılabilmelidir.
- **Yönetici:** Web tabanlı uzaktan eğitim sisteminde yönetici, örgün eğitimdeki öğrenci işlerinin görevini üstlenir. Öğrenci kayıt işlemleri, öğrenim yönetim sisteminde yetkilerin atanması (eğitmen yetkisi, öğrenci yetkisi vb.) gibi işlerden sorumludur. Sistem ile ilgili idari ve hukuksal düzenlemeleri yapar.
- **Eğitim Yönetim Sistemi:** Eğitim yönetim sistemi, eğitmen tarafından hazırlanan ders içeriğinin öğrencilere istenilen şekilde sunulması, öğrencinin takibiyle ilgili verilerin veri tabanında tutularak gerektiğinde raporlanması vb. işlevleri gerçekleştiren bir yazılım sistemidir. Eğitim yönetim sisteminde bulunması gereken temel öğeler ise; ders ana sayfası, ders planı sayfası, ders sayfaları, görevler sayfası, tartışma forumu, duyuru sayfaları, yardım sayfalarıdır.

2.4.5. Web Tabanlı Uzaktan Eğitimin Yarar ve Sınırlılıkları

Web tabanlı uzaktan eğitimin yararları şunlardır (Demirci, 2006, 27-28):

- Öğrencinin ders saatini, süresini kendisi ayarlayabilme imkânına sahip olması.

- Özellikle çalışan, ailevi nedenlerle veya erken yaşta evlenme nedeni ile eğitimini tamamlayamayan, düzenli eğitim programı izleyemeyen bireylere eğitim açıklarını evlerinden veya işyerlerinden kapatabilme imkânı tanınması.
- Geleneksel eğitim uygulamalarında başarılı öğrenciler, öğrenmede yavaş ilerleyen öğrenciler tarafından engellenmektedir. Bu eğitim sisteminde, her öğrencinin kendine uygun hızda ilerleyebilmesi.
- Öğrenme sorumluluğu, öğrencinin kendisine ait olduğu için öğrenme faaliyetini sahiplenerek motivasyonunu sağlaması.
- Eğitimci ve öğrencinin; yüz yüze, aynı anda eğitime hazır bulunma zorunluluğunun olmaması, gelen bilgileri kaydedip uygun bir zamanda değerlendirebilmesi ve sorulara cevap vermek için zamanın kısıtlı olmaması.
- Dünyanın herhangi bir yerindeki uzmandan, ulaşım masrafı olmadan ve zaman kaybı olmadan bilgi alınabilmesi.
- Eş zamanlı olmayan bir ortamda görüşmeler için yeterli zamanın olması.
- Farklı öğrenme biçimlerinin bir arada bulunması.
- Öğrencilerin geri bildirim almasının daha hızlı olması.
- Uzaktan eğitimde internet kullanımı ile zaman kaybının en aza inmesi.
- Öğretici ve öğrencinin zamanlarını daha verimli kullanmasına olanak vermesi.
- Öğretimde bireyselleştirme ağırlıklı olduğundan, yüz yüze iletişim kurma korkusu yaşanmasının engellenmesi.
- Zaman ve mekân esnekliği sağlaması.
- Konuyla ilgili bağlantı kuran tüm insanlara ulaşma imkânı sağlaması.

Web tabanlı uzaktan eğitimin sınırlılıkları ise şunlardır (Demirci, 2006, 28):

- Teknolojinin sürekli ve çok hızlı geliyor olmasına rağmen sınırlı band aralığı ve iletişim linklerinin kapasitesi ve ses, video ve grafik eğitiminde sorun çıkaran yavaş modellerin var olması.
- Öğrenenlerin insiyatifine dayalı olması nedeniyle daha yapılandırılmış ve aşamalı bir düzen isteyenler için uygun olmaması.
- Belli düzeyde bilgisayar bilgisi ve teknik beceri gerektirmesi.

- Gereğinden fazla bilgi yükü olması, okunacak ve üzerinde düşünülecek yüzlerce elektronik posta bulunması, bunları cevaplamak için de ayrıca zaman gerekmesi, veri tabanları ve web sitelerindeki bilgilere ulaşabilmek için bilgi yönetimi becerileri gerektirmesi.
- Kırsal bölgelerden internete girebilmenin zor olması.
- Sosyal açıdan izolasyon meydana getirmesi, sözel olmayan ipuçlarının eksikliği ile iletişim sorunlarına yol açması.
- Aktif öğrenmeyi desteklemesine karşın, televizyonda olduğu gibi pasif olarak izlemeye neden olması.

2.5. Turizm Eğitimi ve Türkiye

Turizm endüstrisinin, ülke ekonomilerine sağladığı katkılar göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin turizmin nimetlerinden yeterince yararlanamadığı ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu turistik potansiyele karşın, dünya genelinde ve özellikle de Akdeniz Bölgesi'ndeki pazar payı yeterli bir düzeyde değildir (Çımat ve Bahar, 2003, 5).

Uluslararası turizm piyasasında, çok sert bir rekabet yaşanmaktadır. Bu nedenle, özellikle gelişmekte olan ülkelerin mesleki ve teknik bilgilerinin yetersiz kalması, turizm hizmetlerinin istenilen standartları yakalayamaması, tur operatörlerinin bu ülkelere seyahat düzenlemekte isteksiz ve çekimser davranmasına neden olmaktadır (Olalı, 1982, 63).

Gerek mesleki ve teknik bilgilerin aktarılabilmesi ve gerekse turizmde yüksek hizmet standardının yakalanabilmesi için toplumsal düzeyde turizm eğitiminin verilmesi ve turizm bilincinin yerleştirilmesi temin edilmelidir (Ürger, 1992, 247).

Türkiye, zengin bir turizm potansiyeline sahiptir. Bununla beraber; coğrafi konumu, doğal güzellikleri, zengin kültürel mirası turizm sektörünü hızla geliştirmekte ve çeşitlendirmektedir (Sevgi, 1992, 19). Turizm sektörü, Türkiye için çok önemli ticari faaliyet alanıdır. Ancak turizmi, sadece ticari faaliyet alanı olarak görmek son derece yanlıştır. Çünkü turizm; ülke tanıtımı, insanların eğitilmesi, görgü ve bilgilerinin artırılması gibi değerleri sağlayan faaliyet ve iletişim alanıdır (Manav, 2002, 323).

Turizm işletmelerinin hizmetler sektörüne dahil olması onu, diğer ticari işletmelerden ayıran önemli bir özelliktir. İşletmeleri; kurmak, canlı tutmak ve sürekliliğini sağlamak nitelikli ve eğitilmiş insan gücüyle sağlanır. Turizmde hizmeti

veren ve alan insandır. Diğer işletmelerde olduğu gibi düz bir alış-veriş mantığı yaşanmaz. Turistik mal ve hizmetler; gözle görülmeyen, elle tutulmayan ve depolanamayan özelliklere sahiptir ve anlık yaşanır. Dolayısıyla turizm sektörü, ürün yapısı ve işleyiş tarzı ile diğer sektörlerden ayrılır. Türkiye’de turizm sektöründe, eğitilmiş ve kalifiye eleman eksikliği sektörün gelişmesini engellemekte ve hatta baltalamaktadır. Gelişmiş ülkelerde turizm mesleki eğitim sorununun çözümü için çeşitli çalışmalar yapılmaktayken ülkemizde son 8–10 yıl içerisinde bir gerileme söz konusudur. Sadece yabancı dil bilen kişiler yeterli bir işgücü olarak kabul edilirken, gelişmiş ülkelerin hemen hepsi turizm eğitiminin niteliğini ve niceliğini artırmakta ve sınırlı turizm kaynaklarından en iyi şekilde faydalanma yollarını aramaktadır. Oysa Türkiye’nin zengin kaynak ve değerleri eğitilmiş işgücü eksikliğinden dolayı yeteri kadar tanıtılamamakta ve bu durum Türkiye’nin ekonomik ve sosyo-kültürel gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeple, turizmden elde edilecek katma değer ve çarpan etkisini artırabilmek için mutlaka yeterli miktar ve kalitede işgücünün mesleki bilgi ve beceri ile donatılmaları gerekmektedir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002, 32). Bununla beraber, ortaöğretim çağını geçirmiş, istihdam için gerekli asgari mesleki yeterliliklere sahip olmayan yetişkinleri ve mevcut işgörenleri, meslek ve hizmet içi eğitim kurslarıyla iş hayatında geçerliliği olan görevlere hazırlamak ve gelişimlerini sağlamak da gerekmektedir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1998, 114).

Eğitim, özellikle sanayi ve hizmet sektörünün gereksinme duyduğu bilgi ve beceriye sahip nitelikli işgücünü geliştirerek, çalışanları daha verimli kılarak ekonomik büyümeye önemli katkılar sağlar (Woodhall, 1979, 34).

Mesleki ve teknik eğitim, ekonominin gereksinme duyduğu nitelikli işgücünü yetiştirme görevini üstlenmiştir. Burada en önemli görev, işgücü piyasası verilerini dikkate alması, gereken eğitim planlaması sürecine düşmektedir. Mesleki eğitim planlaması, ekonominin gereksinme duyduğu becerili işgücü için mesleki eğitim sisteminin yardımını sağlama yanında özür, düşük ekonomik gelir gruplarında olan kişilerin istihdamının artırılması ve cinsiyet kalıp yargılarını azaltma yönünde de bir işleve sahip olmalıdır (Benson, 1987, 324).

Mesleki eğitim; uzmanlaşmamış ya da yarı uzman işgücünü, uzmanlık gerektiren ve özel nitelikteki görevlere hazırlamak amacıyla yapılan çalışmaların bütünüdür. Turizm mesleki eğitimi ise; turizm alanında uzmanlığı olan ya da olmayan bireyleri, turizm sektörüne hazırlamak, sektörün beklentilerine cevap verecek bilgi ve

beceri ile donatılarak turizm sektörüne kazandırmaktır. Ayrıca; turizm mesleki eğitimi, teorik ve pratik öğrenimden meslek ahlakına ve mesleğin temel prensiplerine kadar uzanan çeşitli disiplinlerin verildiği ve belli bir iş için sağlanması gereken eğitimidir (Ağaoğlu,1991; Akt. Üzümcü ve Bayraktar, 2004, 80). Aymanşu ve Aymanşu (2002, 30)'a göre turizm eğitimi; turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu araştırma ve planlama çalışmalarını geliştirecek, işletmelerin verimliliğini artıracak, sektörde ve dünyada meydana gelen gelişme ve yenilikleri takip edebilecek ve bilimsel metotların ortaya çıkarılması için yapılan eğitimidir.

Eğitimin temel amacı, insanların bilgi ve becerilerinin artırılması, onların topluma iyi bir vatandaş olarak kazandırılmasıdır. Turizm de bir hizmet kolu olduğuna göre, tüm diğer meslekler gibi içerik ve özelliklerinin uygun bir ders programı kapsamında öğrenilmesi ve turizm eğitiminin genel eğitim içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir (Maviş ve Kozak, 1992, 169).

Turist, gezdiği ülke veya bölgeyi tanıyıp anlamak ister. Turistin gezdiği bölge veya ülkede oturan kişilerin bu gayeye uygun bir tutum içerisinde olmaları, turiste karşı anlayışlı ve saygılı olmalarını gerektirir. Bu ise ancak, halkın turizm konusunda eğitilmesi ile mümkün olur (Ünlüöner, 1993, 498).

Turizm eğitiminin amacı; halkta turizm bilincini uyandırmak, emeğe dayalı turizm kesiminde verimliliği artırmak, turistlere doğrudan hizmet veren personele mesleki bilgi ve davranış biçimini kazandırmak, personel yetki, beceri ve sorumlulukları arasında denge kurmayı sağlamaktır (Maviş ve Kozak, 1992, 169).

Turizm sektöründe, planlama çalışmalarından başlamak üzere turistik mal ve hizmetlerin turiste sunulmasına kadar geçen uzun süreçte en yetkilisinden, tabandaki kitleye kadar her kademede, turizm eğitimi gerektiren birçok neden vardır. Turizm eğitimi gerektiren nedenler, aşağıda gösterilmiştir (Olalı, 1982, 212):

- Turizmin insancıl bir yönü vardır. Turizmin bu insancıl özelliğini geliştirmek için turizm eğitimi gereklidir.
- Turizm eğitimi, turizmin ana faktörleri olan doğal ve tarihi eserlerin korunması gerektiğini insanlara öğretir.
- Turizm eğitimi, bireylere işbirliği için gerekli olan bilgi ve tecrübeyi kazandırır.
- Turizmin esas kaynaklarını koruyarak turizme süreklilik kazandırır.

- Turizmle ilgili faaliyetlerde bulunanların turizm endüstrisinde karşılaştıkları olayları değerlendirmek, sorunlara objektif çözüm getirmek, sonuçları kontrol etme yeteneğini kazandırabilmek için turizm eğitimi gereklidir.
- Turizm endüstrisinde güçlü, dinamik bir pazarlama anlayışını benimsemek; uluslararası ilişkilerde Türkiye lehine bir lobi, kamuoyu oluşturmak; modern tanıtma, halkla ilişkiler ve pazarlamanın ortaya çıkardığı karmaşık sorunlara çözüm getirmek turizm eğitimi gerektirir.

Sezgin (1995)'e göre turizm eğitiminin amaçlarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Üzümcü ve Bayraktar, 2004, 80):

- Eğitim yoluyla teorik ve pratik ilişki kurmak, turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak.
- Turizm sektörüne yetişmiş kalifiye personel sağlamak, turizmin ekonomik kalkınmadaki yerini ve önemini anlatmak, vatandaşta olumlu bir turizm bilinci yaratmak, turizm sektöründe çalışanlara mesleki bir formasyon kazandırmak.
- Turistik işletmelerde çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak, insanların turizme ilgisini çekmek.
- Nitelikli turizm eğitmenleri yetiştirmek.

Türkiye’de mesleki turizm eğitimi, ilk defa 1953 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın işbirliği ile Ankara ve İzmir Ticaret Liseleri’nde “Garsonluk, Aşçılık ve Komilik” kurslarının açılmasıyla, bazı turizm derneklerinin de rehberlik kursları düzenlemeleri ile başlamış, yaklaşık 50 yıllık bir dönem içinde de kademeli ve farklı bir eğitim şeklinde gelişme göstermiştir (Olalı vd. ,1983, 215).

Türkiye’de özellikle 1980’li yıllardan sonra devlet tarafından sağlanan cazip teşvik ve kredi olanaklarıyla turizm yatırımları büyük gelişme göstermiş; buna bağlı olarak turizm gelirleri ve istihdam olanakları artmıştır. Ancak tüm bu gelişmeler yaşanırken, bu işletmelerde hizmet verecek nitelikli elemanların nasıl yetiştirileceği dikkate alınmamıştır. Bu kontrolsüz ve plansız büyüme, beraberinde birçok sorun doğurmuştur. Bu sorunlardan en önemlisi, sektör çalışanlarının temel eğitimden ve özellikle nitelikli mesleki eğitimden yoksun olmalarıdır (Olçay, 2008, 385).

Dünya Turizm Teşkilatı tarafından değişik ülkelerde yapılan “Otelcilik Endüstrisinin Temel Sorunları” konulu bir anket araştırması, turizm sektörünün 1.

derecede temel sorununun “Mesleki Eğitim” olduğunu ortaya koymuştur (Turizm Bakanlığı, 1994, 8).

Timur (1992, 50)’a göre Türkiye’deki turizm eğitiminin genel sorunları; turizm eğitim politikası ve planlamasındaki yetersizlikler, turizm sektörü ile turizm eğitimi veren kurumlar arasındaki koordinasyon bozukluğu, turizm eğitiminde entegrasyon ve koordinasyon bozukluğu, eğitilmiş personelin yasal himaye altına alınmaması, ders programlarındaki yetersizlikler, eğitim araç ve gereç yetersizlikleri, yabancı dil öğretim yetersizlikleri, eğitici personel yetersizlikleri ile öğrenci sayılarının fazlalığı şeklindedir.

Mevcut diğer sorunlar ise şunlardır:

- Mesleki ve teknik eğitim okullarında yapılan eğitimin daha çok kuramsal olması ve araç-gereç gereksinimlerinin karşılanamaması nedeniyle mezunların işe uyumlarının zaman aldığı ve uzun süre verim sağlamadığı ileri sürülmektedir (DPT, 1983,16 ; Düzenli, 1986, 6-7).
- Mevcut sistem, uygulamada gereğinden fazla uzatılmış programların ortaya çıkmasına yol açarak, maliyetleri yükseltmiştir. Önemli olan husus, beceri standartlarının belirlenmesidir (Özdil, 1990, 12).
- Kalkınma planlarıyla orta öğretim düzeyinde genellikle mesleki eğitim okullarının geliştirilmesine öncelik verilmişse de, birçok ülkede olduğu gibi öğrenci sayılarında beklenen artış sağlanamamıştır (Aksoy, 1995). Bu sonuç yukarıda Timur’un (1992) tespitleriyle uyuşmamaktadır.
- Genel ortaöğretime oranla maliyetleri daha yüksek olan mesleki ve teknik eğitim okulları hedeflerinin gerisinde kalınmasının yanı sıra, üzerinde durulması gereken bir diğer önemli sorun da, mezunlarının önemli bir bölümünün mesleğine uygun bir işte çalışmaması ya da işsiz olmasıdır (Âdem, 1983, 507–509 ; METARGEM, 1992).
- Mesleki-teknik eğitim kurumlarının kendilerine atfedilen önem ve önceliklerine göre etkin olamadıkları, ekonominin gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştiremediği, genel kabul gören bir görüş haline gelmektedir. Meslek liselerinin bölümlerindeki dağılımın, ekonomik gelişmeye, kalkınma ve çağdaşlaşmaya uygun olmadığı; birçok mesleki eğitim alanında istihdam-belge ilişkisinin kurulamadığı, meslek lisesi mezunlarının birçoğunun alanları dışında çalıştıkları ya da işsiz kaldıkları şeklinde eleştiriler yöneltilmektedir (Baloğlu, 1992).

- Meslek lisesi mezunlarının çok büyük bir bölümünün de, ekonominin gereksinme duyduğu nitelikte ara insan gücü olma yerine, yükseköğretim kurumu mezunu olmak istediği görülmektedir (Baloğlu, 1990). Öte yandan iş piyasası da sürekli daha yüksek düzeyde eğitim görmüş olanları tercih ederek, bu gelişmeyi istihdam etkeniyle desteklemektedir. Örneğin, Ticaret Liselerinin Bankacılık ve Muhasebe Bölümü öğrencileri beceri eğitimlerini (işletmelerde meslek eğitimi) bankalarda yapmakta, bu kesime hazırlanmakta, buna karşılık kamu bankaları da dahil olmak üzere bankaların çoğu, banka memurluğu için yüksek öğrenim görme koşulu aramaktadır. Bu durumda, meslek eğitiminin amaçları ve meslek eğitiminden, özellikle de örgün meslek eğitiminden beklenen etkinlik gerçekleştirilememiş olmaktadır. Böyle bir sonucun ülkeye maliyeti ise oldukça yüksektir. Çünkü mesleki-teknik eğitim programları genel öğretim programlarına göre daha pahalıdır (Aksoy, 1995). Buna karşın en yüksek öğrenci birim maliyeti kız ve erkek teknik öğretimde daha sonra da ticaret turizm, din öğretimi alanlarında gerçekleşmektedir (MEB, 1994, 80 ; Adem, 1993, 122).
- Turizm sektörünün bölümlerinin ihtiyaç oranlarının belirlenmemesi ve basmakalıp öğrenci yetiştirilmesi (Öztaş, 1995, 84-85).

Üzümcü ve Bayraktar (2004, 84-85) bu konudaki sorunları; “Turizm ve otelcilik eğitim standartlarının belirlenmemesi, eğitim kurumlarının araç, gereç, malzeme ve bina eksikliğinin devam etmesi, öğrencilere mesleki eğitim açısından uygulama olanağı sağlayacak tesislerin olmaması ve bu nedenle istenilen düzeyde uygulama yapılamaması, turizm sektöründe çalışabilmek için en az iki yabancı dil bilgisi gerekirken turizm eğitimi alan öğrencilere hala bir yabancı dilin bile öğretilmemesi, uygulamayı iyi bilen ve sektörel gelişmeyi takip edecek düzeyde, uygulamalı eğitimin içinden gelmiş öğretim elemanı sıkıntısı olması, öğretim elemanlarının maddi yetersizlikler nedeniyle kendilerini geliştirecek olanaklardan yoksun olmaları ve ödenek yokluğu nedeniyle öğrenci stajlarının yeterince denetlenememesi” olarak belirlemiştir.

Diğer yandan AB’ ye giriş sürecinde turizmin meydana getirdiği ekonomik değerler göz önüne alındığında AB’ye üye devletlerde istihdam politikalarının uygulanması konusunda konseyce alınacak tavsiye kararlarına ilişkin öneriler arasında “yaşam boyu eğitim” ile “istihdam edilebilirlik” ilkesi çerçevesinde işgücü niteliğinin

yükseltilmesi ilkesine önem verildiği görüldüğünden “Turizm Mesleki Eğitim” çalışmaları Türkiye’nin gündemi ve geleceği açısından ayrı bir öneme sahiptir (İnce, 2004). Bu nedenle, eğitim süreci içerisinde çıkan eksiklik ve aksaklıkların giderilmesi eğitim veren kurumlardaki temel sorunların çözümü ile olacaktır.

Türk turizm eğitiminin her kademesinde karşılaşılan ve içerikleri birbirinden farklı pek çok sorunu vardır. Mevcut sorunları kabullenip bunlarla yaşamak yerine, sorunları ortadan kaldıracak etkili çözümlerin geliştirilmesi hususunda, herkes üzerine düşenin en iyisini yapmakla mükelleftir.

İç ve dış turizm hareketlerinin bir ülkede gelişebilmesi, fonksiyonlarını tam olarak yerini getirebilmesi için, etkin bir mesleki turizm eğitiminin yanı sıra halkın desteği ve yardımı da şarttır. Turistik halk eğitimi, halkta turizm olayına karşı ilgiyi uyandıracak; turizmin ekonomik desteğinden faydalanma yollarını gösterecek; genel refah seviyesinin turizm yoluyla da yükselmesini sağlayacak bir eğitimidir (Akoğlu, 1971, 82). Buna göre, genel kültür eğitimi veren klasik öğretim basamaklarının her birinde, haftada iki saat seçmeli ders olarak okutulan temel turizm bilgisi derslerinin mecburi olması, sağlam bir turizm alt yapısını oluşturacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı kendisine bağlı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri’ni hem nitel hem de nicel olarak yaygınlaştırmalı, buralarda eğitim kalitesini yükselterek mezunlarına en az iki yabancı dil kazandırmaları gerekmektedir. Bu okullardaki araç-gereç yetersizliği giderilmeli, gelişen sektöre ayak uydurabilmek için bilhassa meslek dersleri öğretmenlerine yılın belli dönemlerinde, uluslararası zincir turizm işletmelerinde yeterli düzeyde işbaşında eğitim ve uygulama yapma olanağı sağlanmalıdır (Olçay, 2008, 387).

Öğrencinin mesleğe ilişkin teknik becerilerini artırmak bu eğitim kurumlarının amaçları arasındadır. Öğrenciye kazandırılacak bu özellikler, karşılaşılabilecekleri sorunlar karşısında çözüm üretme yeteneklerini geliştirirken, yetki ve sorumlulukları arasında denge kurmalarını sağlayacaktır. Turizmle ilgili yüksek öğrenim kurumlarından mezun olan öğrenciler bu konu ile ilgili özel bilgi ve beceriye sahip olmalıdır. Verilen eğitimle öğrenciye mesleki bilgi ve beceri yanı sıra; sevgi, saygı, dürüstlük, hoşgörü, gibi değerleri içinde barındıran davranış biçimleri kazandırılmalı ve turizm bilinci aşılanmalıdır. Turiste karşı eşit ve dürüst hizmet vermenin ahlak ve terbiyesi bu kişilere benimsetilmelidir (Kızılırmak, 2004).

Yükseköğretim Kurulu da üzerine düşeni yapmalıdır. Kendisine bağlı ilgili fakülte ve yüksekokullara öncelikle “Pratiğe Dayalı Eğitim” yapma imkânı sağlamalı ve uygulama oteli olmayan eğitim kurumları açmayarak, nicelikten çok niteliğe önem vermelidir. Fakülte düzeyinde yapılan turizm eğitimi, aşırı teoriye girmeyen bir anlayış içerisinde, yoğun bir pratik eğitimle desteklenmelidir. Ayrıca bu akademik eğitimde, temel derslerin yanı sıra öğrencilerin yetenek ve kişisel isteğine göre turizm sektöründe tasarladığı çalışma alanına yönelmesini sağlayacak geniş bir seçmeli dersler bloğu oluşturulmalıdır. Yüksekokullardaki turizm eğitim ve öğretiminde ise daha pratik hedeflere, gerçekçi bilgilere ve uygulamalara yönelme esas olmalıdır (Olalı, 1982, 267-268).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, açtığı kurslarla sektörün ihtiyacına cevap verebilecek kalitede personel yetiştirmelidir. Turizm Eğitim Merkezleri (TUREM) çağın koşullarına uyum sağlayacak şekilde yeniden açılmalı, turizm gelişmelerine ayak uydurabilecek düzenlemelere gidilmeli, pratiğe daha çok ağırlık verilmelidir. ”Profesyonel Turist Rehberliği” kurslarına özel bir itina gösterilmelidir. Yine Bakanlık nezdinde “İşbaşı Eğitim” kurslarına ağırlık verilmeli, etki alanı yaygınlaştırılarak mümkün olduğunca bütün turizm işletmelerine ulaştırılmalıdır (Olçay, 2008, 389).

Kanun koyucu ise turizm işletmelerinde çalışan personelin sadece meslek formasyonu almış kişilerden oluşması ile ilgili gereken yasal düzenlemeleri yapmalıdır (Olalı vd., 1983, 216). Turizm sektöründe çalışmanın, belirli bir mesleki eğitim almış olma koşuluna bağlanması, Türk turizminin kalitesini önemli bir miktarda yükselteceği muhakkaktır. Yine kanun koyucu, sektörle turizm eğitim kurumları arasında sıkı bir işbirliğini kurulmasına aracılık etmeli, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının iş alemine açılmasını, profesyonellerden de turizm eğitim kurumlarında usta öğretici olarak yararlanılmasını sağlayacak yöntemler geliştirilmelidir (Olalı, 1982, 268).

Dünyada, bilimsel ve teknik alanda baş döndürücü gelişmeler ve ilerlemeler yaşanmaktadır. Artık kabuk değiştiren dünyada bilgi, en değerli sermaye haline gelmiştir. Bilginin elde edilebilmesi, işlenmesi, nihayet bilgiden bilgi üretilebilmesi ise, ancak gelişen teknolojiyi yadırgamayan, etkin, verimli ve kaliteli bir eğitim sistemiyle mümkün olabilmektedir. Söz konusu bu eğitim sistemine sahip olan ülkeler; sosyal, siyasi ve ekonomik açıdan güçlü ve parlak istikballerini garanti altına almışlar demektir (Olçay, 2008, 389).

Türkiye'nin turistik arz verileri ile turizmden elde ettiği gelir miktarı kıyaslandığında, hak ettiği yerde olmadığı görülmektedir. Bu durumun en önemli nedeni, temel ve mesleki turizm eğitime gereken öneminin verilmemesi, mevcut sorunlarına etkin ve kalıcı çözümler üretilmemesidir. Ne yazık ki Türkiye, turizm alanında hayati bir öneme sahip eğitim konusunun önemini yeterince kavrayamamış ve gereken eğitim yatırımlarını yapmakta yavaş ve yetersiz kalmıştır (Olca, 2008, 390).

Türkiye'de turizm eğitiminin sorunları ve yetersizliği ortadadır. Çözüm yolu belli olduğu halde, bu durum uzun zamandır devam etmektedir. Geçmişten bugüne değin fikirler üretilmekte, görüşler ortaya atılmakta, değişik kurum ve kişilerce çözüm önerileri geliştirilmektedir. Buna rağmen, mevcut sorunlar tam olarak giderilememekte, çoğu zaman bu sorunlar kemikleşerek beraberinde yeni sorunların doğmasına da neden olmaktadır. O halde, bütün kişiler ve kurumlar el birliği içerisinde, sorumluluk almaktan kaçmadan, üzerlerine düşenin en iyisini yapmakla mükelleftir (Olca, 2008, 390).

Dünya turizm örgütünün (WTO) verilerine göre, Türkiye'de turizm 2020 yılına kadar %5,5 oranında büyüyecektir. Bu büyüme oranı Avrupa ülkeleri arasında en yüksek 4. büyüme oranı olacaktır (İnce, 2004). Geleceğin Türkiye'sinde ekonominin itici gücü olarak kabul edilen turizm sektörünün kendisine yönelen talebin ihtiyaçlarına cevap vermesi ve umulan hedeflere ulaşırken ulusal yararları en üst düzeyde gerçekleştirmesi için var olan sektörel sorunların çözümüne odaklanması gerekmektedir. Bu sorunlar alt yapı, üst yapı sorunlarının yanı sıra, sektörde yer alacak nitelikli insan kaynağıdır. Bu nedenle bu alanda hizmet veren işgücünün, hizmet içi eğitimi alması gerekliliği yanında, turizm alanına henüz adım atmamış olan işgücünün (öğrencinin) mesleki eğitim almış nitelikli bir işgücü olarak, sektörde yerini alması gerekmektedir. Turistik mal ve hizmetin kendine özgü nitelikleri ve verilen hizmetin kalitesine, çalışanın bireysel katkıları, bu kişilere verilecek eğitimin kaliteli bir eğitim olmasını zorunlu kılmaktadır. Türk turizm eğitiminde, süregelen sorunlara yakınmak yerine; bunların acil çözümlerinin hayata geçirilmesi, dünya turizm eğitim teknolojisinde atılan adımların ve meydana gelen gelişmelerin yakın takibe alınması gerekmektedir (Olca, 2008, 390).

2.5.1. Turizm Eğitiminde Öğretim Yaklaşımları

Türkiye’de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimi; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu çerçevesinde, üniversiteler tarafından; ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyde olmak üzere üç şekilde gerçekleştirilmektedir.

Ön lisans eğitimi, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyıllık bir programı kapsayan yükseköğretimdir. Yükseköğretimde ön lisans düzeyinde turizm eğitimi, 1970’li yılların ortalarında Boğaziçi ve Ege Üniversiteleri’nde ara insan gücü yetiştirmek üzere açılmış olan ön lisans yüksekokullarında bir program olarak eğitim faaliyetine başlamıştır. Kısa bir süre sonra Ege Üniversitesi’ndeki program, lisans düzeyine çıkarılmıştır. Bunun yanında 1974-1975 öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Teknoloji ve Meslek Yüksekokulu içinde iki yıllık bir turizm bölümü faaliyete geçmiştir. Bunların dışında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde kurulan meslek yüksekokullarında çeşitli yıllarda açılan turizm programları ile ön lisans düzeyindeki turizm eğitimi çalışmaları devam etmiştir (Ünlüönen, 1993, 500). Meslek Yüksekokulları; belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan 2 yıllık 4 yarıyıllık eğitim-öğretim veren yükseköğretim kurumlarıdır. Türkiye’de ön lisans düzeyinde toplam 121 turizm programı bulunmaktadır. Bu programların 110’u devlet üniversiteleri, 11’i de vakıf üniversiteleri bünyesinde bulunmaktadır.

MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi kapsamında yapılan bir çalışmayla birlikte, ön lisans düzeyindeki turizm programları; “Turizm ve Otel İşletmeciliği” ve “Turizm ve Seyahat İşletmeciliği” olmak üzere iki ana program olarak yeniden düzenlenmiştir. Aynı çalışmayla Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı, “Ön Büro ve Kat Hizmetleri” ve “Yiyecek-İçecek ve Mutfak” olmak üzere iki alt dala; Turizm ve Seyahat İşletmeciliği Programı da , “Seyahat Acenteciliği” ve “Ulaştırma Hizmetleri” olmak üzere iki alt dala ayrılmıştır. YÖK hazırlanan bu programları, turizm programı uygulayan tüm Meslek Yüksekokulları’na göndermiş ve 2002-2003 öğretim yılından itibaren uygulanmasını zorunlu kılmıştır Bu düzenlemeyle, ön lisans düzeyinde turizm eğitimi veren okullarda program birliği sağlanma amacı güdülmüştür (Şahin ve Okumuş, 2002; Akt. Güzel, 2006, 26).

Lisans eğitimi, ortaöğretime dayalı en az sekiz yarıyıl ve dört yılı kapsayan yükseköğretim türüdür. Bu eğitimin amacı, turizm sektöründe orta düzey yöneticileri yetiştirmektir (Pauze, 1993, 61). Türkiye’de lisans düzeyinde toplam 32 turizm

programı bulunmaktadır. Bu programların 15'i devlet üniversiteleri, 7'si de vakıf üniversiteleri bünyesinde bulunmaktadır. Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların gelişimine bakıldığında, ilk olarak Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu kurulmuştur. Bu okul, 1982 yılından sonra Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi bünyesine alınmış, turizm bölümü de “turizm işletmeciliği ve otelcilik eğitimi” bölümüne dönüştürülmüştür. Söz konusu bölüm 1992 yılında Gazi Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulan “Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi” bünyesine alınmış ve lisans düzeyinde turizm eğitimi faaliyetini devam ettirmeye başlamıştır. 1975 ve 1980 yılları arasında kurulup, 1992 yılına kadar çeşitli ticari ilimler akademilerine ve üniversitelere bağlı olarak faaliyette bulunan turizm işletmeciliği bölümleri ile turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksek okullarının, zaman içinde isimleri değişmiş ve çeşitli evreler geçirmişlerdir.

Lisansüstü eğitim, lisans eğitimi tamamlandıktan sonra gerçekleştirilen ve yüksek lisans ve doktora olmak üzere iki kademede yapılan eğitimidir. Olsen ve Khan (1989, 16), lisansüstü turizm eğitiminin temel amacını yüksek lisans ve doktora olmak üzere iki aşamada ele almaktadır. Buna göre, yüksek lisans düzeyindeki turizm eğitiminin iki genel amacı vardır. Birincisi; öğrencilere kariyer kazandırmak, ikincisi ise turizm sektöründe orta ve üst düzey yönetici, eğitimci, danışman ve araştırmacı yetiştirmektir. Doktora düzeyindeki turizm eğitiminin temel amacı ise; bir disiplin olarak turizmle ilgili akademik araştırmalar yapmak, problem çözmek ve öğretim-iletişim yeteneklerini geliştirmektir. Olalı (1984, 206) ise lisansüstü düzeyde verilen turizm eğitiminin amaçlarını; modern turizmin sosyal, iktisadi ve teknik özellikteki karmaşık problemlerini çözebilecek, değişik faktörlerin etkinliğini değerlendirerek soyutlama, sentez ve karar verme gücüne sahip yönetici ve araştırmacıları yetiştirmektir şeklinde belirtmiştir.

Türkiye'de lisansüstü eğitim, yüksek lisans ve doktora olmak üzere iki kademede yapılmaktadır. 2547 sayılı kanundan önce Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinde turizm ve otel işletmeciliği alanında lisansüstü eğitim verilmiştir. 1969 ve 1972 yıllarında da İstanbul Üniversitesi İktisadi ve Coğrafya Enstitüsünde de lisansüstü düzeyde eğitim verilmiştir. Yeni düzenlemeden sonra da turizmle ilgili lisansüstü programlar İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde devam etmektedir. Ayrıca çeşitli üniversitelerde, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü “Turizm İşletmeciliği Eğitimi” lisansüstü programı, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü'nde de lisansüstü turizm eğitimi verilmektedir (Boylu, 2004, 143).

Turizm eğitimindeki birçok yaklaşım, farklı disiplinlerde de uygulanabilme özelliği taşımaktadır. Dünya Turizm Örgütü (1996)'ne göre turizm eğitimindeki yaklaşımlar şunlardır (Güzel, 2006, 16-18):

1. Modüler Sistem Yaklaşımı: Eğitimde esneklik 1990'ların anahtar düşüncesi olmuştur. Kanada ve Amerika'da son birkaç yıldır uygulanan eğitim yaklaşımları daha esnek ve Avrupa ülkelerine göre daha yeni eğitim anlayışını gündeme getirmiştir. Modüler sistem yaklaşımında esneklik sistemin temelidir ve bu yaklaşımda dersler modüler bir anlayışla organize edilir. Böylelikle, öğrenciler kendi yetenek ve kariyer yaklaşımları doğrultusunda ders seçimlerini yapabileceklerdir.

2. Ders Kredisi Transferi Yaklaşımı: Bu yaklaşımın amacı öğrenci mobilitesini sağlamak ve eğitimin bireysel faktörlerini ön plana çıkarmaktır. Günümüzde birçok eğitim kurumu modüler sisteme geçmekte ve öğrencilerin aldıkları ders kredilerini bir kurumdan diğerine transfer etme fırsatları ortaya çıkmaktadır. Bu durum, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine en uygun modül içeriklerini oluşturup transfer etmelerini sağlayarak akademik özgürleşmeye olumlu katkılarda bulunmaktadır.

3. Akreditasyon Yaklaşımı: Bu yaklaşımda, bireylerin geçmiş başarılarını, oluşturdukları modüllerin ve aldıkları kredilerin tüm eğitim kurumlarınca tanınmasını sağlayan bir sistem oluşturulmaktadır.

4. Sürekli Eğitim Yaklaşımı: Sürekli eğitim yaklaşımı Avrupa'dan Amerika'ya birçok ülkede yükselen bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürekli eğitim, çalışmakta olan insanların profesyonel yöntemlerle bilgilerinin güncellenmesidir. Bu yaklaşımda, bireyler uzmanlık alanlarında var olan donanımlarını yenilemektedirler.

5. Bilgisayara Dayalı Eğitim Yaklaşımı: Birçok sektörde yeni bilgisayar yazılımlarının daha düşük fiyatlarla sunulması ve organizasyonların işleyişlerinde teknolojik altyapılarını güçlendirmeleri bilgisayara dayalı eğitim yaklaşımını gündeme getirmiştir. Ancak burada bu yazılımların kalitesi son derece önemli ve kullanıcıları açısından sorumluluk yaratan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

6. Uzaktan Eğitim Modeli: Günümüzde, birçok eğitim programı, uzaktan eğitim anlayışıyla yeniden tasarlanmıştır. Uzaktan eğitim konusundaki en önemli problem, kaçınılmaz olarak, yüksek sayıdaki öğrencinin değişik nedenlerle eğitim

programlarından ayrılmalardır. Burada, yüz yüze iletişimin eksikliği ve öğrenci danışmanlık hizmetinin yeterince sağlanamaması, özellikle ileri yaştaki öğrenciler için üstesinden gelinemeyen bir problem olmaktadır. Uzaktan eğitim modelinde, eğitimi veren kurumlar eğitim materyalini tasarlamakta, geliştirmekte ve öğrencilere ulaşmasını sağlamaktadırlar ve bu eğitim modeli öğrencilere mekânsal ve zamansal bir esneklik sağlamaktadır. Bu nedenlerle uzaktan eğitim hızlı gelişime açık bir alandır. Günümüzde farklı sektörlerde birçok organizasyon bu durumun farkına vararak yeni uzaktan eğitim imkânları geliştirmektedirler.

7. E-Öğrenim Yaklaşımı: E-öğrenimin turizm eğitim sisteminde uygulanması çağdaş eğitim sisteminin bir gereği olan nitelikli öğrenime geçişimizi sağlayacaktır. Böylece turizm eğitim sisteminde de bilgi öğreten eğitim modelinden, bilgiye ulaşmayı ve kullanmayı öğreten eğitim modeline geçişi sağlayacaktır. Turizm eğitiminde çağdaş eğitim teknolojilerinin uygulanması, turizm eğitiminin katma değerini artırarak marjinal verimliliğini yükseltecektir. Yükselen eğitim kalitesiyle birlikte turizm hizmetlerinin niteliği de yükselerek, ülkemiz ekonomisi için önemli olan turizm sektöründe hedeflenen uluslararası standartlar yakalanabilecektir.

2.5.2. Turizm Eğitiminde Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Önemi ve Gerekliliği

Öğretim yöntemi, öğretimde amaçlara ulaşabilmek için, uygulanacak tekniklerin, işlenecek konunun, araç-gereç ve kaynaklarının bir bütünlük oluşturacak şekilde örgütlenerek hizmete sunulmasında izlenecek bir öğretme yoludur. Kullanılacak öğretim yöntemi ve tekniği hedeflere ulaşma açısından çok önemlidir. Çünkü eğitim programının başarısında içerik kadar kullanılacak olan öğretim yöntem ve tekniklerin de büyük önemi vardır. (Bilen, 2002, 73). Öğrenmeyi en üst düzeye çıkarabilmek için farklı eğitim yöntem ve yaklaşımları yıllar boyu denenmiş, geliştirilmiş ve geliştirilmeye de devam edilmektedir.

Türkiye’de ve dünyada hizmet sektörü sanayi ve tarım sektörüne göre daha hızlı gelişme göstermektedir. Hizmet sektörü içinde yer alan turizm, özellikle gelişmekte olan ülkelerde istihdam oluşturan bir sektör olması nedeniyle en fazla önem verilen hizmet sektörü konumundadır. Doğal ve kültürel birçok zenginliğe sahip Türkiye’de işsizlik oranının yüksek olması turizm sektörüne daha çok önem verilmesini gerekli kılmaktadır. Ancak turizmde işgücünün mutlaka eğitilmiş olması gerekmektedir. Bu

nedenle turizm öğretim programı, mesleki ve teknik eğitimde önemli bir yere sahiptir. Turizm programının amacı; öğrencilere turizmin temel kavramlarını, turizmle ilgili gerekli bilgileri ve turizm kurumlarını tanıtmak, turizmin ülke açısından önemini açıklayarak öğrencilere alternatif turizm türlerini, turizm personelinin niteliklerini öğretmektir (Orhaner ve Tunç, 2001).

Mesleki ve teknik eğitimde, öğretim yöntemlerinin nasıl olması gerektiğine gerçekçi cevap verebilmek için dünyadaki ve çağdaş yaşamın gerektirdiği eğitim-öğretim anlayışında yaşanan gelişmeleri incelemek ve öğrenmek gerekmektedir. Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimde öğretilecek olan konunun özelliğine göre öğretmenler veya öğretim elemanları çeşitli öğretim yöntemlerini kullanmaktadır. Bugün artık öğretmen veya öğretim elemanları; mesleki ve teknik eğitim alanı ile diğer alanları ilişkilendirerek ve yaşadıkları çağa uygun bilgi, beceri ve teknolojiyi kullanmaları bir zorunluluk haline gelmiştir (Orhaner ve Tunç, 2001, 295). Bu bağlamda, mesleki ve teknik eğitimde çağdaş gelişmeler takip edildiğinde öğretmen ya da öğretim elemanının her ders için tek bir yöntemle bağlı kalmadan çeşitli öğretim yöntemlerine başvurması ve çeşitli araç-gereçlerden faydalanması gerektiği görülmektedir. Turizm teorik tarafından çok uygulaması daha fazla olan öğretim yöntemleri konusunda öğretmenin veya öğretim elemanının seçme özgürlüğü olan bir disiplindir. Uygulama derslerinin yanı sıra pek çok öğretim yönteminin kullanılması söz konusudur. Turizmde özel öğretim yöntemlerinin seçimi; öğretmen ya da öğretim elemanının bilgi birikimine, sektör deneyimine, aktif ve yeniliklere açık olmasına ve materyal konusundaki imkânlarına bağlıdır. Turizmde her konu doğru öğretim yöntemi seçildiğinde öğrenci açısından daha ilginç ve eğlenceli olacaktır (Orhaner ve Tunç, 2001).

Endüstri devrimi sonrasında hızla değişen, gelişen turizm sektörü için, turizm eğitimi veren kurumlardan nitelik ve nicelik olarak gelişmiş insan ve gelişmiş işgören özellikleri taşıyan ve yaşam boyu eğitimi benimsemiş öğrencilerin mezun olması bir zorunluluk haline gelmiştir. Ancak turizm yükseköğretim kurumlarının; coğrafi dağınıklığı, eğitim kurumlarındaki öğretim elemanlarının nitelik ve nicelik yönünden yetersizliği, idari ve hizmetli personel sayılarının yetersizliği, ders araç-gereçleri, dersane, kütüphane, laboratuvar, spor salonu gibi eğitim ortamlarının fiziksel olanaklarının yetersizliği, öğrenci sayılarının fazlalığı, farklı müfredat programlarının

uygulanması vb. sorunların yaşanması turizm eğitiminin uzaktan eğitim yöntemiyle desteklenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Bu sayede turizm çalışanları uzaktan eğitim sayesinde zaman ve coğrafi engelleri aşarak uzaktaki bir programa, üniversiteye ulaşabilecek ve çok sayıda çalışanın aynı anda, kısa bir zaman diliminde eğitilmesi ve mesleki niteliklerinin artırılması sağlanabilecek ve çalışan turizm işgörenleri de, esnek bir çerçeve içinde mesleki ve bireysel rollerini rahatlıkla yerine getirebileceklerdir. Zaten web tabanlı öğretim, bilhassa çalışanlar için aile ve işlerine ait farklı rolleri kolaylıkla üstlenmelerini sağlaması ve esnek olması nedeniyle de tercih edilmesi gereken bir yöntemdir. Özellikle çalışan ve ailelerinden ayrılmak istemeyen, profesyonel gelişimlerini sürdürmek için sürekli eğitim programlarına katılmak isteyenler için ilgili programların, derslerin ve kursların web tabanlı öğretim yöntemiyle uzaktan verilmesi biçilmiş kaftandır. Bununla beraber, sahil bölgesindeki turizm işletmelerinde çalışanların şehir merkezinde çalışanlara oranla daha yoğun bir tempoda çalışmaları, zaman ve mekân kısıtlılığı yüzünden dergi, kitap vb. kaynaklara yeterince ulaşamayacakları düşüncesiyle web tabanlı öğretim yöntemiyle sunulacak uzaktan eğitime olan talepleri çok daha fazla olacaktır.

Turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının mevcut durumları ve dünyada yaşanan değişim ve gelişimler dikkate alındığında; nitelikli, alanında uzman öğretim elemanlarından destek alınmasının, gerekli alt yapıya sahip üniversitelerin turizm eğitiminde web tabanlı uzaktan eğitim konusunda etkin rol üstlenmelerinin, web tabanlı uzaktan eğitim merkezleri olarak hizmet sunmalarının turizm eğitiminde bir dönüm noktası olacağı düşünülmektedir.

Bugün farklı coğrafi bölgelerde yaşayan ve çalışan turizm öğrenci ve çalışanlarına ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitimlerinde web tabanlı uzaktan eğitimin verilmesi kaçınılmaz bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca bilimsel ve çağdas yaklaşım gereği, ulusal ve bölgesel gereksinimler doğrultusunda titizlikle hazırlanacak web tabanlı turizm öğretim programlarının, herhangi bir coğrafi sınırlama olmaksızın, eğitim almak isteyen herkese istediği yer ve zamanda eğitim fırsatı vereceği, turizm eğitiminde yaşanan nitelik-nicelik sorunlarının çözümüne, turizm eğitiminin sürekliliğine ve profesyonelleşmesine olduğu kadar ülke ekonomisinin gelişimini de katkılar sağlayacağı açıktır.

E-öğrenimin Türkiye’de turizm eğitim kurumlarına uygulanmasıyla beraber sektöre ve eğitimin kurumlarına sağlayacağı başlıca yararlar şunlardır (Çakırer, 2002, 210-211):

- E-öğrenimle birlikte turizm sektöründe öğrenimin niteliğinin yükseltilerek turizm sektörünün kalitesinin artması sağlanacaktır.
- E-öğrenimle birlikte turizm sektörü ve turizm eğitim kurumları arasında işbirliğinin gelişmesi sağlanacaktır.
- E-öğrenimin turizm sektöründe uygulanmasıyla, turizm eğitim kurumları ile turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerle entegrasyonu sağlandığı gibi, turizm eğitim kurumlarının öncelikle Avrupa Birliği’ne ve dünyadaki turizm eğitim kurumlarına entegrasyonu sağlanacaktır.
- E-öğrenim, öğretmen merkezli klasik yöntemden, öğrenci merkezli, öğretmen ve öğrenci etkileşimli çağdaş bir yöntemeye yani öğrenme merkezli öğrenime geçişi sağlayacaktır.
- E-öğrenimle birlikte turizm eğitiminde kalite sağlanması turizm sektörünün gelişmesinde etkili rol oynayacaktır.

Öte yandan web tabanlı olarak verilmek istenilen eğitim, turizm alanında olduğu takdirde, hazırlanacak materyalin daha kapsamlı olması gerekmektedir. Çünkü turizm eğitiminde öğrenci, öğrenmenin büyük bir kısmını görerek yapacağı için görselliğin ve işitselliğin önemi fazladır. Uygulama konularının işlenişi sırasında, sözel anlatımdan çok görsel anlatım kullanılmalıdır. Bununla beraber, öğrenci dersi görmenin yanı sıra, gördüklerinin de ne anlama geldiğini algılamalıdır. Hareketli gösterimlerde göz animasyona odaklanacağı için öğrenci, gördüklerinin ne anlama geldiğini ancak duyarak anlayabilir. Bu da, görüntü ile sesin birlikte kullanılmasını gerektirmektedir. Turizm eğitiminde; görüntünün, animasyonun ve sesin kullanımına daha fazla ihtiyaç vardır. Bu sebeple, web tabanlı yapılacak olan turizm eğitiminde çoklu ortam araçlarının kullanımına ihtiyaç duyulur.

Turizm eğitimi denilince, atölye ve laboratuvar uygulamaları olan derslerin de olduğu unutulmamalıdır. Uzaktan yapılacak bir turizm eğitiminde, atölye ve laboratuvar uygulamaları web üzerinden simülasyonlar ve animasyonlar yardımıyla öğrencinin kullanımına ve izlemesine açılabilir ya da teorik eğitim uzaktan yapılarak, atölye ve laboratuvar uygulamaları belirli periyotlar ile turizm eğitim merkezlerinde öğrencilere sunulabilir. Aynı zamanda, web tabanlı turizm öğretimi uygulamalarının amacına

ulaşabilmesi için öncelikle eēitimci-ērenci, ērenci-ērenci arasında etkileşimin saēlanmasının, artırılmasının, hızlı geribildirim verilmesinin, turizm ērencilerinin farklı ērenme stillerinin belirlenmesinin ve eēitimcilerin araştırmaları, kanıt temelli uygulamaları ve ērenci özelliklerine göre farklı ērenme yaklaşımlarının da dikkate alınması gerekmektedir.

2.6. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde web tabanlı ēretim yöntemiyle ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılmış bazı araştırmalara yer verilmiştir. Ancak web tabanlı ēretim yönteminin yüksek turizm eēitiminde uygulanmasına yönelik gerçekleştirilmiş herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

2.6.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Yenilmez (2000), istatistik eēitiminde sanal ortam modelleri üzerine yaptığı araştırma sonunda, web ortamında yrtlen derslerin ērencilerin eēitimlerini tamamlamalarında, bilgi ve becerilerini geliştirmelerinde önemli bir fırsat olduēunu vurgulamıştır.

Uzunboylu (2000), web destekli İngilizce ēretiminin ērenci başarısı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, web destekli eēitimin ērenci başarısını artırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Gürol ve Sevindik (2001), Fırat niversitesi ēretim elemanları üzerinde yaptıkları araştırmada, ēretim elemanlarının büyük oēunluēunun internete akademik araştırma amacıyla girdiklerini ve eēitimde internetin kullanılmasına olumlu baktıklarını belirlemişlerdir.

Karaman (2001), “Bilgisayar aēları ve iletişim”dersi için web tabanlı asenkron ders sunumu geliştirmiş ancak bunun uygulamasını çalışma kapsamı içerisine almamıştır.

Demirli (2002), “Web Tabanlı ēretimin ēretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin ērenci Başarısına Etkisi” konulu yüksek lisans tezinde web tabanlı ēretim ile geleneksel ēretimin ērenci başarısına etkisini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada denenceler doērultusunda elde edilen bulgular şunlardır:

- Deney grubu ile kontrol grubu ntest puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır.

- Deney grubu öntest-sontest puan ortalamaları arasında sontest lehine anlamlı fark bulunmuştur.
- Kontrol grubu öntest-sontest puan ortalamaları arasında sontest lehine anlamlı fark bulunmuştur.
- Deney grubu ile kontrol grubu sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan deney grubu lehine anlamlı fark bulunmamıştır.
- Deney grubu ile kontrol grubu portfolio puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Çakır (2003), web destekli öğretimin Cobol Programlama Dili dersindeki öğrenci başarısına etkisini belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada, kontrol grubundaki öğrenciler yalnızca geleneksel öğretime devam ederken, deney grubundaki öğrenciler ek olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen web sitesini kullanmışlardır. Araştırma sonunda, web destekli eğitim uygulamalarına katılan öğrenciler, web uygulamalar ile öğrenme fırsatlarının arttığını, dersle ilgili kaynaklara ulaşabilmelerini sağladığını ve istenildiğinde öğrenme fırsatlarının olmasının eğitimde önemli bir kolaylık sağladığını ifade ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca web uygulamalarının öğrenci başarılarını artırmadaki etkisinin, öğretim elemanlarının desteği ve internete bağlanma olanaklarının sağlanması ile artırabileceği de vurgulanmıştır.

Demirli ve Dikici (2003), eğitimde web tabanlı uygulamaların öğrenci başarısına etkisini belirlemek amacıyla yaptıkları araştırma sonunda, web destekli eğitimin öğrenci başarısını artırdığı sonucuna ulaşmışlardır.

Atıcı (2004), “Sanal Öğrenme Çevrelerinin Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisini” belirlemek amacıyla yapmış olduğu araştırmasında sanal öğrenme çevrelerinin geliştirilmesinde öğrenci denetiminin esas olduğuna dikkat çekmiştir. Ayrıca sanal öğrenme çevrelerindeki iletişim boyutlarının önemine vurgu yaparak, sanal öğrenmenin öğrencilerin istenenden ve belirlenenden daha fazla ve farklı yönlerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Yiğit (2004), “Fizik Dersinde Bilgisayar Destekli Uygulamaların Başarıya Etkisi” konulu öntest-sontest deneysel yaklaşımı kullandığı araştırmasının öne çıkan sonuçları şunlardır:

- Uygulama sonrası öğrenci başarısı uygulama öncesine göre %30 oranında artmıştır.
- Öğrenciler bilgisayar destekli öğretimi ilginç ve ilgi çekici bulmuşlardır.

- Uygulama öncesi ve uygulama sonrası öğrenci tutumları karşılaştırılmış, genel olarak öğrenci tutumlarının uygulama sonrası lehine anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır.

Yekta (2004), web tabanlı öğretimin mesleki teknik eğitimde öğrenci başarısına etkisini belirlemek amacıyla Meslek Yüksek Okullarının Endüstriyel Elektronik Bölümü 1. sınıf öğrencileri üzerinde bir araştırma yapmış ve bu kapsamda, “Flip Floplarla Lojik Devre Tasarımı” konusunun öğretimi amacıyla dersler; deney grubunda web tabanlı öğretimle, kontrol grubunda da geleneksel öğretimle işlenmiştir. Sonuç olarak, başarı testi ile elde edilen bulgularla yapılan istatistiksel karşılaştırmalardan, web tabanlı öğretim ile geleneksel öğretimin öğrenci başarısı üzerinde benzer düzeyde başarıyı artırıcı etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Morgil, Oskay ve Erökten (2004), kimya öğretiminde internet destekli bilgisayar temelli öğretimin öğrenci başarısına etkilerini belirlemek amacıyla Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kimya Eğitimi Anabilim Dalı’nda Kimya Eğitimi İnternet Sınıfına devam eden 96 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırma sonunda, internet destekli eğitimin öğrencilerin konularla ilgili deneyleri izleyebilmelerini, istedikleri bölümleri tekrarlayabilmelerini, konularla ilgili ayrıntılı bilgilere ulaşabilmelerini sağladığını belirlemişlerdir.

Sülün, Tunç ve Ballıel (2004), ilköğretim 8. sınıf Fen Bilgisi dersinde “Genetik” ünitesinin bilgisayar desteği ile öğretiminin öğrenci başarısına etkisini belirlemek amacıyla, yaptıkları araştırma sonunda, derslerin bilgisayar destekli olarak verilmesinin öğrencilerin araştırma yapma, problem çözme becerilerini geliştirdiğini, yanlışlarını görebilmelerini, anlamadıkları konuları tekrar etmelerini sağladığını, öğrenme düzeyini olumlu yönde etkilediğini belirlemişlerdir.

Delialioğlu (2004), “Bilgisayar Ağları ve İletişim Dersi İçin Geliştirilen Hibrit (Harmanlanmış) Öğretim Tasarımının Öğrencilerin Bilişsel ve Etkin Öğrenme Çıktılarına Olan Etkisi” konulu çalışmasında, web destekli öğretimin öğrencilerin derse yönelik başarı, bilgiyi hatırlama, ders içeriğine karşı tutum ve dersten memnuniyet derecelerine etkisini incelemek amacıyla, bir öğretim tasarımı gerçekleştirmiştir. Araştırmacı deney ve kontrol grubundan elde ettiği nitel ve nicel bilgiler ışığında, web destekli öğretim yöntemi ile öğretim gören deney grubu ile geleneksel yöntem ile öğretim gören kontrol grubunun arasında; öğrencilerin başarısı, bilgiyi hatırlama,

ders içeriğine karşın tutum ve dersten memnuniyet derecesi açısından anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Sular (2005), Pedagojik Formasyon Eğitimi Programının bir bölümü olan Sınıf Yönetimi dersinin; örnek sanal ders olarak tasarımı, web ortamına aktarımı, asenkron erişimi ve yönetimi konularında çalışmalar gerçekleştirmiştir. Çalışma kapsamında, Web Tabanlı Eğitim ortamı tasarım prensipleri dikkate alınıp, internet ve iletişim teknolojilerini kullanarak örnek bir online eğitim ortamı tasarlamıştır.

Kıyıcı ve Yumuşak (2005), “Fen Bilgisi Laboratuvarı Dersinde Bilgisayar Destekli Etkinliklerin Öğrenci Kazanımları Üzerine Etkisi: Asit-Baz Kavramları ve Titrasyon Konusu Örneği” konulu araştırmalarında kontrol gruplu öntest-sontest modelini kullanmıştır. Araştırma bulgularına göre; bilgisayar destekli öğretim ortamındaki öğrenci kazanımlarının geleneksel sınıf öğretimindeki kazanımlara kıyasla daha fazla olduğu, bilgisayar destekli öğretimin fen bilgisi laboratuvarı dersinde öğrenci başarısını artırmada daha etkili olduğu saptanmıştır.

Karamustafaoğlu, Aydın ve Özmen (2005), “Bilgisayar Destekli Etkinliklerin Öğrenci Kazanımlarına Etkisi: Basit Harmonik Hareket Örneği” konulu çalışmalarında; deney ve kontrol gruplarının öntest puanları bakımından aralarında anlamlı bir fark olmamasına karşın sontest puanları bakımından deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuşlardır.

Arıcı ve Yekta (2005), web tabanlı öğretimin öğrenci başarısına etkilerini belirlemek amacıyla, Hacettepe Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Endüstriyel Elektronik Bölümü’nde öğrenim gören 30 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırma sonunda, geleneksel mesleki teknik eğitimde karşılaşılan zaman, mekân, araç-gereç, öğretim elemanı eksikliği vb. sorunlara “çoklu ortam destekli web tabanlı mesleki teknik eğitim” ile çözüm bulunabileceği bu nedenle, bazı derslerin web tabanlı olarak hazırlanabileceği ve verilebileceği sonucuna ulaşmışlardır.

Kandilli vd. (2005), bilgisayar ve internet destekli fizik öğretiminin lise düzeyinde öğrencilerin başarıları ve fizik dersine karşı tutumları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla 40 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada “Fotoelektrik Olay” konusu, kontrol grubuna geleneksel yöntemle deney grubuna ise bilgisayar ve internet destekli fizik öğretimi yöntemi ile verilmiştir. Araştırma sonucunda; internet destekli fizik öğretiminin öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerinde daha fazla sorumluluk almalarını, farkındalık düzeylerinin yükselmesini, problem çözme ve yaratıcı düşünme

becerilerinin gelişmesini sağladığı, kullanılan ders materyallerinin (ders kitapları, video kasetleri, CD'ler vb.) dersin tekrar izlenmesine ve dinlenmesine olanak verdiği ve öğrencilerin başarı ve tutumları üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu ortaya konulmuştur.

Özmen (2005), “Eğitimde Sanal Sınıf Uygulaması ve Sonuçları” konulu araştırmasında şu noktalara dikkat çekmiştir: “Öncelikle, sanal sınıfın en önemli etkisi tartışmalarda görülmüştür. Tartışmalara katılım daha yüksek, öğrenci dayanışması daha çoktur. Öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci mesajları öğrencilerin dönem boyunca dersten kopmamalarını sağlamıştır.”

Karataş (2006), “Deneyim Eşitliğine Dayalı İnternet Temelli ve Yüz Yüze Öğrenme Sistemlerinin Öğrenci Başarısı Açısından Karşılaştırılması” konulu çalışmasında, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. Sınıfında öğretim gören 60 öğrencinin aldığı Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi için, internet temelli ve yüz yüze öğrenme sistemleri geliştirmiştir. Araştırmacı, öğrencilerin dersten başarıları ve başarılarının kalıcılığı konularında öntest-sontest araştırma deseni modelini kullanarak gruplar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını incelemiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmeler sonucunda her iki grubun da anlamlı öğrenmeyi gerçekleştirdiğini, gruplar arasında da yüz yüze öğrenme yöntemine göre öğretim gören grubun lehine anlamlı bir fark olduğu belirtilmiştir.

Mutlu, Erorta ve Yılmaz'ın (2006), Açık Öğretim Fakültesi tarafından kendilerine internet ortamında sunulan e-öğrenme hizmetlerinden yararlanan öğrencilerin başarılarının, yararlanmayan öğrencilere göre hangi yönde ve miktarda farklılaştığını saptamayı amaçladığı araştırmalarında ara sınav sonuçlarına göre e-öğrenme hizmetlerinden yararlanan öğrencilerin başarıları, yararlanmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Diğer taraftan e-öğrenme hizmetlerinden yararlanma sıklığının başarı üzerinde doğrudan bir etkisi bulunduğu görülmüştür.

Arıkan vd. (2006), öntest-sontest kontrol gruplu modeli kullandıkları “Bilgisayar Destekli Biyoloji Öğretiminin Öğrenci Başarısına Etkisi” konulu araştırmalarını Kocaeli Kandıra Anadolu Lisesi'ndeki 60 öğrenci üzerinde yürütmüşlerdir. Araştırmadan elde edilen başlıca sonuçlar şunlardır:

- Bilgisayarın Biyoloji dersi ders sunusu, etkileşimli alıştırma-tekrar, problem çözme ve değerlendirme aracı olarak kullanıldığı deney grubu bilgisayar

destekli öğretimi başarı düzeyi ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu başarı düzeyi karşılaştırılmış, deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur.

- Bilgisayarın Biyoloji dersi ders sunusu, etkileşimli alıştırma–tekrar, problem çözme ve değerlendirme aracı olarak kullanıldığı deney grubundaki öğrenmelerin kalıcılığı ile kontrol grubundaki öğrenmelerin kalıcılığı karşılaştırılmış, deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Çavuş (2006), web tabanlı eğitim ile ilgili alan taraması yaparak “Makine Elemanları” dersinde “Dişli Çarklar” konusunu, web tabanlı eğitim kapsamında internette yayınlayarak, zamandan ve mekândan bağımsız şekilde dersin internet ortamında daha etkin ve verimli bir şekilde eğitimi ve öğretimi amaçlamıştır. Sonuç olarak, zaman ve mekân kısıtlamaları ortadan kaldırmak suretiyle öğrencilerin hem rehber öğretim elemanları yardımıyla hem de kendi kendilerine “düz, helis, konik dişliler ile sonsuz vida ve karşılık dişlileri” konularının tasarımını yapmaya öğrenmeleri sağlanmıştır.

Yeşilyurt (2006), “İleri Kumanda Teknikleri Dersinin Web Tabanlı Eğitimi” isimli çalışmasında sözkonusu ders için web tabanlı bir uzaktan eğitim eğitim programı geliştirmiştir. Araştırmacı, web tabanlı eğitimin geleneksel eğitime destek olacak bir model olduğunu ve her iki yöntemin aynı anda uygulanmasının daha mükemmel sonuçlar vereceğini belirtmiştir.

Keskin (2006), yaptığı çalışma ile Web Tabanlı Eğitim ile Teknoloji Eğitim’inin uygulanabilirliğine yönelik değerlendirmeler yapmış ve bu amaçlı bir web platformu geliştirmiştir. Bu çalışma için örnek bir modül tasarlayarak bu çerçevede yapılacak çalışmaların genel ölçütlerine yönelik öneriler getirmiştir. Sonuç olarak; Teknoloji Eğitimi’nde sınıf ortamında yapılması güç ve tehlikeli olan uygulamaların bilgisayar ve internet tabanlı materyallerle desteklenmesi öğrencilerin öğrenme süreçlerine daha verimli katkı sağlayacağına ulaşmıştır.

Şenyuva (2007), yaptığı araştırma sonunda öğrencilerin web tabanlı olarak hazırlanan “Hasta Eğitimi” dersine ilişkin görüşlerinin genelde olumlu olduğu ve hemşirelik eğitimi veren yüksekokulların çağdaş bir gereklilik olan uzaktan eğitim etkinliklerini üst düzey yapılanma, kurumlar arası etkileşim ve çok disiplinli bir yaklaşımla organize etmeleri ve web tabanlı uzaktan eğitim yöntemi doğrultusunda

hazırlanan derslerin öğrenciler arasında iletişim, etkileşim ve hürmanistik yaklaşımı destekleyecek materyalleri sağlayabilecek özellikte olması gerektiğini vurgulamıştır.

Tuncer (2007), “Elektronik Devreler Dersinin Sanal Ortamda Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemine Göre Sunulmasının Öğrenci Başarısı ve Görüşlerine Etkisi” isimli çalışmasında sanal ortamda yürütölen proje tabanlı öğrenme ile geleneksel öğrenme yönteminin öğrenci başarısı ve görüşleri üzerine etkisi açısından karşılaştırmıştır. Araştırma öntest-sontest ve deney-kontrol grubu desenine uygun olarak planlanmıştır. Deney grubu “Elektronik Devreler” dersini sanal ortamda proje tabanlı öğrenme yöntemine göre alırken, kontrol grubuna ise geleneksel yöntem uygulanmıştır. Verilerin başarı testi ve görüş belirleme anketi ile toplandığı bu araştırmadan elde edilen bulgular şunlardır:

- Sontest başarı ortalamaları açısından deney ve kontrol grubu arasında anlamlı fark bulunamamıştır.
- Deney ve kontrol grubunun erişü puanları açısından aralarında fark olmadığı görölmüştür.
- Deney ve kontrol grubunun direnç testi puanları açısından aralarında fark olmadığı görölmüştür.

Bayrak ve Karlı (2007), “Bilgisayar Destekli Öğretim ile Laboratuvar Tabanlı Öğretim Yöntemlerinin Öğrencilerin Elektrik Devreleri Dersindeki Başarılarına Olan Etkisinin Karşılaştırılması” konulu çalışmalarında, 28 öğrenci üzerinde öntest-sontest araştırma deseni kullanmışlar ve bilgisayar destekli öğretim yönteminin laboratuvar tabanlı öğretim yöntemi kadar öğrencilerin dersteeki başarılarına katkı sağladığı sonucuna ulaşmışlardır.

Uzun (2008), eğitim faköltelerindeki öğrencilerin bilgisayar dersi içeriğinde yer alan bilgisayar okur-yazarlığına ilişkin kavram ve becerileri daha etkin bir şekilde öğrenmelerini sağlamak amacıyla, internet tabanlı bir öğretim tasarımı hazırlamıştır. Araştırma sonunda; deney grubu öğrencilerinin dersin hedef davranışlarına ulaşma ve bilgisayara karşı olumlu tutum geliştirme konularında daha başarılı olduğı sonucuna ulaşmıştır.

Oğuz (2008), bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile geleneksel öğretim yöntemi olan anlatım yöntemi karşılaştırarak ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin örnek konu olarak seçilen “Bölgemizi Tanıyalım” ünitesinde yer alan turizm konularını anlamalarını ve sosyal bilgiler dersindeki başarılarına etkisi incelemiştir. Sonuç olarak, bilgisayar

destekli öğretim yöntemi kullanılarak öğrenim gören deney grubu öğrencileri, “Bölgemizi Tanıyalım” ünitesindeki turizm konularını öğrenmede geleneksel öğrenim yöntemiyle öğrenim gören kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı olmuşlardır.

Sevim (2008), yaptığı araştırmada web tabanlı animasyonlarla “Programlanabilir Mantık Denetleyiciler (PLC)” içerikleri ve uygulamaları tasarlamıştır. “PLC” dersinin konuları, web tabanlı eğitim kapsamında zamandan ve mekândan bağımsız şekilde dersin internet ortamında daha etkin ve verimli bir şekilde eğitimi ve öğretimini amaçlamıştır. Araştırma sonunda; “bu ve buna benzer web tabanlı çalışmalar, geleneksel eğitimin karşısında tek başına düşünülmemeli, eğitim çalışmalarına yardımcı bir kaynak olarak değerlendirilmelidir” kanısına ulaşmıştır.

Baltacı (2009), “Web Tabanlı Excel Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Bilişötesi Farkındalık Düzeyine Etkisi” isimli çalışmasında web tabanlı öğretimin öğrencilerin akademik başarıları ve bilişötesi farkındalık düzeyine etkisini belirlemeye çalışmıştır. Deneysel yöntemle yürütülen bu çalışmada öntest ve sontest kontrol gruplu model kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; web tabanlı öğretimin öğrencilerin bilişsel başarılarını ve bilişötesi farkındalık düzeyini geliştirdiğini ve web tabanlı eğitim uygulanan deney grubunun bilişötesi farkındalık düzeyi ön-son test puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunduğunu tespit etmiştir.

Erkan (2009), web tabanlı öğrenme yöntemiyle geleneksel yüz yüze öğrenme yöntemi arasında akademik başarı, motivasyon, ara değerlendirme ve derse ilişkin genel değerlendirme açısından anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla deneysel bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonunda, web tabanlı öğrenme yönteminin geleneksel yüz yüze öğrenme yöntemine göre, öğrencilerin akademik başarı puanları ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark bulamamıştır ve web tabanlı öğrenme yöntemiyle öğrencilerin bilgiye ulaşma kolaylığı ve bilgi kaynakları zenginliği alanlarında önemli bir rol oynadığı görülmüştür.

2.6.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Frizler (1995), yaptığı araştırma sonunda, internet uygulamalarının yabancı dil olarak İngilizce yazım becerilerini geliştirmede ve öğrencilerde özgüveni artırmada önemli etkisinin olduğunu belirlemiştir.

Glennan ve Melmed (1996), yaptıkları araştırma sonunda, sınıf içi bilgisayar

uygulamalarının yapıldığı eğitim ortamlarında öğrencilerin başarılarının ve derse yönelik motivasyonlarının arttığını ve öğrenciler arası işbirliğinin ve etkileşimin geliştiğini belirlemişlerdir.

Dijkstra, Collis ve Eseryel (1999), web tabanlı ortamın sınıf içi süreçleri desteklediği bir öğretim ortamının tasarımını tartışmışlardır. “Web destekli geleneksel öğretim ortamının, iletişim, yönlendirme ve öğrenci sorumluluğunu artırma amacıyla tasarlandığında, öğretme-öğrenme süreçlerinin sınırlarını genişletebileceği” sonucuna varmışlardır (Gülbahar, 2005, 77).

Sanders, Morrison ve Shetlar (2001), web teknolojisiyle desteklenen geleneksel öğretim yöntemini kullanmışlardır. Öğrenciler; eleştirel düşünme, problem çözme becerileri, notlar ve ders içeriğini geliştirmeye yönelik soru, bilmece ve bölüm taslaklarına ulaşabilmek için de web sitesini kullanmışlardır. Araştırmacılar, web içeriğinin öğrenci başarısını oldukça olumlu etkilediğini belirtmiştir (Gülbahar, 2005, 77).

Atack ve Rankin (2002), tarafından web tabanlı derse kayıt yaptıran öğrenci üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin büyük çoğunluğu web tabanlı uzaktan eğitimin öncelikli yararlarını; ders çalışmak için belli bir zamanın olmamasının esneklik sağlaması, sınıf arkadaşları ve eğitimcilerle online etkileşim kurulması, dersle bilgilere ve kaynaklara daha kolay erişim sağlanması, özgürce çalışma zamanlarının seçilmesi, geleneksel sınıf eğitiminden daha fazla öğrenme etkinliği sağlaması olarak ifade etmişlerdir.

Yazon, Mayer-Smith ve Redfield (2002), yaptıkları araştırmada, web temelli eğitimin geleneksel eğitim uygulamalarına göre daha etkileşimli olduğunu ve öğrencilere kendi öğrenmeleri üzerinde daha fazla kontrol olanağı sağladığını belirlemişlerdir.

Esch (2003), “Yeni Teknolojik Sistemlerin Son Kullanıcıları İçin Hazırlanan Çevrimiçi Öğretim Sisteminin Etkinliği” konulu çalışmasında, yeni teknolojik sistemler gibi belirli bir konu üzerinde, e-öğrenme ortamlarının, geleneksel yüz yüze öğretim ortamlarına göre daha etkin olup olmadığının belirlenmesi amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma sonunda e-öğrenme yöntemi ile öğretim gören deney grubu öğrencilerinin, geleneksel yöntemle öğretim gören kontrol grubu öğrencilerine göre, hedef davranışlara erişim seviyesi ve konuya yönelik tutumları açısından daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Wilkinson vd. (2004), tarafından yapılan araştırma sonunda öğrenciler web tabanlı uzaktan eğitim yönteminin kendilerine; bireysel öğrenme, esneklik, kendi hızına göre ilerleme, öğrenme zamanını etkili, verimli ve ekonomik bir şekilde kullanma, bilgiye erişim kolaylığı sağlama, hızlı geribildirim verme gibi olanaklar sağladığını, ayrıca bu yöntemin derslerinde kullanılmasının başarı, ilgi ve motivasyonlarını da artırdığını ifade etmişlerdir.

Atack vd. (2004), yaptıkları araştırmada, web tabanlı olarak hazırladıkları dersi web üzerinden vermeden önce hemşirelerin deneyimleri ve teknoloji kullanma yeterliliklerini, gereksinimlerini, çalışma ve öğrenme çevrelerini, öğrenme stillerini vb. belirlemişlerdir. Hemşireler, zamanda esneklik sağlaması nedeniyle online verilen derslere evlerinden ya da işyerlerinden katılabilmişlerdir. Araştırma sonunda, dersi almak için evlerindeki bilgisayarı kullanan hemşirelerin web tabanlı öğrenmenin esnekliğini ifade ettikleri, dersi almak için işyerindeki bilgisayarı kullanan hemşirelerin ise internete giriş, bilgisayar bulma ve kullanma konularında zorluk yaşadıklarını, ancak bazı hemşirelerin işyerlerinde nöbetleri boyunca ders çalışabilmelerinin kendilerine kolaylık sağladığını ifade ettikleri belirlenmiştir.

Ware (2006), “Yüksek Öğretimde Çevrimiçi ve Geleneksel Öğretim Yöntemleri İçin Öğrenci Merkezli Uygulamaların İncelenmesi” konulu çalışmasında, geleneksel ve çevrimiçi öğretim yöntemleriyle öğretim gören öğrencilerin ve öğretim faaliyetlerini gerçekleştiren öğretmenlerin, öğrenci merkezli öğretim ile ilgili beklentilerini, öğrencilerin dersten memnuniyet derecelerini analiz etmiştir. Çalışmada öğrencilerin, her iki yöntemle öğretim yapan öğretmenlerinin, öğrenci merkezli öğretim yapabilme seviyeleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı, öğrencilerin dersten memnuniyet derecelerinin, öğretmenin öğrenci merkezli öğretim yapabilme yeteneği ile doğrudan ilişkili olduğu, internet tabanlı öğretimin doğasının öğrenci merkezli öğretim gerçekleştirebilmeye uygun olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Charlson (2006), “Çevrimiçi ve Geleneksel Öğretim Metodları Arasındaki Farklar: Bir Öğretim Tasarımına Ait Öğrenci Performansı ve Dersten Memnuniyet Derecesi” konulu çalışmasında, her iki yöntem için ayrı öğretim tasarımı gerçekleştirmiş, bu tasarımları deney ve kontrol grubu öğrencileri üzerinde uygulayarak dersin sonunda her iki grubun derse yönelik başarı düzeyleri ve dersten memnuniyet düzeylerini incelemiştir. Araştırmacı her iki gruba öğretimden önce ön test, öğretimden sonra ise son test uygulayarak, öğrencilerin derse yönelik başarıları ve memnuniyet

düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı üzerinde çalışmıştır. Araştırma bulgularına göre çevrimiçi öğretim yöntemi ile ders gören deney grubu ile geleneksel yöntemle göre ders gören kontrol grubunun derse yönelik başarıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrencilerin dersten memnuniyet düzeyleri üzerine yapılan istatistiksel çalışma sonucu, kontrol grubunun lehine anlamlı bir fark olduğu belirtilmiştir. Çalışmanın sonunda geleneksel öğretim ortamları için gerçekleştirilen öğretim tasarımları ile elde edilen öğretim başarısının, çevrimiçi, internet tabanlı öğretim tasarımları ile de elde edilebileceği vurgulanarak bu alanda daha fazla çalışmaların yapılması gerekliliği savunulmuştur.

McGreal vd. (2006), web tabanlı olarak hazırladıkları “Epidemiyoloji” dersine kayıt yaptıran 43 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırma sonunda öğrenciler, web tabanlı öğrenme çevrelerinde yaşanan değişme ve gelişmelerin, teknik sorunların, tartışma alanlarının düzenli olarak kullanılamamasının, eğitimcilerle kurulan minimum etkileşimin, içerik ve değerlendirme arasında kısa geliştirme zamanının olmasının ve öğrenci-eğitimci oranının yetersizliği nedeniyle geribildirimlerin yapılamamasının ya da çok geç yapılmasının web tabanlı öğrenmede yaşadıkları en önemli sorunlar olduğunu ifade etmişlerdir.

Fladd (2007), “Uzaktan Eğitimde Seçilen Öğretim Dağıtım Metodunun Öğrencilerin Etkileşimlerine ve Dersten Memnuniyet Derecelerine Etkisi” konulu çalışmasında 4 farklı uzaktan öğretim dağıtım metodu üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu metodlar; televizyon ile öğretim, çevrimiçi öğretim ve yüz yüze öğretim ile çevrimiçi öğretimin belli özelliklerinin birarada kullanılması ile elde edilen harmanlanmış öğretim metodlarıdır. Araştırmacı bu 4 farklı öğretim metodu ile öğretim gören deney grubuna ait öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen, öğrenci-içerik, öğrenci-teknoloji etkileşimleri ve ayrıca öğrencilerin dersten memnuniyet düzeyleri üzerinde analizler gerçekleştirmiştir. Araştırmacı yukarıda sınıflandırılan etkileşimlerin tümünde en yüksek ortalamaların harmanlanmış öğretim yönteminde elde edildiğini belirtmiştir.

Shen vd. (2007), “Geleneksel Öğrenme ve Çevrimiçi Öğrenme Yöntemi İle Eğitim Gören Öğrencilerin Başarılarının Karşılaştırılması” konusunda yaptıkları çalışmada, aynı ders için öğrencileri iki farklı yöntemle öğrenim görecektir şekilde ayırmışlar ve sonuçta bu iki yöntemle eğitim alan öğrencilerin derse yönelik başarıları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar araştırmanın sonunda; “çevrimiçi öğrenmenin, öğrencilere her zaman, her yerde ve kendi kendilerine

çalışabilme imkânı sunması nedeniyle çok esneklik sağladığını, bu nedenle yakın gelecek içerisinde çevrimiçi öğrenmeye ilgi gösteren öğrencilerin sayısında artış olacağını belirtmişler ve konu ile ilgili daha fazla çalışma yapılması gerekliliğini” vurgulamışlardır.

Polding (2007), “Mevcut Geleneksel Öğretim Ortamlarına E-Öğrenmenin Entegre Edilmesi” konulu çalışmasında, e-öğrenmeye geçişin bir takım zorluklar içerebileceğini belirtmiş, kısa dönemli bir öğretim faaliyetinin bile e-öğrenme ortamına dönüştürülebilmesinin uzun sürebileceği fikrini savunmuştur. Araştırmacı; “bu zorlukların aşılabilmesi için, öğretim faaliyetleri içerisinde yer alacak olan kişilerin bu geçiş için motive edilmelerinin en önemli faktör olduğu” sonucuna varmıştır.

Mentzer, Cryan ve Teclehaimanot (2007), çalışmalarında okul öncesi öğretmen adaylarından rastgele seçilen iki gruba yüz yüze öğretim ve web tabanlı öğretim çalışmaları gerçekleştirmiştir. İki grubun dersten beklentileri, başarı düzeyleri ve dersten memnuniyet dereceleri arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Araştırma sonunda her iki grubun, başarı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı, gerçekleştirilen öğretim faaliyeti ve öğretmeni değerlendirme konusunda, web tabanlı öğretim gören grubun yüz yüze öğretim gören gruba göre daha düşük sonuçlara sahip olduğu fakat her iki grubun da değerlendirme sonuçlarının genel ortalamanın üzerinde olduğu belirtilmiştir.

Tang ve Byrne (2007), çalışmalarında, “Mühendisliğin Temelleri ile Bilim ve Teknoloji” olmak üzere iki ders için geleneksel, çevrimiçi ve harmanlanmış öğretim dağıtım yöntemlerine göre hazırlanmış öğretim tasarımı gerçekleştirmişler, öğrencilerin bu üç yöntem için dersten memnuniyet derecelerini, öğretmenlerden memnuniyet derecelerini ve dersten kazanım derecelerini incelemişlerdir. Araştırmacılar çalışmalarının sonucunda öğrencilerin dersten memnuniyet derecelerinin dersin dağıtım yöntemi ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu konuda harmanlanmış öğretim dağıtım yönteminin önce çevrimiçi ve ardından geleneksel yöntemle göre daha yüksek ders memnuniyeti oluşturduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, çalışma grupları, araştırma evreni ve örneklem, web tabanlı öğretim programının hazırlanması ve uygulanması, verilerin toplanması ile verilerin çözümlenmesi yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada web tabanlı öğretim yöntemi ile geleneksel öğretim (anlatım, soru-cevap) yöntemin öğrenci başarısına etkisi öntest-sontest kontrol gruplu deneysel modeliyle araştırılmıştır. Bu model, Karasar (1995, 87) tarafından şöyle tanımlanmıştır: “Deneme modeli, neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak amacı ile doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği modeldir. Tarama modeli ile var olan durum gözlenirken, deneme modelinde, gözlenmek istenenlerin araştırmacı tarafından üretilmesi söz konusudur.” Buna göre, bağımsız değişken olan web tabanlı öğretim ile geleneksel öğretimin bağımlı değişken olan öğrenci başarısına etki edip etmediği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma, deneysel araştırma modeli gereği çeşitli ölçütler kullanılarak yansızlık prensibiyle bir deney ve bir kontrol grubu oluşturulmak suretiyle yürütülmüştür. Bu gruplar ve özellikleri şunlardır:

Deney Grubu: İletişim dersinde web tabanlı öğrenme yöntemine göre öğrenim gören öğrenciler (Bireysel öğrenme).

Kontrol Grubu: Sınıf ortamında geleneksel yöntem ile öğrenim gören (Grupla öğrenme).

Yansızlığı sağlanan her iki gruba dönem başında öntest ve dönem sonunda sontest başarı testi (EK-1) uygulanmıştır. Ayrıca her iki tür öğretimle sağlanan öğrenmenin kalıcılığını tespit etmek amacıyla, son testten iki ay sonra bir direnç testi daha uygulanmıştır. Bu doğrultuda araştırmada gruplar üzerinde deney öncesi ve deney sonrası ölçümler yapılmıştır.

Araştırmada kullanılan bu modelin simgesel ifadesi Tablo.3’de verilmiştir:

Tablo 3: Öntest- Sontest Kontrol Gruplu Model

G ₁	R	Q _{1.1}	X	Q _{1.2}	Q _{1.3}
G ₂	R	Q _{2.1}		Q _{2.2}	Q _{2.3}

Modelde kullanılan simgelerin anlamları şunlardır:

G1: Deney Grubu

G2: Kontrol Grubu

R: Gruplardaki yansızlıkların oluşturulması

X: Bağımsız Değişken

Q1.1 ve Q2.1: Deney Öncesi Ölçme (Öntest)

Q1.2 ve Q2.2: Deney Sonrası Ölçme (Sontest)

Q1.3 ve Q2.3: Deney Sonrası Ölçme (Geciktirilmiş Test)

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; yansızlık ölçütüne göre seçilen 25 deney grubu, 25 kontrol grubu olmak üzere toplam 50 öğrenciden oluşturulmuştur.

3.2.1. Çalışma Grubunun Seçilmesi

Deney ve kontrol gruplarının oluşturulmasında gruplar arası yansızlığın sağlanması önemlidir. Bu amaçla deney ve kontrol grubunun yansızlık ölçütleri bakımından aşağıdaki faktörleri içeren boyutlarda öğrencilerin bilgilerine başvurulmuştur.

a. Öğrenci Başarısı: Öğrencilerin başarı düzeylerinin durumunu belirlemek için, henüz 1. sınıf 1. yarıyıl öğrencileri olmaları nedeniyle başarı ölçütü olarak bu öğrencilerin ÖSS başarı puanları göz önünde bulundurulmuştur.

b. İnternet Erişimi: Deney grubu internet ortamında öğretime dahil olacağından bu gruptaki öğrencilerin internet erişimine sahip olmaları öngörülen faktörlerden biri olarak kabul edilmiştir.

c. Web Tabanlı Öğrenme: Deney grubu kapsamındaki öğrencilerin web tabanlı öğrenme yöntemi konusunda bilgi sahibi olmaları gerektiği düşünülmüştür. Dolayısıyla web tabanlı öğrenme yöntemi konusunda hiçbir bilgi sahibi olmayanlar, deney grubundan çıkarılmıştır. Bunun yanında deney grubuna uygulama öncesi web tabanlı öğrenme yöntemi konusunda bilgilendirme semineri verilmiştir.

Öğrenci başarısı, internet erişimi ile web tabanlı öğrenme yansızlık ölçütlerini sağlamaya yönelik veriler Yansızlık Anket Formu'ndan (EK-2) elde edilmiştir.

d. Bilgisayar ve İnternet Kullanım Bilgi Düzeyi: Deney grubu kapsamındaki öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanım bilgi düzeylerinin ölçülmesi öngörülmüştür. Bu amaçla, bilgisayar ve internet kullanım bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik 20 soruluk çoktan seçmeli bir test sınavı (EK-3) yapılmıştır.

3.2.2. Yansızlık Ölçütlerini Sağlamaya Yönelik Gerçekleştirilen Analizler

Deney ve kontrol grupları arasında yansızlığın sağlanabilmesi için yukarıda bahsedilen yansızlık ölçütlerine yönelik olarak gerçekleştirilen analiz ve sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

3.2.2.1. Öğrenci Başarısı

ÖSS başarı düzeyleri açısından deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan Ki-kare testinin sonucu Tablo.4’de verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre 0,05 güvenilirlik düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında başarı ölçütü açısından yansızlığın sağlandığı görülmektedir.

Tablo 4: Deney ve Kontrol Grubunun Öğrenci Başarısı Ki-Kare Bağımsızlık Testi Sonuçları

ÖSS Puan Aralıkları	Deney Grubu		Kontrol Grubu		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
245-275	6	24	16	64	22	44
220-244	17	68	2	8	19	38
200-219	2	8	7	28	9	18
TOPLAM	25	100	25	100	50	100
	X²= 19,165		SD= 2		p > 0,05	

3.2.2.2. İnternet Erişimi

İnternet erişim imkânı açısından deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan Ki-kare testinin sonucu Tablo.5’de verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre 0,05 güvenilirlik düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında internet erişim imkânı ölçütü açısından yansızlığın sağlandığı görülmektedir.

Tablo 5: Deney ve Kontrol Grubunun İnternet Erişim İmkânı Ki-Kare Testi Sonuçları

	Deney Grubu		Kontrol Grubu		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Her Zaman	11	44	10	40	21	42
Zaman Zaman	13	52	15	60	28	56
Hiçbir Zaman	1	4	-	-	1	2
TOPLAM	25	100	25	100	50	100
	X² = 1,190		SD = 2		p > 0,05	

3.2.2.3. Web Tabanlı Öğrenme

Web tabanlı öğretim yöntemi konusunda bilgi düzeyleri açısından deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan Ki-kare testinin sonucu Tablo.6’da verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre 0,05 güvenilirlik düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında Web Tabanlı Öğretim konusunda bilgi düzeyleri ölçütü açısından yansızlığın sağlandığı görülmektedir.

Tablo 6: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Web Tabanlı Öğretim Konusunda Bilgi Düzeyleri Açısından Ki-Kare Testi Sonuçları

Bilgi Düzeyi	Deney Grubu		Kontrol Grubu		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
İyi	3	12	6	24	9	18
Normal	8	32	10	40	18	36
Yetersiz	14	56	9	36	23	46
TOPLAM	25	100	25	100	50	100
	X² = 2,309		SD = 2		p > 0,05	

3.2.2.4. Bilgisayar ve İnternet Kullanım Bilgi Düzeyi

Bilgisayar ve internet kullanım bilgi düzeyleri açısından deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan Ki-kare testinin sonucu Tablo.7’de verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre 0,05 güvenilirlik düzeyinde anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Deney ve kontrol grubu öğrencileri arasında bilgisayar ve internet kullanım bilgi düzeyleri ölçütü açısından yansızlığın sağlandığı görülmektedir.

Tablo 7: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Bilgisayar ve İnternet Kullanım Bilgi Düzeyleri Açısından Ki-Kare Testi Sonuçları

Bilgi Düzeyi Puan Aralıkları	Deney Grubu		Kontrol Grubu		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
İyi (85-100)	3	12	5	20	8	16
Normal (60-80)	18	72	16	64	34	68
Yetersiz (35-55)	4	16	4	16	8	16
TOPLAM	25	100	25	100	50	100
	X²= 0,618		SD= 2		p > 0,05	

3.3. Web Tabanlı Öğretim Programının Hazırlanması ve Uygulanması

Araştırmada deney grubuna uygulanmak üzere 08 Temmuz 2009 tarihinde Gaziantep Üniversitesi tarafından tahsis edilen www.gantep.edu.tr/~olcay adresine açık kaynak kodlu Moodle 1.9.4 Build:20090128 Uzaktan Eğitim Modülünün Learning Horizon teması kurularak web tabanlı bir öğretim programı sayfası hazırlanmıştır.

Moodle, internet tabanlı ders ve web sitesi oluşturmak için kullanılabilen php tabanlı açık kaynak kodlu bir Eğitim Yönetim Sistemi yazılımıdır. Kelime olarak Moodle’ın açılımı “Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment” şeklindedir. En önemli özelliği, herkes tarafından (öğretmen, öğrenci) çok kolay şekilde kullanılabilmesidir.

Moodle yazılımı 202 ülkede kullanılmaktadır. Kayıtlı kullanıcı sayısı 26 677 557 olan bu yazılımın 77 ayrı dil desteği bulunmaktadır (<http://www.moodle.org>).

Moodle sisteminde dersler modüller halinde kurulmaktadır. Bu sistem; Linux, Unix, Windows ve Mac işletim sistemlerini desteklemektedir. SSL ve TSL desteği vermekte olan bu sistem portal mantığıyla yönetilmektedir. Moodle yazılımı ile ilgili daha ayrıntılı bilgi www.moodle.org sitesinden edinilebilir.

Web sayfasının kurulumu ve tasarımı bittikten sonra kontrol ve değerlendirme amacı ile yaklaşık bir ay test yayını gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada, sayfada yer alan sorunlar giderilmiş, uzman görüşleri doğrultusunda kullanım kolaylığı, görsellik ve içerik hakkında birtakım değişiklikler yapılmış ve ders içeriklerinin yüklenmesine hazır hale getirilmiştir.

Daha sonra yansızlık ölçütleriyle oluşturulan deney grubu öğrencileri sisteme kayıt edilmiş, kullanıcı adı olarak öğrencinin adı ve soyadı, şifre olarak öğrencinin

soyadı sisteme tanıtılmış, öğrencinin ilk sisteme girişinde ise, şifre değiştirme zorunluluğu getirilmiştir (EK-4).

Sistem, konuk girişlerine kapatılmıştır. Bununla beraber, hemen uygulamanın başlangıcında 04 Kasım 2009 tarihinde “Site Hakkındaki Görüş ve Önerileriniz” başlıklı tartışma konusu açılmış, 6 öğrenci bu tartışmaya katılmış ve genel olarak siteyi iyi ve yeterli bulduklarını belirtmişlerdir (EK-5).

Kontrol grubuna ise sınıf ortamında geleneksel yöntem ile ders işlenmiştir.

Çalışmanın uygulama kısmına ilişkin verileri elde etmek için aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır:

- Web tabanlı öğrenme ortamı olarak kullanılacak web alanının alınması, uzaktan eğitim modülünün kurulması, öğretim program içeriğinin belirlenmesi, ders materyallerinin hazırlanması ve web sayfasına yüklenmesi aşamaları gerçekleştirilmiştir.
- Deney ve kontrol grubunu oluşturacak öğrencilerin yansızlık ölçütlerine göre belirlenmesine yönelik 3.2.2.Yansızlık Ölçütlerini Sağlamaya Yönelik Gerçekleştirilen Analizler bölümündeki çalışmalar yapılmış ve bu yansızlık ölçütlerine uygun gruplar oluşturulmuştur.
- Deney grubu öğrencilerine web tabanlı öğrenme konusunda bilgilendirme semineri verilmiş, araştırmanın sağlıklı neticeler verebilmesine nasıl katkı sağlayacakları açıklanmıştır.
- Deney grubu öğrencileri sisteme tanıtılarak, kullanıcı adı ve şifreleri verilmiştir. Akabinde, bu öğrencilere dersi takip edecekleri “Moodle Uzaktan Eğitim Sistemi” tanıtılmış, kullanıma yönelik uygulama çalışmaları yapılmıştır.
- Araştırmada; öntest, sontest ve direnç testi olarak kullanılacak “Başarı Testi Ölçme Aracı” geliştirilmiştir.
- Deney ve kontrol gruplarının oluşturulması ve kullanılacak ölçme araçlarının geliştirilmesinden sonra 2009-2010 akademik yılı güz dönemi 02 Kasım 2009 tarihinde öntest uygulaması gerçekleştirilerek çalışmanın uygulama kısmı da başlatılmıştır.
- 8 haftalık uygulama 28 Aralık 2009 tarihinde sona ermiş ve 11 Ocak 2010 tarihinde deney grubuna, 14 Ocak 2010 tarihinde ise kontrol grubuna sontest yapılmıştır.

- 24 Mart 2010 tarihinde deney grubuna, 25 Mart 2010 tarihinde ise kontrol grubuna direnç testi uygulanmıştır.
- Uygulamadan elde edilen bulgular istatistiksel olarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırmanın uygulama kısmının çalışma takvimi Tablo.8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Uygulama Kısmı Çalışma Takvimi

Ay	Süre	Uygulama Faaliyetleri
Ekim	4 Hafta	- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin yansızlık ölçütleri göz önünde bulundurularak oluşturulması - Deney grubu öğrencilerinin hazırlanan uzaktan eğitim modülüne atanması - Deney grubu öğrencilerine web tabanlı öğretim yöntemi hakkında seminer verilmesi - Deney grubu öğrencilerine “Moodle uzaktan eğitim modülünün” kullanımı hakkında uygulama çalışması yapılması - Başarı Testi Ölçme aracının hazırlanması
Kasım	4 Hafta	- Başarı Testi Ölçme aracının ön testinin uygulanması - Deney grubu için web üzerinden öğretim uygulaması - Kontrol grubu için sınıf ortamında öğretim uygulaması
Aralık	4 Hafta	- Deney grubu için web üzerinden öğretim uygulaması - Kontrol grubu için sınıf ortamında öğretim uygulaması - Deney ve kontrol grupları için öğretimin sonlandırılması
Ocak	1 Hafta	- Başarı Testi Ölçme aracının son testinin uygulanması
Mart	1 Hafta	- Direnç Testinin uygulanması

3.3.1. Web Tabanlı Öğretim Programının İçeriği ve Uygulanması

Araştırmada deney grubunun 8 hafta süreyle internet üzerinden takip edecekleri “GTOİ/SEYH 111 İletişim Dersi” içeriği, kullanılan ders materyalleri ve türleri Tablo.9’da, kullanılan ders materyallerinin web sayfasındaki ekran görüntüleri EK-6’da ve kullanılan materyal türlerinin web sayfasındaki ekran görüntüleri ise EK-7’de gösterilmiştir.

Tablo 9: GTOİ/SEYH 111 İletişim Dersinin; İçeriği, Materyalleri ve Türleri

Hafta	Ders İçeriği	Ders Materyali	Materyal Türü
1.	1.1.Temel Kavramlar 1 02-08 Kasım	İletişimle İlgili Temel Kavramlar 1	Scorm/Aıcc
		İletişimle İlgili Temel Kavramlar 1	Ms. ppt. Sunusu
		İletişimin Öğeleri ve İşleyişi	Video
		İletişim ve Toplumsal-Kültürel Sistemler	Video
		Doğru-Yanlış Değerlendirme Soruları	E-Learning (EXE) Xhtml Editor Ver. 1.04.1
		Boşluk Doldurmalı Değerlendirme Soruları	Hot Potatoes: Jclose Ver. 6.3
		Çoktan Seçmeli Değerlendirme Soruları	Hot Potatoes: Jquiz Ver. 6.3
		Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz	Moodle Anket Etkinliği
2.	1.2. Temel Kavramlar 2 09-15 Kasım	İletişimle İlgili Temel Kavramlar 2	Scorm/Aıcc
		İletişimin Temel Kavramlarına Yönelik Genel Sunu 2	Ms. ppt. Sunusu
		İletişim Kanalları	Ms. ppt. Sunusu
		İletişimde 4. Kanal	Pdf Belgesi
		Geri Bildirim	Pdf Belgesi
		Doğru-Yanlış Değerlendirme Soruları	E-Learning (EXE) Xhtml Editor Ver. 1.04.1
		Boşluk Doldurmalı Değerlendirme Soruları	Hot Potatoes: Jclose Ver. 6.3
		Çoktan Seçmeli Değerlendirme Soruları	Hot Potatoes: Jquiz Ver. 6.3
3.	1.3. Temel Kavramlar 3 16-22 Kasım	Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz	Moodle Anket Etkinliği
		İletişimle İlgili Temel Kavramlar 3	Scorm/Aıcc
		Ders Konularının Slâyt Sunumu	Ms. ppt. Sunusu
		İletişimin Temel Kavramlarına Yönelik Genel Sunu 3	Ms. ppt. Sunusu
		Kurumsal İletişim	Pdf Belgesi
		Kişiler Arası İletişim	Pdf Belgesi
		Kitle İletişimi	Video
		İkna Edici İletişim	Video
		İletişim Engelleri	Video
		Ergenlerde İletişim Engelleri	Video
		İletişim Sorunları Bilgisi	Video
		Doğru-Yanlış Değerlendirme Soruları	E-Learning (EXE) Xhtml Editor Ver. 1.04.1
		Boşluk Doldurmalı Değerlendirme Soruları	Hot Potatoes: Jclose Ver. 6.3
		Çoktan Seçmeli Değerlendirme Soruları	Hot Potatoes: Jquiz Ver. 6.3
		Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz	Moodle Anket Etkinliği

Tablo 9 (Devamı)

4.	2. Sözel İletişim 23-29 Kasım	Sözlü ve Sözsüz İletişim	Video
		Sözlü İletişim Türleri	Ms. ppt. Sunusu
		Sözel İletişimin; Türleri, Birey ve Toplum Açısından Önemi, İlkeleri ve Etkin Dinleme	Moodle Ders Etkinliği
		Etkin İletişim ve Dinleme	Ms. ppt. Sunusu
		Etkin Dinleme ve Etkin Dinlemenin 15 Yolu	Pdf. Belgesi
		Genel Hatlarıyla Türk Dilinin Önemi	Ms. ppt. Sunusu
		Diksiyon ve Güzel Konuşma	Ms. ppt. Sunusu
		Etkili ve Güzel Konuşmanın İlkeleri	Ms. ppt. Sunusu
		İyi Bir Konuşma Sesinin Özellikleri	Ms. ppt. Sunusu
		Herkes İçin Biraz Mutluluk	Ms. ppt. Sunusu
		Olumlu Düşünmekte Kararlı Olmak	Video
		Son Ders	Video
		Başarılı İnsanların 100 Sırrı	Video
		Kısaca Özgeçmişinizden Bahsedin	Moodle Audio Recorder Etkinliği
		Doğru-Yanlış Değerlendirme Soruları	E-Learning (EXE) Xhtml Editor Ver. 1.04.1
		Boşluk Doldurmalı Değerlendirme Soruları	Hot Potatoes: Jclose Ver. 6.3
		Çoktan Seçmeli Değerlendirme Soruları	Hot Potatoes: Jquiz Ver. 6.3
		Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz	Moodle Anket Etkinliği
5.	3. Sözsüz İletişim 01-07 Aralık	Sözsüz İletişim	Pdf. Belgesi
		Sözsüz İletişimin Öğeleri	Sesli Flash ppt. Sunusu
		İletişim ve Genel Olarak Bazı Beden Dili İpuçları	Ms. ppt. Sunusu
		Başarılı İletişimin Sırrı Bedenimizde Saklı	Pdf. Belgesi
		Kişiler Arası İletişimde Beden Dilini Etkin Kullanma ve Tokalaşma Biçimleri	Sesli Flash ppt. Sunusu
		İletişim ve Beden Dili	Flash ppt. Sunusu
		İletişimde Beden Dilini Etkin Kullanma	Flash ppt. Sunusu
		Dikkat Vücudunuz Konuşuyor. Nasıl mı?	Flash ppt. Sunusu
		Beden Dili Seminer Görüntüleri	Video
		Dikkat Vücudunuz Konuşuyor	Video
		İş Görüşmesi ve Beden Dili	Video
		Beden Dili	Video
		Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz	Moodle Anket Etkinliği
6.	4. Yazılı İletişim 08-14 Aralık	Yazılı İletişimin Olumlu-Olumsuz Yönleri ile İyi Yazı Yazma İlkeleri	Flash ppt. Sunusu
		Konuşma Dili ve Yazı Dili	Flash ppt. Sunusu
		Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri	Flash ppt. Sunusu
		Resmi Yazışma Kuralları	Flash ppt. Sunusu
		Özgeçmiş Nasıl Hazırlanmalıdır?	Video
		Özgeçmişin Ana Hatları	Video
		Görüntülü Özgeçmiş	Video
		Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz	Moodle Anket Etkinliği

Tablo 9 (Devamı)

7.	5. İş Yaşamı ve İletişim 1 15-21 Aralık	Etkili Konuşma, Yaşam ve Görgü	Ppt. Tek Dosyalı Web Sayfası
		Sosyal Hayatta İletişim	Moodle Book Etkinliği
		İşyerinde Olumlu İlişkiler İçin İletişim	Flash ppt. Sunusu
		İş Hayatında İletişim	Moodle Book Etkinliği
		Helal ve Haram	Ms. ppt. Sunusu
		Yönetici ve İletişim	Flash ppt. Sunusu
		İnsan İlişkilerinde ve Yönetimde Etkili İletişim	Ppt. Tek Dosyalı Web Sayfası
		Mesleki Etik	Moodle Book Etkinliği
8.	5. İş Yaşamı ve İletişim 2 22-28 Aralık	Konuk Tipleri ve Davranışları	Word Tek Dosyalı Web Sayfası
		Çalışanların Birbirleri ve Müşterilerle İletişimleri Çerçevesinde Çalışanlar ve Müşteri Memnuniyeti	Flash ppt. Sunusu
		Müşteri Tipleri	Video
		İş Görüşmesinde Püf Noktalar	Video
		Komik Bir İş Görüşmesi	Video
		Telefonla İletişim	Flash ppt. Sunusu
		Sinirlenmiş Kişilerle ve Telefonla Konuşma Kuralları	Sesli Flash ppt. Sunusu
		Gaffur Cep Telefonu Sahibi Olursa	Video
		Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz	Moodle Anket Etkinliği

Buna göre web tabanlı öğretim yöntemiyle deney grubu öğrencilerine aktarılan “GTOİ/SEYH 111 İletişim” dersi beş bölümde hazırlanmış ve 8 hafta uygulanmıştır. 1. bölümde, “İletişimin Temel Kavramları” konusu üç aşamada işlenmiştir. Bu bölümde; konu içeriği ile ilgili 19 tane ders materyali, 9 tane değerlendirme sorusu (Doğru-yanlış, boşluk doldurma, çoktan seçmeli) ile 3 adet anket formu hazırlanmıştır. 2. bölümde, “Sözel İletişim” konusu işlenmiştir. Bu bölümde; konu içeriği ile ilgili 13 tane ders materyali, 1 tane Moodle Audio Recorder etkinliği, 3 tane değerlendirme sorusu (Doğru-yanlış, boşluk doldurma, çoktan seçmeli) ile 1 tane anket formu hazırlanmıştır. 3. bölümde, “Sözsüz İletişim” konusu işlenmiştir. Bu bölümde; konu içeriği ile ilgili 12 tane ders materyali ile 1 tane anket formu hazırlanmıştır. 4. bölümde, “Yazılı İletişim” konusu işlenmiştir. Bu bölümde; konu içeriği ile ilgili 7 tane ders materyali ile 1 tane anket formu hazırlanmıştır. 5. bölümde, “İş Yaşamı ve İletişim” konusu iki aşamada işlenmiştir. Bu bölümde; konu içeriği ile ilgili 16 tane ders materyali ile 1 tane anket formu hazırlanmıştır.

Materyal türlerinin hazırlanmasında; Scorm/Anc için Adobe Flash CS4 Pro 10.0, doğru-yanlış değerlendirme soruları için E-learning XHTML Editor Ver. 1.04.1 (EXE),

boşluk doldurma soruları için Hot Potatoes:Jclose Ver. 6.3, çoktan seçmeli sorular için Hot Potatoes: Jquiz Ver. 6.3, anket formlarının hazırlanması için Moodle anket etkinliği yazılımı, kitapların hazırlanması için Moodle book etkinliği yazılımı, taşınabilir belgeler için Adobe Acrobat Reader 7.0 Pro, MS ppt. sunuları için MS Ofis 2007, bazı ders konuları için Moodle ders etkinliği, MS ppt. sunularının flash dosyaya çevrilmesinde Adobe Presenter Ver. 7.0, MS ppt. sunularına ses eklenmesinde Camtasia Studio Ver. 6.0 yazılımları kullanılmıştır. Materyal türlerinin ekran görüntülerinin alınmasında ise Adobe Captivate 3 Ver. 3.0.0.580 yazılımı ile Windows 7 Ultimate Build: 7100 Ekran Alıntısı Aracı kullanılmıştır.

Araştırmanın uygulama kısmında toplam 87 tane materyal kullanılmıştır. Kullanılan materyal tür ve sayıları şunlardır:

- 3 tane Scorm/Aicc Dökümanı
- 2 tane MS ppt. Tek Dosyalı Web Sayfası Dökümanı
- 14 tane MS ppt. Sunusu
- 11 tane Flash ppt. Sunusu
- 3 tane Sesli Flash ppt. Sunusu
- 1 tane MS Word Tek Dosyalı Web Sayfası Dökümanı
- 22 tane Video Dosyası
- 4 tane E-learning XHTML Editor Ver. 1.04.1 (EXE) Dokümanı
- 7 tane pdf. Belgesi
- 12 tane Moodle Etkinliği
- 8 tane Hot Potatoes Ver. 6.3 Dokümanı

Bu materyal türlerinin örnek ekran görüntüleri EK-8’de gösterilmiştir. Sisteme yüklenen bu ders materyallerinin yanı sıra 25 Kasım 2009, 11 Aralık 2009 ve 14 Aralık 2009 tarihlerinde Tomyo Sanal Sınıf bloğu adı altında 3 tane sesli-görüntülü, dosya paylaşımlı ve beyaz tahta uygulamasına sahip “Moodle Dimdim Web Meeting” modülü kullanılarak canlı yayın ders (senkron model) yapılmıştır (EK-9).

Öğrencilerin hazırlanan ders içerik ve materyallerinden duydukları memnuniyet derecesini ölçmek için 7 tane “Moodle Anket” etkinliği hazırlanıp bölüm sonlarına konmuştur. İletişimle İlgili Temel Kavramlar-1 Bölümünde 24 öğrenci bu anketi cevaplamış; 23 öğrenci “Beğendim”, 1 öğrenci “Fikrim Yok” şeklinde görüş bildirmiştir. İletişimle İlgili Temel Kavramlar-2 Bölümünde 19 öğrenci bu anketi cevaplamış; 18 öğrenci “Beğendim”, 1 öğrenci “Fikrim Yok” şeklinde görüş

bildirmiştir. İletişimle İlgili Temel Kavramlar-3 Bölümünde 18 öğrenci bu anketi cevaplamış ve tamamı “Beğendim” şeklinde görüş bildirmiştir. Sözel (Sözlü) İletişim Bölümünde 20 öğrenci bu anketi cevaplamış; 19 öğrenci “Beğendim”, 1 öğrenci “Beğenmedim” şeklinde görüş bildirmiştir. Sözsüz İletişim Bölümünde 19 öğrenci bu anketi cevaplamış; 18 öğrenci “Beğendim”, 1 öğrenci “Fikrim Yok” şeklinde görüş bildirmiştir. Yazılı İletişim Bölümünde 20 öğrenci bu anketi cevaplamış; 19 öğrenci “Beğendim”, 1 öğrenci “Fikrim Yok” şeklinde görüş bildirmiştir. İş Yaşamı ve İletişim Bölümünde 21 öğrenci bu anketi cevaplamış ve tamamı “Beğendim” şeklinde görüş bildirmiştir (EK-10).

Deney grubu öğrencilerine uygulama süreci başlamadan önce ders işleyiş yöntemi ile web sayfasının kullanımı hakkında açıklamaların yapıldığı daha önce söylenmişti. Bununla beraber, ana sayfaya “Moodle Nedir? Moodle Tanıtım Slaytı” başlığında bir blok eklenmiş ve bu bloğa Moodle hakkında öğrencilere faydalı olacak ve onlara yol gösterecek MS ppt. sunusu yerleştirilmiştir (EK-11).

Öğrenciler ile dersin öğretim elemanı arasında bilgi akışını sağlayabilmek, uygulama faaliyetleri hakkındaki yenilik ve gelişmeleri aktarabilmek ve öğrencileri yönlendirebilmek için ana sayfaya “Duyurular” bloğu eklenmiştir. Bu blok, öğrenciler ile dersin öğretim elemanı arasında bir köprü işlevi görmüştür (EK-12).

Öğrencilerin web sayfasına giriş yaptıklarında hangi kullanıcının çevirimiçi olduğunu görebilmeleri ve daha önce kendilerine gönderilen mesaj(ları) okumalarına ve anında mesajlaşmalarına imkân sağlayabilmek amacıyla ana sayfaya “Çevirimiçi Kullanıcılar ile Mesajlar” blokları eklenmiştir. Böylelikle öğrencilerin iletişim kanalları açık tutularak daha dinamik bir iletişim ortamı meydana getirilmiştir (EK-13).

Ana sayfaya; öğrencilerin ders konularıyla ilgili düşünce ve fikirlerini paylaşıp tartışabilmeleri için “Düşünce ve Fikir Paylaşım Alanı” , internet üzerinden görüntülü-sesli canlı ders yapabilmek için “Tomyo Sanal Sınıf” ile öğrenciler için “GTOİ/SEYH 111 İletişim Dersi Sohbet Odası” blokları eklenmiştir (EK-14). Bununla beraber, her bölüm sayfasına öğrencilerin ders konularıyla ilgili görüş ve düşüncelerini paylaşabilecekleri forum bölümleri eklenmiş, böylelikle öğrencilerin ders bölümlerine daha etkin katılımı sağlanmıştır (EK-15).

Sayfayı en çok ziyaret eden 10 kullanıcıyı gösteren “En Aktif Kullanıcılar”, toplam ziyaretçi sayısını gösteren “Ziyaretçi Sayacı” ile sayfa istatistiğini gösteren “İstatistik” blokları ana sayfaya eklenmiştir (EK-16).

Öğrencilerin sisteme hangi sıklıkla, hangi saatlerde girdikleri, ne kadar kaldıkları, forum mesajları, etkinlik raporu gibi faaliyetleri de kayıt altına alınmıştır. Bu sayede öğrencilerin daha çok günün hangi saatlerinde sisteme giriş yaptıkları, forumlara yazdıkları mesaj miktarı, bu mesajların içeriği gibi bilgilerin elde edilmesi sağlanmıştır (EK-17).

3.3.2. Veri Toplama Araçları ve Özellikleri

Bu çalışmada veriler; deney ve kontrol gruplarına uygulama öncesi ve sonrası uygulanan başarı testi ve deney grubuna, uygulama sonrası alınan görüşlerinden elde edilmiştir. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin öğretiminde kullanılmak amacıyla “GTOİ/SEYH 111 İletişim Dersi” web tabanlı öğretim ortamı oluşturulmuştur.

Başarı testi hazırlanırken, öncelikle ilgili literatür taranmış, web tabanlı öğretim programının konu ve içerikleri belirlenmiştir. Daha sonra 25’i çoktan seçmeli, 5’i boşluk doldurma biçimlerinde olmak üzere toplam 30 soruluk başarı testi hazırlanmıştır. Soruların içeriği ve seçenekleri hazırlanırken literatürdeki ölçme-değerlendirme ilkeleri göz önünde bulundurulmuş, farklı zorluk derecelerine (çok zor, zor ve kolay) göre sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan bu başarı testi, içerik ve teknik olarak konunun uzmanı iki öğretim üyesi tarafından onaylanmıştır. Bundan sonra güvenirliliğin sağlanması için, otuz maddeden oluşan başarı testi, örneklem ile benzer özelliklere sahip -yaklaşık bir başarıya sahip, derslerin işlenmesi açısından aynı fiziki ortamlarda öğrenim gören- ve bu dersi daha önceden alarak başarı göstermiş olan 50 kişilik, Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı ikinci sınıf öğrencileri üzerinde pilot uygulaması yapılmıştır. Bu pilot uygulama sonucunda elde edilen veriler SPSS 16.0 programına girildikten sonra, öğrenciler testten aldıkları puanlara göre sıralanmışlardır.

Bu sıralamada alt %27 (n=14) ve üst %27 (n=14) içinde kalan öğrenciler belirlenmiştir. Testin genelinin ayırt edicilik gücü, alt ve üst %27’lik gruplarda yer alan öğrencilerin toplam puanları arasındaki fark yapılan t Testi ile hesaplanmıştır. Başarı testinin ayırt ediciliğine yönelik gerçekleştirilen t Testi analiz sonucu Tablo.10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Başarı Testinin Ayırt Ediciliğine Yönelik Gerçekleştirilen t Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
Üst %27	14	79,71	5,23	10,67	0,000
Alt %27	14	51,71	6,58		

p < 0,05

Tablo.10’da görüldüğü gibi, alt ve üst %27’lik gruplarda yer alan öğrencilerin başarı puanlarının aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t = 10,67$, $p < 0,05$). Genel anlamda bu testin, öğrencileri başarılarına göre ayırt etme gücünün oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Başarı testi, Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Seyahat İşletmeciliği Programı 1.sınıf öğrencileri (Deney grubu) ile Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı 1.sınıf öğrencilerinden (Kontrol grubu) oluşan toplam 50 kişilik bir çalışma grubuna öntest-sontest şeklinde uygulanmıştır. Ayrıca sontest uygulamasından 2,5 ay sonra öğrenmenin kalıcılığını belirlemek amacıyla direnç testi uygulanmıştır. Ders başarısını karşılaştırmaya yönelik nicel veriler bu şekilde elde edilmiştir.

Bununla beraber, uygulama sonrası deney grubunun web tabanlı öğretim yöntemine yönelik görüşleri (avantajları, dezavantajları, tüm derslerde uygulanabilirliği, ders başarısı üzerindeki etkisi) alınmıştır. Deney grubunun web tabanlı öğretim yöntemine yönelik görüşlerinin uygulama sonrası elde edilmesi söz konusu yöntemi bizzat yaşayıp, uyguladıktan sonra daha sağlıklı ve gerçekçi görüşler ortaya koyabilecekleri düşüncesinden kaynaklanmıştır. Deney grubunun web tabanlı öğretim yöntemine yönelik görüşlerinden oluşan nitel veriler bu şekilde elde edilmiştir.

Başarı testi ile ilgili soru ifadelerinin güvenilirlik (İçsel Tutarlılık) analizi için, Cronbach Alfa değerine bakılmıştır. Güvenilirlik analizi, herhangi bir konuda örnekleme oluşturan birimler üzerinden veri toplamak amacıyla geliştirilen ölçme aracını oluşturan ifadelerin (yargı, önerme, soru vb.) kendi aralarında tutarlılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla kullanılır (Ural ve Kılıç, 2005, 258). Buna göre Cronbach Alfa değeri 0,599 olarak hesaplanmıştır. Ancak başarı testinden 1. soru çıkarıldığında Cronbach Alfa değeri 0,633’e çıkmaktadır. Bu aşamadan sonra 30 sorudan oluşan başarı testinden 1. soru çıkartılmış ve test 29 soru olarak uygulanmıştır. Alfa katsayısının

değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme kriterlerine göre elde edilen sonuç “ $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ” ise ölçek oldukça güvenilirdir. (Özdamar, 1999, 522). Sonuç olarak başarı testinin oldukça güvenilir olduğu görülmektedir ($\alpha=0,633$).

3.3.3. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma kapsamında deney ve kontrol grupları süreç sonunda iki başarı testine tabi tutulmuşlardır. Başarı testleri her iki yöntemin (web tabanlı öğrenme ve geleneksel öğrenme) öğrenci başarı düzeyleri bakımından ne ölçüde bir katkı sağlayacağı ve bu öğrenmelerin zamana karşı ne ölçüde dirençli kalabileceğinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Öntest-sontest kontrol gruplu modeline dayalı olan bu çalışmada, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin başarı test puanlarının karşılaştırılmasında “Bağımsız örneklem t testi (Independent Samples t test)”, deney ve kontrol gruplarının kendi içindeki başarı test puanlarının karşılaştırılmasında ise “İlişkili ölçümler için t testi (Paired Samples t test)” yöntemleri kullanılmıştır.

Gruplara uygulanan başarı testinin puan aralığı şu şekilde belirlenmiştir:

“1,00= 90-100 ; 2,00= 85-89 ; 3,00= 80-84 ; 4,00= 75-79 ; 5,00= 70-74 ; 6,00= 60-69 7,00= 50-59 ; 8,00= 40-49 ; 9,00= 0-39”

Bu puan aralıklarına göre grupların uygulama öncesi ve uygulama sonrası web tabanlı öğrenme ile geleneksel öğrenmeye ilişkin ders başarı düzeyleri tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 16.0 for Windows istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın denenceleri test edilerek elde edilen veriler çözümlenmiştir. Nicel bulguların elde edilmesinde Başarı Testi ölçeği verileri, nitel bulguların elde edilmesinde ise, deney grubu öğrencilerinin uygulama sonrası web tabanlı öğretim yöntemine ilişkin görüş ifadeleri kullanılmıştır.

4.1. Nicel Bulgular

Bu bölümde Başarı Testi'nden elde edilen bulgular çözümlenerek aşağıdaki denenceler test edilmiş ve elde edilen bulgular ve istatistik değerleri tablolar halinde sunulmuştur. Buna göre:

- Deney grubu öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- Kontrol grubu öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- Deney ve kontrol grupları öntest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- Deney ve kontrol grupları sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- Deney ve kontrol grupları erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- Deney ve kontrol grupları direnç testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.

4.1.1. Deney Grubu Öntest-Sontest Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Deney grubu öğrencilerin öntest-sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın (H_1) olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan t Testi'nin sonucu Tablo.11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Deney Grubu Öntest-Sontest Puan Ortalamalarına İlişkin İlişkili Ölçümler t Testi Sonuçları

Deney Grubu	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
Öntest	25	5,16	1,92	0,794	0,435
Sontest	25	4,84	1,24		

Serbestlik Derecesi=24 $p > 0,05$

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi'nden deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası aldıkları toplam puan ortalamaları incelendiğinde; öntesten (5,16±1,92) puan, sontesten ise (4,84±1,24) puan aldıkları saptanmıştır. Buna göre, deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüş ve %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilememiştir ($p>0,05$).

4.1.2. Kontrol Grubu Öntest-Sontest Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Kontrol grubu öğrencilerin öntest-sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın (H_2) olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan t Testi'nin sonucu Tablo.12'de gösterilmiştir.

Tablo 12: Kontrol Grubu Öntest-Sontest Puan Ortalamalarına İlişkin İlişkili Ölçümler t Testi Sonuçları

Kontrol Grubu	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
Öntest	25	6,12	1,26	0,130	0,898
Sontest	25	6,08	1,32		

Serbestlik Derecesi=24 $p > 0,05$

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi'nden kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası aldıkları toplam puan ortalamaları incelendiğinde; öntesten (6,12±1,26) puan, sontesten ise (6,08±1,32) puan aldıkları saptanmıştır. Buna göre, kontrol grubu öğrencilerinin öntest-sontest toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüş ve %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilememiştir ($p>0,05$).

4.1.3. Deney ve Kontrol Grupları Öntest Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın (H_3) olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan t Testi'nin sonucu Tablo.13'de gösterilmiştir.

Tablo 13: Deney ve Kontrol Grupları Öntest Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
Deney	25	5,16	1,92	2,078	0,043
Kontrol	25	6,12	1,26		

Serbestlik Derecesi=48

$p < 0,05$

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi'nden deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi aldıkları toplam puan ortalamaları incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinin öntestten ($5,16 \pm 1,92$) puan, kontrol grubu öğrencilerinin ise ($6,12 \pm 1,26$) puan aldıkları saptanmıştır. Buna göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılığın kontrol grubu lehine olduğu görülmüş ve %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilmiştir ($p < 0,05$).

4.1.4. Deney ve Kontrol Grupları Sontest Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın (H_4) olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan t Testi'nin sonucu Tablo.14'de gösterilmiştir.

Tablo 14: Deney ve Kontrol Grupları Sontest Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
Deney	25	4,84	1,24	3,41	0,000
Kontrol	25	6,08	1,32		

Serbestlik Derecesi=48

$p < 0,05$

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi'nden deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası aldıkları toplam puan ortalamaları incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinin sontestten $(4,84 \pm 1,24)$ puan, kontrol grubu öğrencilerinin ise $(6,08 \pm 1,32)$ puan aldıkları saptanmıştır. Buna göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılığın kontrol grubu lehine olduğu görülmüş ve %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilmiştir ($p < 0,05$).

4.1.5. Deney ve Kontrol Grupları Erişi Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin erişiş puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın (H_5) olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan t Testi'nin sonucu Tablo.15'de gösterilmiştir.

Tablo 15: Deney ve Kontrol Grupları Erişiş Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
Deney	25	3,48	1,29	0,706	0,483
Kontrol	25	3,72	1,10		

Serbestlik Derecesi=48

$p > 0,05$

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi'nden deney ve kontrol grubu öğrencilerinin elde ettikleri toplam erişiş puan ortalamaları incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinin $(3,48 \pm 1,29)$ puan, kontrol grubu öğrencilerinin ise $(3,72 \pm 1,10)$ puan aldıkları saptanmıştır. Buna göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin elde ettikleri toplam erişiş puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüş ve %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilememiştir ($p > 0,05$).

4.1.6. Deney ve Kontrol Grupları Direnç Testi Puan Ortalamaları Arasında Anlamlı Bir Fark Vardır

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin direnç testi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın (H_0) olup olmadığını aramak amacı ile uygulanan t Testi'nin sonucu Tablo.16'da gösterilmiştir.

Tablo 16: Deney ve Kontrol Grupları Direnç Testi Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{x}$	Standart Sapma	t	p
Deney	25	5,40	1,04	1,482	0,145
Kontrol	25	5,92	1,41		

Serbestlik Derecesi=48

$p > 0,05$

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi'nden deney ve kontrol grubu öğrencilerinin direnç testi toplam puan ortalamaları incelendiğinde; deney grubu öğrencilerinin ($5,40 \pm 1,04$) puan, kontrol grubu öğrencilerinin ise ($5,92 \pm 1,41$) puan aldıkları saptanmıştır. Buna göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin elde ettikleri direnç testi toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüş ve %5 anlamlılık düzeyinde H_0 hipotezi reddedilememiştir ($p > 0,05$).

4.2. Nitel Bulgular

Deney grubu öğrencilerine uygulamanın bitiminde web tabanlı öğretim yönteminin; “avantajları, dezavantajları, tüm derslerde uygulanabilirliği, ders başarısı üzerindeki etkisi” hususlarında görüşleri alınmış ve bu görüşleri tasnif edilerek tablolar halinde sunulmuştur.

4.2.1. Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Avantajları Hakkındaki Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin web tabanlı öğretim yönteminin avantajları hakkındaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

20085..64 No'lu Öğrenci: “Renkli bir öğrenmeyi sağlar. Kişi ile bilişim dünyası arasında bir bağ kurar. Araştırmayı tetikler. Konularla ilgili gelişmelerden sığıcı

sıcağına haberdar olur. İhtiyaç duyduğu birçok kaynağa kolayca ulaşır. Birçok kaynaktan düzenli dosyalar elde edebilir.”

20085..57 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretim yönteminin öğrenciye sağladığı farklı avantajlar vardır. Bir dersin web tabanlı olarak düzenlenmesi daha geniş konuların ve bilgilerin yer almasına olanak sağlar. Web tabanlı öğretimde hem görsel hem de işitsel iletişim kurabilmek mümkündür. Bu öğretim sisteminde okuduğumuz veya işittiğimiz her türlü veriyi görsel olarak da anlamak mümkündür. Web tabanlı öğretim sisteminde görsel öğelerin bulunması iletişimde algılamaya katkı sağlamaktadır.”

20085..65 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretim yönteminin benim için en önemli avantajı bana araştırma alışkanlığı kazandırması. Bunun dışındaki ders tekniğinde sadece ders kitabına bağlı kalıyorum.”

20085..51 No’lu Öğrenci: “Saat ve zaman zorunluluğu olmadığı için her zaman yapabiliriz. Aklımızdaki soru ve düşüncelerimizi web tabanlı öğrenimde giderebiliriz. İnternet aracılığıyla paylaşılan videolarla farklı bilgiler öğreniyoruz.”

20085..45 No’lu Öğrenci: “Herkes düşüncelerini rahatlıkla anlatır, bir kısıtlama yoktur. Süre anlamında birçok veriden yararlanılır. Düşüncelerimizi daha rahat anlatırız. Birçok konu hakkında birçok kaynak yayımlayabiliriz. İnsanlar istedikleri zaman ders hakkında bilgi alış-verişi yapabilir, bir şeyler paylaşabilir.”

20085..59 No’lu Öğrenci: “Özellikle teknolojik bir araç ile yapıldığı için hem bilgisayar ile edinilen bilgi hem de sanal ortamda yapılan etkinlikler hayatımızda tecrübe sahibi olmamızı ve iş yaşamında avantajlar sağlar.”

20085..38 No’lu Öğrenci: “Derse sanal ortamda rahatça katılınır. İstedığımız zaman, istediğimiz saatte derse katılıyoruz. Bilgisayar ve teknolojileri hakkında gün geçtikçe daha çok şey öğreniyoruz. Kendimizi geliştiriyoruz. Tartışma konuları açıp, fikir alış-verişi yapıyoruz.”

20085..60 No’lu Öğrenci: “Bu yöntemin birçok şey kazandırdığını düşünüyorum. Ders hakkında daha detaylı bilgiler edindim. Ders ortamında yapamadığımız birçok slayt ile oluşturulmuş konuları işledik. Görsel ve işitsel olarak gördüğümüz derslerin daha etkili olduğunu düşünüyorum.”

20085..36 No’lu Öğrenci: “Günümüzün şartlarına uyan bir yöntem olduğundan kişinin bilgilerini daha geniş ve görsel kaynaklarda katarak daha geniş çaplı bilgiler edindiği kanaatindeyim.”

20085..40 No’lu Öğrenci: “İmkân olduğu sürece istediğimiz zaman öğrenmeyi gerçekleştirebiliriz. Konuları daha detaylı ve araştırma ağırlıklı bir şekilde öğrenmemizi sağlar. Bu öğrenim şekli görselliğe daha çok dayandığı için bilgileri akılda tutmamıza yardımcı oluyor. Eğlenceli bir şekilde eğitim almamızı sağladı.”

20085..68 No’lu Öğrenci: “Öğrencilerin zamandan tasarruf etmesini sağlıyor.”

20085..49 No’lu Öğrenci: “Öğrencilerin istedikleri zaman diliminde öğretime katılmasını sağlaması büyük bir avantaj. Anlaşılmayan, tekrar edilmek istenen konular istenildiği zaman çalışılabilir. Konuların özetlenmiş ve daha anlaşılır anlatılmış olması da çok avantajlı. Görsel videolarla desteklenmesi de öğrenmeye yardımcı bir etkidir.”

20085..62 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretimin avantajları bana göre çok fazla. Çünkü kişi eğitimini istediği zaman ve istediği kadar sürede gerçekleştirebilir. Evinde bilgisayar olanlar ya da internet bağlantısı olan her yerde kolaylıkla derse girip, eğitimin alabilir. Bu da her zaman her yerde eğitim olgusunun gerçekleştirebileceğini göstermektedir.”

20085..63 No’lu Öğrenci: “Uzaktan eğitim sistemi olduğu için öğrenci açısından büyük kolaylıklara vesile olmaktadır. Çünkü zaman gibi önemli bir mefhumu kaybetmemize olanak sağlamaktadır.”

20085..58 No’lu Öğrenci: “Başka şeylerde öğrenebiliyoruz. Örneğin, yorum yapma yeteneğimizi daha çok geliştiriyoruz.”

20085..42 No’lu Öğrenci: “Bu eğitimi gören öğrencilerin istedikleri zamanda ve istedikleri yerde bu öğretim yönteminden yararlanabilecekleri için gayet olumlu ve iyi bir yöntemdir.”

20085..50 No’lu Öğrenci: “Derslere ulaşma, bakma kolaylaşır. Zamandan tasarruf sağlar. Dersi kaçırma gibi bir sıkıntı içine girmeyeceğiz, internet üzerinden rahat rahat işleyeceğiz.”

20085..37 No’lu Öğrenci: “Görsellik içerdiği için anlamada kolaylık sağlar. İsteddiğimiz zaman erişebilme özelliğine sahiptir. Anlamada zorluk çektiğimiz yerleri tekrar dönebilme imkânı vardır.”

20085..52 No’lu Öğrenci: “Konuları istediğimiz zaman tekrar edinilebilmesi ve arkadaşlarla o konu hakkında fikir alış-verişi yapmamız ve o bölümü öğrenmemiz sayılabilir.”

20085..34 No’lu Öğrenci: “İstediğimiz zaman ulaşabiliyoruz. Bilgileri tekrar ederek daha etkili bir biçimde öğrenme sağlamakta. Ders daha rahat işlenmekte ve bilgi çeşitliliği sunmaktadır.”

20085..33 No’lu Öğrenci: “Tekrar dönmek istediğim konuya rahatlıkla dönebiliyorum, daha sağlıklı bilgilere ulaşabiliyorum.”

20085..41 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretim, süresi kısıtlı olan insanların zaman sınırlaması olan kişilerin ihtiyaçlarına cevap veren bir sistemdir.”

20085..53 No’lu Öğrenci: “Dersi istediğimiz zaman almamızı ve derse daha çok zaman ayırmamıza ve rahat biçimde dersi anlamamızı sağlıyor.”

20085..29 No’lu Öğrenci: “Bence çok iyi bir sistem. İstediğimiz zaman ders dinleyebiliyorum. Keşke tüm dersleri ayrıca bu şekilde alabilseydik.”

20085..56 No’lu Öğrenci: “Günümüzde hayatımızın büyük bir bölümünü sanal alemde geçiriyoruz. Gençler için eğlenceli bir ortam. Web tabanlı öğretimde daha eğlenceli ve zevkli geliyor.”

Deney grubu öğrencilerinin tamamı web tabanlı öğretim yönteminin avantajları hakkındaki görüşlerini belirtmiş, bu görüşleri tasnif edilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

- Renkli ve eğlenceli bir eğitim sağlar.
- Kişi ile bilişim dünyası arasında bir bağ kurar.
- Araştırmayı tetikler.
- Konularla ilgili gelişmelerden sığağı sığağına haberdar olunur.
- İhtiyaç duyulan kaynağı kolayca ulaşılır.
- Birçok konuyla ilgili, birçok kaynağın paylaşılmasına ve yayınlanmasına olanak sağlar.
- Daha kapsamlı konu ve bilgi çeşitliliği sunar.
- Öğrenciye her türlü veriyi işitsel ve görsel olarak sunar. Bu da bilgilerin daha çok akılda tutulmasını sağlar.
- Öğrencini algılama gücünü ve yorum yapma yeteneğini geliştirir.
- Öğrencilere araştırma alışkanlığı kazandırır.
- Zaman ve mekân sınırlaması yoktur. Bu da öğrenciye özgürlük ve tasarruf kazandırır. Her zaman, her yerde eğitim olgusunu geliştirir.
- Sistemde paylaşılan videolarla çok farklı bilgiler edinilir.

- Öğrencinin sorularına cevap bulmasına ve düşüncelerini paylaşmasına hız kazandırır.
- Herkes düşüncelerini rahatlıkla ifade eder, bir kısıtlama yoktur.
- Öğrencilere ders hakkında bilgi alış-verişi yapmasına olanak sağlar.
- Bilgisayar kullanım bilgi ve becerisini artırır.
- Sanal ortamda yapılan etkinlikler hayat tecrübesi kazandırır ve iş yaşamına yönelik avantajlar sağlar.
- Anlaşılmayan veya tekrar edilmek istenen konular günün herhangi bir saatinde çalışılmasına olanak sağlar.
- Konuların özetlenmiş bir şekilde daha anlaşılır anlatılmış olması öğrenciye avantaj sağlar.
- Dersi kaçırma gibi bir sıkıntı yaşanmaz.

Elde edilen bu bulgulara göre, web tabanlı öğretim yönteminin avantajlarını; “öğrenme ortamı, bilgiye erişim, fiziksel ortam, katılımcı-paylaşımıcı öğrenme ve bireysel öğrenme” olmak üzere beş temada tasnif etmek mümkündür. Web tabanlı öğrenme yönteminin avantajlarına ilişkin 5x1’lik nitel veri analizi Tablo.17’de oluşturulmuştur.

Tablo 17: Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Avantajları Nitel Veri Analiz Tablosu

Temalar	Görüşler
Öğrenme Ortamı	1. Renkli ve eğlenceli bir öğrenme sağlar. 2. Konularla ilgili gelişmelerden sığağı sığağına haberdar olunur. 3. Daha geniş konu ve bilgi çeşitliliği sunar. 4. Öğrenciye her türlü veriyi işitsel ve görsel olarak sunar.
Bilgiye Erişim	1. İhtiyaç duyulan birçok kaynağa kolayca ulaşılır. 2. Anlaşılmayan, tekrar edilmek istenen konular günün her saatinde çalışılabilir.
Fiziksel Ortam	1. Zaman ve mekân sınırlaması yoktur. 2. Her zaman her yerde eğitim olgusunu geliştirir. 3. Dersi kaçırma gibi bir sıkıntı yaşanmaz.
Katılımcı-Paylaşımçı Öğrenme	1. Herkes düşüncelerini rahatlıkla ifade eder, bir kısıtlama yoktur. 2. Birçok kaynağın paylaşılmasına ve yayınlanmasına olanak sağlar. 3. Öğrencilere ders hakkında bilgi alış-verişi yapılmasını sağlar.
Bireysel Öğrenme	1. Araştırmayı tetikler ve araştırma alışkanlığı kazandırır. 2. Kişi ile bilişim dünyası arasında bir bağ kurar. 3. Öğrencinin algılama gücü ve yorum yapma yeteneği gelişir. 4. Bilgisayar kullanım bilgi ve becerisini artırır. 5. Konuların özetlenmiş ve daha anlaşılır anlatılmış olması öğrenciye avantaj sağlar.

4.2.2. Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Dezavantajları Hakkındaki Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin web tabanlı öğretim yönteminin dezavantajları hakkındaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

20085..64 No’lu Öğrenci: “Yüz yüze iletişimi engeller. İhtiyaç duyulan birçok şeyin bir kutuda toplanması kişiyi sosyal çevreden zamanla koparır. Kitap ve dergi okuma gibi öğrenme şekillerini unutturur.”

20085..57 No’lu Öğrenci: “Bu daha çok kişinin yönetime olan yaklaşımıyla ilgilidir. Yeterli kapasiteye sahip olmayan kişiler için bu sistemin dezavantajları çoktur. Bu sistemi çalıştırmayı bilen, bu sistemde sağlıklı işitsel ve görsel iletişim kurmayı hedefleyen ve buna inanan için dezavantajlarının olduğunu düşünmüyorum.”

20085..65 No’lu Öğrenci: “Böyle bir sistemi ilk kez uygulamamızdan olsa gerek çok acemilik yaşıyorum. Kendimi dersten hep geri kalmış hissediyorum.”

20085..45 No’lu Öğrenci: “Bana göre bir dezavantajı yoktur.”

20085..59 No’lu Öğrenci: “Zaman zaman internet bağlantısında sıkıntılar yaşamamdan dolayı sayfadaki güzel bilgiler, güzel sözler, videolar vb. gibi etkinliklerden uzak kalmam bir dezavantajdır.”

20085..38 No’lu Öğrenci: “Sınıf ortamındaki sıcaklık ve samimiyet kayboluyor. Yüz yüze olan iletişim gerçekleşmiyor. Sağlıklı bir eğitim gerçekleşmiyor diye düşünüyorum. Sınıf ortamında farklı şeylerden bahsedip yeni konular öğreniyoruz. Öğretmen-öğrenci ilişkisi gelişiyor. Ama sanal ortamda bunlar olmuyor.”

20085..60 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretimde bazı teknik arızalar dışında dezavantajının bulunmadığını düşünüyorum.”

20085..36 No’lu Öğrenci: “Dezavantajı her kişinin imkanı olmayabilir. Bir başka dezavantajı da anı anına bilgide aksaklık olabilir.”

20085..40 No’lu Öğrenci: “İmkanların yetersiz olmasından dolayı bu sayfadan yararlanamamak.”

20085..68 No’lu Öğrenci: “Normal sınıfta öğrenilen kadar yararlı olmuyor. İletişim sorunları yaşanıyor, sınıf ortamı kadar sıcak olmuyor.”

20085..49 No’lu Öğrenci: “Öğrenci gereken önemi, ilgiyi göstermediği takdirde tüm avantajlar dezavantaja dönüşebilir. Çalışmayan bir öğrenciyi daha da başarısızlığa itebilir.”

20085..62 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı eğitimde disiplin olmaması bir dezavantajdır.”

20085..63 No’lu Öğrenci: “Öğretim sanal ortamda gerçekleştiği için sosyallikten uzak olmaktadır. Kişiler arası birebir ilişkileri azaltmaktadır.”

20085..42 No’lu Öğrenci: “Teknik içerikli sorunlar, uzun süreli elektrik kesintileri vb. unsurlar dezavantaj olarak görülebilir.”

20085..50 No’lu Öğrenci: “Evinde internet olan kişiler için büyük bir avantaj sağlarken, internet imkanı olmayan kişiler için büyük bir dezavantajdır. Olanaklar elverdiği sürece bir sıkıntı olmayacağını düşünüyorum.”

20085..37 No’lu Öğrenci: “Belli saatlerde sanal sınıf uygulaması yapıldığında kişinin kendi zamanıyla çakıştığı görülür. Göz kontağı olmadığından geribildirim zordur.”

20085..52 No’lu Öğrenci: “Zaman ve mekan sıkıntısından dolayı yeterli özeni gösterememek. Bir sınıf ortamı olmadığı için ilk etapta ders değilmiş izlenimi oluşturmaları.”

20085..34 No’lu Öğrenci: “Eğitim-öğretimi aksatmakta ve her zaman herkes aynı anda katılamamakta derslere. Görsellik açısından sınıf ortamı daha verimlidir.”

20085..33 No’lu Öğrenci: “Uzun süre dersle ilgilenemiyorum.”

20085..41 No’lu Öğrenci: “Birebir öğretim sistemi uygulanamaması dezavantajıdır. Karşılıklı iletişimin ve karşılıklı tartışma ve yorumun güç olduğu bir sistemdir.”

20085..53 No’lu Öğrenci: “Pek dezavantajını görmüyorum.”

20085..29 No’lu Öğrenci: “Öğretmenimizle yüz yüze konuşamıyoruz. Bazen internetten kaynaklanan sorunlar nedeniyle siteye giremiyoruz.”

20085..56 No’lu Öğrenci: “Benim için dezavantajı yoktur.”

20085..56 No’lu Öğrenci: “Benim için dezavantajı yoktur.”

Web tabanlı öğretim yönteminin dezavantajlarıyla ilgili olarak deney grubu öğrencilerinin 2’si bu soruyu hiç cevaplamamış, 4’ü hiç dezavantajı yoktur demiş ve 19’u da görüşlerini belirtmiş, bu görüşleri tasnif edilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

- Yüz yüze iletişimi engeller.
- Kişiyi sosyal çevreden zamanla koparır ve kişiler arası birebir ilişkileri azaltır.
- Kitap ve dergi okuma gibi öğrenme yöntemlerini unutturur.
- Yeterli kapasiteye sahip olamayan kişiler sistemi çalıştıramaz ve materyalleri kullanamaz.
- Böyle bir sistem ilk başlarda acemilik yaşatır. Bu da dersten geri kalmaya neden olur.
- Zaman zaman internet bağlantısının kopması, sistemdeki materyal ve etkinliklerden uzak kalmaya neden olur. Bazı teknik arızalar eğitimi olumsuz yönde etkiler.
- Sınıf ortamındaki sıcaklık ve samimiyet yoktur. Sanal ortamda, öğretmen-öğrenci ilişkisi gelişmez.
- Sınıf ortamında öğrenilen bilgiler daha kalıcı oluyor.

- Bu yöntemde öğrenci gereken önem ve ilgiyi göstermediği takdirde tüm avantajlar dezavantaja dönüşebilir. Çalışmayan bir öğrenciyi daha da başarısızlığa itebilir.
- Web tabanlı eğitimde disiplin yoktur.
- Belli gün ve saatlerde gerçekleştirilen canlı yayın derse katılımı bazı problemler yaşanır (Mikrofon ve kameranın çalışmaması, canlı yayın odasına girememe, elektrik kesintisi vb.).
- Göz kontağı olmadığından geri bildirim zordur. Görsellik açısından sınıf ortamı kadar verimli değildir.
- Klasik sınıf ortamı olmadığından ilk etapta ders değilmiş gibi bir izlenim oluşturuyor.
- Derse olan dikkat çabuk dağılır.

Elde edilen bu bulgulara göre, web tabanlı öğretim yönteminin dezavantajlarını; “öğrenme ortamı, bilgiye erişim, fiziksel ortam ve bireysel öğrenme” olmak üzere dört temada tasnif etmek mümkündür. Web tabanlı öğrenme yönteminin dezavantajlarına ilişkin 4x1’lik nitel veri analizi Tablo.18’de oluşturulmuştur.

Tablo 18: Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Dezavantajları Nitel Veri Analiz Tablosu

Temalar	Gerekçeler
Öğrenme Ortamı	1. Derse olan dikkat çabuk dağılır. 2. Web tabanlı eğitimde disiplin yoktur. 3. Sınıf ortamında öğrenilen bilgiler daha kalıcı oluyor. 4. Böyle bir sistem ilk başlarda acemilik yaşatır. Bu da dersten geri kalmaya neden olur.
Bilgiye Erişim	1. Belli gün ve saatlerde gerçekleştirilen canlı yayın derse katılımında bazı problemler yaşanır (Mikrofon ve kameranın çalışmaması, canlı yayın odasına girememe, elektrik kesintisi vb.). 2. Zaman zaman internet bağlantısının kopması, sistemdeki materyal ve etkinliklerden uzak kalmaya neden olur. Bazı teknik arızalar eğitimi olumsuz yönde etkiler.
Fiziksel Ortam	1. Yüz yüze iletişimi engeller. 2. Kişiyi sosyal çevreden zamanla koparır ve kişiler arası birebir ilişkileri azaltır. 3. Sınıf ortamındaki sıcaklık ve samimiyet yoktur. Sanal ortamda, öğretmen-öğrenci ilişkisi gelişmez. 4. Göz kontağı olmadığından geri bildirim zordur. Görsellik açısından sınıf ortamı kadar verimli değildir. 5. Klasik sınıf ortamı olmadığından ilk etapta ders değilmiş gibi bir izlenim oluşturuyor.
Bireysel Öğrenme	1. Bu yönteme öğrenci gereken önem ve ilgiyi göstermediği takdirde tüm avantajlar dezavantaja dönüşebilir. Çalışmayan bir öğrenciyi daha da başarısızlığa itebilir. 2. Kitap ve dergi okuma gibi öğrenme yöntemlerini unutturur.

4.2.3. Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Tüm Derslerde Uygulanabilirliği Hakkındaki Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanabilirliği hakkındaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

20085..64 No’lu Öğrenci: “Güzel olmayacağını düşünüyorum. Her derste uygulanması; kişiyi kitap okuma, insanlarla birebir iletişim kurma gibi özelliklerden uzaklaştıracağını düşünüyorum. İletişim dersi içinde web tabanlı öğretimden ziyade seminer tarzı öğretime verilmesini daha doğru buluyorum.”

20085..57 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanmasının sağlıklı ve verimli bir eğitim ortamını oluşturmayacağını düşünüyorum. Daha çok sözel derslerin bu yöntemle uygulanması daha doğru olur.”

20085..65 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde uygulanmasını olumlu bulmuyorum.”

20085..51 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde uygulanmasını istemem. Matematik dersinde bilmediğimiz soruyu web tabanlı yöntemle öğrenemeyiz. Soracağımız soruya hemen cevap alamayacağımız için öğrenme şevkimiz kırılacaktır. Sözel derslerin bu yöntemle uygulanabilme şansı daha yüksektir.”

20085..45 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde uygulanması iyi olur bence. En azından teknolojinin nimetlerinden faydalanırız. Bilmediğim bazı şeyleri öğrenmiş olurum.”

20085..59 No’lu Öğrenci: “Mümkün olduğu sürece sözel derslerde uygulanması güzel olur.”

20085..38 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde uygulanırsa okulla olan tüm ilişkimiz kesilir. Sanal ortamı ben çok desteklemiyorum. Samimiyet kayıp oluyor, insanlar birbirinden soğuyor. Özellikle bilgisayar ortamında yanlış anlaşılma olasılığımız çok yüksek ama yüz yüze olan görüşmelerde kendimizi daha iyi ve net ifade edebiliriz.”

20085..60 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretimin tüm derslerde uygulanmasının yanlış olacağını düşünüyorum.”

20085..36 No’lu Öğrenci: “Öğrenciler bu yönteme alıştırilırsa uygulanmasından yanayım.”

20085..40 No’lu Öğrenci: “Bazı derslerde uygulanmamalı. Yüzyüze işlenen derslerde verim ve öğrenim daha fazla olur. Kısaca her dersin web tabanlı olması fikrine pek ılımlı bakmıyorum.”

20085..68 No’lu Öğrenci: “Doğru bulmuyorum. Çünkü iyi bir yöntem olduğunu düşünmüyorum. Zaten açık öğretimde bunun doğru olmadığını kanıtlıyor. Öğrenciler başarısız oluyor ya da okulda eğitim gören kişiyle bilgi seviyeleri aynı olmuyor. Eğitim sanal ortamda yapılırsa insanlar nasıl iletişim kurar?”

20085..49 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde uygulanması taraftarı değilim. Öğrenci-öğretmen ve okul ilişkilerini en aza indirecektir. Tüm derslerde uygulanması genel başarı oranını düşürebilir. Ancak belli derste uygulanması öğrenci için büyük bir artıdır.”

20085..62 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı eğitimin tüm derslerde uygulanmasının pek sağlıklı olduğunu düşünmüyorum. Bu yöntemde öğrencinin ders takibine yeteri kadar önem verdiğini düşünmüyorum. Ayrıca sayısal derslerde yeteri kadar verimli olacağını düşünmüyorum.”

20085..63 No’lu Öğrenci: “Şahsi kanaatim bütün derslerde uygulanmamalıdır. Çünkü, olayı sadece öğretim boyutu ile ele almış oluruz. Üniversite sadece öğretim kurumu değil eğitim yuvası da olmalıdır.”

20085..42 No’lu Öğrenci: “Böyle bir uygulama öğrencilerin arkadaşlarıyla sosyalleşme ortamını olumsuz etkileyecektir.”

20085..50 No’lu Öğrenci: “Bu yöntemin tüm derslerde uygulanması derslere göre değişir. Sözel dersler için iyi olurken, sayısal dersler için iyi olmaz kanaatindeyim.”

20085..37 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde web tabanlı öğretim yöntemini kullanırsak anlaşılması zor olur. Bu yöntemde sınıf ortamındaki ciddiyet sağlanamaz.”

20085..52 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde uygulanması belki zor olabilir ama imkansız değildir. Örneğin, bir sınıf ortamında öğrenilebilecek bir dersi sanal ortamda öğretmek zor olabilir. Ama sonuç olarak bir fayda sağlar.”

20085..34 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde uygulanmaması gerektiğine inanıyorum. Ders sınıfta olmalıdır.”

20085..33 No’lu Öğrenci: “Olabilir ama her derste sağlıklı olabileceğini düşünmüyorum.”

20085..41 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde uygulanmaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü birebir dersleri görmek, tartışmak ve yaşamak daha mantıklı olur diye düşünüyorum.”

20085..53 No’lu Öğrenci: “Tüm derslerde uygulanmasını pek doğru bulmuyorum. Çünkü internet ortamında dersleri takip etmemiz zor olacaktır.”

20085..29 No’lu Öğrenci: “Hem normal öğretim hem de web tabanlı öğretim olması çok iyi olurdu.”

20085..56 No’lu Öğrenci: “Dersine göre değişir.”

Web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanılabilirliği ile ilgili olarak deney grubu öğrencilerinin 1’i bu soruyu hiç cevaplamamış ve 24’ü ise görüşlerini belirtmiş, bu görüşleri tasnif edilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

2 öğrenci, web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Buna gerekçe olarak da; teknolojinin nimetlerinden faydalanma, sanal ortamın sahip olduğu bilgi birikiminden faydalanma hususlarını göstermişlerdir.

4 öğrenci, web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanması konusunda çekimser kalmışlardır. Buna gerekçe olarak da; tüm derslerde değil, sadece sözel derslerde uygulanmasının iyi olacağını belirtmişlerdir.

1 öğrenci, hem klasik hem de web tabanlı öğretim yöntemlerinin bir arada kullanılması koşuluyla tüm derslerde uygulanabileceğini belirtmiştir.

17 öğrenci, web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanabilir olmadığını belirtmişlerdir. Buna gerekçe olarak da aşağıdaki hususları göstermişlerdir:

- Kişiyi kitap okuma alışkanlığından uzaklaştırır.
- Kişinin insanlarla birebir iletişim kurabilme özelliğini köreltir.
- Sağlıklı ve verimli bir eğitim ortamı oluşturmaz.
- Sayısal derslerde anlamak ve öğrenmek zorlaşır. Soruya hemen cevap alınamayacağı için öğrenme şevki kırılır.
- Okulla olan tüm ilişki kesilir. Öğretmen-öğrenci etkileşimi yaşanmaz.
- Samimiyet kayıp oluyor ve insanlar birbirinden soğuyor.
- Yüz yüze işlenen derslerde verim ve öğrenim daha fazla olur.
- Uzaktan eğitim alan öğrenciler okulda eğitim gören öğrencilere göre daha başarısız olur.
- Öğrenci ders takibine yeteri kadar önem vermiyor.
- Olayı sadece öğrenim boyutuyla değil, eğitim boyutuyla da değerlendirilmelidir.
- Sınıf ortamındaki ciddiyet sağlanamaz.
- Birebir dersleri görmek, tartışmak ve yaşamak daha mantıklı ve doğrudur.
- İnternet ortamında dersleri takip etmek daha zordur.

Elde edilen bu bulgulara göre, web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanılabilirliği; “tüm derslerde uygulanmalı, çekimser, tüm derslerde uygulanmamalı” olmak üzere üç temada tasnif etmek mümkündür. Web tabanlı öğrenme yönteminin tüm derslerde uygulanılabilirliği ve gerekçelerine ilişkin 3x2’lik nitel veri analizi Tablo.19’da oluşturulmuştur.

Tablo 19: Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Tüm Derslerde Uygulanılabilirliği ve Gerekçeleri Nitel Veri Analiz Tablosu

Temalar	Kişi	Gerekçeler
Tüm Derslerde Uygulanmalı	2	1. Teknolojinin nimetlerinden faydalanma. 2. Sanal ortamın sahip olduğu bilgi birikiminden faydalanma.
Çekimser	5	1. Sadece sözel tüm derslerde uygulanması koşuluyla tüm derslerde uygulanabilir. 2. Hem geleneksel hem de web tabanlı öğretim yöntemlerinin bir arada kullanılması koşuluyla tüm derslerde uygulanabilir.
Tüm Derslerde Uygulanmamalı	17	1. Kişiyi kitap okuma alışkanlığından uzaklaştırır. 2. Kişinin diğer insanlarla birebir iletişim kurma özelliğini köreltir. 3. Sağlıklı ve verimli bir eğitim ortamı oluşturmaz. 4. Sayısal derslerde anlamak ve öğrenmek zorlaşır. 5. Öğretmen-öğrenci etkileşimi yaşanmaz. 6. Öğrenci ders takibine yeterince önem vermez. 7. Olayı sadece öğrenim boyutuyla değil, eğitim boyutu da göz önünde bulundurulmalıdır. 8. Sınıf ortamındaki ciddiyet sağlanamaz. 9. Birebir dersleri görmek, tartışmak ve yaşamak daha doğrudur. İnternet ortamında dersleri takip etmek daha zordur.

4.2.4. Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Ders Başarısı Üzerindeki Etkisi Hakkındaki Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin web tabanlı öğretim yönteminin ders başarısı üzerindeki etkisi hakkındaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

20085..64 No’lu Öğrenci: “Bu yöntem kişinin zekasının sayısallaşmasına ve mekanikleşmesine neden olur ve kişi başarısız olur.”

20085..57 No’lu Öğrenci: “Bu öğretim sisteminin ders başarısı üzerinde muhakkak etkileri vardır. Akademik öğrenimde elde edilen bilgiler teknolojik ortamda daha çok yaygınlaştırılır ve bilgiler genişletilir.”

20085..65 No’lu Öğrenci: “Başarım üzerinde olumlu etkisinin olduğunu düşünüyorum.”

20085..51 No’lu Öğrenci: “Sadece kitaba bağlı kalmadığımız için farklı bilgiler ediniyoruz. Çalışırken tek başımıza olduğumuz için korkmadan yorum yapabiliyoruz. Bu sayede yorum gücümüzü geliştirebiliyoruz.”

20085..45 No’lu Öğrenci: “Eğer yararlanmayı bilirsek başarımız artar. Kaynak darlığı yaşamadığımızdan bilgilerimiz artar. Daha farklı bakış açılarıyla olayları değerlendirebiliriz.”

20085..59 No’lu Öğrenci: “Başarımıza olumlu yönde katkı sağlar.”

20085..38 No’lu Öğrenci: “Başarı üzerinde etkileri çok fazladır. Daha çok bilgi ve beceriye sahip oluruz.”

20085..36 No’lu Öğrenci: “Başarıyı muhakkak geliştireceği kanaatindeyim. Daha hızlı bilgi ve daha çok kaynağın elimizin altında olması bu gelişimi sağlar.”

20085..40 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretimde, eğitim alacak kişilerin sayfaya yoğunlaşmasını ve daha çok bilgi edinme arzusu kazandırmak için sayfanın dikkat çekici, farklı ve öğrencilerin isteğine göre tasarlanmalı. Bunlar gerçekleştirilirse ders başarısı üzerinde olumlu etkiler meydana gelir.”

20085..68 No’lu Öğrenci: “Her şeyi sanal ortamda veremeyeceğiniz için başarı düşer.”

20085..49 No’lu Öğrenci: “Ders başarısı üzerindeki etkilerin genel anlamda olumlu olduğu kanısındayım. Bu öğretim yönteminin bilinçli kullanıldığı takdirde dersten çok daha fazla getirisi olabilir. Aldığım İletişim dersi başarımın yüksek olması bunun kanıtıdır.”

20085..62 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretimin başarımı olumlu yönde etkilediğini ve araştırmaya yönlendirdiği için kişisel bilgilerimi farklı dallarda artırdığını düşünüyorum.”

20085..63 No’lu Öğrenci: “Başarıyı olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum.”

20085..58 No’lu Öğrenci: “Ben bu soruyu bir örnekle cevaplamak istiyorum. Örneğin, Sözsüz İletişim çok güzel anlatılmış ama dilbilgisi kurallarının açıklanması daha da güzelleştirmiş konuyu. Burada hem iletişimi hem de Türk Dili kurallarını öğrendim.”

20085..34 No’lu Öğrenci: “Elbette etkileri vardır. Rahat bir ders işleme açısından, bilgiye istenilen anda ulaşılması açısından olumlu etkileri vardır.”

20085..33 No’lu Öğrenci: “Zevk alarak takip ettiğim için bu da başarı getiriyor elbette.”

20085..41 No’lu Öğrenci: “Başarımı olumsuz etkiliyor. Dersi hocasıyla birlikte birebir görmek gerektiği kanısındayım.”

20085..53 No’lu Öğrenci: “Başarımızı olumlu yönde etkiledi. Her an elimizin altında olduğu için çok verimli oluyor.”

20085..29 No’lu Öğrenci: “Olumlu bir etkisi var.”

20085..56 No’lu Öğrenci: “Web tabanlı öğretim”. İlk duyduğumda çok şaşırdım. Ama güzel bir tecrübe oldu. Verimliliğimi artırdı.”

Web tabanlı öğretim yönteminin ders başarıları üzerindeki etkisi ile ilgili olarak deney grubu öğrencilerinin; 5’i bu soruyu hiç cevaplamamış ve 20’si ise görüşlerini belirtmiş, bu görüşleri tasnif edilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

3 öğrenci, web tabanlı öğretim yönteminin başarıları üzerinde olumlu bir etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Buna gerekçe olarak da; bu yöntemin kişinin zekâsının sayısallaşmasına ve mekanikleşmesine neden olduğunu, her şeyin sanal ortamda verilemeyeceğini ve dersi hocasıyla birebir görmek gerektiğini belirtmişlerdir.

2 öğrenci, web tabanlı öğretim yönteminin ders başarıları üzerinde olumlu bir etkisinin olup olmadığı konusunda çekimser kalmışlardır. Buna gerekçe olarak da; öğrencinin bu yöntemden yararlanmayı bilmesi gerektiği ile öğrencinin sayfaya yoğunlaşması gerektiği bunu sağlamak içinde sayfanın dikkat çekici, farklı ve öğrencilerin isteğine göre tasarlanması gerektiği hususlarını ön koşul olarak belirtmişlerdir. Tüm hususlar yerine getirilirse kaynak darlığı yaşanmayacağından bilgilerinin artacağını, daha farklı bakış açılarıyla olayları değerlendirebileceklerini ve dolayısıyla başarılarının artacağını belirtmişlerdir.

15 öğrenci, web tabanlı öğretim yönteminin başarıları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Buna gerekçe olarak da aşağıdaki hususları göstermişlerdir:

- Teknolojik ortamda elde edilen bilgiler daha geniştir ve istenilen bilgiye anında ulaşılır.
- Sadece kitaba bağlı kalmadığından dolayı daha çok bilgi ve beceriler edinilir.
- Bu yöntem, araştırmaya yönlendirdiği için kişisel bilgiler, farklı dallarda artırır.
- Rahat bir ders işleme ortamı sunar. Ders zevk alınarak takip edilir.
- Verimliliği artırır.

Elde edilen bu bulgulara göre, web tabanlı öğretim yönteminin ders başarısı üzerindeki etkileri; “ders başarısı üzerinde olumlu bir etkisi vardır, çekimser, ders başarısı üzerinde olumsuz bir etkisi vardır” şeklinde üç temada tasnif etmek mümkündür. Web tabanlı öğrenme yönteminin ders başarısı üzerindeki etkisine ilişkin 3x2’lik bir nitel veri analiz tablosu Tablo.20’de oluşturulmuştur.

Tablo 20: Web Tabanlı Öğretim Yönteminin Ders Başarısı Üzerindeki Etkisi Nitel Veri Analiz Tablosu

Temalar	Kişi	Gerekçeler
Olumlu Bir Etkisi Vardır	15	1. Teknolojik ortamda elde edilen bilgiler daha geniş ve istenilen bilgiye anında ulaşılır. 2. Sadece kitaba bağlı kalınmadığından dolayı daha çok bilgi ve beceriler edinilir. 3. Bu yöntem, araştırmaya yönlendirdiği için kişisel bilgiler, farklı dallarda artırır. 4. Rahat bir ders işleme ortamı sunar. Ders zevk alınarak takip edilir. 5. Verimliliği artırır.
Çekimser	2	1. Öğrencinin bu yöntemden yararlanmayı bilmesi gerektiği ile öğrencinin sayfaya yoğunlaşması gerektiği bunu sağlamak içinde sayfanın dikkat çekici, farklı ve öğrencilerin isteğine göre tasarlanması gerektiği hususlarını ön koşul olarak belirtmişlerdir. Tüm hususlar yerine getirilirse kaynak darlığı yaşanmayacağından bilgilerinin artacağını, daha farklı bakış açılarıyla olayları değerlendirebileceklerini ve dolayısıyla ders başarılarının artacağını belirtmişlerdir.
Olumsuz Bir Etkisi Vardır	3	1. Bu yöntemin kişinin zekâsının sayısallaşmasına ve mekanikleşmesine neden olmaktadır. 2. Her şey sanal ortamda verilemez. 3. Dersi hocasıyla birebir görmek gerekir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde; Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Seyahat İşletmeciliği ile Turizm ve Otel İşletmeciliği birinci sınıf Programlarında yer alan “GTOİ/SEYH 111 İletişim” dersinin web tabanlı öğrenme yöntemi ile geleneksel öğrenme yöntemine göre sunulmasının öğrencilerin başarısı üzerindeki etkisini karşılaştırmayı amaçlayan bu araştırmadan elde edilen nicel sonuçlar, deney grubu öğrencilerinin web tabanlı öğretim yöntemi hakkındaki görüşlerinden elde edilen nitel sonuçlar ile nicel ve nitel bulguların daha önce yapılmış çalışma ve araştırma sonuçları doğrultusunda tartışılması yer almaktadır.

5.1. Nicel Sonuçlar

- Deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).
- Kontrol grubu öğrencilerinin öntest-sontest puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).
- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu ve bu farkın kontrol grubu öğrencilerinin lehine olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).
- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu ve bu farkın kontrol grubu öğrencilerinin lehine olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).
- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin erişim puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).
- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin direnç testi puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

5.2. Nitel Sonuçlar

- Öğrencilere web tabanlı öğretim yönteminin avantajlarının neler olduğu sorulduğunda; “geniş bilgi ve konu çeşitliliği içerisinde işitsel ve görsel materyallerle hızlı ve eğlenceli bir öğrenme ortamı sağlar”, “ihtiyaç duyulan

birçok kaynağa kolayca ulaşılır ve anlaşılmayan, tekrar edilmek istenen konular günün her saatinde çalışılabilir”, “zaman ve mekân sınırlaması yoktur, her zaman her yerde eğitim olgusunu geliştirir ve öğrenci derisi kaçırma gibi bir sıkıntı yaşamaz”, “herkes düşüncelerini rahatlıkla ifade eder”, “öğrencilere ders hakkında kaynak paylaşımı ve bilgi alış-verişi yapmasına olanak sağlar”, “konuların özetlenmiş olması daha rahat bir öğrenme ortamı oluşturur”, “kişi ile bilişim dünyası arasında bir bağ kurarak araştırma alışkanlığı kazandırır”, “öğrencinin algılama gücü ve yorum yapma yeteneği geliştirir ve bilgisayar kullanım bilgi ve becerisini artırır” hususlarını ifade ettikleri belirlenmiştir.

- Öğrencilere web tabanlı öğretim yönteminin dezavantajlarının neler olduğu sorulduğunda; “derse olan dikkat çabuk dağılır ve bilgiler kalıcı olmaz”, “disiplin yoktur”, “sisteme adaptasyon sorunu yaşanır”, “senkron derste yaşanan teknik aksaklıklar, internet bağlantısının kopması vb. sorunlar eğitimi olumsuz etkiler”, “öğretmen-öğrenci ilişkisi gelişmez ve kişiler arası birebir ilişkileri azaltır”, “kitap, dergi okuma gibi öğrenme yöntemlerini unutturur”, “bu yönetime gereken ilgi ve önemi göstermeyen bir öğrenciyi daha da başarısızlığa iter” hususlarını ifade ettikleri belirlenmiştir.
- Turizm eğitiminde web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanılabilirliği ile ilgili olarak; öğrencilerin %4’ü (1 öğrenci) hiç görüş belirtmemiş, %68’i (17 öğrenci) uygulanmamalı, %8’i (2 öğrenci) uygulanmalı, %20’si (5 öğrenci) çekimser şeklinde görüş sundukları belirlenmiştir.
- Turizm eğitiminde web tabanlı öğretim yönteminin başarı üzerindeki etkisi ile ilgili olarak; öğrencilerin %20’si (5 öğrenci) hiç görüş belirtmemiş, %60’ı (15 öğrenci) olumlu bir etkisi vardır, %12’si (3 öğrenci) olumsuz bir etkisi vardır, %8’i (2 öğrenci) çekimser şeklinde görüş sundukları belirlenmiştir.

5.3. Nicel Sonuçlar ve Tartışma

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi’nden deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası aldıkları toplam puan ortalamaları incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest toplam puan ortalamaları

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür (Tablo.11). Bu bulgu, deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ile uygulama sonrasında gösterdikleri başarıları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın gerçekleşmediği, başarılarında bir gelişim yaşanmadığı şeklinde değerlendirilmiştir. Öte yandan, deney grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamasının ($\bar{X}=5,16$), sontest puan ortalamasından ($\bar{X}=4,84$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç, deney grubu öğrencilerine uygulanan web tabanlı öğretim yönteminin küçük bir oranda da olsa başarıları üzerinde olumsuz bir etki meydana getirdiği şeklinde değerlendirilmiştir. Oysa yapılan benzer çalışmalarda daha çok deney grubu öğrencileri öntest-sontest toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu ve bu farklılığın sontest lehine gerçekleştiği görülmüştür. Araştırmacılar bu sonucu, diğer değişkenlerin göz ardı edilmesi şartıyla web tabanlı öğrenme yönteminin “öğrenmeyi sağladığı ve akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği” şeklinde değerlendirmişlerdir. (Altunay ve Şeker, 2008; Oğuz, 2008; Atam, 2006; Tuncer, 2007; Baltacı, 2009).

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi’nden kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası aldıkları toplam puan ortalamaları incelendiğinde, kontrol grubu öğrencilerinin öntest-sontest toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür (Tablo.12). Öte yandan, kontrol grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamaları ($\bar{X}=6,12$), sontest puan ortalamalarından ($\bar{X}=6,08$) daha yüksek bir oranda gerçekleşmiştir. Bu durum, uygulanan geleneksel öğretim yönteminden sonra kontrol grubu öğrencilerinin de çok küçük bir oranda da olsa ders başarılarının düştüğü sonucunu doğurmaktadır. Oysa Altunay ve Şeker (2008), Oğuz (2008), Atam (2006), Tuncer (2007) ve Baltacı (2009) yaptıkları benzer çalışmalarda kontrol grubu öntest-sontest toplam puan ortalamaları arasında sontest lehine anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuşlardır.

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi’nden deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi aldıkları toplam puan ortalamaları incelendiğinde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın ve bu farklılığın kontrol grubu lehine olduğu görülmüştür (Tablo.13). Bu bulgu Sağlıker (2009)’in bulgularıyla örtüşmektedir. Uyar (2007)’da yaptığı benzer bir çalışmada gruplar arası öntest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulmuş ancak bu farklılığın deney grubu lehine olduğunu tespit etmiştir. Bu sonucun gerekçelerini; deney grubu öğrencilerinin bilgisayara ilgi

duymaları ve bilgisayarın birden çok duyu organına hitap etmesi, öğrencinin anlayamadığı veya karıştırdığı bir konuyu istediği kadar tekrar edebilmesi ve bilgisayarların ders için hazırlanmış olan kitap, dergi vb. materyallerden daha fazla etki göstermesi şeklinde sıralamıştır. Bu noktada deney grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamaları ($\bar{x}=5,16$), kontrol grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamalarından ($\bar{x}=6,12$) daha düşük bir oranda gerçekleşmiştir. Bu durum, uygulama öncesinde kontrol grubu öğrencilerinin deney grubu öğrencilerine derse daha vakıf olduğu, dersle ilgili daha çok bilgi birikimine sahip oldukları sonucunu doğurmaktadır. Altunay ve Şeker (2008), Tiyecli (2007), Kara ve Yeşilyurt (2007) ve Tuncer (2007) gerçekleştirdikleri benzer çalışmalarda gruplar arası öntest puan ortalamasının anlamsız ve puan ortalamalarının birbirine eşit ve birbirine çok yakın olduğunu görmüşlerdir. Yapılan diğer çalışmalara bakıldığında ise gruplar arası öntest puan ortalamaları arasında farklılığın anlamsız olduğu ve farklılığın deney grubu lehine olduğu görülmüştür (Ünsal, 2007; Atam, 2006; Yekta, 2004).

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi'nden deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası aldıkları toplam puan ortalamaları incelendiğinde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın ve bu farklılığın kontrol grubu lehine olduğu görülmüştür (Tablo.14). Bu noktada deney grubu öğrencilerinin sontest puan ortalamaları ($\bar{x}=4,84$), kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=6,08$) daha düşük bir oranda gerçekleşmiştir. Bu durum, uygulama sonrasında deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha düşük bir ders başarısı elde ettikleri görülmektedir. Bu sonuca göre, geleneksel öğretim yöntemi web tabanlı öğretim yöntemine nazaran öğrencilere daha yüksek bir başarı sağlamaktadır. Bu konuda yapılmış diğer araştırmalar incelendiğinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın ve bu farklılığın deney grubu lehine olduğu görülmüştür (Keskin, 2006; Altunay ve Şeker, 2008; Tiyecli, 2007; Kara ve Yeşilyurt, 2007; Oğuz, 2008; Atam, 2006; Sağlıker, 2009). Baltacı (2009), Demirel vd. (2006) ile Şen (1999)'in çalışmalarına bakıldığında ise deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı öte yandan puan ortalamalarına bakıldığında deney grubunun daha yüksek olduğu buna karşın Tuncer (2007), Yekta (2004) ve Demirli (2002)'nin çalışmalarında kontrol grubunun

puan ortalamasının bir miktar daha yüksek olduğu, Ünsal (2007)'in çalışmasında ise grup puan ortalamalarının benzer olduğu görülmektedir. Baltacı (2009), deney grubunun olası başarı nedenleri olarak; öğrenmenin çoklu ortam olanaklarıyla gerçekleşmiş olması, öğrencinin kendi öğrenme hızına göre ilerlemiş olması ve internet aracılığıyla zengin kaynaklara ulaşmış olması hususlarını göstermiştir.

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi'nden deney ve kontrol grubu öğrencilerinin elde ettikleri toplam erişim puan ortalamaları incelendiğinde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin elde ettikleri toplam erişim puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür (Tablo.15). Buna göre, deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin başarı gelişiminin benzer düzeyde olduğu söylenebilir. Öte yandan, deney grubu öğrencilerinin erişim puan ortalamasının ($\bar{x}=3,48$), kontrol grubu öğrencilerinin erişim puan ortalamasından ($\bar{x}=3,72$) daha düşük bir oranda gerçekleşmiştir. Bu durum geleneksel öğretim yöntemi web tabanlı öğretim yöntemine göre daha yüksek bir başarı gelişimi sağladığının bir göstergesi şeklinde yorumlanmaktadır. Bu bulgu Tuncer (2007)'in bulgularıyla örtüşmektedir.

Ders başarısını belirlemek amacıyla geliştirilen Başarı Testi'nden deney ve kontrol grubu öğrencilerinin elde ettikleri direnç testi puan ortalamaları incelendiğinde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin elde ettikleri direnç testi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür (Tablo.16). Buna göre, deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin benzer başarı düzeyine sahip oldukları söylenebilir. Öte yandan, deney grubu öğrencilerinin erişim puan ortalamasının ($\bar{x}=5,40$), kontrol grubu öğrencilerinin erişim puan ortalamasından ($\bar{x}=5,92$) daha düşük bir oranda gerçekleşmiştir. Buna göre, kontrol grubu öğrencilerinin deney grubu öğrencilerine göre çok küçük bir oranda olsa bile daha kalıcı bilgi edindikleri ve daha etkin bir öğrenme sağladıkları görülmektedir. Ünsal (2007) ve Erkan (2009) yaptıkları araştırmalarda deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin direnç testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu ve bu farklılığın deney grubu öğrencilerinin lehine gerçekleştiğini ortaya koyarak bu sonucu; web tabanlı öğretim yöntemi geleneksel yöntemine göre öğrenci başarısı üzerinde daha etkili olduğu ve kalıcı bir öğrenme sağladığı şeklinde değerlendirmişlerdir. Tuncer (2007) ise yaptığı araştırmada deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin direnç testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını öte yandan

deney grubu öğrencilerinin başarı düzey ve bilgilerin kalıcılığı konusunda kontrol grubu öğrencilerine oranla daha etkin bir öğrenme sağladığını ortaya koymuştur.

5.4. Nitel Sonuçlar ve Tartışma

Öğrencilere web tabanlı öğretim yönteminin avantajlarının neler olduğu sorulduğunda; “geniş bilgi ve konu çeşitliliği içerisinde işitsel ve görsel materyallerle hızlı ve eğlenceli bir öğrenme ortamı sağlar”, “ihtiyaç duyulan birçok kaynağa kolayca ulaşılır ve anlaşılmayan, tekrar edilmek istenen konular günün her saatinde çalışılabilir”, “zaman ve mekân sınırlaması yoktur, her zaman her yerde eğitim olgusunu geliştirir ve öğrenci dersi kaçırma gibi bir sıkıntı yaşamaz”, “herkes düşüncelerini rahatlıkla ifade eder”, “öğrencilere ders hakkında kaynak paylaşımı ve bilgi alış-verişi yapmasına olanak sağlar”, “konuların özetlenmiş olması daha rahat bir öğrenme ortamı oluşturur”, “kişi ile bilişim dünyası arasında bir bağ kurarak araştırma alışkanlığı kazandırır”, “öğrencinin algılama gücü ve yorum yapma yeteneği geliştirir ve bilgisayar kullanım bilgi ve becerisini artırır” görüşlerini ifade etmişlerdir (Tablo.17). Buna göre, deney grubu öğrencileri web tabanlı öğretim yönteminin avantajlarına yönelik görüşlerinin daha çok “bireysel öğrenme” temasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bununla beraber “öğrenme ortamı” teması da öğrencilerin bu yöntemin avantajı olarak değerlendirdikleri hususların yoğunlaştığı bir diğer temadır. Bu bulgular yapılan benzer araştırmaların bulgularıyla paralellik göstermektedir (Erkan, 2009; Tuncer, 2007; Şenyuva, 2007; Beşiroğlu, 2001; Koçer, 2001; Farrell vd., 2006; Adams ve Timmis, 2006; Halter, Kleiner ve Hess, 2006; Bonnel, Wambach ve Connors, 2005; Sit vd., 2005; Wilkinson vd., 2004; Atack ve Rankin, 2002; Sigulem vd., 2001; Yalın, 2003; Vernon ve Blake, 1993). Bu bulgular, öğrencilerin uygulama sonrası kazandıkları yönetime ilişkin görüşlerle uzaktan eğitimin avantajlarına ilişkin literatürde yer alan temel özelliklerin örtüştüğünü gösteren bir bulgu olarak değerlendirilmektedir.

Öğrencilere web tabanlı öğretim yönteminin dezavantajlarının neler olduğu sorulduğunda; “derse olan dikkat çabuk dağılır ve bilgiler kalıcı olmaz”, “disiplin yoktur”, “sisteme adaptasyon sorunu yaşanır”, “senkron derste yaşanan teknik aksaklıklar, internet bağlantısının kopması vb. sorunlar eğitimi olumsuz etkiler”, “öğretmen-öğrenci ilişkisi gelişmez ve kişiler arası birebir ilişkileri azaltır”, “kitap, dergi okuma gibi öğrenme yöntemlerini unutturur”, “bu yönetime gereken ilgi ve önemi göstermeyen bir öğrenciyi daha da başarısızlığa iter” görüşlerini ifade etmişlerdir

(Tablo.18). Buna göre, deney grubu öğrencileri web tabanlı öğretim yönteminin dezavantajlarına yönelik görüşlerinin daha çok “öğrenme ortamı ile fiziksel ortam” temalarında yoğunlaştığı görülmektedir. Yönteme yönelik olarak 4 öğrencinin hiçbir dezavantajı olmadığı şeklindeki görüşleri ise dikkat çekicidir. Bu bulgular yapılan benzer araştırmaların bulgularıyla paralellik göstermektedir (Yu ve Yang, 2006; McGreal vd.,2006; Halter, Kleiner ve Hess, 2006; Şenyuva, 2007; Koç, 2006; Aştı, 2001; Koçer, 2001). Bu bulgular, öğrencilerin uygulama sonrası kazandıkları yönetime ilişkin görüşlerle uzaktan eğitimin dezavantajlarına ilişkin literatürde yer alan temel özelliklerin örtüştüğünü gösteren bir bulgu olarak değerlendirilmektedir.

Turizm eğitiminde web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanılabilirliği ile ilgili olarak; öğrencilerin %4’ü (1 öğrenci) hiç görüş belirtmemiş, %68’i (17 öğrenci) uygulanmamalı, %8’i (2 öğrenci) uygulanmalı, %20’si (5 öğrenci) çekimser şeklinde görüş belirtmişlerdir (Tablo.19). Buna göre, deney grubu öğrencilerinin web tabanlı öğretim yönteminin tüm derslerde uygulanılabilirliğine yönelik görüşleri; 17 öğrenciyle “tüm derslerde uygulanmaması” temasında yoğunlaştığı görülmektedir. Çekimser kalan öğrencilerin; “hem geleneksel hem de web tabanlı öğretim yöntemi bir arada kullanılmalıdır” görüşü ile “sadece sözel derslerde uygulanmalıdır” koşulu dikkat çekicidir. Öğrencilerin %68’nin “uygulanmamalı” bulgusu, Şenyuva (2007) ile Daugherty ve Funke (1998)’nin araştırmaları ile paralellik göstermekte olup, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun turizm eğitimindeki tüm derslerin uzaktan eğitim yöntemiyle verilemeyeceğini ifade etmeleri, turizm eğitiminin doğasını ve önemini yansıtan gerçekçi bir bulgu olarak değerlendirilmektedir.

Turizm eğitiminde web tabanlı öğretim yönteminin başarı üzerindeki etkisi ile ilgili olarak; öğrencilerin %20’si (5 öğrenci) hiç görüş belirtmemiş, %60’ı (15 öğrenci) olumlu bir etkisi vardır, %12’si (3 öğrenci) olumsuz bir etkisi vardır, %8’i (2 öğrenci) çekimser şeklinde görüş belirtmişlerdir (Tablo.20). Buna göre, deney grubu öğrencilerinin web tabanlı öğretim yönteminin başarı üzerindeki etkisine yönelik görüşleri; 15 öğrenciyle “olumlu bir etkisi vardır” temasında yoğunlaştığı görülmektedir. 2 öğrenci, “öğretimin sanal ortamda kazanılabileceği ancak eğitim olgusunun sanal ortamda kazanılamayacağı ve dersi hocasıyla birebir görmenin bir başka alternatifinin olmadığı” hususlarını başarı üzerinde olumsuz bir etki oluşturmasının gerekçeleri olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin %60’nın “olumlu bir etkisi vardır” bulgusu, diğer araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir (Altunay

ve Şeker, 2008; Tiyecli, 2007; Uyar, 2007; Ünsal, 2007; Kara ve Yeşilyurt, 2007; Erkan, 2009; Sağlıker, 2009; Özönur, 2004). Yekta (2004) yaptığı araştırmada, web tabanlı öğretim yönteminin mesleki eğitimde öğrencilerin başarısını artırmada etkili olduğunu belirtmiştir. Oğuz (2008) “Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemi İle Turizm Konularının Öğretimi” konulu çalışmasında; “Turizm konularının, geleneksel yöntemle anlatılmış olan kontrol grubu, kalıcı izli bilgilerin saklanmadığı fakat geri bildirim, pekiştirme ve görselliğin katıldığı bilgisayar destekli öğretim yöntemi kullanılan bir sınıfta konuların somutlaştırılması faydalı olmuştur. Bazı öğrenciler, bilgisayarda gördükleri yerleri gördüklerini fakat kavram olarak ne olduğunu, nerde yer aldığı konusunda bilgi veremez iken, bu yöntemin uygulanmasıyla öğrencilerde var olan bilgilerin kalıcı hale gelmesinde yarar sağlamıştır” hususlarını vurgulamıştır. Keskin (2006) yaptığı web tabanlı teknoloji eğitimi konulu çalışmasında; web tabanlı teknoloji eğitimi öğrencilerin başarıları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ve başarılarını artırdığını ifade etmektedir. Öte yandan, web tabanlı öğretim ile geleneksel öğretim yöntemlerinin başarı üzerindeki etkileri mukayese edildiğinde web tabanlı öğretim gören öğrencilerin kontrol grubu öğrencilerine kıyasla daha yüksek bir başarı elde etmelerine rağmen bu artışın küçük bir oranda gerçekleşmiş olması web tabanlı öğretim ile geleneksel öğretim yöntemleri arasında büyük bir farkın olmadığı sonucunu doğurmaktadır (Baltacı, 2009; Suanpang, Petocz ve Kalceff, 2004; Demirli, 2002; Şen, 1999). Tuncer (2007), geleneksel yöntemle öğrenim gören öğrencilerin küçük bir farkla daha başarılı olmalarını; “adaptasyon sorunu, öğretmen merkezli öğrenmeden bireysel öğrenime geçişte yaşanan oryantasyon sorunu, yüksek kaygı düzeyi ile öğrencilerin gelişim düzeylerinin düşüklüğüne ve önkoşul öğrenmelerinin yetersizliğine” dayandırmaktadır.

Öte yandan Sular (2005) yaptığı çalışma sonucunda şu konuya dikkat çekmektedir: “Dünyada ve Türkiye’de yapılan birçok araştırma sonucunda genellikle web ortamında eğitim gören bireylerin başarıları ile sınıf ortamında eğitim gören bireyler arasında web ortamında eğitim gören öğrenciler lehine bir farklılık olduğu görülmektedir. Fakat çalışmamızda özenle üzerinde durduğumuz önemli bir nokta, web tabanlı eğitimin, yüz yüze eğitim yöntemi dışında bir eğitim alternatifi olduğudur. Sürekli olarak bu iki yöntemin karşılaştırılmalı olarak çalışma konusu yapılması uzaktan eğitimin gelişimine olumsuz etkide bulunacağı gibi bu alana bilimsel anlamda yeni değerler kazandırmamaktadır. Örneğin ülkemizde yapılan bilimsel araştırmalar

genelde bu iki öğretim yöntemini irdeleyen karşılaştırmalı araştırmalardır. Bu durum klasik öğretim yöntemleri ile öğretim faaliyetlerini sürdüren akademik çevrelerin ve başta üniversiteler olmak üzere bir çok eğitim kurumunun, uzaktan eğitim veya günümüzdeki adıyla web tabanlı eğitim modeline temkinli davranması ve ülkemizde parmakla sayılacak kadar az online eğitim faaliyetinin sürdürülmesi ile kendini göstermektedir.”

BÖLÜM VI

6. ÖNERİLER

Bu bölümde; Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Seyahat İşletmeciliği ile Turizm ve Otel İşletmeciliği birinci sınıf Programlarında yer alan “GTOİ/SEYH 111 İletişim” dersinin web tabanlı öğrenme yöntemi ile geleneksel öğrenme yöntemine göre sunulmasının öğrencilerin başarısı üzerindeki etkisini karşılaştırmayı amaçlayan bu araştırmadan elde edilen sonuçlar paralelinde geliştirilen öneriler yer almaktadır.

6.1. Öneriler

Öneriler; araştırmaya yönelik öneriler ve araştırmacılara yönelik öneriler olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır.

6.1.1. Araştırmaya Yönelik Öneriler

- Ders içeriği ve ders materyalleri; öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini izleme, hatalarını görüp düzeltebilmesine olanak sağlayacak ve öğrencilerin istek ve beklentilerini karşılayabilecek şekilde hazırlanmalıdır.
- Web tabanlı hazırlanan ders materyallerinin daha kalıcı bir öğrenme sağlayacak hususu göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır.
- Web tabanlı hazırlanan dersler, öğretici ve öğrenciler arasında iletişim ve etkileşim sağlayacak özellikte olmalıdır.
- Web tabanlı uzaktan eğitim yöntemiyle verilecek dersler; bilgisayar programcısı, eğitim teknolojisi uzmanı, tasarımcı ve dersin uzmanı öğretim elemanlarından oluşan bir ekiple hazırlanmalıdır.
- Öğrencilerin daha önceki öğretim kademelerinde iyi bir bilgisayar okuryazarı olması sağlanmalı ve öğrenciler; teknolojiyi yeterince kullanabilme, ihtiyaç duyulan bilgilere internet üzerinden kolayca ulaşabilme, araştırma alışkanlığı kazandırma konularında yönlendirilmeli ve cesaretlendirilmelidir.

6.1.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Web tabanlı öğretim yönteminin uygulamaya dayalı turizm meslek dersleri üzerindeki etkilerinin araştırılmasına yönelik araştırma ve çalışmalar yapılmalıdır.
- Web tabanlı öğretim yönteminin turizm ve otelcilik eğitimi veren ortaöğretim öğrencilerinin başarıları üzerindeki etkilerinin araştırılması faydalı olacaktır.
- Web tabanlı öğretim yöntemiyle verilen derslere öğrencinin gereken önem ve disiplini vermesi mutlaka sağlanmalıdır. Bu konuyla ilgili olarak haftada belli bir saat süreyle siteye girmeyen, dersleri takip etmeyen öğrenci banlanabilir ve bu durum öğretim elemanına sistem tarafından gönderilecek otomatik bir mesajla anında bildirilmesinin sağlanması faydalı olacaktır.
- Web tabanlı öğretim yöntemi konusunda yapılacak araştırmalarda, Web tabanlı öğretim yönteminin teorik altyapısı ile uygulamaya yönelik alt yapısı hakkında daha çok çalışma ve araştırma yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acun, R. (1998). “Bilim, Bilgi Teknolojisi ve Türkiye”, <http://www.egitim.aku.edu.tr/racun.doc>, (Erişim Tarihi: 02.01.2009).
- Adams, A. ve Timmis, F. (2006). “Students Views Of Integrating Web-Based Learning Tecnology Into The Nursing Cirriculum – A Descriptive Survey”, *Nurse Education in Practice*, 6, 2-21.
- Adem, M. (1993). *Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı*, A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:172, Ankara.
- Adem, M. (1983). “İstihdam İş ve Eğitim Planlaması”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, XVI(1), 497-509.
- Aggarwal, A. (2000). *Web-Based Learning and Teaching Technologies: Opportunities and Challenges*, Idea Group Publishing, Hershey-USA.
- Akbaba, S. ve Altun, A. (2000). “İnternet ve Eğitim”, www.egitim.com/egitimciler/0753/0753.3/0753.3.3.egitimdeinternet.vb1.p01.asp, (Erişim Tarihi: 22.12.2008).
- Akçay, S. , Aydoğdu, M., Yıldırım, H. İ. ve Şensoy, Ö. (2005). “Fen Eğitiminde İlköğretim 6. Sınıflarda Çiçekli Bitkiler Konusunun Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (1), 103-116.
- Akın, M. (2007). “Bilgisayar ve İnternet Teknolojilerinden Yararlanmanın Uygulama Alan Bilgisi Oluşturma Yönünde Etkisi (Erzincan Eğitim Fakültesi Örneği)”, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 49-70.
- Akın, M. ve Baştuğ, A. (2005). “Erzincan Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencilerinin Bilgisayar ve İnternet Teknolojilerinden Yararlanma Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Ön Araştırma”, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 47-58.
- Akkoyunlu, B. (1999). “İnternet’in Öğretim Sürecinde Kullanımı”, *O.D.T.Ü. Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı Bildiriler Kitabı*, Ankara, 82-85.
- Akkoyunlu, B. (1995). “Bilgi Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı ve Öğretmenlerin Rolü”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 105-109.

- Akkoyunlu, B. (1993). *Bilgi Teknolojisi ve Eğitim*, Eğitimde Bilgi Teknolojileri Seminer Notları, MEB Bilgisayar Hizmetleri Genel Müdürlüğü, EBİT Daire Başkanlığı Yayınları, Haziran, Ankara.
- Akoğlu, T. (1971). *Dünyada ve Bizde Turizmin Dünyası ve Bugünü*, Varlık Yayınevi, İstanbul.
- Aksoy, H. H. (1995). “Mesleki Eğitim ve Yetiştirmede Modeller”, <http://politics.ankara.edu.tr/~aksoy/model.htm>, (Erişim Tarihi: 09.12.2007).
- Alessi, S. M. ve Trollip, S. R. (1985). *Computer-Based Instruction Methods And Development*, Prentice –Hall Inc. , New Jersey.
- Alkan, M., Tekedere, H. ve Genç, Ö. (2001). “İnternet Tabanlı Eğitimde Web Sayfa Tasarımı ve Multimedya Öğeleri İle Geliştirilmesi”, *Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi*, ODTÜ-KKM, 3-5 Mayıs 2001, Ankara.
- Alkan, C. , Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1998). *Mesleki ve Teknik Eğitim Esasları*, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Alkan, C. (1995). *Eğitim Teknolojisi*, Atilla Kitapevi, Ankara.
- Alkan, C. (1990). *Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Öğretimdeki Rolü ve Uygulamalar*, Bilgisayar Destekli Öğretim Yapacak Uygulayıcı Öğretmen Eğitimi Ders Notu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Alkan, C. (1987). *Açıköğretim, Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın no: 157, Ankara.
- Alkan, C. (1986). “Bilgisayarın Eğitimde Kullanımı”, *Eğitim ve Bilim*, 11 (62), 9-15.
- Alkan, C. (1984). *Eğitim Teknolojisi*, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara.
- Altunay, A. Y. ve Şeker, R. (2008). “Bilgisayar Ortamında Hazırlanan Kavram Haritalarının Bir Öğretim Materyali Olarak Fen Bilgisi Dersinde Kullanılmasını İlköğretim Öğrencilerinin Başarılarına Etkisi”, *TSA Dergisi*, 5 (3), 19-32.
- American Library Association. (1998). *New Visions Beyond ALA Goal2000*, Planning Document Amerikan Library Association, Chicago.

- Arar, A. ve Çakmakçı, B. (1999). “Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi, Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri ve Maliyetleri”, *Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, 15-16 Kasım, Ankara, 25-28.
- Arıcı, N. ve Dalkılıç E. (2006). “Animasyonların Bilgisayar Destekli Öğretime Katkısı: Bir Uygulama Örneği”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2 (14), 421-430.
- Arıcı, N. ve Yekta, M. (2005). “Mesleki ve Teknik Eğitimde Çoklu Ortam Araçları Kullanılmış Web Tabanlı Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi”, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 144-153.
- Arıkan, A. (2008). “Edebiyat Öğretiminde İnternet Gruplarının Kullanımı”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 19-26.
- Arıkan, F., Aydoğdu, M., Doğru, M. ve Uşak, M. (2006). “Bilgisayar Destekli Biyoloji Öğretiminin Öğrenci Başarısına Etkisi”, *Milli Eğitim Dergisi*, 171. <http://www.yayimlar.meb.gov.tr/dergiler/171/171/14.pdf> (Erişim Tarihi: Ekim 2009).
- Arseven, A. (1986). “Bilgisayar Destekli Öğretim”, *TED I. Bilgisayar Eğitim Toplantısı*, Ankara, 63-69.
- Aşkar, P. , Yavuz, H. ve Köksal, M. (1993). “Ders Yazılımlarının Değerlendirilmesi”, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 14-19.
- Aşkar, P. (1992). *Geleceğin Okulları ve Teknolojinin Yeri*, Türkiye Bilimsel Araştırma Vakfı Yayınları, Ankara.
- Aşkar, P. (1991a). “Bilgisayar Destekli Öğrenme Ortamı”, *I. Eğitimde Arayışlar Sempozyumu*, İstanbul Kültür Koleji Genel Müdürlüğü, 174-177.
- Aşkar, P. (1991b). “Bilgisayar Destekli Eğitimin Yaygınlaştırılmasında Temel Stratejiler: Avrupa Ülkelerinde Son Durum”, *Eğitim Teknolojisi ve Bilgisayar Destekli Eğitim I. Sempozyumu*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 149-156.
- Aştı, T. (2001). “Öğrenci Hemşirelerin Bilgisayar Kullanımı ve Bilgisayardan Yararlanma Durumları”, *I.Uluslararası & V.Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongre Kitabı*, Nevşehir, 19-22 Eylül, 377-379.

- Atack, L. ve Rankin, J. (2002). "A Descriptive Study of Registered Nurse' Experiences With Web-Based Learning", *Journal of Advanced Nursing*, 40, 457-465.
- Atack, L. , McLean, D. , LeBlanc, L. ve Luke, R. (2004). "Preparing ED Nurses To Use To Canadian Triage and Acuity Scale With Web Based Learning", *Journal of Emergency Nursing*, 30, 273-274.
- Atam, O. (2006). *Oluşturmacı Yaklaşımına Dayalı Olarak Fen ve Teknoloji Dersi Isı-Sıcaklık Konusunda Hazırlanan Yazılımın İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Kalıcılığa Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Adana.
- Atıcı, B. (2004). *Sosyal Bilgi İnşasına Dayalı Sanal Öğrenme Çevrelerinin Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Elazığ.
- Atıcı, B. ve Gürol, M. (2001). "Nesnelci Öğretim Yaklaşımlarından Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımlarına Doğru İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Gelişimsel Bir Model Önerisi", *Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Bildiriler Kitabı*, Ankara, 177-183.
- Avcı, N. (1990). *Kitle Kültürü ve Enformatik Cehalet*, Rehberlik Yayınları, Ankara.
- Aydın, C.H. (2001). "Çevrimiçi (Online) Eğitimi Bekleyen Tehlikeler", *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 101-108.
- Aykanat, F., Doğru, M. ve Kalender, S. (2005). "Bilgisayar Destekli Kavram Haritaları Yöntemiyle Fen Öğretiminin Öğrenci Başarısına Etkisi", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2 (13), 391-400.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2002). "Turizm Eğitimi", *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop*, Turizm Bakanlığı-Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara, 29-41.
- Ayvazreis, Z. (2004). "Dünyada ve Türkiye'de Uzaktan Eğitim Uygulamaları", *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiriler Cilt-II*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1185-1199.

- Bakioğlu, A. ve Şentuna, T. (2001). “İnternet ile Eğitimde Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Görevleri”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 10-18.
- Balcı, S. (1999). *Uzaktan Eğitim Yönteminin Hizmet İçi Eğitimde Uygulanabilirliği (Türk Telekomünikasyon A.Ş. ve Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü Değerlendirilmesi)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalı, Ankara.
- Baloğlu, Z. (1992). “Sanayileşmede Eğitimin Rolü ve Önemi Nedir? Sanayileşme Sürecinde Türk Eğitimi ve Sorunları”, *Türk Eğitim Derneği XV. Eğitim Toplantısı 28-29 Kasım*. Ankara.
- Baloğlu, Z. (1990). *Türkiye’de Eğitim Sorunlar ve Değişime Yapısal Uyum Önerileri*, TÜSİAD Yayınları, İstanbul.
- Balta, Ö. ve Horzum, M. B. (2008). “Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41 (1), 187-205.
- Baltacı, M. (2009). *Web Tabanlı Excel Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Bilişötesi Farkındalık Düzeyine Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Elazığ.
- Baykal, A. (1984). “Öğretim Makineleri İçinde Neden Bilgisayar”, *I. Bilgisayar Kongresi*, Ankara.
- Bayrak, B. ve Karlı, U. (2007). “To Compare The Effects Of Computer Based Learning And The Laboratory Based Learning On Students’ Achievement Regarding Electric Circuits”, *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 6 (1).
- Benligiray, S. (2006). “Bilgi Teknolojisi Sektöründe İnsan Kaynaklarının Eğitimi ve Geliştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Değerlendirilmesi”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 31–54.
- Benson, C.S. (1987). "The Planning of Vocational Education", *Economics of Education Research and Studies* (Ed.George Psacharopoulos) Pergamon Press, Headington Hill Hall, 323-325.

- Beşiroğlu, S. (2001). *İnternet Destekli Öğretim Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bilen, M. (2002). *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Bonnel, W. , Wambach, K. ve Connors, H. (2005). “A Nurse Educator Teaching With Technologies Course: More Than Teaching On The Web”, *Journal of Professional Nursing*, 21, 59-65.
- Boylu, Y. (2004). *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Okul Amacına Yönelik Beklentilerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Bright, G. W. (1983). “Explaining the Efficiency of Computer Assisted Instruction”, *AEDS Journal*, 16 (3), 144-152.
- Buford, J. (2005). “An Introduction To Designing And Delivering Courses And Programs At A Distance. Advanced Methods In Distance Education: Applications And Practices For Educators, Administrators And Learners”, *Information Science Publishing*.
- Bulurman, B. (2003). *İnternet’e Dayalı Uzaktan Eğitim*, Bursa.
- Büyükçapar, O. ve Sökmen Z. (1999). “Bilgisayar Destekli Eğitim Araştırması 1-2”, [http://www. Geocities. Com/zezencay/egitim. Htm](http://www.Geocities.Com/zezencay/egitim.Htm).(Erişim Tarihi: 21.12.2008).
- Carroll, J. M. ve Rosson, M. B. (1987). *Paradox Of The Active User Interfacing Thought: Cognitive Aspects of Human-Computer Interaction*, MIT Press, Cambridge.
- Charlson, L. K. (2006). *Differences Between Online and Traditional Instruction Methods: Performance and Satisfaction In an Interior Design Course*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Colorado State University, Colorado.
- Cebeci, Z. (2004). “Türkiye Ulusal E-Üniversitesi İçin Bir Model Çalışması”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (2), 75-88.
- Cebeci, E. D. (2000). *İşletmelerde Teknolojik Eğitim Stratejileri Kapsamında Web Tabanlı Eğitimler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Celkan, H. (1991). *Eğitim Sosyolojisi*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum.

- Cepek, A. ve Hnojil, J. (2005). "Internet in Education Practical Experience and Future Plans", <http://www.fig.net>, (Erişim Tarihi:21.12.2008).
- Cüre, F. ve Özdenler, N. (2008). "Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Uygulama Başarıları ve Bit'e Yönelik Tutumları", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 41-53.
- Çakır, H. ve Yalçın, N. (2006). "İnternet ve İnternet'e Dayalı Sanal Dershanesi Sistemi", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (1), 101-112.
- Çakır, H. ve Topçu, H. (2005). "Bir İletişim Dili Olarak İnternet", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), 71-96.
- Çakır, H. (2003). "Web Destekli Öğretimin Cobol Programlama Dili Dersindeki Öğrenci Başarısına Etkisi", *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 44-55.
- Çakırer, M. (2002). "Turizm Eğitiminde E-Öğrenimin Uygulanması ve Türk Turizm Sektörüne Sağlayacağı Avantajlar", *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop*, Turizm Bakanlığı Yayınları, No:210, Ankara.
- Çalışkan, H. ve Şimşek, A. (2000). "Bilgisayar Destekli Öğretimin Tasarımında Öğrenme Bağlamı", *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 1-7.
- Çalışkan, H. ve Şimşek, A. (1996). "Bilgisayar Destekli Öğretimde Geribildirim", *Üçüncü Eğitim Bilimleri Kongresi*, 4-7 Eylül, Bursa.
- Çallı, F. (2001). *Uzaktan Öğretim ve Ders İçeriği Geliştirme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Çavuş, M. (2006). *Dişli Çarkların Web Tabanlı Eğitimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çımat A. ve Bahar O. (2003). "Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme" *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*. 6, 1-18.
- Çiftçi, H. (2004). Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Stratejisi", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (1), 57-73.
- Daugherty, M. ve Funke, B.L. (1998). "University Faculty and Student Perceptions Of Web-Based Instruction", *Journal of Distance Education*, 13, 1-39.

- Delialioğlu, Ö. (2004). *Effectiveness of Hybrid Instruction on Certain Cognitive and Affective Learning Outcomes in a Computer Network Course*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Demirci, A. (2006). *İnternet İle Tüketici Eğitimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirdağ, H. (2001). “Eğitimdeki Değişimin Öğretmen ve Teknolojik Boyutu”, *Bilim ve Aklın Aydınlightında Eğitim Dergisi*, Ankara, 2 (14), 1-3.
- Demirel, Ö., Başbay, A., Uyangör, N. ve Bıyıklı, C. (2006). “Proje Tabanlı Öğrenme Modelinin Öğrenme Sürecine ve Öğrenci Tutumlarına Etkisi” <http://www.epo.hacettepe.edu.tr/eleman/Bolu.doc>, (Erişim Tarihi: 01.04.2010).
- Demirel, Ö. , Seferoğlu, S. S. ve Yağcı, E. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Ö. (2003). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Ö. (2000). *Plandan Uygulamaya Öğrenme Sanatı*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Demirli, C. ve Dikici, A. (2003). “Öğretimde Web Tabanlı Uygulamaların Öğrenci Başarısına Etkisi”, *III. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı Bildiri Kitabı*, Kıbrıs, 28-30 Mayıs 2003, 822-831.
- Demirli, C. (2002). *Web Tabanlı Öğretimin Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinde Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Elazığ.
- Dinç, N. (2000). *Kullanıcı Merkezli Çoklu Ortam Tasarım Esaslarına Dayanarak Bir Eğitim CD'sinin Hazırlanması*, Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Dinler, Z. (2000). *Bilimsel Araştırma ve İnternete Bağlı Bilgi Merkezleri*, Ekin Kitapevi, Bursa.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1983). *V.Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu: İstihdam*, Yayın No: 1935, Ankara.

- Duman, A. (1998). "İnternet Öğrenim ve Eğitim Üzerine Bir Deneme", *Bilim ve Ütopya*, Ankara, 64.
- Duman, A. (1992). "Yetişkin Eğitimi Açısından Türkiye'deki Uzaktan Eğitim Uygulamalarına Bir Bakış", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 285-293.
- Düzenli, N. (1986). "İstihdam Sorunu ve Sanayide Eğitilmiş İşgücü İhtiyacı", *T.C.Devlet Bakanlığı Uluslararası İstihdam ve Mesleki-Teknik Eğitim Sempozyumuna Sunulan Bildiri*, 6-9 Ekim, Ankara.
- Efendioğlu, A. ve Sezgin, E. (2007). "E-devlet Uygulamalarında Bilgi ve Paylaşım Güvenliği", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (16), 219-236.
- Eisele, J. ve Eisele M. A. (1990). *Educational Tecnology: A Planing and Resource Guide Supporting Curriculunt*. Garland Publishing Inc., NewYork & London.
- Ergün, M. (2003). "İnternet Destekli Eğitim", <http://www.egitim.aku.edu.tr/ergun5.htm>, (Erişim Tarihi: 15.12.2008).
- Ergün, M. (1991). "Profesyonel Paket Programların Eğitim Amaçlı Kullanılması", *I. Eğitim Teknolojisi ve Bilgisayar Destekli Eğitim Sempozyumu*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 1-7.
- Erkan, T. (2009). *Temel Sanat Eğitimi Dersinin Web Tabanlı Öğrenme Yöntemiyle Verilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Grafik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Ersoy, A. (2000). "Bilgi Toplumu olma sürecindeki Türkiye: İlköğretimde Bilgisayar Kullanımı Yoluyla Bilgisayar Okur Yazarlığı Kazandırılması ve İnternet", *Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı*, Ankara.
- Ertuğrul, E. (1999). "Uzaktan Eğitim Nedir? Uzaktan Eğitimin Kurumsal İlkeleri, Yöntemleri, Kullanım Alanları, Amaçları, Faydaları, Teknikleri Nelerdir?", *I. Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, 15-16 Kasım, Ankara, 7-14.
- Esch, T. J. (2003). *E-Learning Effectiveness: An Examination of Online Training Methods For Training End-Users of New Technology Systems*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Touro University International, Roma.

- Farrell, G. , Cubit, K. , Bobrowski, C. ve Salmon, P. (2006). “Using The www To Teach Undergraduate Nurses Clinical Communication”, *Nurse Education Today*, 25.
- Fladd, L. A. (2007). *The Effect of Instructional Delivery Method on Interaction and Satisfaction in Distance Education Courses at a Community Collage*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Clemson University, Güney Carolina.
- Frizler, K. (1995). “The Internet As An Educational in ESOL Writing Instruction”, <http://thecity.sfsu.edu/~funweb/thesis.htm>. (Erişim Tarihi: 03.09.2009).
- Gayeski, D. M. ve Williams, D. (1985). *Interactive Media Ithaca*, Prentice Hall Inc., New York.
- Genç, S. Z. (2000). “Bilgi Toplumunda Eğitim”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (1), 1-16.
- Geray, H. (2002). *İletişim ve Teknoloji*, Ütopya Yayınları, Ankara.
- Geray, C. (1978). *Halk Eğitimi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 73, Ankara.
- Gibbons, S. A. ve Fairweather, G. P. (1998). “Computer-Based Instruction Design and Development”, *CBI and Distance Learning Educational Technology Publications Englewood Cliffs*, 5 (23), 415-518.
- Gleason, G. (1981). “Microcomputers in Education: The State of Art”, *Education Technology*, 21 (3).
- Glennan, T.K. ve Melmed, M.A. (1996). *Fostering The Use of Educational Techonology: Elements of A National Strategy*, Rand Publication, Washington D.C.
- Gökçora, A. (2004). “İdeolojik Bilginin Yayılması”, *Cumhuriyet Strateji*, 1 (14), 1-9.
- Gülbahar, Y. (2005). “Web-Destekli Öğretim Ortamında Bireysel Tercihler”, *The Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 4 (2), 76-82.
- Gülнар, B. (2008). “Bilgisayar ve İnternet Destekli Uzaktan Eğitim Programlarının Tasarım, Geliştirme Ve Değerlendirme Aşamaları (Suзep Örneği)”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 259-271.

- Gülseçen, S. , Gürsul, F. , Bayrakdar, B. , Çilengir, S. ve Canım, S. (2010). “Yeni Nesil Mobil Öğrenme Aracı: Podcast”, *Akademik Bilişim 2010 Konferansı*, Muğla, 10-12 Şubat 2010. <http://ab.org.tr/ab10/bildiri/251.doc>. (Erişim Tarihi: 04.04.2010).
- Güney, S. (1998). *Davranış Bilimleri ve Yönetim Psikoloji Terimler Sözlüğü*, Ocak Yayınları, Ankara.
- Gürdal, A., Şahin, F. ve Çağlar, A. (2001). “Fen Eğitimi: İlkeler, Stratejiler ve Yöntemler”, Marmara Üniversitesi Yayın No: 662, Atatürk Eğitim Fakültesi Yayını No:39, İstanbul.
- Gürol, M. ve Sevindik, T. (2001). “İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları”, *VII. Türkiye’de İnternet Konferansı*, İstanbul, 1-3 Kasım 2001. <http://www.inet-tr.org.tr/inetconf7/bildiriler/37.doc>. (Erişim Tarihi:13.10.2009).
- Güzel, N. G. (2006). *Yükseköğretimde Turizm Eğitimi ve Hizmet Kalitesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Güzeller, C. ve Korkmaz, Ö. (2007). “Bilgisayar Destekli Öğretimde Bir Ders Yazılımı Değerlendirmesi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1 (15), 155-168.
- Hacıoğlu, N. (1989). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*, Uludağ Üniversitesi Balıkesir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Balıkesir.
- Halis, İ. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Mikro Yayınları, Konya.
- Halter, J.M. , Kleiner, C. ve Hess, R. F. (2006). “The Experience Of Nursing Students In An Online Doctoral Program In Nursing: A Phenomenogical Studuy”, *International Journal of Nursing Studies*, 43, 99-105.
- Helvacı, M. A. (2008). “Okul Yöneticilerinin Teknolojiye Karşı Tutumlarının İncelenmesi (Uşak İli Örneği)”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41 (1), 115-133.
- Herbenstreit, J. (1988). “Bilgisayarların Eğitimde Kullanılması”, (Çev: A. Ergin), *Eğitim ve Bilim*, 12 (69), 36-43.
- Hızal, A. (1983). *Uzaktan Öğretim Süreçleri ve Yazılı Gereçler: Eğitim Teknolojisi Açısından Yaklaşım*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.

- Horzum, M. B. ve Balta, Ö. (2008). “Farklı Web Tabanlı Öğretim Ortamlarında Öğrencilerin Başarı, Motivasyon ve Bilgisayar Kaygı Düzeyleri”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 140-154.
- İnce, M. (2004). “Ortaöğretimde Turizm”, <http://www.yayin.meb.gov.tr/yayinlar/sayı29/ince.html> , (Erişim Tarihi: 29.11.2007).
- İşman, A. (1999). “Uzaktan Eğitim: EDOK Uzaktan Eğitim Merkezi”, *I. Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı, 15-16 Kasım, Ankara, 93-101.
- İşman, A. (1998). “The History of Distance Education in the World:Where Distance Education Come from?”, *Uzaktan Eğitim Dergisi*, Ankara.
- Jin, Q. (2002). “Design of a Virtual Community Based Interactive Learning Environment”, *Information Sciences*, 140, 171-191.
- Jones, D. (2005). “Computing by Distance Education: Problems and Solutions”, <http://cg-pan.cgu.edu.au>, (Erişim Tarihi:25.12.2008).
- Kandilli, E., Ünal, R., Kandilli, C. ve Ellez, M.(2005). “Fotoelektrik Olay Konusunun Bilgisayar ve İnternet Destekli Öğretiminin, Öğrenci Başarı ve Tutumlarına Etkisinin Değerlendirilmesi”, *V. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Sakarya, 21-23 Eylül 2005, 346-351.
- Kara, Y. ve Yeşilyurt, S. (2007). “Hücre Bölünmeleri Konusunda Bir Ders Yazılımının Öğrencilerin Başarısına, Kavram Yanılgılarına ve Biyolojiye Karşı Tutumlarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34 (3), 41-49.
- Karaman, S. (2001). *Bilgisayar Ağları ve İletişim Dersinin Uzaktan Web Tabanlı Asenkron Öğretimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Erzurum.
- Karamustafaoğlu, O., Aydın, M. ve Özmen, H. (2005). *Bilgisayar Destekli Fizik Etkinliklerinin Öğrenci Kazanımlarına Etkisi: Basit Harmonik Hareket Örneği*, <http://www.tojet.net/volumes/v4i4.pdf> (Erişim Tarihi: Ocak 2009).
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Alkım Basımevi, Ankara.

- Karasar, Ş. (1999). *Sanal Yüksek Eğitim: Yeni İletişim Teknolojilerinden İnternet'in Kullanımı*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Karataş, S. (2006). “Deneyim Eşitliğine Dayalı İnternet Temelli ve Yüz Yüze Öğrenme Sistemlerinin Öğrenci Başarısı Açısından Karşılaştırılması”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (3), 113-132.
- Karataş, S. ve Soncul, H. (2007). “Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programı'nın Yürütülmesi Sürecinin Öz Değerlendirmesi”, *XII. “Türkiye’de İnternet” Konferansı*, Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Karayalçın, Y. (1959). *Mektupla Öğretim*, Ankara Üniversitesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Kaya, Y. K. (1984). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz; Politika, Eğitim, Kalkınma*, Ankara.
- Keser, H. (1997). “Bilgisayarın Ölçme-Değerlendirme Hizmetinde Kullanımı”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 28 (2), 249-259.
- Keser, H. (1991). “Bilgisayar Eğitimi ve Bilgisayar Destekli Öğretimde Donanım Seçimi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2 (23), 693-698.
- Keser, H. (1988). *Bilgisayar Destekli Eğitim İçin Bir Model Önerisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keskin, İ. (2006). *Web Tabanlı Teknoloji Eğitimi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kızıllırmak, İ. (2004). “Meslek Yüksekokulları Turizm ve Otelcilik Programlarının Turizm Sektörünün Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi”, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/147/kizilirmak.htm>, (Erişim Tarihi:01.12.2007).
- Kıncal, R. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Kıyıcı, G. ve Yumuşak, A. (2005). “Fen Bilgisi Laboratuvarı Dersinde Bilgisayar Destekli Etkinliklerin Öğrenci Kazanımları Üzerine Etkisi:

- Asit-Baz Kavramları ve Titrasyon Örneği”, <http://www.tojet.net/volumes/v4i4.pdf>, (Erişim Tarihi: 08.06.2009).
- Koç, Z. (2006). “Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Eğitimi ve Uygulamalarında Bilgisayar Kullanımı Konusundaki Görüşlerinin Belirlenmesi”, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10, 29-40.
- Koçer, H. E. (2001). *Web Tabanlı Uzaktan Eğitim*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kozma, R. B. (1991). “Learning With Media”, *Review of Educational Research*, 61 (2), 179-211.
- Kökdemir, D. (2007). “Bilgiye Ulaşmanın ve Onu Kullanmanın Vazgeçilmez Ağırlığı: İnternet”, <http://inet-tr.org.tr/inetconf5/bildiri/Dogan-kokdemir.html>. (Erişim Tarihi: 12.12.2009).
- Köksal, A. (1981). *Bilişim Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayın No: 476, Ankara.
- Leshin, C. B. , Pollock, J. ve Reigeluth, C. M. (1994). *Instructional Design Strategies and Tactics*, Education Technology Publication, Englewood, Cliffs.
- Lever D. , Mcdonald, J. J. B. ve Mizell, P. A.(2003). *Teaching and Learning with Tecnology. Chapter 7. Networks and Internet*, Allyn and Bacon, New York, 200-231.
- Lillie, D. L. , Hannum, W. H. ve Stuck, G. B. (1989). *Computers and Effective Instruction*, Longman Inc., New York.
- Manav, Y. (2002). “Halkın Turizm Eğitimi”, *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop*, Turizm Bakanlığı-Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara, 323-329.
- Matthews, A. D. (2002). *Chapter I. Distance Education: What is it? Utilization of Distance Education İn Higher Education İn The United States*, Idea Group Publishing, 1-20. (Ed:Dıscenza, Richard.; Caroline, Howard ve Karen).
- Maviş, F. ve Kozak S. (1992). “Meslek Yüksekokullarında Turizm Programı ve Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik

- Ders Programı”, *Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop*, Yorum Basım Yayın, Ankara, 169-172.
- McGreal, R. , Davis, S. , Murphy, T. ve Smith, C. (2006). “Skill Enhancement For Health: An Evaluation Of An Online Pilot Teaching Module On Epidemiology”, *Turkish Online Journal of Distance Education TOJDE*, 7. 41-48. http://tojde.anadolu.edu.tr/tojde21/pdf/article_4.pdf .(Erişim Tarihi: 17.02.2007).
- Mentzer, G. A. , Cryan, J. R. ve Teclehaيمانot, B. (2007). “Two Peas in a Pod? A Comparison of Face-to-Face and Web-Based Classrooms”, *Journal of Technology and Teacher Education*, 15 (2), 233-246.
- Mercader, R., Luis, C.M. ve Ramon, S. (2006). “Information Technology and Learning”, *International Journal of Information Managament*, 26, 16-18.
- Mesleki ve Teknik Araştırma Geliştirme Merkezi (METARGEM). (1992). *Meslek Lisesi Mezunlarının İzlenmesi Projesi*, Yayınlanmamış Araştırma Raporu, Ankara.
- Miller, T. W. ve King, F. B. (2003). “Distance Education: Pedagogy And Best Practices In The New Millennium”, *International Journal of Leadership In Education*, 3, 283-297.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1994). *Yaptıklarımız - Yapacaklarımız (30.11.1991- 30.1.1994)*, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1990). *Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi Danışma Kurulu Toplantısı-II*, Ders Aletleri Yapım Merkezi Matbaası, Ankara.
- Mitzlaff, H. ve Wiederhold, K. A. (1992). “İlkokullarda Bilgisayar Uygulaması”, *Eğitim ve Bilim Dergisi* (çev: Mualla Bilgin), 84.
- Moore, M. ve Kearsley, G. (1995). *Distance Education: A Systems View*, Wadsworth Publishing Company.
- Morgil, İ. , Oskay, Ö. ve Erökten, S. (2006). “Kimya Eğitiminde Bilgisayar Destekli Modül Hazırlama ve Hazırlanan Modüllerin Başarıya Etkisi”, *IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Sakarya, 24-26 Kasım 2006, 661-665.

- Mutlu, M.E. , Erorta, Ö., ve Yılmaz, Ü. (2006). “Açıköğretimde e-Öğrenmenin Etkinliği”, <http://www.bilgi.aof.edu.tr/yayinlar/2004/...Bildiri.pdf>. (Erişim Tarihi: 12.05.2006).
- Neal, L. (1998). “Distance Learning (Tutorial)”, *Proceedings of the 1998 ACM SIGCPR Conference on Computer Personnel Research*, Massachusetts, 307.
- Numanoğlu, G. (1997a). “Bilgisayar Teknolojisinin Eğitimde Kullanılmasında Temel Politika ve Stratejiler 1960-1990”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1 (30), 225-252.
- Numanoğlu, G. (1997b). “İnternet”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 30 (1), 202-224.
- Numanoğlu, M. (1993). “Eğitimde Yeni Teknolojiler ve Çoklu Ortam”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 219-226.
- Oğuz, S. (2008). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretim Yönyemi İle Turizm Konularının Öğretimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Ankara.
- Oğuz, Ş. (1995). “İnternet ve Türkiye”, *Milliyet*, Kasım.
- Olalı, H., Nazilli S., Kırıcıoğlu N.ve Sümer M. (1983). *Dış Tanıtım ve Turizm*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Olalı, H. (1984), “The Framework and Problems of Tourism Education in Turkey”, *Tourism Education Congress*, Boğaziçi University Tourism Administration Program of Vocational School, İstanbul.
- Olalı, H. (1982). *Turizm Politikası ve Planlaması*, Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir.
- Olçay, A. (2008). “Türk Turizminde Eğitimin Önemi”, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (7), 381-390.
- Olsen, M. ve Khan, K. (1989). “Mission and Philosophy: Graduate Programs”, *Educators*, 16-26.
- Orhaner, E. ve Tunç, A. (2001). *Ticaret ve Turizm Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Önal, İ. (1996). “Uzaktan Eğitimi Destekleyen Bilgi Merkezleri”, *Türkiye I.Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Ankara, 470-477.

- Öncüer, M. E. (2006). *Avrupa Birliği Eğitim Politikasında Mesleki Turizm Eğitimi Yaklaşımı ve Türk Turizm Eğitimine Uygulanabilirliği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.
- Öngün, E. (2006). *Türkiye'nin Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına Katılımı Sürecinde Erasmus Yoğun Türkçe Dil Kursu İçin Web Tabanlı Tanısal Ölçek ve E-Ders Uygulaması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Öz, R. ve Yüksel, B. (2007). "Uzaktan Eğitim: Makine Mühendisliği Örneği", *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 167-182.
- Özdamar, K.(1999). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*, Kaan Kitapevi, Eskişehir.
- Özdil, İ. (1990). "Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlar/Çözümler Ulusal/Evrensel Perspektif", *MEB. Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi Hazırlık Dokümanı*, Ankara.
- Özdil, İ. (1986). *Uzaktan Eğitimin Evrensel Çerçevesi ve Türk Eğitim Sisteminde Uzaktan Eğitimin Yeri*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Yayın No: 160/69, Eskişehir.
- Özdil, İ. (1982). "Uzaktan Öğretim Uygulamasının Türkiye'deki Durumu", *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 6 (36), 43-48.
- Özmen, A. ve Ediz, İ.G. (2002). "Uzaktan Eğitim ve Dumlupınar Üniversitesi Modeli", *1.Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Özmen, H. ve Kolomuç, A. (2004). "Bilgisayarlı Öğretimin Çözümler Konusundaki Öğrenci Başarısına Etkisi", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1 (12), 57-68.
- Özmen, Ş. (2005). "Eğitimde Sanal Sınıf Uygulamaları ve Sonuçları", http://suleozmen.marmara.edu.tr/teblig_sunumlar/ (Erişim Tarihi: 12.06.2006).

- Özmen, Ş. (2001). “Eğitimde Sanal Sınıf Uygulamaları ve Sonuçları”, VII. *Türkiye’de Internet Konferansı*, 1-3 Kasım 2001 Askeri Müze/Harbiye Kültür Sitesi, İstanbul, <http://inet-tr.org.tr/inetconf7/bildiriler/89.doc>, (Erişim Tarihi: 19.12.2008).
- Özonur, M. (2004). *Öğretimi Ayrıştırılama Kuramına Dayalı Tasarlanan Web Tabanlı Eşzamansız Uzaktan Öğretim Uygulamasının Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarısına Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Öztaş, K. (1995). “Turizmde Kalifiye Eleman Açığı ve Meslek Yüksekokullarının Etkinliğinin Artırılması”, *Anatolia Dergisi*, (3-4), 84-95.
- Pauze, E.F. (1993). “Time for A New Mission in Hospitality Education”, *Hospitality Tourism Educators*, 5 (3), 61-62.
- Polding, L. (2007). “Leading Change - Integrating E-Learning Into an Existing Course”, *Legal Information Management*, 59-63.
- Robertson, L.J. ve Stanforth N. (1999). “College Students’ Computer Attitudes and Interest In Web Based Distance Education”, *Journal of Family And Consumer Sciences*, 91 (3), 60-64.
- Robinson, J. P. (2000). “Mass Media Use and Social Life Among Internet Users”, *Social Science Computer Review*, 18 (4), 490-501.
- Ross, S. M. ve Anand, P. G. (1987). “A Computer-Based Strategy For Personalizing Verbal Problems İn Teaching Mathematics”, *Educational Communications and Technology Journal*, 35 (3), 151-162.
- Sağlıker, Ş. (2009). *Yapılandırmacı Öğrenme Kuramına Dayalı Olarak Kütle Çekim Kanunu Konusunda Hazırlanan Ders Yazılımının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Adana.
- Saunders, G. ve Klemming, F. (2003). “Integrating Technology Into a Traditional Learning Environment: Reasons for and Risks of Success”, *Active Learning in Higher Education*, 4 (1), 74-86.
- Schefermeyer, S. (1990). “Standart For Instructional Computing Software Design and Development”, *Educational Tecnology*, 9-15.

- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*, Gazi Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Sevgi, A. (1992). “Turizm Eğitimi”, *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop*, Yorum Yayınları, Ankara, 19-45.
- Sevim, D. (2008). *Web Tabanlı Programlanabilir Mantık Denetleyici Uzaktan Eğitimi ve Uygulaması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Sheingold, K. (1995). “Computers-Mediated Communication and the Online Classroom in Distance Learning”, *Computers-Mediated Communication Magazine*, 2 (4), 1-6.
- Shen, Q. , Chunk, J. K. , Challis, D. ve Cheung, R. C. (2007). “A Compative Study of Student Performans in Traditional Mode and Online Mode of Learning”, *Wiley Periodicals Inc.*, 30-40.
- Sigulem, D.M. , Morais, T.B. , Cuppari, L. , Franceschini, S.C. , Priore, S.E. , Camargo, K.G., Gimenez, R. , Bernardo, V. ve Sigulem, D. (2001). “A Web-Based Distance Education Course In Nutrition In Public Health: Case Study”, *Journal of Medical Internet Research*, 3.
- Sit, J. , Chung, J. , Chow, M. ve Wong, T. (2005). “Experiences Of Online Learning: Students’ Perspective”, *Nurse Education Today*, 25, 140-147.
- Somuncuoğlu, D. (1997). “Bilgisayar Destekli Öğretimde Farklı Geribildirim Stratejileri”, *Türkiye, Türk Cumhuriyetleri ve Asya Pasifik Ülkeleri Uluslararası Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Fırat Üniversitesi Basımevi, Elazığ.
- Stratton, J. (2002). “Siber Alan ve Kültürün Küreselleştirilmesi”, *Cogito*, 30, 80-99.
- Suanpang, P. , Petocz, P. ve Kalceff, W. (2004). “Student Attitudes to Learning Business Statistics : Comparison of Online and Traditional Methods”, <http://www.ifets.info>, (Erişim Tarihi: 08.01.2010).
- Sular, M. K. (2005). *Web Tabanlı Pedagojik Formasyon Eğitimi ve Örnek Sanal Ders Tasarımı ve Yönetimi (Gaziantep Üniversitesi Örneği)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Gaziantep.

- Sülün, Y. , Tunç, E. ve Balliel, B. (2006). “İlköğretim 8. Sınıf Fen Bilgisi Dersinde Genetik Ünitesinin Bilgisayar Desteği İle Öğretiminin Öğrenci Başarısına Etkisinin Belirlenmesi”, *IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 24-26 Kasım, Sakarya, 449-452.
- Szucs, E. (1989). “Okullarda Bilgisayar”, (Cev.: G.Malkog). *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 96-100.
- Şahin, M. C. (2003). “Web Tabanlı Öğretimde Etkileşimin Önemi”, <http://ab.org.tr/ab03/tammetin/45.doc>, (Erişim Tarihi: 22.12.2008).
- Şahin, T. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Şen, N. (1999). *İnternet Tabanlı Öğretimin Etkililiği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şendağ, S. ve Gündüz, Ş. (2007). “Öğretmen Adaylarının Web Tabanlı Öğrenme Materyalinin Kullanılabilirliği ve Etkililiği Hakkındaki Görüşleri”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 137-149.
- Şenyuva, E. (2007). *Hemşirelik Eğitiminde Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulaması: “Hasta Eğitimi Dersi Örneği*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Öğretimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Şimşek, A. (1994). “Bilgisayar Destekli Kubaşık Öğrenmede Öğrenci Denetiminin Akademik Başarı, Güven ve Tutumlar Üzerindeki Etkisi”, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Kongresi*, Adana.
- Şimşek, A. (1993). *The Effects of Learner Control and Group Composition On Student Performance, Interaction, and Attitudes During Computer-Based Cooperative Learning*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, The University of Minnesota, Twin Cities.
- Şimşek, N. (2002). *Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Şimşek, N. (1997). “Bilgisayar Destekli Öğretimde Yazılım Boyutu ve Yazılımlarda Standart Sorunu”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 28 (2), 313-327.

- Tandoğan, M. (1983). “Bilgisayarlar ve Eğitimde Kullanımları”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 341-372.
- Tang, M. ve Byrne, R. (2007). “Regular Versus Online Versus Blended: A Qualitative Description Of The Advantages Of The Electronic Modes And A Qualitative Evaluation”, *International Journal on ELearning*, 6 (2), 257-266.
- Tanrikulu, Z. (2004). “Yüksek Öğrenim Derslerinde Web Desteğinin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 1-17.
- Taşçı, C.N. (1993). “Bilgisayar Destekli Eğitimde Öğretmen Yetiştirme”, *Bilgisayar Destekli Eğitim Çalışma Raporları*, Anadolu Üniversitesi, Yayın No: 680, Eskişehir, 112.
- Taşçı, C.N. , Gürol F. ve Ataizi, M. (1993). “Bilgisayar Destekli Eğitim Yazılımlarının Gerçekleştirilme Süreci,” *Bilgisayar Destekli Eğitim Çalışma Raporları*, Anadolu Üniversitesi, Yayın No: 680, Eskişehir, 71-78.
- Taylor, R.P. (1980). *The Computer in School: Tutor-Tool-Tutee*, Teachers College Press, New York.
- Temur, S. (2001). *Bilgisayar Teknolojisi ve Kullanım*, Çizgi Yayınları, Konya.
- Timur, A. (1992). “Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı, Uygulanan Politikalar ve Sonuçları”, *Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop*, Yorum Basım Yayın, Ankara, 47-53.
- Tiyekli, E. (2007). *CBS- Coğrafi Bilgi Sistemi Aracılığıyla Veri Tabanı Oluşturulması ve Coğrafya Dersinde Kullanılması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Adana.
- Turizm Bakanlığı. (1994). *Turizm Endüstrisi İşgücü Araştırması:1993*, Levent Ofset Matbaacılık ve Yayıncılık, Ankara.
- Tuncer, M. (2007). *Elektronik Devreler Dersinin Sanal Ortamda Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemine Göre Sunulmasının Öğrenci Başarısı ve Görüşlerine Etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Elazığ.

- Tuncer, M. ve Taşpınar, M. (2007). “Sanal Eğitim-Öğretim ve Geleceği”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (20), 112-133.
- UNESCO. (1985). *Yetişkin Eğitimi* Terimleri, Uluslar arası Eğitim Bürosu, Çeviren: Ferhan Oğuzkan, Ankara.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Uşun, S. (2003). “Eğitim ve Öğretimde Bilgisayarların Yararları ve Bilgisayarlardan Yararlanmada Önemli Rol Oynayan Etkenlere İlişkin Öğrenci Görüşleri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11 (2), 367-378.
- Uşun, S. (2000). *Dünyada ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretim*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Uyar, A. (2007). *Endüstri Meslek Liseleri Birinci Sınıf Öğrencilerine Teknik Resim Dersinde Temel Kavramların Bilgisayar Destekli Çizim Programları (CAD) İle Anlatılmasının Akademik Başarıya ve Kalıcılığa Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Adana.
- Uzun, A. (2008). *Eğitim Fakültelerinde Bilgisayar Okur-Yazarlığının İnternet Tabanlı Öğretim Tasarımı İle Desteklenmesi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Bursa.
- Uzunboylu, H. (2000). *Web Destekli İngilizce Öğretiminin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı-Eğitim Teknolojisi Bilim Dalı, Ankara.
- Ünlüönen, K. (1993). “Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitim ve Öğretimi”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. (6), 497–521.
- Ünsal, H. (2007). *Harmanlanmış Öğrenme Etkinliğinin Çoklu Düzeyde Karşılaştırılması*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Ürger, S. (1992). *Genel Turizm Bilgisi*, Akdeniz Üniversitesi Matbaası, Antalya.

- Üzümcü, T. ve Bayraktar, S. (2004). “Türkiye’de Turizm Otel İşletmeciliği Alanında Eğitim Veren Yükseköğretim Kuruluşlarındaki Eğitimcilerin Turizm Mesleki Eğitiminin Etiksel Açıdan İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması”, <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/02-05.pdf>. (16.12.2007).
- Van Horn, R. (1991). *Advanced Technology in Education*, Brooks/Cole Publishing Company, California.
- Varol, A. (1996). “Televizyon-Telekonferans ve İnternet Sistemlerinin Uzaktan Eğitim Amaçlı Kullanımı”, *Türkiye I.Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Ankara, 659-667.
- Verduin, J. R. ve Clark, T. A. (1994). *Uzaktan Eğitim: Etkin Uygulama Esasları*, (Çev: İlknur Maviş), Anadolu Üniversitesi Kibele Sanat Merkezi, Eskişehir.
- Vernon, D.T. ve Blake, R.L. (1993). “Does Problem-Based Learning Work? A Meta Analysis of Evaluation Research”, <http://ericps.crc.uiuc.edu>, (Erişim Tarihi: 05.09.2010).
- Volery, T. ve Lord, D. (2000). “Critical Success Factors in Online Education,”, *International Journal of Educational Management*, 14 (5), 216-223.
- Ware, H. B. (2006). *Learner Centered E-Learning: An Exploration of Learner-Centered Practices In Online and Traditional Instruction in Higher Education*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Louisiana State University, Los Angels.
- Wellington, J.J. (1985). *Children, Computer and Curriculum*, Harper and Row Publishers, London.
- Wilkinson, A. , Forbes, A. , Bloomfield, J. ve Gee, C.F. (2004). “An Exploration Of Four Web-Based Open And Flexible Learning Modules İn Post-Registration Nurse Education”, *International Journal of Nursing Studies*, 41, 411-424.
- Witt, P. L. (2003). “Enhancing Classroom Courses with İnternet Technology: Are Course Web Sites Worth The Trouble?”, *Community College Journal of Research and Practice*, 27 (5), 429-445.

- Woodhall, M. (1979). *Education, Work and Employment In Developing Countries - A Synthesis of Recent Research. Education Work and Employment. A Summary Review*. International Development Research Center Manuscript Reports. Ottawa: IDRC.
- Wright, P. W. (2000). *Integrating a Multimedia Approach into the Teaching*, University of Alberta, U.S.A.
- Yalçın, C. (2003). “Sosyolojik Bir Bakış Açısıyla İnternet”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27 (1), 77-89.
- Yalçınkaya, S. ve Düzakın, E. (2008). “Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemi ve Çukurova Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Yatkinlıkları”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (1), 225-244.
- Yalın, H. İ. (2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Yaylacı, H. S. (2000). *İnternet’te Eğitim*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Yazon, J.M.O. , Mayer-Smith, J.A. ve Redfield, R. J. (2002). “Does The Medium Change The Message? The Impact Of A Web-Based Genetics Course On University Students' Perspectives On Learning And Teaching”, *Computers and Education*, 38, 267-285.
- Yekta, M. (2004). *Çoklu Ortam Araçları Kullanılmış Web Tabanlı Mesleki Teknik Eğitimin Geleneksel Mesleki Teknik Eğitime Göre Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Yenilmez, E. (2000). *İstatistik Öğretiminde Sanal Ortam Modelleri Üzerine Bir Çalışma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Yeşilyurt, N. (2006). *İleri Kumanda Teknikleri Dersinin Web Tabanlı Eğitimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Yiğit, N. (2004). “Fizik Öğretiminde Bilgisayar Destekli Uygulamaların Başarıya Etkisi”, *Milli Eğitim Dergisi*, 161, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/161/yigit.htm> (Erişim Tarihi: 27.02.2010).
- Yu, S. ve Yang, K.F. (2006). “Attitudes Toward Web-Based Distance Learning Among Public Health Nurses In Taiwan: A Questionnaire Survey”, *International Journal of Nursing Studies*, 43, 767-774.
- Yükseltürk, E. ve Anlı R. (2004). “Blended Learnign as New Trend in Distance Education”, *First International Conference on Innovations in Learnign for the Future: e-Learning*, 17-26 Eylül, İstanbul Üniversitesi, İstanbul. <http://www.ibun.edu.tr/vc15/oemosos/rapor>, (Erişim Tarihi: 03.07.2009).
- <http://www.biltek.tubitak.gov.tr/dergi/97/kasim/uzaktan.html>, (Erişim Tarihi: 07.07.2009).
- <http://www.moodle.org.tr>, (Erişim Tarihi: 25.05.2009).

EKLER

EK-1: “GTOİ/SEYH 111 İletişim Dersi” Başarı Testi

Sevgili Öğrenciler,

- Bu sınav, “GTOİ/SEYH 111 İLETİŞİM” Dersinde yapılacak bir araştırmada kullanılmak üzere uygulanmaktadır.

- Bu sınavda toplam soru sayısı 30, sınav süresiniz ise 40 dakikadır.

- Her soruyu dikkatlice okuyunuz ve size doğru gelen yalnız bir seçeneği işaretleyiniz.

SORULAR

- 1) Aşağıdakilerden hangisi iletişim kavramının insan yaşamına sağladığı katkılarında değildir?
 - A. Öz iletişimi öğreterek, iç huzur ve barışın sağlanmasına yardım eder
 - B. Sosyal yaşamda ve iş yaşamından sağlıklı ve sürdürülebilir insan ilişkileri kurabilmeye yardımcı olur
 - C. Kendimizi ifade edebilme ve başkalarını anlayabilme gücü kazandırır
 - D. Hepsi
- 2) Aşağıdakilerden hangisi iletişimde karşılaşılan sorunlardan değildir?
 - A. Dönüt
 - B. Algılama güçlükleri
 - C. Ön yargılar ve ön tipler
 - D. Dil güçlükleri
- 3) Aşağıdakilerden hangisi iletişimin özelliklerinden değildir?
 - A. İletişim iki taraf arasında gerçekleşir
 - B. İletişim farklı sembollerle gerçekleştirilir
 - C. İletişim, tarafların ilişki düzeylerinden etkilenir
 - D. Tarafların kişilik özelliklerinden etkilenir.

- 4) “İnsanların zihinlerin de düşünsel bir fotoğraf meydana getiren veya anlam ifade eden her şeydir.” İfadesiyle hangi kavram tanımlanmaktadır?
- A) Sembol
B) Süreç
C) Gürültü
D) Algılama
- 5) Aşağıdakilerden hangisi iletişimin bireysel fonksiyonlarından değildir?
- A. Sosyalleşme.
B. Saygınlık sağlama
C. Örgüt kültürünün oluşmasını sağlama
D. Duygu ve düşünceleri paylaşma
- 6) Aşağıdakilerden hangisi anlama(kod çözme) süreçlerindendir?
- A. Beden hareketleri
B. Dinleme
C. Jest ve Mimikler
D. Kol hareketleri
- 7) Aşağıdaki kavram-tanım eşleştirmelerinden hangisi doğrudur?
- A. Kaynak: Mesajın iletildiği kişi ya da kişiler
B. Mesaj: İletişimin gerçekleştirildiği ortam
C. Hedef (Alıcı): İletişime gereksinim duyan ve mesajı kodlayan kişi
D. Geri Bildirim: İletilen mesaja verilen cevap
- 8) Aşağıdakilerden hangisi mesajların genel özelliklerinden değildir?
- A. Mesaj içeriğine uygun kanalla iletilmelidir
B. Mesajlar her türlü engelleyici duruma karşı güçlü olmalıdır
C. Mesaj orijinal(özgün) olmalıdır
D. Mesaj doğru zaman ve yerde iletilmelidir
- 9) Aşağıdakilerden hangisi “temel kanal” elemanıdır?
- A) Kağıt B) Yazı C) Dil D) Bilgisayar

- 10) Aşağıdakilerden hangisi hedefin, mesajın kodunu çözmesinde rol oynayan faktörlerden değildir?
- A. Enformasyon
B. Eğitim seviyesi
C. Tarafgirliği
D. Kişiliği ve ilgileri
- 11) Aşağıdakilerden hangisinde geribildirim çeşitleri doğru verilmiştir?
- A. Yatay-Dikey
B. Organize-Reorganize
C. Homojen-Heterojen
D. Pozitif-Negatif
- 12) Aşağıdakilerden hangisi iletişim sürecinin etkinliğini bozan geribildirim özelliklerinden değildir?
- A) Güven vermez B) Özeldir C) Yargılayıcıdır D) Yorum ağırlıklıdır
- 13) Aşağıdakilerden hangisi mesajın iletimini engelleyen gürültü tiplerindendir?
- A. Bio-fizyolojik Gürültü
B. Semantik Gürültü
C. Sosyolojik Gürültü
D. Biçimsel Gürültü
- 14) Geri bildirimin olmadığı iletişim biçimidir
- Kaynak–aktif, hedef pasif roldedir.
 - İletişimin tüm kontrolü kaynağın elindedir
- Yukarıda sıralanan özellikler aşağıdaki hangi kavrama aittir?
- A. **Çapraz İletişim**
B. **Zincir İletişim**
C. **Tek Yönlü İletişim**
D. **Hiçbiri**
- 15) Aşağıdakilerden hangisi çift yönlü iletişimin güçlü yanlarından değildir?
- A. Yeni fikirlerin ortaya çıkmasını desteklemez
B. Anlam iletiminin denetlenmesine olanak verir.
C. Ortak karar alınmasına yardımcı olur
D. Daha etkin ve sağlıklı iletişim kurulması sağlar

- 16) Aşağıdakilerden hangisi toplumsal ilişkiler sistemi olarak iletişim türleri arasında yer almaz?
- A. Grup iletişimi
 - B. Toplumsal iletişim
 - C. Merkezi İletişim
 - D. Kişiler arası iletişim
- 17) Aşağıdakilerden hangisi mesaj içerisinde kullanılan kodlara göre iletişim türleri arasında yer almaz?
- A. Sözlü İletişim
 - B. Sözsüz İletişim
 - C. Yazılı İletişim
 - D. Empatik İletişim**
- 18) Aşağıdakilerden hangisi zaman ve mekânın boyutuna göre iletişim türlerindendir?
- A. Zincirleme İletişim
 - B. Sanal iletişim
 - C. Diyagonal İletişim
 - D. Heps
- 19) “Kişinin kendisini karşıdaki kişinin yerine koyması, olayları başkalarının bakış açısından görebilmesi, başkalarının duygu ve düşüncelerini anlayabilmesine ----- denir”
- A. Empati
 - B. Sembol
 - C. Enformasyon
 - D. Hiçbiri
- 20) Aşağıdakilerden hangisi sözlü iletişimin güçlü yanlarından değildir?
- A. Geri bildirim yavaş olur
 - B. Tam zamanlı iletişim biçimidir
 - C. Sözleri destekleyen sesin iletilmesini sağlar
 - D. Yüz yüze olduğunda destekleyici görsel öğeler sağlar

- 21) “Söz ve yazı gerektirmeden, jest, mimik, göz kontağı gibi beden dili unsurları ve diğer görsel araçlarla gerçekleştirilen iletişim biçimine denir”
- A. Teknolojik İletişim
B. Bireysel İletişim
C. Örgüt İletişimi
D. Sözsüz İletişim
- 22) Aşağıdakilerden hangisi sözsüz iletişimin öğelerinden değildir?
- A. Yüz ifadeleri ve Gözler
B. Bedensel Temas
C. Sözcük
D. Giyim
- 23) “Bireylerin duygu ve düşüncelerini karşısındakilere iletmek amacıyla yüzlerinde yapmış oldukları her türlü hareketlere denir”
- A) Jest B) Mimik C) Aksiyon D) Dejenerasyon
- 24) Mahrem Alan cm. / Kişisel Alan cm. / Sosyal Alan cm.
Yukarıdaki iletişim mesafeleri sırasıyla hangi seçenekte doğru verilmiştir?
- A. 0-25 / 25-80 / 80-200
B. 80-200 / 25-80 / 0-25
C. 0-10 / 15-45 / 50-100
D. 50-100 / 15-45 / 0-10
- 25) Aşağıdakilerden hangisi iyi bir konuşma sesinin özelliklerindendir?
- A. İşitilebilirlik
B. Hissedilebilirlik
C. Ayırıştırılabilirlik
D. Filtre Edilebilirlik
- 26) Aşağıdakilerden hangisi iletişimde dış görünüş öğelerinden değildir?
- A) Vücut temizliği B) Niyet temizliği
C) Tırnak temizliği D) Giyim temizliği

- 27) “Harf kodları ile oluşturulan yazılı mesajların karşılıklı olarak alınıp-verildiği iletişim biçimine denir”
- A. Simgesel İletişim
 - B. Alfabetik İletişim
 - C. Sembolik İletişim
 - D. Yazılı İletişim
- 28) Aşağıdakilerden hangisi iletişim araçlarındandır?
- A. İşitsel İletişim Araçları
 - B. Görsel ve işitsel iletişim Araçları
 - C. Elektronik İletişim Araçları
 - D. Hepsi
- 29) İşitsel iletişim araçları hangi seçenekte doğru verilmiştir?
- A. TV-Bilgisayar-Web Sayfaları
 - B. Resim-Grafik-Rozet
 - C. Telefon-Telsiz-Radyo
 - D. Faks-Teletex-Afiş
- 30) “Kaynağın ihtiyacı doğrultusunda “ortak sembollerle, özel anlam yüklü mesaj oluşturma faaliyetine denir”
- A. Kodlama
 - B. Ortalama
 - C. Yansıtma
 - D. Sapma

EK-2: Yansızlık Anket Formu**YANSIZLIK ANKET FORMU****Anket No:**

1. ÖSS başarı puan aralığınızı işaretleyiniz
 - ☐ 245-275
 - ☐ 220-244
 - ☐ 200-219
2. Bilgisayar okur-yazarlığınız hangi düzeydedir?
 - ☐ İyi
 - ☐ Normal
 - ☐ Yetersiz
3. İnternet kullanım beceriniz hangi düzeydedir?
 - ☐ İyi
 - ☐ Normal
 - ☐ Yetersiz
4. İnternete erişim imkânınız hangi düzeydedir?
 - ☐ Her zaman
 - ☐ Zaman zaman
 - ☐ Hiçbir zaman
5. Web Tabanlı Öğrenme (İnternet üzerinden ders alma) hakkında bilginiz hangi düzeydedir?
 - ☐ İyi
 - ☐ Normal
 - ☐ Yetersiz
6. Web ortamından bilgi edinebilir ve kullanabilir yeterliliğiniz hangi düzeydedir?
 - ☐ İyi
 - ☐ Normal
 - ☐ Yetersiz
7. İletişim dersini internet üzerinden almak ister misiniz?
 - ☐ İsterim
 - ☐ Fikrim yok
 - ☐ İstemem

EK-3: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yansızlık Ölçütünden Bilgisayar ve İnternet Kullanım Bilgi Düzeyinin Tespitine Yönelik Sınav Soruları

Sevgili Öğrenciler,

- Bu sınav, sizin bilgisayar ve internet kullanım bilgi düzeyini ölçmeye yönelik olarak hazırlanmıştır.
- Bu sınavda toplam soru sayısı 20, sınav süresiniz ise 25 dakikadır.
- Her soruyu dikkatlice okuyunuz ve size doğru gelen yalnız bir seçeneği işaretleyiniz.

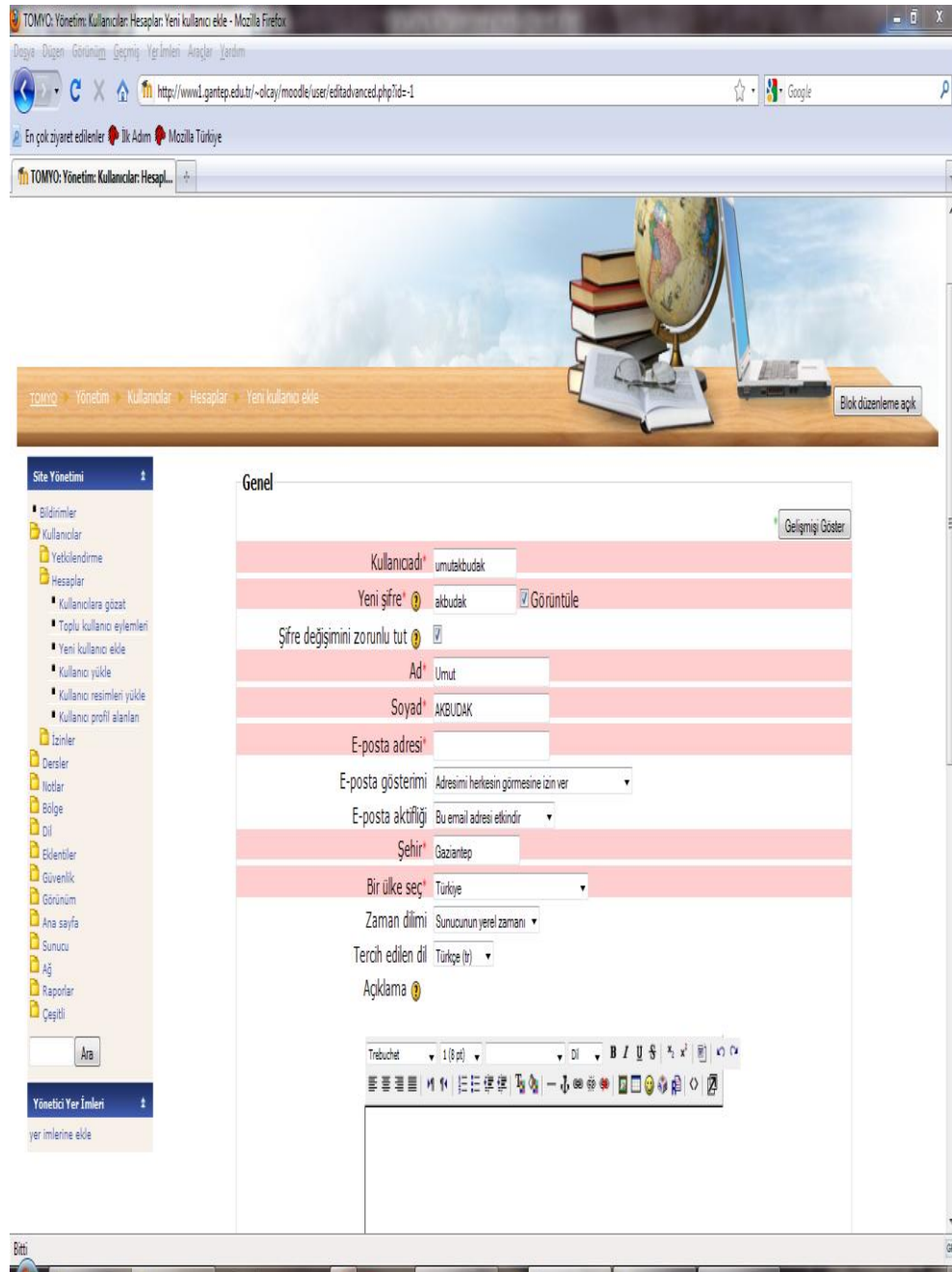
Başarılar Dilerim...

SORULAR

- 1- Aşağıdakilerden hangisi masaüstündeki bir klasörü açmak için yapılacak fare hareketidir?
 - a) Sağ tıklama b) Sağ çift tıklama c) Sol tıklama d) Sol çift tıklama
- 2- Genellikle bir seçenek, pencere yada işlemden çıkmak için kullanılan tuş aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Enter b) Esc c) Backspace d) Alt
- 3- Aşağılardakilerden hangisi bilgisayarın iç donanım birimidir?
 - a) CPU b) Monitör c) Klavye d) Fare
- 4- Windows'ta kopyalama amacıyla birden fazla dosyayı tek tek seçebilmeyi sağlayan tuş hangisidir?
 - a) Tab b) Insert c) Ctrl d) Alt
- 5- 8 karakter boşluk vermek yada paragraf yapmak için kullanılan tuş aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Shift b) Backspace c) Home d) Tab
- 6- Windows işletim sistemini kapatmak için aşağıdakilerden yöntemlerden hangisi kullanılır?
 - a) Bilgisayarım / Oturumu kapat b) Başlat / Bilgisayarı kapat / Kapat
 - c) Başlat / Ayarlar / Oturumu kapat d) Başlat / Bul / Oturumu kapat
- 7- Windows'a girildiğinde ekrana gelen ilk görüntüye ne denir?
 - a) Bilgisayarım b) Denetim masası c) Masaüstü d) Görev çubuğu
- 8- Aşağıdakilerden hangisi donanım parçası değildir?
 - a) Kasa b) Ekran c) Klavye d) Windows

- 9-** Bilgisayarda bulunan bilgiyi kağıda aktarmak amacıyla kullanılan donanım birimine ne ad verilir?
- a) Scanner (tarayıcı) b)Plotter (çizici) c)Printer (yazıcı) d)Monitör (ekran)
- 10-** Delete tuşu ile sildiğimiz dosyalar aşağıdaki masaüstü öğelerinden hangisine atılır?
- a) Bilgisayarım b)Ağ komşuları c) Geri dönüşüm kutusu d)Belgelerim
- 11-** Word’de bir metni seçmek için aşağıdaki yöntemlerden hangisi kullanılamaz?
- a) Fare ile metnin başlangıç noktasından farenin sol tuşuna basılı tutarak
b) Düzen mөнüsünden tümünü seç komutuyla
c) Shift tuşu ile beraber yön tuşlarını kullanarak
d) Ctrl tuşu ile beraber yön tuşlarını kullanarak
- 12-** E-mail (elektronik posta) hesabında ataç işareti genellikle hangi anlama gelir?
- a) Gönderilecek elektronik postanın birden fazla kişiye aynı anda gönderilmesi.
b) Gönderilecek elektronik postanın önem derecesinin yüksek olması.
c) Elektronik posta ile birlikte ekte dosya gönderilmesi.
d) Birden fazla elektronik postanın aynı anda gönderilmesi.
- 13-** Word’de Klavyeden yazılamayan karakterleri eklemek için aşağıdakilerden hangisi kullanılır?
- a) Biçim/Simge
b) Ekle/Nesne
c) Düzen/Simge
d) Ekle/Simge
- 14-** Windows’ta sisteme bağlı olan sürücüler (disket, harddisk, cd) nerede listelenir?
- a) Denetim masası
b) Bilgisayarım
c) Geri dönüşüm kutusu
d) Donatılar

- 15-** Internet Explorer penceresinde açık olan sayfayı başlangıç sayfası olarak ayarlamak için hangi yol izlenmelidir.
- a) Araçlar - Internet seçenekleri – Geçerli Olanı Kullan
 - b) Araçlar— Internet seçenekleri – Varsayılanı Kullan
 - c) Görünüm — Giriş Sayfası - Geçerli Olanı Kullan
 - d) Görünüm - Giriş Sayfası - Var–ayılanı Kullan
- 16-** Internet Explorer penceresinde –Sık Kullanılanlar” menüsü için aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur.
- a) İnternette en çok ziyaret edilen siteleri otomatik olarak burada oluşur.
 - b) Kullanıcı çok sık kullandığı siteleri buraya ekleyerek bu sitelere buradan kolayca ulaşır.
 - c) Kullanıcının en çok kullanıldığı siteler otomatik olarak burada oluşur.
 - d) Sık kullanılan menü seçeneklerine buradan ulaşılabilir.
- 17-** Aşağıdaki elektronik posta adresi yazımlarından hangisi doğrudur?
- a) Ahmet@hotmail
 - b) Mehmet/kuru@hotmail.com
 - c) hakan.esen@yahoo.tr
 - d) hakan.1987@gmail.com
- 18-** Aşağıdaki web adresleri yazımından hangisi doğrudur?
- a) wwwx.firat.edu.tr
 - b) www.gazi.edu.tr
 - c) www.memurlar.net.com.tr
 - d) www.fenerbahçe.com.tr
- 19-** Aşağıdakilerden hangisi bir arama motorudur.
- a) www.moodle.com
 - b) www.turkiye.com
 - c) www.Google.com
 - d) www.antu.com
- 20-** Aşağıdakilerden hangisi sesli ve görüntülü görüşme olanağı sağlayan sohbet yazılımıdır?
- a) www.gazi.edu.tr
 - b) Msn Messenger
 - c) Msn contrat
 - d) ICQ

EK-5: “Site Hakkındaki Görüş ve Önerileriniz” Başlıklı Tartışma Konusuna Öğrencilerin Verdikleri Yanıtların Ekran Görüntüsü

SİTE HAKKINDAKİ GÖRÜŞ ve ÖNERİLERİNİZ...
 yazan Admin User - 4 Kasım 2009, Çarşamba, 12:34

Sevgili Öğrenciler,
 Site hakkındaki görüş ve önerilerinizi bu başlık altında paylaşalım lütfen.
 Teşekkürler...

[Düzelte](#) | [Sil](#) | [Yanıtla](#)

Ynt: SİTE HAKKINDAKİ GÖRÜŞ ve ÖNERİLERİNİZ...
 yazan Mustafa ÖZER - 7 Ocak 2010, Perşembe, 09:50

Web tabanlı eğitim sisteminin oluşturduğu site gayet güzel ve öğrenciyi derse bağlayan hem görsel hemde işitsel öğelerin bulunduğu, öğrencilerin rahatlıkla ulaşabileceği genel iletişim ders içerikleri bulunmaktadır.

[Üstünü göster](#) | [Düzelte](#) | [Ayr](#) | [Sil](#) | [Yanıtla](#)

Ynt: SİTE HAKKINDAKİ GÖRÜŞ ve ÖNERİLERİNİZ...
 yazan Mustafa KOTUNCU - 7 Ocak 2010, Perşembe, 20:03

evet web tabanlı eğitim güzel ama her zaman ulaşamayan arkadaşlar var..evinde bilgisayar ve interneti olan arkadaşlar için hem farklı hemde güzel bişey uzaktan eğitim ama bu imkanın olan arkadaşlar için böyle..

[Üstünü göster](#) | [Düzelte](#) | [Ayr](#) | [Sil](#) | [Yanıtla](#)

Ynt: SİTE HAKKINDAKİ GÖRÜŞ ve ÖNERİLERİNİZ...
 yazan Selvi SEVERİCİOĞLU - 7 Ocak 2010, Perşembe, 22:43

Günümüzde bilgin ve internet teknolojilerindeki hızlı gelişmeler uzaktan eğitimi daha hızlı ve etkin kılmakta. Web tabanlı eğitim de çalışma süresini ve zamanını kişi kendi belirler, çalışmak istediklerinde gerek evlerinde gerekse internete bağlanılabilen başka bir yerde eğitimlerini alırlar buda her zaman her yerde eğitim olusunun gerçekleşmiş olduğunu gösterir. Bu sitede saymış olduğum yönlerden etkin ve yeterli olduğunu düşünüyorum.

[Üstünü göster](#) | [Düzelte](#) | [Ayr](#) | [Sil](#) | [Yanıtla](#)

Ynt: SİTE HAKKINDAKİ GÖRÜŞ ve ÖNERİLERİNİZ...
 yazan Cila RENKE - 13 Ocak 2010, Çarşamba, 14:17

SİTE VE DERSLERİN BAŞARISI ÇOK İYİ VE SİTE ANLAŞILIR KARMAŞIK DEĞİL..

[Üstünü göster](#) | [Düzelte](#) | [Ayr](#) | [Sil](#) | [Yanıtla](#)

Ynt: SİTE HAKKINDAKİ GÖRÜŞ ve ÖNERİLERİNİZ...
 yazan Onur ÖBÜRÜCÜ - 7 Ocak 2010, Perşembe, 23:04

siteyi yeterli ve etkin buluyorum

[Üstünü göster](#) | [Düzelte](#) | [Ayr](#) | [Sil](#) | [Yanıtla](#)

Ynt: SİTE HAKKINDAKİ GÖRÜŞ ve ÖNERİLERİNİZ...
 yazan Elif ERİN - 15 Ocak 2010, Cuma, 08:44

siteyi çok beğendim gerek konuların işleyiş açısından gerekse farklı etkinlikler açısından çok hoş mesajlar var ve konular var

[Üstünü göster](#) | [Düzelte](#) | [Ayr](#) | [Sil](#) | [Yanıtla](#)

EK- 6: Ders ve İçeriklerinin Ana Sayfadan Görüntüsü

TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ONLINE EĞİTİM BÜLTESİ - Mozilla Firefox

Dosya Düzen Görünüm Geçmiş Yer İmleri Araçlar Yardım

http://www1.gantep.edu.tr/~olcay/moodle/

En çok ziyaret edilenler İlk Adım Mozilla Türkiye

TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKS...

BU SİTEYİN HAZIRLANMA AMACI, WEB TABANLI ÖĞRETİM YÖNTEMLERİN TURİZM EĞİTİM ALANINDA UYGUNLUĞUNU GÖSTERMEK, ÖĞRENCİLERİN ARADIKLARI BAŞARILARINA ULAŞMALARINI DOKÜMANI OLARAK KULLANILMADIR...

Çevrimiçi Kullanıcılar

22.12.2009

Yazılı İletişim Ders Modülü Paylaşımı Açılmıştır. İyi Çalışmalar Dilerim...

11.12.2009

14 Aralık Pazartesi Günü Saat 10:00'de Canlı Yayın Dersi Yapılacaktır. Dersin: Umut, Merve, Ömer, Ömer, İsmail, Burcu, Elif ve Esra'nın Katılmaları Zorunludur. Tüm Öğrencilerin Mikrofona ve Kamerası Test Edilmesi Gerekli Olabilir. Teşekkürler...

01.12.2009

Çevrimiçi Kullanıcılar

(Son 5 dakika)

Abdül ÖLÇAY

Konuk Kullanıcı

Mesajlar

Yeni mesaj yok

Site Yönetimi

- Bildirimler
- Kullanıcılar
- Dersler
- Notlar
- Bölge
- Dil
- Eklentiler
- Güvenlik
- Görünüm
- Ana sayfa
- Sonuç
- İlg
- Raporlar
- Çeşitli

Ara

Ana Menü

ÖĞRENCİ ve FAKİR PAYLAŞIM ALANI

TONYO SANAL SINIF

SEVİMLİ İLETİŞİM DERSİ

SÖHNET ODASI

En Aktif Kullanıcılar

Abdül ÖLÇAY: 4.12

Admin User: 3.03

Guest User: 0.82

Açılan Dersler

Temel Kavramlar

Administrator: Abdül ÖLÇAY
Administrator: Admin User
Öğretmen: Abdül ÖLÇAY

İletişim Nedir?
İletişimin Özellikleri
Sembol Nedir?
İletişimin Amaçları
İletişimin Önemi
İletişimin Fonksiyonları
İletişim Sürecinin Unsurları
Kaynak
Mesaj ve Özellikleri
Kanal, İşlevi ve İletişim Kanalları
Hedef ve İletişim Sürecindeki Rolü
Geri Bildirim, Özellikleri ve İletişim Sürecindeki İşlevi
Çevre ve Görünüş Tipleri
Tek Yönlü ve Çift Yönlü İletişim; Özellikleri, Güçlü ve Zayıf Yönleri
İletişim Türleri
İletişim Engelleri ve Aşma Yolları
Empati ve Empatik İletişim Kavramları

Sözel (Sözlü) İletişim

Administrator: Abdül ÖLÇAY
Administrator: Admin User
Öğretmen: Abdül ÖLÇAY

Sözel İletişim Nedir?
Sözel İletişimin Güçlü ve Zayıf Yönleri
Etkili ve Güzel Konuşma İlkeleri
Etkin Dinleme Kuralları
Pozitif Düşünce ve İletişimdeki Rolü

Sözsüz İletişim

Administrator: Abdül ÖLÇAY
Administrator: Admin User
Öğretmen: Abdül ÖLÇAY

Sözsüz İletişim Nedir?
Sözsüz İletişimin Önemi, Özellikleri ve İşlevi
Sözsüz İletişimin Öğeleri
İletişimde Dış Görünüş
Beden Dili
İletişimde Beden Dili
İnsan İlişkilerinde Tokalaşma

Yazılı İletişim

Administrator: Abdül ÖLÇAY
Administrator: Admin User
Öğretmen: Abdül ÖLÇAY

Yazılı İletişim Nedir?
Yazılı İletişimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri
İyi Yazı Yazma İlkeleri

İş Yaşamı ve İletişim

Administrator: Abdül ÖLÇAY
Administrator: Admin User
Öğretmen: Abdül ÖLÇAY

İş Yaşamında İletişimin Fonksiyonları
Etkili İletişimin İş Yaşamındaki Olumlu Sonuçları
İş Yaşamında Etkin Bir İletişim İçin Çalışanların Sahip Olması Gerekli Özellikler
Telefonla İletişimde Dikkat Edilmesi Gerekli Kurallar
Çalışan-Müşteri İlişkileri
Müşterilerle Olumlu İletişim Kurma Yolları
Müşteri İhtiyaçlarıyla Nasıl Baş Edilir?
Müşterilerle Etkili Bir İletişim Kurabilmek İçin Neler Yapılmalı?

EK-7: Ders Materyallerinin Web Sayfası Ekran Görüntüsü

İletişimin Temel Kavramları Ders Materyallerinin Web Sayfasındaki Örnek Ekran Görüntüsü

2 Kasım - 8 Kasım

- 1.1.
- Ders Konularının Slayt Sunumu
- İletişimin Öğeleri ve İşleyişi
- İletişim ve Toplumsal-Kültürel Sistemler
- Doğru-Yanlış Değerlendirme Soruları
- Boşluk Doldurmalı Değerlendirme Soruları
- Çoktan Seçmeli Değerlendirme Soruları
- Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz

9 Kasım - 15 Kasım

- 1.2.
- Ders Konularının Slayt Sunumu
- İletişimin Temel Kavramlarına Yönelik Genel Bir Sunu
- İletişim Kanalları
- İletişimde 4. Kanal
- Geri Bildirim
- Boşluk Doldurmalı Değerlendirme Soruları
- Çoktan Seçmeli Değerlendirme Soruları
- Doğru-Yanlış Değerlendirme Soruları
- Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz

16 Kasım - 22 Kasım

- 1.3.
- Ders Konularının Slayt Sunumu
- İletişimin Temel Kavramlarına Yönelik Genel Bir Sunu
- Kurumsal İletişim
- Kişiler Arası İletişim
- Kitle İletişimi
- İkna Edici İletişim
- İletişim Engelleri
- Ergenlerde İletişim Engelleri
- İletişim Sorunları Bilgisi
- Boşluk Doldurmalı Değerlendirme Soruları
- Çoktan Seçmeli Değerlendirme Soruları
- Doğru-Yanlış Değerlendirme Soruları
- Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz

EK-7 (Devamı)

Sözlü (Sözel) İletişim Ders Materyallerinin Web Sayfasındaki Örnek Ekran Görüntüsü

23 Kasım - 29 Kasım

- 📁 Sözlü ve Sözsüz İletişim
- 📁 Sözlü İletişim Türleri
- 📁 Sözel İletişimin; Türleri, Birey ve Toplum Açısından Önemi, İlkeleri ve Etkin Dinleme
- 📁 Etkin İletişim ve Dinleme
- 📁 Etkin Dinleme ve Etkin Dinlemenin 15 Yolu
- 📁 Genel Hatlarıyla Türk Dilinin Önemi
- 📁 Diksiyon ve Güzel Konuşma
- 📁 Etkili ve Güzel Konuşmanın İlkeleri
- 📁 İyi Bir Konuşma Sesinin Özellikleri
- 📁 Herkes İçin Biraz Mutluluk
- 📁 Olumlu Düşünmekte Kararlı Olmak
- 📁 Son Ders
- 📁 Başarılı İnsanların 100 Sırrı
- 📁 Kısaca Özgeçmişinizden Bahsedin...
- 📁 Sözlü İletişim Boşluk Doldurma Değerlendirme Soruları
- 📁 Diksiyon Konusu Boşluk Doldurma Değerlendirme Soruları
- 📁 Sözlü İletişim Doğru-Yanlış Değerlendirme Soruları
- 📁 Diksiyon Konusu Doğru-Yanlış Değerlendirme Soruları
- 📁 Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz

Sözsüz İletişim Ders Materyallerinin Web Sayfasındaki Örnek Ekran Görüntüsü

1 Aralık - 7 Aralık

- 📁 Sözsüz İletişim
- 📁 Sözsüz İletişimin Öğeleri (Sesli Sunum)
- 📁 İletişim ve Genel Olarak Bazı Beden Dili İpuçları
- 📁 Başarılı İletişimin Sırrı Bedenimizde Saklı
- 📁 Kişiler Arası İletişimde Beden Dilini Etkin Kullanma ve Tokalaşma Biçimleri (Sesli Sunum)
- 📁 İletişim ve Beden Dili
- 📁 İletişimde Beden Dilini Etkin Kullanma
- 📁 Dikkat! Vücudunuz Konuşuyor Nasıl mı?
- 📁 Beden Dili Seminer Görüntüleri
- 📁 Dikkat! Vücudunuz Konuşuyor
- 📁 İş Görüşmesi ve Beden Dili
- 📁 Beden Dili
- 📁 Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz

Yazılı İletişim Ders Materyallerinin Web Sayfasındaki Örnek Ekran Görüntüsü

7 Aralık - 13 Aralık

- 📁 Yazılı İletişim, Olumlu ve Olumsuz Yönleri İle İyi Yazı Yazma İlkeleri
- 📁 Konuşma Dili ve Yazı Dili
- 📁 Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri
- 📁 Resmi Yazışma Kuralları
- 📁 Özgeçmiş Nasıl Hazırlanmalıdır?
- 📁 Özgeçmişin Ana Hatları
- 📁 Görüntülü Özgeçmiş
- 📁 Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz

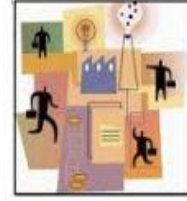
EK-7 (Devamı)**İş Yaşamı ve İletişim Ders Materyallerinin Web Sayfasındaki Örnek Ekran Görüntüsü**

15 Aralık - 21 Aralık

- Etkili Konuşma Yaşam ve Görgü
- Sosyal Hayatta İletişim
- İşyerinde Olumlu İlişkiler İçin İletişim
- İş Hayatında İletişim
- Helal ve Haram
- Yönetici ve İletişim
- İnsan İlişkilerinde ve Yönetimde Etkili İletişim
- Mesleki Etik

22 Aralık - 28 Aralık

- Konuk Tipleri ve Davranışları
- Çalışanların Birbirleri ve Müşteri ile İletişimleri Çerçevesinde Çalışanlar ve Müşteri Memnuniyeti
- Müşteri Tipleri
- İş Görüşmesinde Püf Noktalar
- Komik Bir İş Görüşmesi (Patron: Cem Yılmaz)
- Telefonla İletişim
- Sinirlenmiş Kişilerle ve Telefonla Konuşma Kuralları (Sesli Sunum)
- Gaffur Cep Telefonu Sahibi Olursa :)
- Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz

EK-8: Örnek Ders Materyal Türlerinin Ekran Görüntüleri

Flash Formatında Hazırlanmış SCORM/AICC Örnek Ders Materyali

TÜRKİYE > SYH.111 > SCORM/AICC > 1.1.

Önceki Devam et

Önizleme Modu

İletişim Nedir?

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

☒ İletişim Nedir?

☐ İletişimle İlgili Diğer Tanımlar

☐ İletişimin Özellikleri Nelerdir?

☐ Sembol ve Ortak Sembol Kavramları

☐ İletişimin Amaç ve Önemi Nedir?

☐ İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları

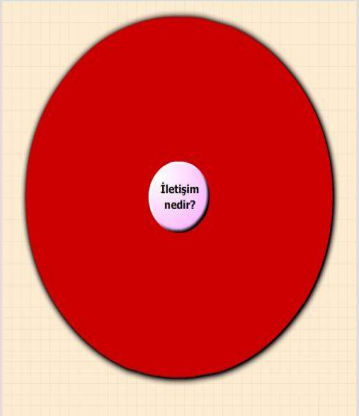
☐ İletişim Süreci

☐ İletişim Sürecinin Unsurları

☐ Kaynak ve İletişim Sürecindeki Rolü

☐ Kaynağın Mesajı Kodlamasında Rol Oynayan Etmenler

☐ İletişim Sürecinin Etkinliği için kaynağın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

Flash Formatında Hazırlanmış SCORM/AICC Örnek Ders Materyali

TÜRKİYE > SYH.111 > SCORM/AICC > 1.1.

Önceki Devam et

Önizleme Modu

İletişim Nedir?

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

☒ İletişim Nedir?

☐ İletişimle İlgili Diğer Tanımlar

☐ İletişimin Özellikleri Nelerdir?

☐ Sembol ve Ortak Sembol Kavramları

☐ İletişimin Amaç ve Önemi Nedir?

☐ İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları

☐ İletişim Süreci

☐ İletişim Sürecinin Unsurları

☐ Kaynak ve İletişim Sürecindeki Rolü

☐ Kaynağın Mesajı Kodlamasında Rol Oynayan Etmenler

☐ İletişim Sürecinin Etkinliği için kaynağın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

EK-8 (Devamı)

Flash Formatında Hazırlanmış SCORM/AICC Örnek Ders Materyali

TOMYO SYH 111 SCORM/AICC 1.1

Önceki Devam et

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

- ☒ İletişim Nedir?
- ☐ İletişimle İlgili Diğer Tanımlar
- ☐ İletişimin Özellikleri Nelerdir?
- ☐ Sembol ve Ortak Sembol Kavramları
- ☒ İletişimin Amaç ve Önemi Nedir?
- ☒ İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları
- ☒ İletişim Süreci
- ☒ İletişim Sürecinin Unsurları
- ☒ Kaynak ve İletişim Sürecindeki Rolü
- ☒ Kaynağın Mesajı Kodlamasında Rol Oynayan Etmenler
- ☒ İletişim Sürecinin Etkinliği için kaynağın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

İletişimle İlgili Diğer Tanımlar

Flash Formatında Hazırlanmış SCORM/AICC Örnek Ders Materyali

TOMYO SYH 111 SCORM/AICC 1.1

Önceki Devam et

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

- ☒ İletişim Nedir?
- ☐ İletişimle İlgili Diğer Tanımlar
- ☐ İletişimin Özellikleri Nelerdir?
- ☐ Sembol ve Ortak Sembol Kavramları
- ☒ İletişimin Amaç ve Önemi Nedir?
- ☒ İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları
- ☒ İletişim Süreci
- ☒ İletişim Sürecinin Unsurları
- ☒ Kaynak ve İletişim Sürecindeki Rolü
- ☒ Kaynağın Mesajı Kodlamasında Rol Oynayan Etmenler
- ☒ İletişim Sürecinin Etkinliği için kaynağın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

İletişimle İlgili Diğer Tanımlar

TEKRAR

İstenen sonucu başlamak ve davranışları etkilemek amacıyla insanlar arasında yazılı, sözlü ya da sözlü olmayan diğer araçlarla anlaşmaya sağlanmaktadır.

Bir birey arasında (simga, jest, mimik) her türlü duygu, düşünce, bilgi ve anlam alıyorsa iletişimidir.

Bir şahıstan diğer bir şahsa olan bilgi, veri ve anlayış aktarımıdır.

Bir kişinin bir bilgiyi anlaşılır biçimde başka kişiye aktarmasıdır.

Bir kişinin bir bilgiyi anlaşılır biçimde başka kişiye aktarmasıdır.

Bireyler arası düşünce, duygu ve bilgi alışverişini olarak tanımlanabilir.

İletişim anlamın ortaklaşma sürecidir.

İletişim konuşma, hareket veya yazı ile bilgi, işaret veya mesaj iletimi ve değişimdir.

Anlaşılabilir mesajların alınması ve yorumlanması sürecidir.

Bir kişinin bir bilgiyi anlaşılır biçimde başka kişiye aktarmasıdır.

Özetle, Her türlü duygu, düşünce ve verinin ortak anlam taşıyan sembollerle karşılıklı aktarımıdır.

EK-8 (Devamı)

Flash Formatında Hazırlanmış SCORM/AICC Örnek Ders Materyali

[Önceki](#)

[Devam et](#)

Önizleme Modu

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1.1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

- ✓ İletişim Nedir?
- ✓ İletişimle İlgili Diğer Tanımlar
- ✓ İletişimin Özellikleri Nelerdir?
- ✓ **Sembol ve Ortak Sembol Kavramları**
- ✓ İletişimin Amaç ve Önemi Nedir?
- ✓ İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları
- ✓ İletişim Süreci
- ✓ İletişim Sürecinin Unsurları
- ✓ Kaynak ve İletişim Sürecindeki Rolü
- ✓ Kaynağın Mesajı Kodlamasında Rol Oynayan Etmenler
- ✓ İletişim Sürecinin Etkinliği İçin Kaynağın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

Sembol ve Ortak Sembol Kavramları

Sembol Nedir?

Ortak Sembol Nedir?

Flash Formatında Hazırlanmış SCORM/AICC Örnek Ders Materyali

[Önceki](#)

[Devam et](#)

Önizleme Modu

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1.1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

- ✓ İletişim Nedir?
- ✓ İletişimle İlgili Diğer Tanımlar
- ✓ İletişimin Özellikleri Nelerdir?
- ✓ **Sembol ve Ortak Sembol Kavramları**
- ✓ İletişimin Amaç ve Önemi Nedir?
- ✓ İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları
- ✓ İletişim Süreci
- ✓ İletişim Sürecinin Unsurları
- ✓ Kaynak ve İletişim Sürecindeki Rolü
- ✓ Kaynağın Mesajı Kodlamasında Rol Oynayan Etmenler
- ✓ İletişim Sürecinin Etkinliği İçin Kaynağın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

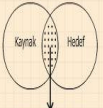
Sembol ve Ortak Sembol Kavramları

Sembol Nedir?

İnsanların zihinlerin de düşünsel bir fotoğraf meydana getiren veya anlam ifade eden her şeydir.

Ortak Sembol Nedir?

İletişime katılan kişilerin zihinlerin de ortak bir düşünsel fotoğraf meydana getiren yada ortak anlam ifade eden her şeydir.

Ortak sembol alanı

EK-8 (Devamı)

Flash Formatında Hazırlanmış SCORM/AICC Örnek Ders Materyali

Önceki

Devam et

Önizleme Modu

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1.1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

- ☒ İletişim Nedir?
- ☒ İletişimle İlgili Diğer Tanımlar
- ☒ İletişimin Özellikleri Nelerdir?
- ☒ Sembol ve Ortak Sembol Kavramları
- ☒ İletişimin Amaç ve Önemi Nedir?
- ☒ **İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları**
- ☒ İletişim Süreci
- ☒ İletişim Sürecinin Unsurları
- ☒ Kaynak ve İletişim Sürecindeki Rolü
- ☒ Kaynağın Mesaj Kodlamasında Rol Oynayan Etmenler
- ☒ İletişim Sürecinin Etkinliği için kaynağın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları

İletişimin Fonksiyonları

İletişimin Bireysel Fonksiyonları

İletişimin Toplumsal Fonksiyonları

İletişimin Örgütsel Fonksiyonları

Flash Formatında Hazırlanmış SCORM/AICC Örnek Ders Materyali

Önceki

Devam et

Önizleme Modu

1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1.1. BÖLÜM: İLETİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

- ☒ İletişim Nedir?
- ☒ İletişimle İlgili Diğer Tanımlar
- ☒ İletişimin Özellikleri Nelerdir?
- ☒ Sembol ve Ortak Sembol Kavramları
- ☒ İletişimin Amaç ve Önemi Nedir?
- ☒ **İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları**
- ☒ İletişim Süreci
- ☒ İletişim Sürecinin Unsurları
- ☒ Kaynak ve İletişim Sürecindeki Rolü
- ☒ Kaynağın Mesaj Kodlamasında Rol Oynayan Etmenler
- ☒ İletişim Sürecinin Etkinliği için kaynağın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

İletişimin Bireysel, Toplumsal ve Örgütsel Fonksiyonları

İletişimin Fonksiyonları

- Bireysel fonksiyonlar
- Toplumsal Fonksiyonlar
- Örgütsel Fonksiyonlar

İletişimin Bireysel Fonksiyonları

- Bilgi toplama ve dağıtma,
- Duygu ve düşünceleri paylaşma,
- Etkili kararlar verebilme,
- Öz güven sağlama,
- Saygınlık sağlama,
- Sosyalleşme.

İletişimin Toplumsal Fonksiyonları

- Bilgilendirme,
- Kültürel yekünleşme ve kültürel aktarım sağlar.
- Toplumsal barışın kurulmasını sağlar.
- Toplumu motive eder ve yönlendirir.
- Kamu oyu oluşturur.

İletişimin Örgütsel Fonksiyonları

- Örgütlemeyi sağlar,
- Enformasyon toplar ve dağıtır,
- Kontrol ve denetim sağlar,
- Sorunların çözümünü kolaylaştırır,
- Örgüt kültürünün oluşmasını sağlar,
- Eşgüdümü sağlar,
- Motive araç olarak kullanılır,
- Örgütsel güvenin oluşmasına katkı sağlar.

EK-8 (Devamı)

MS ppt. Formatında Hazırlanmış Tek Dosyalı Web Sayfası Örnek Ders Materyali

ETKİLİ İLETİŞİM, YAŞAM VE GÖRGÜ

- 1 ETKİLİ İLETİŞİM, YAŞAM VE GÖRGÜ
- 2
- 3
- 4
- 5 İletişimin Temel Varsayımları
- 6
- 7 FARKINA VARMA
Farkına varmamız için üç şeye gereksinim vardır:
- 8 Farkına Varma Tipleri
- 9 "Nesneleriyle"
- 10
- 11
- 12 SELAMLAŞMADA ÖNCELİKLER (I)
- 13 SELAMLAŞMADA ÖNCELİKLER (II)
- 14 SELAM VERİLMEMESİ GEREKEN DURUMLAR
- 15 "Selamlaşma ve karşılımlarda küçük büyüye..."
- 16 **HİTAP ETME**
Hitap ve konuşma şekli; kişinin kültür yapısını, görgüsünü, karakterini yansıtır. Hitap ve konuşma bir kültür, bilgi, zeka, görgü meselesidir. Hitapta kullandığımız kelime, karşımızdakine verdiğimiz değer, duyduğumuz saygı ve sevgiyi yansıtır. Karşımızdakine gereken değeri verdiğimiz oranda sayılır, seviliriz. Bu da kişilerle olan iletişimimizi kolaylaştırır.
- 17 Hitapta Dikkat Edilmesi Gereken Konular (I)
- 18 Her insan ismiyle bütünleşmiştir. Bu, şü, veya kız, lan herhangi biri olabilir. İsim yerine bu kelimeleri kullanmak farkında olmadan arkadaşımızın kişiliğini göz ardı etmek olur.
- 19 Hitapta Dikkat Edilmesi Gereken Konular (II)

HİTAP ETME
Hitap ve konuşma şekli; kişinin kültür yapısını, görgüsünü, karakterini yansıtır. Hitap ve konuşma bir kültür, bilgi, zeka, görgü meselesidir. Hitapta kullandığımız kelime, karşımızdakine verdiğimiz değer, duyduğumuz saygı ve sevgiyi yansıtır. Karşımızdakine gereken değeri verdiğimiz oranda sayılır, seviliriz. Bu da kişilerle olan iletişimimizi kolaylaştırır.

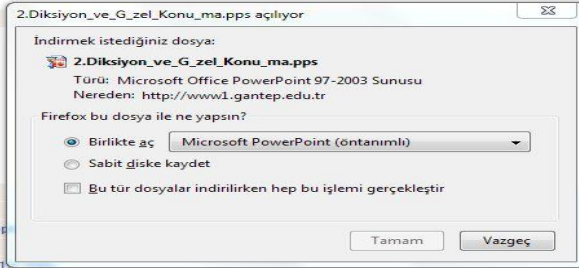
MS ppt. Sunusu Formatında Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

Haftalık taslak

Sözel İletişim Nedir?
Sözel İletişimin Güçlü ve Zayıf Yönleri
Etkili ve Güzel Konuşma İlkeleri
Etkin Dinleme Kuralları
Pozitif Düşünce ve İletişimdeki Rolü
Haber forumu

23 Kasım - 29 Kasım

- Sözlü ve Sözsüz İletişim
- Sözlü İletişim Türleri
- Sözel İletişimin; Türleri, Birey ve Toplum
- Etkin İletişim ve Dinleme
- Etkin Dinleme ve Etkin Dinlemenin Önemi
- Genel Hatlarıyla Türk Dilinin Önemi
- Diksiyon ve Güzel Konuşma
- Etkili ve Güzel Konuşmanın İlkeleri
- İyi Bir Konuşma Sesinin Özellikleri
- Herkes İçin Biraz Mutluluk
- Olumlu Düşünmekte Kararlı Olmak
- Son Ders
- Başarılı İnsanların 100 Sırrı
- Kısaca Özgeçmişinizden Bahsedin...
- Sözlü İletişim Boşluk Doldurma Değerlendirme Soruları
- Diksiyon Konusu Boşluk Doldurma Değerlendirme Soruları

EK-8 (Devamı)**MS ppt. Gösterisi Formatında Hazırlanmış Örnek Ders Materyali****Flash Formatında Hazırlanmış MS ppt. Gösterisi Örnek Ders Materyali**

S111: İşyerinde Olumlu İlişkiler İçin İl...

 A screenshot of a Flash presentation. The main slide has a dark blue background with the title "İŞYERİNDE OLUMLU İLİŞKİLER İÇİN İLETİŞİM" in white serif font. On the right side of the slide, there is a vertical toolbar with navigation buttons (play, back, forward, search, etc.). The number "1" is visible in the bottom right corner of the slide.

Konuyla ilgili olarak hazırlanmış flash sunusunu izleyin ve not tutun.
Teşekkürler...

(Bu dosyaya direkt link)

EK-8 (Devamı)

Flash Formatında Hazırlanmış MS ppt. Gösterisi Örnek Ders Materyali

S111: Telefonla İletişim

TELEFON İLETİŞİMİNDE
PROTOKOL KURALLARI

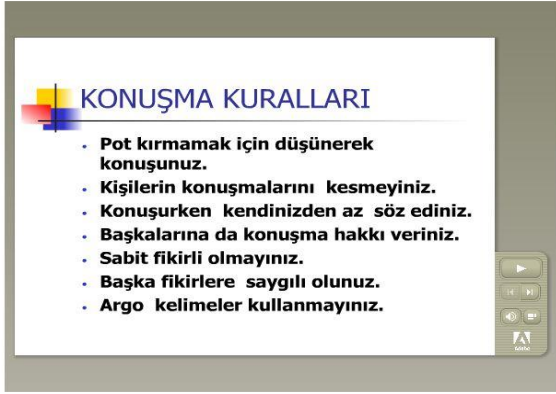
Telefonu önce arayan kapatır. Eğer yönetici ve diğer üstlerle konuşuluyorsa, bu kurala aykırı olarak telefonu önce üstün kapatması beklenir. Örneğin; Personel Müdürü bir konuda yöneticiye bilgi vermek için Genel Müdürü aradıysa, telefon konuşması bitince, telefonu önce Genel Müdür kapatmalıdır.

Konuyla ilgili olarak hazırlanmış olan flash-ppt. sunusunu izleyin ve not tutun.
Teşekkürler...

(Bu dosyaya direkt link)

Flash Formatında Hazırlanmış Sesli MS ppt. Gösterisi Örnek Ders Materyali

S111: Sinirlenmiş Kişilerle ve Telefon...

KONUŞMA KURALLARI

- Pot kırmamak için düşünerek konuşunuz.
- Kişilerin konuşmalarını kesmeyiniz.
- Konuşurken kendinizden az söz ediniz.
- Başkalarına da konuşma hakkı veriniz.
- Sabit fikirli olmayınız.
- Başka fikirlere saygılı olunuz.
- Argo kelimeler kullanmayınız.

Konuyla ilgili sesli olarak hazırlanmış flash- -ppt. sunusunu izleyin ve not tutun.
Hoparlörlerinizin sesini açmayı unutmayın.
Teşekkürler...

(Bu dosyaya direkt link)

EK-8 (Devamı)

MS Word Formatında Hazırlanmış Tek Dosyalı Web Sayfası Örnek Ders Materyali

KONUK TIPLERİ VE DAVRANIŞLARI

1. KONUK TIPLERİ VE DAVRANIŞLARI

Davranış

Fiziki çevreden gelen uyarımlar, istekler, duygu ve düşünceler karşısında insanların gösterdiği tepkiye **Davranış** denir.

Örnek: Sıcak havanın rahatsızlığından kurtulmak isteyen insanın herhangi bir soğutucu kaynağına (klima) kaçışmaya yönelmesi, bir davranıştır.

Tip

Aynı cinsten bütün varlıkların veya nesnelerin temel özelliklerini büyük ölçüde kendinde toplayan kişilik yapısına **tip** denir.

Davranışlarını denetleyebilen ve etkisini aşıya vurmayan kimseye **Sakin Tip** denir.

İnsanlar arasındaki davranış farklılıklarının sebepleri ve kişilik farklarının insan davranışları üzerindeki etkisi incelenmiş, insanlar arasında mizaç, karakter ve davranışları bakımından büyük ayrıtlar olduğu görülmüştür. İnsanların, kişiliklerine göre farklı olaylardan zevk aldıkları veya sinirlendikleri tespit edilmiştir. Bir grup tipin zevk aldığı davranışlardan bir başka grup sinirlenebilir ve hoşlanmayabilir.

Tesislere çeşitli karakterlerde konuklar gelebilir. Tesislere çalışan personelin bu değişik konuk tiplerine hizmet etmesi gerekmektedir. İnsana hizmetlerinde çalışan bir personelin işinde başarılı olabilmesi için, çok değişik mizaç ve istekleri olan insanların özelliklerini tanıması ve onlara karşı nasıl davranması gerektiğini bilmesi gerekir. Bir konunun istediği hizmet biçimi bir başkası için beğenilmeyen hizmet olabilir. Bir konuk için uygun olan davranış, bir başkası için uygunsuz olabilir. Ayrıca özel davranış gerektiren, bir takım ihtiyaçları olan konuklar da olabilir. Hizmet sektöründe özellikle turizmde çalışan bir kişinin başta gelen görevi, her konunun özelliklerini anlamak ve onlara istedikleri hizmet tam sunabilmektir.

Personelin konukları tanıyabilmesinin en iyi yolu, onlara hizmet etmesidir. Çok sayıda konukla yüz yüze bir ilişki içinde olan personel, hizmet sırasında konukları gözlemlemeye ve onları tanımaya çalışmalıdır.

Tesislere gelen konuk tipleri birbirinden çok farklı olacak gibi beklentileri de farklıdır. Personel, bu tiplerin tam bir sınıflandırmasını yapamayabilir. Bu sebeple, konuk tiplerinin belli başlı davranışları, istekleri ve beklentileri aşağıda açıklanmıştır.

1.1. Konunun Konaklama Tesisinden Beklentileri

İnsanlar, dinlenme, eğlenme, merak, macera arama, spor, sağlık, kültür, eğlence ve dini sebeplerle ikamet ettikleri yerlerden başka yerlere giderler. Seyahat sebebiyle günleri yerlerde barınma, yeme içme vb. ihtiyaçlarını konaklama tesislerinde giderirler.

Konukların gideceği yeri seçmede, gideceği yer ile ilgili beklentilerin oluşmasında, gittiği yerde davranışlarının belirlenmesinde, isteklerinin doyuma ulaşmasında, içinde yetiştiği şartlar ve gideceği yer konusunda edindiği bilgiler önemlidir.

Konuk beklentileri, bir ölçüde arzuların ve alışkanlıkların sonucudur. Konuk, bir takım isteklerini karşılamak için konaklama tesisine gelir. Bu stremin bitiminde, tesisin kendisini hedeflediği amaca ulaştırmaması bekler.

Konuklar, her şeyden önce geldikleri tesiste konakladıkları süre boyunca, uluslararası standartlara göre, sınıfına uygun hizmetten faydalanmak isterler.

Video Dosyası Formatında Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

YouTube - İletişim Bilgisi

YouTube

Broadcast Yourself™ Home Videos Channels

Create Account or Sign In

Subscriptions History Upload

İletişim Bilgisi

İLETİŞİM
VE
TOPLUMSAL KÜLTÜREL
SİSTEMLER

00:00 / 22:58

EK-8 (Devamı)

Video Dosyası Formatında Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

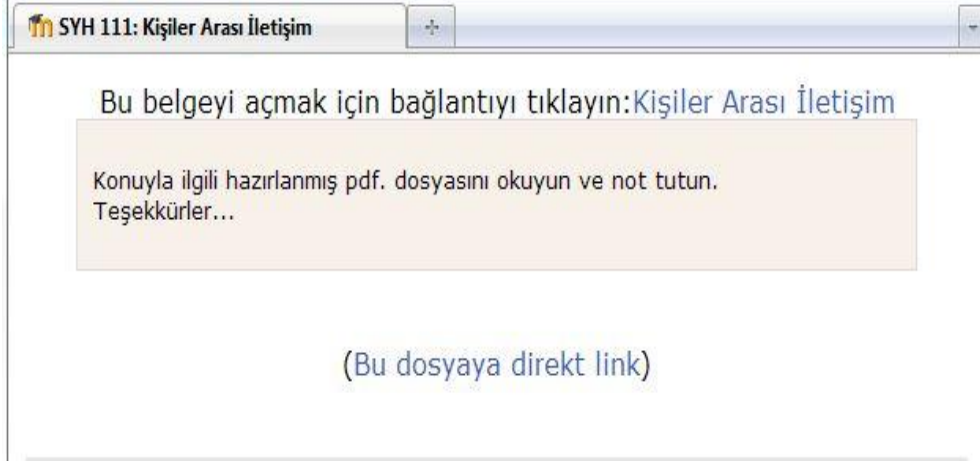

E-Learning XHTML Editörü (EXE) Formatında Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

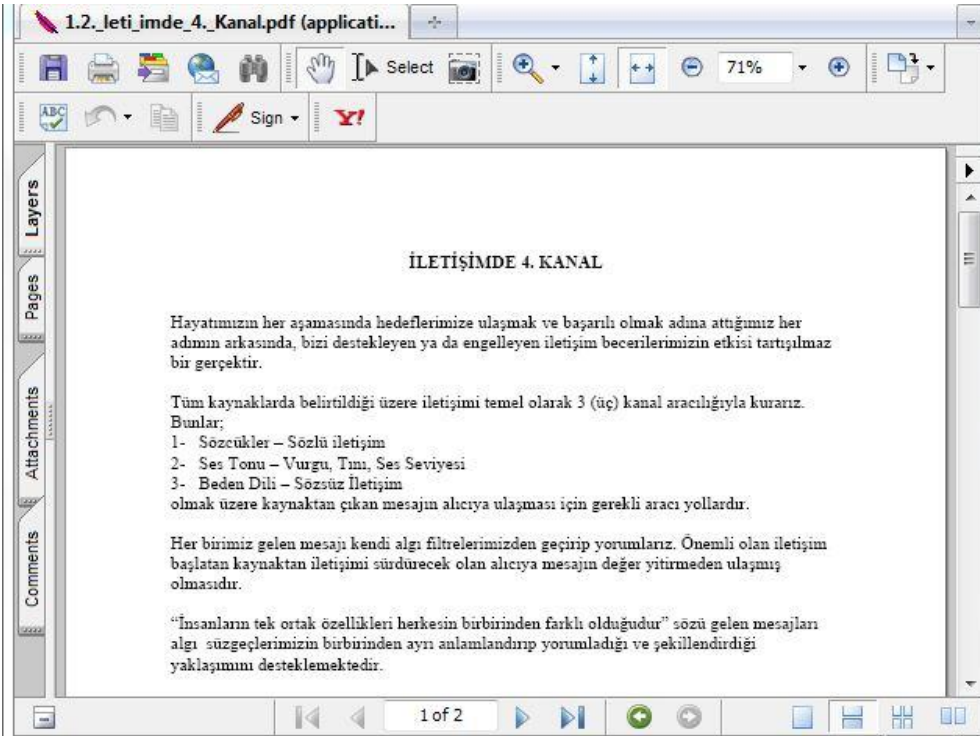

EK-8 (Devamı)

Portable Document File (pdf) Formatında Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

Portable Document File (pdf) Formatında Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

EK-8 (Devamı)

Moodle Book Etkinliğiyle Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

Hafta	Ad	Özet	Chapters
1	Sosyal Hayatta İletişim	İnsan ilişkileri, toplumda önemli bir yer tutar. Sağlıklı ilişkiler kurabilen, dikkat edilmesi gereken kuralları bilen ve uygulayan insan, toplum tarafından sevilir, saygı duyulan birisidir. Elinizdeki bu modül aile ve iş yaşamında, toplum içinde saygın bir yer edinmeniz için rehber olacaktır. Bu bilgiler sayesinde, insanlarla ilişkilerinizde dikkat edecek ve daha çok özen göstereceksiniz. Toplum içinde, iş hayatında ve özel yaşamınızda haklarınızı bilecek, istek ve ihtiyaçlarınızı ona göre belirleyeceksiniz.	45
	İş Hayatında İletişim	İş yaşamının koşulları dünyanın her yerinde sosyal bir çevreyi gerektirmektedir. Sosyal çevreye uyum sağlamak; bilgi ve becerilerinizi arttırmak için sağlıklı iletişim yöntemlerini öğrenmeli ve uygulamalısınız. Bunun için de iletişim engellerini tanıyarak ortadan kaldırmayı ve iletişimi kolaylaştıran yöntemleri kullanmanız gerekmektedir. İçinde bulunduğumuz toplumda bütün mesajlar net ve açık olarak iletilmemektedir. Tüm mesajları doğru algılayabilmek için toplum kültürünü ve iş yeri kültürünü gerçek anlamda tanımak gerekmektedir.	19
	Mesleki Etik	Gerek toplumsal yaşam gerekse iş hayatının işleyişinde belirli kurallara bağlıdır. Bu kuralları teminli oluşturan en önemli unsurlardan biri de toplumun temel ahlak anlayışdır. İş hayatındaki tüm ilişkiler belli bir etik anlayışına dayanmalıdır. Gelişmiş ülkelerde artık kurumsallaşmış olan uygulamalı etik yaklaşımı, ülkemizde de ele alınmaktadır. Günümüzde sürekli toplumsal ahlakı çözümlenmeden bahsedildiği bir dönemde etik kavramının güncel tutulması gereklidir. Bu kavramın neyi içerdiğinin iyi öğrenilmesi ve uygulanması zorunludur. Özellikle iş yaşamındaki yoğun rekabet ortamı temel mesleki etik ilkelerine, sıkı sıkı bağlı olmayı gerektirmektedir. İnsan ilişkilerinin bulunduğu her yer ve durumda, mutlaka etik ilişkilerin de ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Yönetim ve iş dünyasındaki ilişkilerde de belli etik değerlerin oluşturulmuş olması gereklidir. Etik ilke ve değerlerin toplumsal yaşamımızda daha belirgin kılınması ve benimsenmesi, bu ilke ve değerlerin tartışmaya açık bir ortamda irdelenmesi ve etik kavramının yöntemleri bu sorunlara uygulanması (yani uygulamalı etik) ile mümkündür.	17

Moodle Book Etkinliğiyle Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

Hafta	Ad	Özet	Chapters
1	Sosyal Hayatta İletişim	İnsan ilişkileri, toplumda önemli bir yer tutar. Sağlıklı ilişkiler kurabilen, dikkat edilmesi gereken kuralları bilen ve uygulayan insan, toplum tarafından sevilir, saygı duyulan birisidir. Elinizdeki bu modül aile ve iş yaşamında, toplum içinde saygın bir yer edinmeniz için rehber olacaktır. Bu bilgiler sayesinde, insanlarla ilişkilerinizde dikkat edecek ve daha çok özen göstereceksiniz. Toplum içinde, iş hayatında ve özel yaşamınızda haklarınızı bilecek, istek ve ihtiyaçlarınızı ona göre belirleyeceksiniz.	45
	İş Hayatında İletişim	İş yaşamının koşulları dünyanın her yerinde sosyal bir çevreyi gerektirmektedir. Sosyal çevreye uyum sağlamak; bilgi ve becerilerinizi arttırmak için sağlıklı iletişim yöntemlerini öğrenmeli ve uygulamalısınız. Bunun için de iletişim engellerini tanıyarak ortadan kaldırmayı ve iletişimi kolaylaştıran yöntemleri kullanmanız gerekmektedir. İçinde bulunduğumuz toplumda bütün mesajlar net ve açık olarak iletilmemektedir. Tüm mesajları doğru algılayabilmek için toplum kültürünü ve iş yeri kültürünü gerçek anlamda tanımak gerekmektedir.	19
	Mesleki Etik	Gerek toplumsal yaşam gerekse iş hayatının işleyişinde belirli kurallara bağlıdır. Bu kuralları teminli oluşturan en önemli unsurlardan biri de toplumun temel ahlak anlayışdır. İş hayatındaki tüm ilişkiler belli bir etik anlayışına dayanmalıdır. Gelişmiş ülkelerde artık kurumsallaşmış olan uygulamalı etik yaklaşımı, ülkemizde de ele alınmaktadır. Günümüzde sürekli toplumsal ahlakı çözümlenmeden bahsedildiği bir dönemde etik kavramının güncel tutulması gereklidir. Bu kavramın neyi içerdiğinin iyi öğrenilmesi ve uygulanması zorunludur. Özellikle iş yaşamındaki yoğun rekabet ortamı temel mesleki etik ilkelerine, sıkı sıkı bağlı olmayı gerektirmektedir. İnsan ilişkilerinin bulunduğu her yer ve durumda, mutlaka etik ilişkilerin de ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Yönetim ve iş dünyasındaki ilişkilerde de belli etik değerlerin oluşturulmuş olması gereklidir. Etik ilke ve değerlerin toplumsal yaşamımızda daha belirgin kılınması ve benimsenmesi, bu ilke ve değerlerin tartışmaya açık bir ortamda irdelenmesi ve etik kavramının yöntemleri bu sorunlara uygulanması (yani uygulamalı etik) ile mümkündür.	17

EK-8 (Devamı)

Moodle Audio-Recorder Etkinliğiyle Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

Yönetim | Sitenin | AudioRecorder | Kısa Özgeçmişinizden Bahsedin... | AudioRecorder güncelle

View 0 submitted audio files

Bir iş görüşmesindesiniz. Kendinizi ifade edebilmek için sadece 1 dakikanız var. Kolay gelsin...

Available from: 2 Aralık 2009, Çarşamba, 00:00
Due date: 9 Aralık 2009, Çarşamba, 00:00

Submission draft

No files submitted yet

Your audio data stored in: [Change Directory](#)

Bir dosya yükle (En çok: 2MB)

Gözet

Hot Potatoes:Jclose Programıyla Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

Diksiyon Konusu Boşluk Doldurma So... Index =>

Diksiyon Konusu Boşluk Doldurma Soruları

Boşluk Doldurma Soruları

Boşluklara size göre göre gelmesi gereken en doğru kelime/kelimeleri yazın. Bu uygulamayı tamamlamak için 4 dakika süreniz var. Başarılar dilerim...

- Seslerin, sözlerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarını kurallarına uygun olarak söyleme biçimine denir.
- İletişimde üç temel vardır. Konuşma, ve .
- , söz söylerken duygu ve düşünceleri doğru, üslubuna uygun olarak anlatabilmek için sesin uyumunu, jesti, mimiği, alınacak tavırları yerinde ve bilinçli olarak kullanabilme sanatıdır.

EK-8 (Devamı)

Hot Potatoes:Jclose Programıyla Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

Sözlü İletişim Doğru-Yanlış Soruları

Index =>

Sözlü İletişim Doğru-Yanlış Soruları

3:45

Aşağıdaki ifadelerin doğru-yanlış seçimini yapın.
Süre: 4 dakikadır.
Başarılar dilerim...

Show questions one by one

1. Soru sormak konuşan kişiye ilgi duyduğunuz gösterir ve onu konuşmayı sürdürmek konusunda cesaretlendirir.

a. ☐ Doğru
b. ☐ Yanlış

Kontrol

2. İyi bir dinleyici olabilmek için, öfke ve olumsuz duygularınızı kontrol edin.

a. ☐ Doğru
b. ☐ Yanlış

Kontrol

3. İyi bir dinleyici olabilmek için, karşımadaki kişiye empati gösterin (Duygusunu anlayın ve kabul edin.)

a. ☐ Doğru
b. ☐ Yanlış

Kontrol

4. İyi bir dinleyici olabilmek için, yargılayıcı olmayın.

a. ☐ Doğru
b. ☐ Yanlış

Hot Potatoes:Jquiz Programıyla Hazırlanmış Örnek Ders Materyali

Çoktan Seçmeli Değerlendirme Soruları

Index =>

Çoktan Seçmeli Değerlendirme Soruları

4:51

Aşağıdaki şıklardan size göre en doğrusunu işaretleyin.
Süre: 5 dakikadır.
Başarılar dilerim...

Show questions one by one

1. Aşağıdakilerden hangisi iletişimin özelliklerinden değildir?

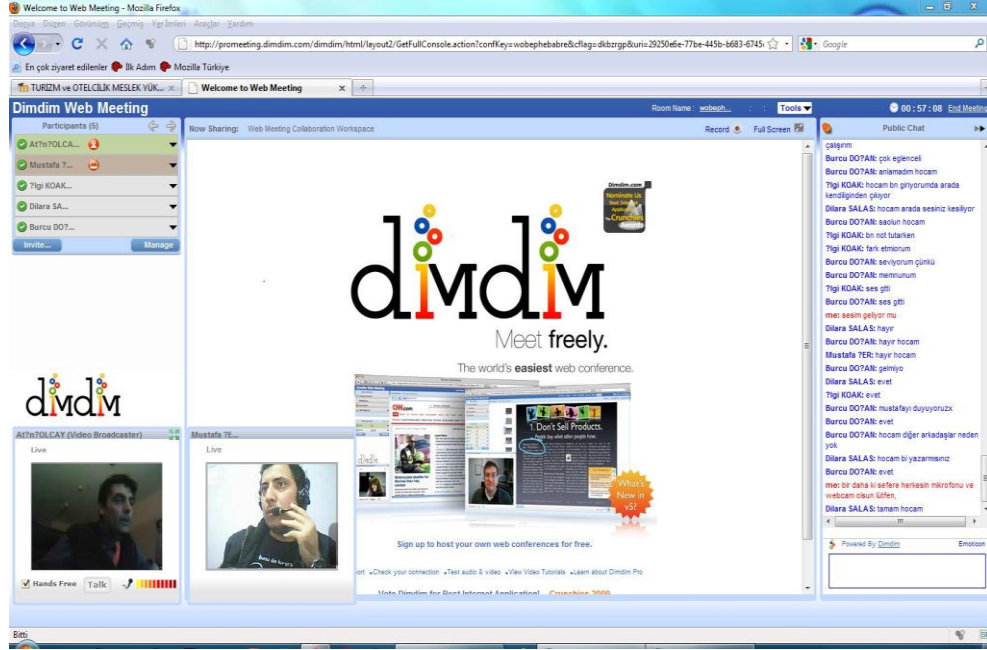
A. ☐ İletişim ortak sembollerle gerçekleştirilir
B. ☐ İletişim tek taraf arasında gerçekleşir
C. ☐ İletişim, bilinçli yada bilinçsiz olarak gerçekleşir
D. ☐ Çevreden etkilenir

2. Aşağıdakilerden hangisi iletişimin amaçlarından değildir?

A. ☐ Perspektif oluşturma
B. ☐ Bilgi verme ve alma
C. ☐ Sosyal ilişkiler kurma
D. ☐ Kontrol ve denetim

EK-9: “Moodle Dimdim Web Meeting Modülü ile Canlı Yayın Ders” Ekran Görüntüleri

Canlı Yayın Ders Örnek Ekran Görüntüsü

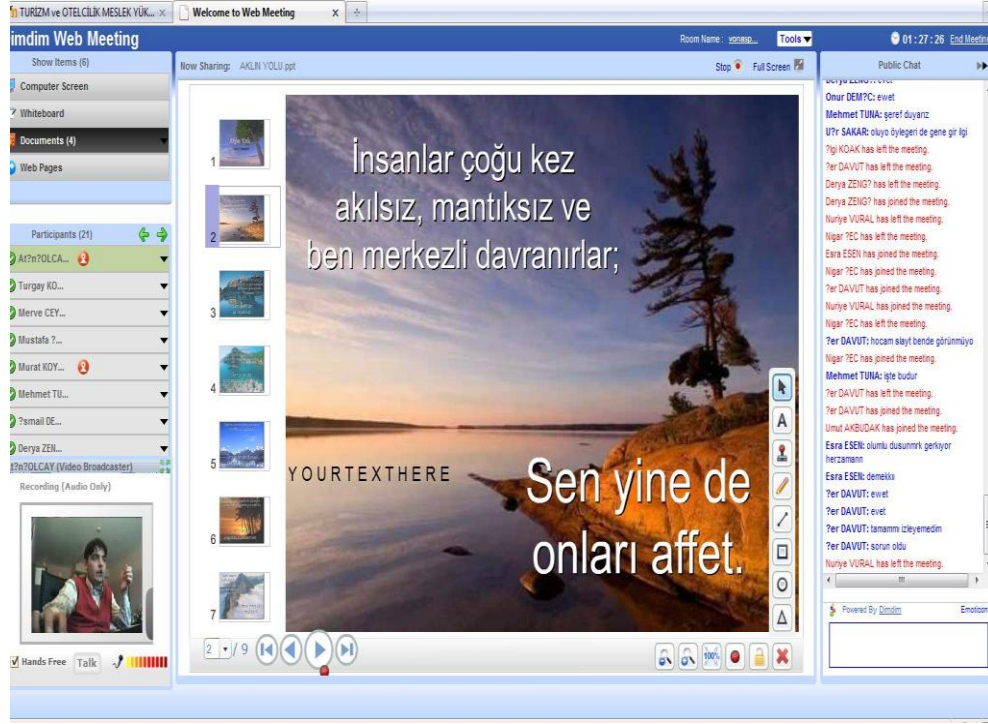

Canlı Yayın Ders Örnek Ekran Görüntüsü

EK-9 (Devamı)

Canlı Yayın Ders Doküman Paylaşımı Örnek Ekran Görüntüsü

Canlı Yayın Ders Doküman Paylaşımı Örnek Ekran Görüntüsü

EK-10: Öğrencilerin Ders Materyal İçerik ve Türlerinden Duydukları Memnuniyet Derecesini Ölçmeye Yönelik Hazırlanan “Moodle Anket” Etkinliği Ekran Görüntüleri

Moodle Anket Etkinliği İle Hazırlanmış Örnek Anket Formu Ekran Görüntüsü

[21 yanıtı bak](#)

Sevgili Öğrenciler,

Bu bölümde aldığınız ders hakkındaki samimi görüşlerinizi aşağıdaki anket formunu doldurarak belirtiniz.

Teşekkürler...

☐ Beğendim ☐ Fikrim Yok ☐ Beğenmedim

Cevaplanan Anket Formlarının Dökümü Örnek Ekran Görüntüsü

Yanıtlar

Beğendim	Fikrim Yok	Beğenmedim
☐ Ömer DAVUT		
☐ Murat KOYUNCU		
☐ Uğur SAKAR		
☐ Burcu DOĞAN		
☐ Derya ZENGİN		
☐ Mustafa ÖZER		
☐ İsmail DENİZ		
☐ Eda RENDE		
☐ Sait ÖZCAN		
☐ Ali GÜZEL		
☐ Merve CEYLAN		
☐ Elif EREN		
☐ Nigar İNECİ		
☐ İlgi KOÇAK		
☐ Turgay KOLUTER		
☐ Dilara SALAS		

EK-10 (Devamı)

Cevaplanan Anket Formlarının Dökümü Örnek Ekran Görüntüsü

Yanıtlar

Henüz yanıtlanmadı	Beğendim	Fikrim Yok	Beğenmedim
	☐ Burcu DOĞAN ☐ İlgi KOÇAK ☐ Merve CEYLAN ☐ Murat KOYUNCU ☐ Uğur SAKAR ☐ Dilara SALAS ☐ Derya ZENGİN ☐ İsmail DENİZ ☐ Ömer DAVUT ☐ Eda RENDE ☐ Sait ÖZCAN ☐ Ali GÜZEL ☐ Elif EREN ☐ Nigar İNECİ ☐ Turgay KOLÜTEK ☐ Ali ŞEKER ☐ Umut AKBUDAK	☐ Mustafa ÖZER	
☐ Atıf OLCAY ☐ Esra ESEN ☐ Mehmet TUNA ☐ Mehmet KÜÇÜK ☐ Onur DEMİRCİ ☐ Sevgi SEMERCİOĞLU			

Cevaplanan Anket Formlarının Dökümü Örnek Ekran Görüntüsü

Yanıtlar

Henüz yanıtlanmadı	Beğendim	Fikrim yok	Beğenmedim
	☐ Mehmet KÜÇÜK ☐ Ömer DAVUT ☐ Uğur SAKAR ☐ Mustafa ÖZER ☐ Eda RENDE ☐ Merve CEYLAN ☐ Derya ZENGİN ☐ İsmail DENİZ ☐ Sait ÖZCAN ☐ Ali GÜZEL ☐ Elif EREN ☐ Nigar İNECİ ☐ İlgi KOÇAK ☐ Turgay KOLÜTEK ☐ Dilara SALAS ☐ Ali ŞEKER ☐ Ömer MART	☐ Murat KOYUNCU	
☐ A O ☐ Atıf OLCAY ☐ Burcu DOĞAN ☐ Esra ESEN ☐ Mehmet TUNA ☐ Onur DEMİRCİ ☐ Sevgi SEMERCİOĞLU			

EK-11: “Moodle Nedir? Moodle Tanıtım Slaytı” Bloğu Ekran Görüntüsü

Moodle Nedir? Bloğu Örnek Ekran Görüntüsü

Açılan Dersler

Temel Kavramlar
 Administrator: Atıncı OLCAY
 Administrator: Admin User
 Öğretmen: Atıncı OLCAY

İletişim Nedir?
 İletişimin Özellikleri
 Sembol Nedir?
 İletişimin Amaçları
 İletişimin Önemi
 İletişimin Fonksiyonları
 İletişim Sürecinin Unsurları
 Kaynak
 Mesaj ve Özellikleri
 Kanal, İşlevi ve İletişim Kanalları
 Hedef ve İletişim Sürecindeki Rolü
 Geri Bildirim, Özellikleri ve İletişim Sürecindeki İşlevi
 Çevre ve Güçlü Tipleri
 Tek Yönlü ve Çift Yönlü İletişim; Özellikleri, Güçlü ve Zayıf Yönleri
 İletişim Türleri
 İletişim Engelleri ve Aşma Yolları
 Empati ve Empatik İletişim Kavramları

Sözel (Sözlü) İletişim
 Administrator: Atıncı OLCAY
 Administrator: Admin User
 Öğretmen: Atıncı OLCAY

Sözel İletişim Nedir?
 Sözel İletişimin Güçlü ve Zayıf Yönleri
 Etkili ve Güzel Konuşma İlkeleri
 Etkin Dinleme Kuralları
 Pozitif Düşünce ve İletişimdeki Rolü

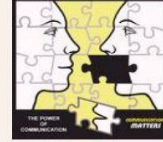
Sözsüz İletişim
 Administrator: Atıncı OLCAY
 Administrator: Admin User
 Öğretmen: Atıncı OLCAY

Sözsüz İletişim Nedir?
 Sözsüz İletişimin Önemi, Özellikleri ve İşlevi
 Sözsüz İletişimin Öğeleri
 İletişimde Dış Görünüş
 Beden Dili
 İletişimde Beden Dili
 İnsan İlişkilerinde Tokalaşma

Yazılı İletişim

Yazılı İletişim Nedir?

GTÖİ/SEYH 111 İLETİŞİM DERSİ
 WEB TABANLI EĞİTİM
 MODÜLÜNE HOŞGELDİNİZ
 ÖĞR. GÖR. ATINÇ OLCAY

Moodle Nedir?

Moodle Tanıtım Slaytı

Zamanın Kıymetini Bilelim...

Moodle Tanıtım Slaytı Örnek Ekran Görüntüsü

Sözel (Sözlü) İletişim
 Administrator: Atıncı OLCAY
 Administrator: Admin User
 Öğretmen: Atıncı OLCAY

Sözel İletişim Nedir?
 Sözel İletişimin Güçlü ve Zayıf Yönleri
 Etkili ve Güzel Konuşma İlkeleri
 Etkin Dinleme Kuralları
 Pozitif Düşünce ve İletişimdeki Rolü

Sözsüz İletişim
 Administrator: Atıncı OLCAY
 Administrator: Admin User
 Öğretmen: Atıncı OLCAY

Sözsüz İletişim Nedir?
 Sözsüz İletişimin Önemi, Özellikleri ve İşlevi
 Sözsüz İletişimin Öğeleri
 İletişimde Dış Görünüş
 Beden Dili
 İletişimde Beden Dili
 İnsan İlişkilerinde Tokalaşma

Yazılı İletişim
 Administrator: Atıncı OLCAY

Yazılı İletişim Nedir?
 Yazılı İletişimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Moodle Nedir?

Moodle Tanıtım Slaytı

Moodle.pps açılıyor

İndirmek istediğiniz dosya:

Moodle.pps

Türü: Microsoft Office PowerPoint 97-2003 Sunusu

Nereden: http://www1.gantep.edu.tr

Firefox bu dosya ile ne yapar?

☒ Birlikte aç

Microsoft PowerPoint (öntanımlı)

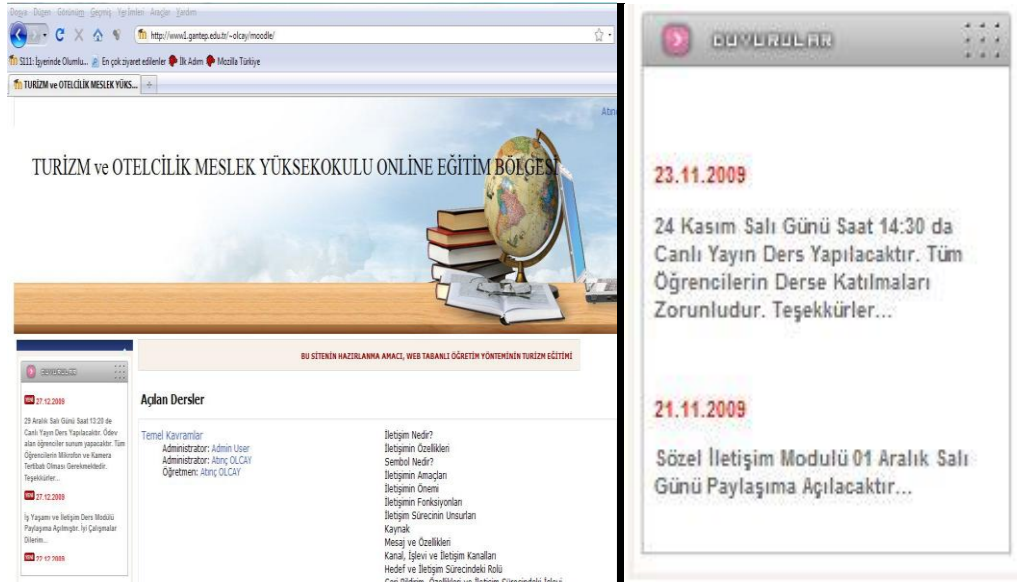
☐ Sabit diske kaydet

☐ Bu tür dosyalar indirilince hep bu işlemi gerçekleştir

Tamam

Vazgeç

EK-12: Duyurular Bloğu Ekran Görüntüsü

EK-13: Çevrimiçi Kullanıcılar ile Mesajlar Blokları Ekran Görüntüsü

Çevrimiçi Kullanıcılar Bloğu Örnek Ekran Görüntüsü

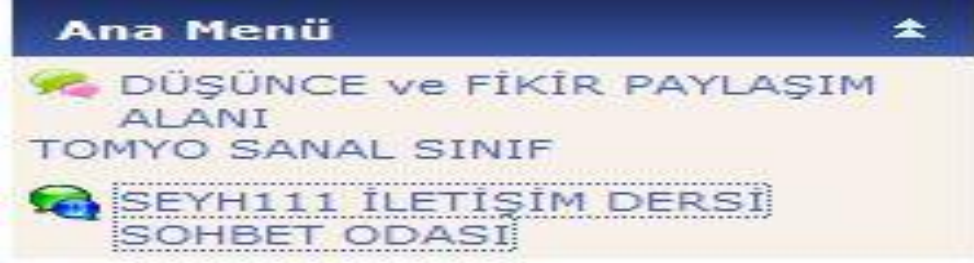

Mesajlar Bloğu Örnek Ekran Görüntüsü

EK-14: “Düşünce ve Fikir Paylaşım Alanı, Tomyo Sanal Sınıf, Seyh 111 İletişim Dersi Sohbet Odası” Blokları Ekran Görüntüleri

Bloklar Örnek Ekran Görüntüsü

Sohbet Odasına Giriş Arayüzü Örnek Ekran Görüntüsü

Bu forum herkesin abone olmasını zorunlu kılar
Herkesin seçmesine izin ver

Arkadaşlar Merhaba,
Ders konularıyla ilgili olarak genel düşünce ve fikirlerinizi burada paylaşalım, tartışalım.

[Yeni tartışma konusu ekle](#)

Tartışma	Başlatan	Yanıtlar	Son mesaj
beden dili	Elif EREN	1	Nuriye VURAL 14 Oca 2010, Prg, 17:59
tartışma konusu	Ali GÜZEL	9	Eda RENDE 13 Oca 2010, Çrg, 14:13
Sizce bu dünyada mutlu olmak için neye ihtiyaç var?	Nigar İNECİ	0	Nigar İNECİ 13 Oca 2010, Çrg, 09:55
sempati ve empati arasındaki farklıklar	Sevgi SEMERCİOĞLU	0	Sevgi SEMERCİOĞLU 11 Oca 2010, Pzt, 18:57
düşünce hava yolları	Uğur SAKAR	0	Uğur SAKAR 8 Oca 2010, Cum, 16:48
Farklılık nedir?	Nigar İNECİ	3	Uğur SAKAR 8 Oca 2010, Cum, 16:38
sözün özü	Uğur SAKAR	0	Uğur SAKAR 8 Oca 2010, Cum, 16:36
teknoloji	Murat KOYUNCU	23	Sait ÖZCAN 6 Oca 2010, Çrg, 23:08
			Ömer DAVUT

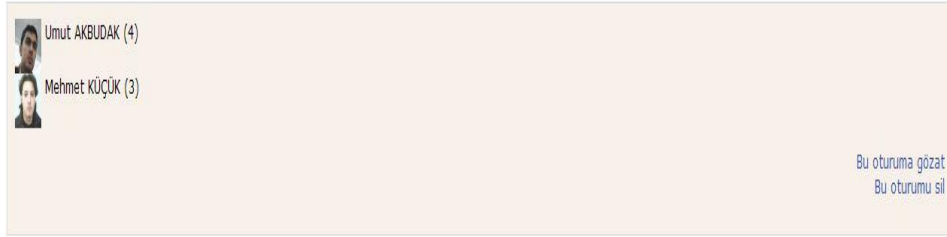
Canlı Yayın Derse Giriş Arayüzü Örnek Ekran Görüntüsü

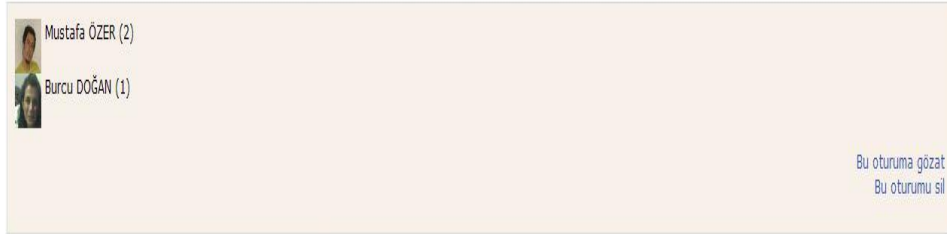
EK-14 (Devamı)**İletişim Dersi Sohbet Odasına Giriş Arayüzü Örnek Ekran Görüntüsü****Sohbet Oturumları Arayüzü Örnek Ekran Görüntüsü**

SEYH111 İLETİŞİM DERSİ SOHBET ODASI: Sohbet oturumları

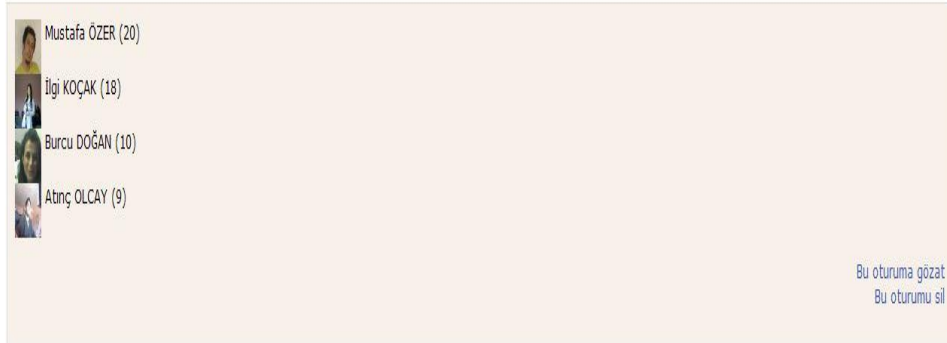
2 Aralık 2009, Çarşamba, 09:17 --> 2 Aralık 2009, Çarşamba, 09:22

24 Kasım 2009, Salı, 15:43 --> 24 Kasım 2009, Salı, 15:45

24 Kasım 2009, Salı, 14:26 --> 24 Kasım 2009, Salı, 14:50

EK-15: Ders Forum Bölümleri Ekran Görüntüleri

Ders Forum Bölümlerine Giriş Arayüzü Örnek Ekran Görüntüsü

Bu forum herkesin abone olmasını zorunlu kılar
Herkesin seçmesine izin ver

Ders konusuyla ilgili tüm görüş ve düşüncelerinizi burada tartışabilirsiniz...

Yeni konu ekle

Tartışma	Başlatan	Yanıtlar	Son mesaj
DOĞRULUK	Nuriye VURAL	2	Nuriye VURAL 13 Oca 2010, Çrg. 16:20
Beden Dilini Ne Kadar Kullanabiliyoruz?	Abiç OLCAY	7	Nuriye VURAL 12 Oca 2010, Sal. 00:09
YALAN SÖYLEYEN	Nuriye VURAL	0	Nuriye VURAL 10 Ara 2009, Prg. 13:56

İş Hayatı ve İletişim Dersinde Açılmış Forum Konuları Örnek Ekran Görüntüsü

Bu forum herkesin abone olmasını zorunlu kılar
Herkesin seçmesine izin ver

Arkadaşlar Merhaba,
İş hayatında iletişimin yeri ve önemi hakkında neler düşünüyorsunuz?
İş hayatında ilişkide bulunduğu çevre ile sağlıklı bir iletişim kuramayan bireyler hakkında neler düşünüyorsunuz?

Yeni konu ekle

Tartışma	Başlatan	Yanıtlar	Son mesaj
iş hayatı	Derya ZENGİN	1	ELİF EREN 15 Oca 2010, Cum. 10:03
İş hayatında iletişimin önemi...	Mustafa ÖZER	0	Mustafa ÖZER 7 Oca 2010, Prg. 09:54
İŞ HAYATINDA BEDEN DİLİ	Nuriye VURAL	0	Nuriye VURAL 23 Ara 2009, Çrg. 02:55

İş Hayatı ve İletişim Dersinde Açılmış Bir Forum Konusunun Tartışılması Örnek Ekran Görüntüsü

İş yaşamında iletişimin aksak olması ne tür sorunlara yol açar ve işyerinde daha sağlam bir iletişim için neler yapılmalıdır?
yazan ELİF EREN - 21 Aralık 2009, Pazartesi, 16:27

Düzeltil | Sil | Yanıtla

Ynt: İş yaşamında iletişimin aksak olması ne tür sorunlara yol açar ve işyerinde daha sağlam bir iletişim için neler yapılmalıdır?
yazan Uğur SAKAR - 23 Aralık 2009, Çarşamba, 09:45

İş yaşamında iletişim kurma becerisi ast-üst çalışanlar arasında olan ilişkileri önemli bir şekilde etkiler. İletişim sonucu ortaya çıkan etki hedeflenenenden farklı ise ve iletişimde yanlış anlaşılmalara varsa ortada bir hata var demektir. Başsınız iletişimler kişilerarası anlaşmazlıklara, karamsarlığa ve verimsizliğe yol açar.Bu yüzden ilişkiler düzenli ve tepkinli olmalıdır.

Üstünü göster | Düzeltil | Ayır | Sil | Yanıtla

Ynt: İş yaşamında iletişimin aksak olması ne tür sorunlara yol açar ve işyerinde daha sağlam bir iletişim için neler yapılmalıdır?
yazan Eda RENDE - 12 Ocak 2010, Salı, 19:16

İş yaşamında iletişimin aksak olması bir sürü sorunlara yol açar.İletişimin aksak olmaması için beden dilimizi iyi kullanmalıyız ve püf noktalara dikkat etmeliyiz.İletişim ne kadar sağlam olursa çalışanın ve iş verenin arasındaki bağ daha güçlü olur.

Üstünü göster | Düzeltil | Ayır | Sil | Yanıtla

EK-15 (Devamı)

Yazılı İletişim Dersinde Açılmış Forum Konuları Örnek Ekran Görüntüsü

Arkadaşlar Merhaba,
Yazılı iletişimin iş hayatındaki yeri ve önemi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Yeni konu ekle

Tartışma	Başlatan	Yanıtlar	Son mesaj
Yazılı iletişimin iş hayatındaki önemi:	Mustafa ÖZER	1	Nuriye VURAL 13 Oca 2010, Çarş. 01:41
İş yaşamında iletişimin aksak olması ne tür sorunlara yol açar ve işyerinde daha sağlam bir iletişim için neler yapılmalıdır?	Elif EREN	2	Eda RENDE 12 Oca 2010, Salı. 19:16
Yazılı İletişim Formu Hakkında...	Mustafa ÖZER	0	Mustafa ÖZER 7 Oca 2010, Prg. 09:42

Forum Katılımı Örnek Ekran Görüntüsü

AFFEDİCİLİĞİN FAYDALARI
Yazan Nuriye VURAL - 10 Aralık 2009, Perşembe, 20:49

İçinin öfkeyle dolduğu öyle zamanlar vardır ki siz bile yaptıklarınıza inanamazsınız. Sanki sessiz bir operasyonla vicdanınızı aldırmissinizdir da kargınızda en ufak bir acıma hissi duymazsınız. Yapılan açıklamaların, aralanan gerekçelerin hiçbir anlamı yoktur böyle zamanlarda. Çünkü fazlasıyla kızmış, knılmışsınız; sizi bu hale getiren o kişiyi ve hatasını bir türlü hazmedemiyorsunuzdur. Arkadaşınız, eşiniz ya da evladınız sizdeki krediyi tükettirmiştir ve "asla affedilmeycekler" listesine kaydedilmiştir.

Affettiğimiz zaman kışlağımızdan bir şeyleri feda ettiğimizi düşünürüz.

Böyle bir deneyimi yaşamayacağımız yoktur herhalde. Beklemediğimiz bir anda ummadığımız yerden aldığımız darbeler adeta affetme melekemizi devre dışı bırakır. öfkemiz ancak zaman aşımına uğradığında affederiz. Bu durumda affetmeyi çoğu zaman karşı tarafa bir lütuf olarak değerlendirebiliriz ve kışlağımızdan bir şeyleri feda ettiğimizi düşünürüz.

Oysa bilim adamları bunun tam tersini söylüyor. Affetmenin her şeyden önce affeden kişiye fayda sağladığını savunan psikolog ve psikiyatrlar, insan sağlığında affetmenin önemi üzerinde yoğunlaşmış durumdadır. Konu üzerinde harıl harıl araştırmalar yapıyor, makaleler hazırlıyor, affetme terapileri gerçekleştiriliyor hatta affetme yarışları bile düzenleniyor. Affetme üzerine yapılan tüm bu çalışma ve araştırmalar şöyle bir sonuçta varıyor: "Affetmek insanın ruh ve beden sağlığı için şart."

Affetmeyen insan kötümser oluyor

özellikle Batı'da üniversitelerin araştırmalarına konu olan affetme, yeni tedavi yöntemlerinin bir parçasını oluşturuyor. Affetmenin insan sağlığına olumlu etkilerini gözlemleyen uzman doktorlar, hastalarını kendilerine kötülük yapan insanları affederek ruhlarını o kişilerden bağımsızlaştırmaya çalışıyorlar.

Affetmenin ruhun özgürleşmesi, huzura kavuşması gibi faydalarının yanı sıra tıbbi pek çok rahatsızlığın da devası olduğunu dikkat çekiyorlar. Kalp hastalıkları, sindirim sistemi rahatsızlıkları, hormonal bozukluklar gibi fizyolojik rahatsızlıkları affetme davranışıyla en aza indirilmesine işaret ediyorlar.

Uzmanların görüşü kendisine kötülük yapanları affetmeyen kişilerin zamanla diğer insanlara da kötümser bir yaklaşım sergilediği yönünde. Çünkü affetmemenin neden olduğu bilinçaltı nefret, insanı çevresine karşı güvensizlik, umutsuzluk ve sonunda depresyona götürüyor. Böylece birey mutsuz bir hayat sürdürmeye mahkum oluyor.

Affetmenin tedavi yöntemi olarak kullanıldığı seanslarda öncelikle bireyin kendi kendini affetmesi tavsiye ediliyor. Böylece ilk önce kendiyi bağışması hedefleniyor. Ardından affedemediği kişiyi düşünmesi, onu ve hatalarını affettiğini hayal etmesi öneriliyor. Faliyatta olmasa da düşüncede bağışlama gerçekleştirilerek bireyin zihnini kin zincirlerinden kurtarması sağlanıyor. Affetme meditasyonları da benzer metodu uyguluyor. Düzenli olarak bu egzersizleri yapanların yaşadığı rahatlık hissi affetmenin sadece ruhsal faydaları arasında.

Uzmanlar "aspirin niyetine" affetmeyi öneriyor

Affetme pratiklerinden sonra zihnindeki düğümleri çözen bireyler fizyolojik birçok rahatsızlıktan kurtuluyor. İç dünyasında huzuru yakalayan hastaların fiziksel rahatsızlıklarında iyileşme gözleniyor. özellikle stres kaynaklı ağrılar, kalp rahatsızlıkları, tansiyon ve dolaşım sorunları affetme üzerine yapılan araştırmalarda iyileşme kaydedilmiş rahatsızlıkları en bilinenleri.

Affetmenin psikolojik açıdan rahatlık sağladığı görüşünde olan uzmanlardan biri de psikolog Adnan Çoban. Affetmenin ilâhi bir duygu olduğuna dikkat çeken Çoban, hataları affetmeyi daha ön planda tutan kişilerin herhangi bir çatışma sonrasında ilâhi bir tavır sergilemiş olduğunu belirtiyor ve devamında "Bu ilâhi tavır insanı yansıması çok rahatlatıcı olur. Bir insanın düğmanı varsa kafasında 40 tane tükürün dolması gibi o kişi hep aklen meşgul edecektir. Hayatınızda size düşmanlık eden, sizinle arası kötü olan bir insan varsa, onunla hiç görüşmemeniz yeterli olmaz. Çünkü beyninizde o dosya hep açık olur ve sizi bir şekilde rahatsız eder. Bu yüzden sınırları ihlal etmemek ve suçlulmal edilmemek tartışla size veya çevreye yönelik hata yapan kişileri affetmeniz gerekir. Biz buna hoşgörü diyoruz. Affetmeden sıkıntı yaşayacağınıza affederek sıkıntınızı giderin. Affederek o şeyin zihninizi meşgul etmesini engellemeniz lazım" diyor.

Sözsüz İletişim Dersinde Açılmış Bir Forum Konusunun Tartışılması Örnek Ekran Görüntüsü

Beden Dilini Ne Kadar Kullanabiliyorsunuz?
Yazan Abiç OLCAY - 12 Aralık 2009, Cumartesi, 12:37

Arkadaşlar merhaba,
Beden dilinin mesajın etkinliğine olan etkisi %53'dür. Sözlerin ise sadece %8. O halde beden dilini etkin olarak kullanabilmek iletişim açısından bize çok ciddi avantaj sağlar. Sizler beden diline ne kadar hakimsiniz? ve ne derece etkin kullanıyorsunuz?

Düzeltil | Sil | Yanıtla

Ynt: Beden Dilini Ne Kadar Kullanabiliyorsunuz?
Yazan Eda RENDE - 15 Aralık 2009, Salı, 00:23

Beden diline hakimim,kendimi karşımdaki insana anlatabiliyorum.Ama bazen insanın karşısına öyle kişiler çıkıyor ki, insan kendini ifade etmekte zorlanıyor.Beden dilini kullanabildiğimden genelde çevreyle iyi bir iletişim kurabiliyorum.

Üstünü göster | Düzeltil | Ayır | Sil | Yanıtla

Ynt: Beden Dilini Ne Kadar Kullanabiliyorsunuz?
Yazan Ömer DAVUT - 15 Aralık 2009, Salı, 14:08

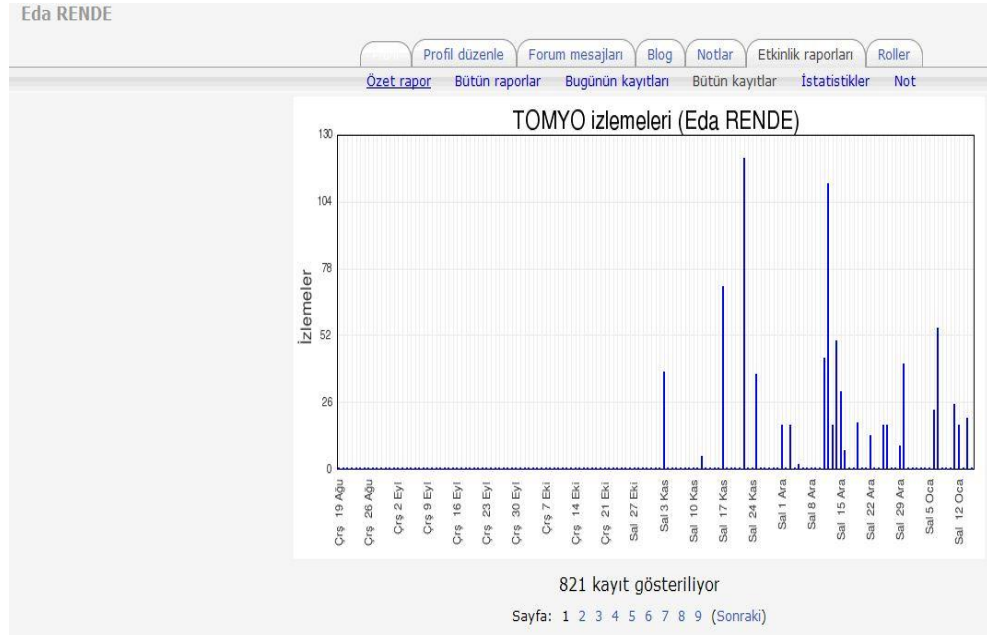
beden diline hakim sayılacak düzeyde kullanıyorum beden dilini zaten öyle zamanlar oluyorki insan istemeden veya farkında dahi olmadan kullanıyor beden dilini hayat içerisinde ve iletişimimizin yansıdan fazlasını beden diliyle yapıyoruz sizinle söylediginiz gibi hocam..

EK-16: “En Aktif Kullanıcılar, Ziyaretçi Sayacı, İstatistik” Blokları Ekran Görüntüsü

EK-17: Kullanıcı Etkinlik Raporu-Bütün Kayıtlar Dökümü Ekran Görüntüleri

Kullanıcı Etkinlik Raporu Örnek Ekran Görüntüsü

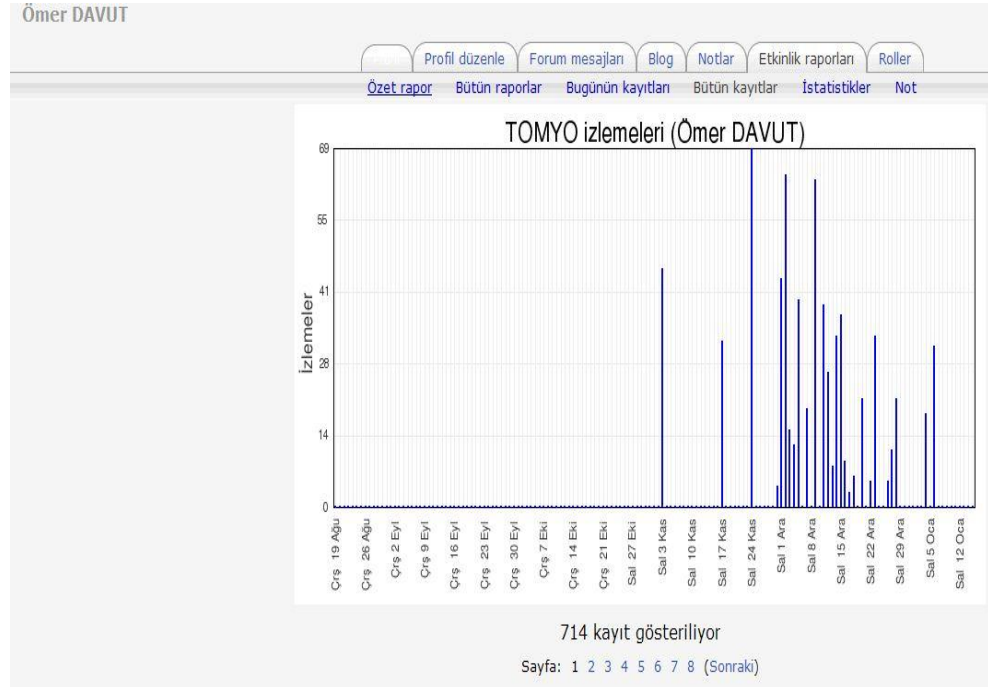

Kullanıcı Bütün Kayıtlar Dökümü Örnek Ekran Görüntüsü

Ders	Zaman	IP Adresi	Tam adı	Eylem	Bilgi
TOMYO	Cum 15 Ocak 2010, 19:41	188.58.130.188	Eda RENDE	user logout	20
SEH	Cum 15 Ocak 2010, 19:41	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view discussion	çevre ve iletişim
SEH	Cum 15 Ocak 2010, 19:41	188.58.130.188	Eda RENDE	course view	Sözel (Sözlü) İletişim
SEH	Cum 15 Ocak 2010, 19:40	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view discussion	pazarlama ve ticarette iletişim
SEH	Cum 15 Ocak 2010, 19:40	188.58.130.188	Eda RENDE	course view	Sözel (Sözlü) İletişim
TOMYO	Cum 15 Ocak 2010, 19:40	188.58.130.188	Eda RENDE	course view	TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ONLINE EĞİTİM BÖLGESİ
SEY	Cum 15 Ocak 2010, 19:39	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view forum	Yazılı İletişim Forumu
SEY	Cum 15 Ocak 2010, 19:39	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view forums	
SEY	Cum 15 Ocak 2010, 19:39	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view forum	Yazılı İletişim Forumu
SEY	Cum 15 Ocak 2010, 19:38	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view discussion	iş yaşamında iletişimin aksak olması ne tür sorunlara yol açar ve işyerinde daha sağlam bir iletişim için neler yapılmalıdır?
SEY	Cum 15 Ocak 2010, 19:37	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view discussion	Yazılı iletişimin iş hayatındaki önemi:
SEY	Cum 15 Ocak 2010, 19:37	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view discussion	Yazılı İletişim Formu Hakkında...
SEY	Cum 15 Ocak 2010, 19:37	188.58.130.188	Eda RENDE	course view	Yazılı İletişim
S111	Cum 15 Ocak 2010, 19:36	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view discussion	İŞ HAYATINDA BEDEN DİLİ
S111	Cum 15 Ocak 2010, 19:36	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view discussion	İş hayatında iletişimin önemi...
S111	Cum 15 Ocak 2010, 19:36	188.58.130.188	Eda RENDE	forum view discussion	iş hayatı
S111	Cum 15 Ocak 2010, 19:35	188.58.130.188	Eda RENDE	course view	İş Yaşamı ve İletişim
TOMYO	Cum 15 Ocak 2010, 19:35	188.58.130.188	Eda RENDE	course view	TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ONLINE EĞİTİM BÖLGESİ
TOMYO	Cum 15 Ocak 2010, 19:35	188.58.130.188	Eda RENDE	user view	İlgi KOÇAK
TOMYO	Cum 15 Ocak 2010, 19:35	188.58.130.188	Eda RENDE	user login	20

EK-17 (Devamı)

Kullanıcı Etkinlik Raporu Örnek Ekran Görüntüsü

Kullanıcı Bütün Kayıtlar Dökümü Örnek Ekran Görüntüsü

Ders	Zaman	IP Adresi	Tam adı	Eylem	Bilgi
SEH 111	Prş 3 Aralık 2009, 19:48	94.120.96.238	Ömer DAVUT	resource view	Olumlu Düşünmekte Kararlı Olmak
SEH 111	Prş 3 Aralık 2009, 19:40	94.120.96.238	Ömer DAVUT	resource view	Herkes İçin Biraz Mutluluk
SEH 111	Prş 3 Aralık 2009, 19:38	94.120.96.238	Ömer DAVUT	resource view	Etkili ve Güzel Konuşmanın İlkeleri
SEH 111	Prş 3 Aralık 2009, 19:32	94.120.96.238	Ömer DAVUT	resource view	Etkin İletişim ve Dinleme
SEH 111	Prş 3 Aralık 2009, 19:32	94.120.96.238	Ömer DAVUT	resource view	Başarılı İnsanların 100 Sırrı
SEH 111	Prş 3 Aralık 2009, 19:32	94.120.96.238	Ömer DAVUT	course view	Sözel (Sözlü) İletişim
SY 111	Prş 3 Aralık 2009, 19:32	94.120.96.238	Ömer DAVUT	course view	Sözsüz İletişim
TOMYO	Prş 3 Aralık 2009, 19:31	94.120.96.238	Ömer DAVUT	course view	TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ONLINE EĞİTİM BÖLGESİ
TOMYO	Prş 3 Aralık 2009, 19:31	94.120.96.238	Ömer DAVUT	dindim view	2
TOMYO	Prş 3 Aralık 2009, 19:31	94.120.96.238	Ömer DAVUT	user login	28
TOMYO	Prş 3 Aralık 2009, 19:31	94.120.96.238	Ömer DAVUT	course view	TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ONLINE EĞİTİM BÖLGESİ
TOMYO	Prş 3 Aralık 2009, 18:43	94.120.96.238	Ömer DAVUT	user logout	28
TOMYO	Prş 3 Aralık 2009, 18:42	94.120.96.238	Ömer DAVUT	course view	TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ONLINE EĞİTİM BÖLGESİ
SEH 111	Prş 3 Aralık 2009, 18:22	94.120.96.238	Ömer DAVUT	resource view	Başarılı İnsanların 100 Sırrı
SEH 111	Prş 3 Aralık 2009, 18:21	94.120.96.238	Ömer DAVUT	resource view	Başarılı İnsanların 100 Sırrı
TOMYO	Prş 3 Aralık 2009, 18:20	94.120.96.238	Ömer DAVUT	user login	28
SEH 111	Prş 3 Aralık 2009, 18:20	94.120.96.238	Ömer DAVUT	course view	Sözel (Sözlü) İletişim
TOMYO	Prş 3 Aralık 2009, 18:19	94.120.96.238	Ömer DAVUT	user login	28
TOMYO	Prş 3 Aralık 2009, 18:19	94.120.96.238	Ömer DAVUT	course view	TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ONLINE EĞİTİM BÖLGESİ
TOMYO	Çrş 2 Aralık 2009, 10:54	193.140.136.72	Ömer DAVUT	user logout	28
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 10:54	193.140.136.72	Ömer DAVUT	choice view	Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 10:53	193.140.136.72	Ömer DAVUT	choice view all	
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 10:53	193.140.136.72	Ömer DAVUT	choice choose	Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 10:53	193.140.136.72	Ömer DAVUT	choice view	Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 10:53	193.140.136.72	Ömer DAVUT	choice view	Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Düşünceleriniz
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 10:53	193.140.136.72	Ömer DAVUT	choice view all	
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 10:53	193.140.136.72	Ömer DAVUT	resource view	İyi Bir Konuşma Sesinin Özellikleri
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 10:52	193.140.136.72	Ömer DAVUT	course view	Sözel (Sözlü) İletişim
TOMYO	Çrş 2 Aralık 2009, 10:52	193.140.136.72	Ömer DAVUT	user login	28
TOMYO	Çrş 2 Aralık 2009, 10:52	193.140.136.72	Ömer DAVUT	course view	TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ONLINE EĞİTİM BÖLGESİ
TOMYO	Çrş 2 Aralık 2009, 10:37	193.140.136.72	Ömer DAVUT	user logout	28
TOMYO	Çrş 2 Aralık 2009, 10:37	193.140.136.72	Ömer DAVUT	course view	TURİZM ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU ONLINE EĞİTİM BÖLGESİ
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 09:52	193.140.136.72	Ömer DAVUT	resource view	Başarılı İnsanların 100 Sırrı
SEH 111	Çrş 2 Aralık 2009, 09:52	193.140.136.72	Ömer DAVUT	course view	Sözel (Sözlü) İletişim
SY 111	Çrş 2 Aralık 2009, 09:52	193.140.136.72	Ömer DAVUT	course view	Sözsüz İletişim

ÖZGEÇMİŞ

1975 yılında Ankara’da dünyaya geldim. İlkokul ve ortaokul öğrenimimi Afyon’da tamamladım. 1993 yılında Ankara Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi’nden mezun oldum. Aynı yıl Gazi Üniversitesi, Ticaret-Turizm Eğitim Fakültesi, Turizm Öğretmenliği Bölümü’nü kazandım. Söz konusu bölümden 1997 yılında mezun oldum. Aynı yıl Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı’nda yüksek lisans öğrenimine başladım. Yine 1997 yılında Afyon Emir Murat Özdilek Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi’ne meslek dersleri öğretmeni olarak atandım. 2002 yılında yüksek lisans öğrenimimi tamamlayarak, Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu’na öğretim görevlisi olarak atandım. 2007 yılında Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü’nde doktora öğrenimine başladım. Halen Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu’nda öğretim görevlisi olarak çalışmaktayım.

Atınç OLCAY